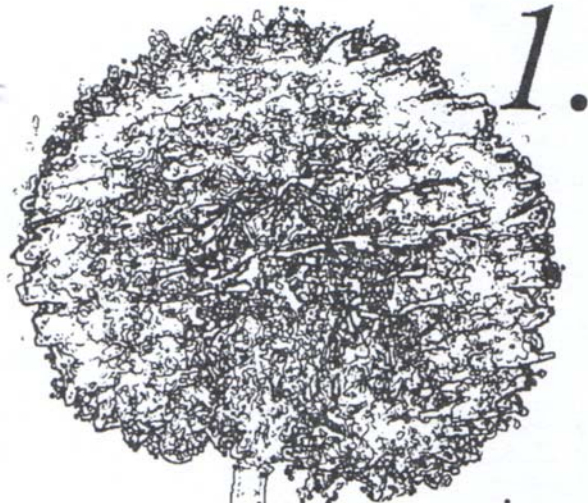

b a l a š e v i ć

*j e d a n
od
o n i h
ž i v o t a*

1.

Anamaria...

(zajedno, bez "j")

Bio je to još jedan od onih dana kad ti baš ne ide... No, da njih nije, kad bi se i setio da postoje i dobri dani?

Pretpostavljam da sam tako primetio i izvesni Prljavi Vetar koji me je presreo ispred Glavne Pošte? Na tom uglu vetrovi se ionako okupljaju redovno, kao besposleni dripci pred seoskom samoposlugom, i da je to bio jedan, recimo, *severac*, *jugozapadni*, *kpsava*, *povetarac*, ili bilo koji drugi zaduvani lik iz meteoroloških izveštaja, verovatno ga ne bih ni pogledao...

Ali ovaj je bio prljav, prljav i sav nikakav, a ja definitivno imam falinku da takve u društvu zapazim pre nego One Druge...

I mislim da bi se propisno obrukao da je morao da dune u spirometar...

Konfete opalih latica zasule su čoškić Banke, na nagnutom izlizanom platou (idealnom za Spomenik Vojniku Koji Čeka Devojku Koja Neće Doći?), bilo je papirića i opušaka sasvim dovoljno da zasite i trgove ovog sveta, ali taj vetrićak jednostavno nije imao pluća ni da ih pomeri. Jedva je nekako nakostrešio onaj neukrotivi pramen na mom čelu, teškom mukom nabuno srozano reklamno platno koje je sa fasade preko puta uporno pozivalo na jednu uveliko odigranu premijeru, i to je sve...

Ipak, kad mi se onako grebatorski uneo u lice, roj neugodnih gazirajućih čestica zaplesao mi je u nozdrvama, ubacio sam trepavice u drugu brzinu i šmugnuo niz izlog robne kuće pokušavajući da ga se otarasim, ali nije tek tako odustao. Saletao me je kao prosjak, sve do sredine pešačkog prelaza, osećao sam ga čas na jednom čas na drugom ramenu, i činilo mi se da ti dodiri ostavljaju tragove na antilopu, prašnjave i pepeljaste, lepljive kao tavanska paučina...

Jedna nesnosna čestica neizdrživo mi je zagolicala usnu, uhapsio sam je vrhom jezika i pljucnuo kao zrno maka...

Eto...

I vetar su nam zaprljali...

Pa sad, ako je to neki izgovor, bilo je poprilično kiše početkom meseca, danima su se sivi vuneni oblaci cedili sa nebeskog štrika. Teški Koraci zdušno su pečatili Trg Slobode, Zmaj Jovinu i mermer Katoličke Porte, i onda, čim je sunce malo prosušilo pločnike, donovi su tu prašničugu usitnili do perfekcije, toliko, znači, da je čak i jedan probušeni vetar bio dovoljan da je digne i uskovitla...

Ekipi Autista na autobuskoj stanici to kao da nije smetalo?

U prolazu sam pokušao da ulovim neki sapatnički pogled, ali samo bi neko za metar i sedamdeset niži nego ja uspeo da ulovi poglede Ljudi Sa Belim Plastičnim Kesama, koji su, odradivši još jednu subotu, poraženo čekali poslednji bus za periferiju...

Zar sam ja stvarno jedini kom je zasmetao taj prašnjavi vetrić? Otkud to da me je probirljiva gospojica Alergija najzad izofirala, pa godinama me nije ni primećivala?

Da, alergija, ne pričam napamet, tako bar ja posmatram stvari...

Oni pomenuti Teški Koraci dokoračali su, naime, iz Veoma Udaljenih Sela, prvo tu u Neka Obliznja Sela (pretvorivši ih postepeno u Neka Veoma Udaljena Obliznja Sela), pa onda, mic po mic, i gric po gric, sve do same koštice varoši...

Da, da...

Nekome ko ne živi uz Neprilagodive ovo može zazvučati nerazumljivo, to mi je jasno, ali priča o Neprilagodivima nije prosta kao većina stvari u vezi sa njima, i neću se prevariti da je ponovo započinjem. Ukratko, dotični Teški Koraci, naviknuti na sve same prečice u životu, pokupili su iskrice alergena negde usput, i doneli ih ovamo na cokulama i crnim gumenim čizmama. Pnmetio sam da me ti tragovi guše, više i više, svakim božijim danom, ali badava, izgazili su ovaj grad suviše savesno da bi ih ikako mogao izbeći. Jedino, možda, krećući se sasvim uz kuće, kao zaverenik, pritajenim i senovitim sporednim ulicama koje još zamirišu na sebe, i u kojima se, kao u katakombama, još može naići i na tragove koraka mojih retkih preostalih Zemljaka?

Dabome, na brisanom prostoru između pošte i pozorišta nisam imao nikakvih šansi...

Srećom, veoma blagi rastvor *toga u* vetru nije mi ozbiljnije naškodilo, napravio mi je par faltica na čelu, i malko pritvorio kapke mog pogleda (kao gutljaj gorkog leka, otprilike), mada, ruku na srce, mislim da mi ni pre toga lice nije izgledalo puno vedrije...

No, setivši se, uglavnom, da Bulevar pravi blagu okuku stotinak metara uzvodno, držao sam desno, najdesnije, nadajući se da će vetriša amaterski izleteti iz krivine kad se sledeći put zauka od mosta, što se verovatno i dogodilo?

Nisam se osvrtao, za svaki slučaj...

Znajući da se vetrovi najbolje love u krošnjama, pogledom sam obišao zamke koje sam postavio u granama Velikog Crnog Drveta pred Uspenskom Crkvom, sve su mirovale...

Te grane su, uzgred, bile mrke i teške, kao da su donete rekom, a sitni žuti listovi tinjali su tu i tamo, tamnim hladnjikavim sjajem, kao ćilibari...

Uzalud, pomislih, ako do sada nisam naučio da razlikujem lipu od platana, ili bresta, onda više i neću, bojim se...

Ali, svejedno...

Voleo sam to drvo, od malena još, i sve te godine ono je za mene jednostavno bilo Ono Veliko Zeleno Drvo Kraj Uspenske Crkve...

Dan kao ovaj, kad se pre moglo objasniti kao Ono Veliko Crno Drvo Kraj Uspenske Crkve, mogao je značiti samo jedno:

Jesen je...

Jesen je već...

I opet?

Kako sam to samo mogao propustiti? Gde li sam se zadesio one večeri kad je njena pozlačena parada umarširala u našu varoš?

Eh, da...

Ni godišnja doba ne pomeraju me više kao nekad...

Proleće mi je uvek udaralo šamar, Leto se kao kupina kotrljalo obodom mojih usana, a Zima bi mi zazvonila u glavi kao grozd praporaca, trpajući pune šake dijamanata u moje misli, jednostavno, kao šake staklenih klikera u duboke džepove kaputa...

Ali Jesen me je najviše mazila...

Spuštala mi se na ramena nežno, kao tanani sveter obojen dimom spaljenog lišća, i učila me recima kojima se priziva tišina, i koje se (ako ih pravilno zamisliš), rimuju sa rominjanjem kiše, i slade pod jezikom kao brašnjave mrvice pečenog kestena...

Da, nešto se dogodilo u onom posebnom kosmičkom satiću, ugrađenom u vlažni sivi pesak, negde na samom izvoru moje kičme...

Veliki zupčanik, koji bi ranije uvek škljocnuo kad kazaljka naiđe na april ili oktobar, zarubio se kao šljunak, i točkici su odjednom počeli da se vrte neočekivano lako...

Dovraga, poražavajuće lako...

Kao na glupom okruglom časovniku u holu železničke stanice koji melje rezignirano, kao dolap, nemajući pojma o tome da li je napolju upravo sumrak, susnežica, oktobar ili eventualno ponedeljak...

*****

Anamaria (zajedno, bez "j"), nije me primetila na vratima kafea "Fagot"...

Zavirio sam u mali prenatrpani šank kao u trafiku, ostavljajući njenim prijateljima dovoljno vremena da joj signaliziraju moj dolazak...

Crneli su se šćućureni u krugu kao Ožalošćena Porodica, i tek poneka svetla nijansa (ne pastelna, za ime božije!), provlačila se kao detalj na njihovoj garderobi. Dabome, bilo bi senzacionalno da i boje nisu na onom dugom spisku predmeta, normi, nagona i fenomena koje Sekta prezire i nipodaštava...

Sedeli su na niskim tapaciranim klupicama u suprotnom uglu, što i nije tako udaljeno kao što zvuči. Kafe "Fagot" se, u stvari, i sastoji od četiri velika spojena ugla, i svako ko se spusti u tu šupu automatski se nade u nekom od njih. Dabome, uz to je i tavanica upadljivo niska, i mada visina nije ni među prvih pet osobina kojima me opisuju, ubrzo sam osetio kako mi se teret planete njiše nad glavom kao prepuna pristanišna mreža, i nisam se usudio da dignem pogled ka ogledalu...

Bio sam siguran da se upravo pretvaram u neku od onih ružnih pljosnatih ribeština, koje izbečene puze i bauljaju po dnu, pokušavajući da se provuku ispod okeana...

Da, istina je, ne volim takva mesta, ne volim ih uopšte...

U zagušljivim suterenskim kafićima oduvek pokazujem simptome kesonske bolesti, i za to već, manjeviše, znaju svi koji me znaju... Anamaria, svakako, i mnogo bolje od ostalih...

Verovatno je baš zato to Sektaško Uporište i izabrala za skrovište od mene?

- Hej?

Mahnula je, šmirajući iznenađenje, uzvratio sam uzdržano, kažiprstom uperenim u baš pristiglu čašu, pokazujući da nemam nameru da se mičem od šanka...

Što li sam je toliko i tražio, kog vruga? Bilo je jasno da ću je izgubiti ako je pronađem...

- *Evo me... Dolazim tamo...*

Provukla se kroz gužvu naizgled lako (kao da se priseća polke?), gaseći cipelicama neke zamišljene pikavce na podnom mozaiku, ali ja sam znao kako joj teško pada tih par koraka ka meni. U zadnji čas sam odlučio da ipak ne kažem glasno da ih je možda prekasno napravila? Rastojanje između nas definitivno se više nije moglo preći tek tako, prostim svakodnevnim koracima...

- *Nisi bio kod kuće?*

- *Nisam...*

- *Zvala sam te oko osam. Pola devet. Tu negde...*

Poljubila me je službeno, kao da mi uručuje ručni sat za dvadeset i pet godina provedenih u Firmi, pokušala je da izdrži moj pogled potpuno smireno, ali nešto je iznenađa poplašilo par lastavica pritajenih u njenim trepuškama...

O da, lagala je, još kako...

Jednom, kad je zadremala, preturajući joj krišom po recima, kao po tašni, slučajno sam nabasao na neke male, nepotrebne laži, i te noći je tamna senka slutnje prvi put nadletela moje snove. Znao sam da to uzima jednom za uvek, Laž je teška droga, sa te igle se još niko nije skinuo...

- *Završilo se malo ranije, pa smo svratih na kaficu, svi zajedno... Ovaj... Baš sam se spremala da krenem... Ozbiljno... Evo, ovog časa...*

Vidim, lutko, zamalo da se sudarimo na vratima...

Kako dosad nisi naučila da sam ja momak kog svako može lagati, ali ga niko ne može slagati? I da glupa pravila ove igre u kojoj je tebi sve dozvoljeno poštujem jedino zbog toga što sam ih lično odredio?

- *Hoćeš li da malo sednemo... s njima... ili da odmah idemo negde?*

Ovo "s njima" izgovorila je za nijansu značajnije nego što je bilo potrebno, da ja slučajno ne bih pomislio da bi to moglo značiti i "s nama", no, ja sam već imao svoju teoriju o tome ko bi tu mogao biti s kim, a ko baš i ne...

Primitio sam tipa koji je nekako ostao da visi kad je Anamaria ustala, odavala ga je napadna spontanost, naglo je živnuo, usplahirio se, zverao levo desno, ali je usput vrlo vesto izbegavao upornu zasedu mog pogleda...

Da, znam...

Bilo bi prirodnije da sam ga klepio još u dolasku, a usput pljusnuo par preventivnih šamara i njegovim eventualnim sekundarnima, ali ipak sam, ko zna zašto, samo oprezno kovertirao svoj sledeći veliki potez, i bezvoljno slegao ramenima...

Kao da joj je laknulo zbog toga?

Otaljala je još jedan osmeh, pružila ruku, i odšlepala me do društva za stolom, pažljivo i sporo, kao staru prolupalu škodu...

- *Ovako, deco... Da vas upoznam... Ovo je taj moj Petraš...*

*****

Umetnost je, dakle, sve ono što ne razumeš?

Setivši se da su Vitezovi Okruglog Stočića u uglu klaustrofobičnog folerskog kafea krstaši te religije, shvatio sam da prepotenka kraj kog sam seo, antikviteta sa slikarskom bradicom, može biti samo Vrhovni Čarobnjak Merlin, niko drugi...

Uf...

Ima tipova koji ne moraju ništa reći da bi me iznervirali. Ne moraju čak ni biti u blizini, kad bolje razmislim? Dovoljno je da se samo setim da postoje, pa da mi adrenalin ufura u glavu kao uezverena fliperska kuglica...

A pomenuti Mesni Opsenar, Dipl. Maglonom, pomenuti Gospodin Usmeni Leksikon Stranih Reči I Izraza, ne samo da dobrih petnaestak minuta nije zaklapao, nego me je još i gurkao svaki put kad bi otresao cigaretu, mada, za utehu, mislim da se on od tog dodira grozio i više nego ja, bar sudeći po tome kako se pritom pecnuto trzao?

Pričajući o izvesnoj knjizi koja je bila u modi, pričao je, u stvari, o svim knjigama koje je pročitao, a bilo ih je otprilike oko bezbroj...

Pa, čuj...

S tako strmim ramenima očito se mogao zavući i među najgušće stranice?

- *Tragikomična kompilacija površnog... Potpuna havarija poente... Još jedan otužni esencijal hipotetične malignanske poetike...*

Pravio je čudne, okrutne pauze (koje su pružale lažnu nadu da je gotov), a onda bi visoko dizao bradu i dugo grgotao frazama koje je želeo da naglasi. U strahu da se ne zagrcne, u par navrata sam bio u žešćem iskušenju da ga odvalim po leđima pa da ih ispljune već jednom, ili ih proguta, još bolje, pa malo umukne za promenu...

No, uglavnom...

Nije u čitavoj toj priči posebno važan bio ni nadrealni autor, (kog Mag sasvim slučajno zna još sa post diplomskih), ni dotični kult-roman (ih, plagiran, dakako!), nisu bile važne ekspertize, citati Markesa, Kundere i Bukovskog, ni neki potpuno novi, dosad nepoznati i neobjavljeni detalji iz života "te kapriciozne Saganove"...

Ne, taman posla...

Bila je važna jedino umišljena tikvolika glavudža u koju se sve to čudo pameti nekako smestilo...

- *U toj, nazovimo je, noveli, je samo kamufliran jedan presovani pupoljak trivijalnosti, jedan pupoljak kom on još od studentskih dana lukavo ne dopušta da se sasvim rascveta, znajući da bi ga to konačno raskrinkalo čak i pred očima tih njegovih, kako da kažem... Abonenata? Ha, ha... No, to je samo moje "nudiš verbis", znate, a oni koji dodeljuju nagrade... Tja... Gospoda imaju svoje is-tan-ča-ne kriterijume, bogu hvala... I svoje koverte sa instrukcijama, a te koverte nisu istančane, duboko sam ubeđen? Ali o njima se ni ovog puta neću poniziti da diskutujem... Ajte, molim vas? Pa, dotle ipak nismo došli...*

I: zavesa!

Zadovoljan tišinom koju se niko nije usuđivao da prekine nakon njegove poslednje rečenice, narcisoidno je kucnuo cigaretom o nadlanicu, i pripalio je plastičnim reklamnim upaljačem koji nikako nije išao uz svu tu veliku priču. Učinio je sve da deluje labavo, mlado i večno, ali su neumoljivi prsti sredovečnosti na nekim mestima probijali tu fasadu, podmuklo, kao vlaga...

I gornjak od džinsa bio mi je sumnjiv. Vremešan, ali ne i otrcan?

Jedino sam na poklopcu gornjeg levog džepa otkrio jedan razglavljeni trag igle, koji me je naveo na zgražavajuću pretpostavku da je na dotični kostim svaki bedž bio kačen kroz istu istacku rupicu?

"Peace", Tito, Lenon, Snoopv, Sveti Sava? Da li je moguće?

Pa sad...

Taj gornjak očito nije bacan po sobi kao svi poštteni gornjaci. Nije gužvan, rasejano zaboravljan po naslonima kafanskih stolica, i na njemu nisu sedele devojkice u papirnim letnjim haljinama, blentavo zagledane u sedefne falte talasa...

Ne...

Taj gornjak je ponižavan. Pran je i peglan. I visio je na ofingeru, sramno, kao obešeni konjokradica, među "grombi" kaputima, belim košuljama i mantilima od balon svile. Uh, to je valjda nešto najgore što čovek može uraditi svom starom dobrom gornjaku uvažene marke Roy Rogers...

Roy Rogers? Još i to? Da li sam ja to zaista na pragu jednog velikog arheološkog otkrića?

No, predugo sam fiksirao pomenutu etiketu, i Merlin me je dostojanstveno odmerio. Osmehnuo sam se napadno i izveštačeno, ukapiravši da je za Okruglim Stočićem najprirodnije biti neprirodan...

- *Super vam je taj gornjak, gospodine... Vidim, i vi ste bili na Ponte Rosu, tamo, šezdeset sedme-osme?*

- *Pardon? Ah... Vi ovo zovete "gornjak", znači? Gor-njak? Da, veoma interesantno...*

Kao što sam i očekivao, protumačio je moje obraćanje potpuno pogrešno, pogladivši "Roy Rogers" ponosnim pogledom prodavca patološki očuvanog automobila...

- *Eh, da... To vam je, vidite, jakna još iz "onih" dana...*

Jednom ili dvaput, vrbujući me za *društvo nekih interesantnih ljudi koje je slučajno upoznala*, Anamaria je pomenula i Vrhovnog Čarobnjaka, samo ovlaš se dotičući njegove genijalnosti i načitanosti...

Najviše je ipak padala na to što je jedno vreme bio i pomalo "zabranjivan"...

Zabranjivan? Talične li bitange...

Ta titula je među onima koji su se dobrovoljno prijavili u Intelektualce obavljala funkciju četvrtog stepena komparacije. Ući među Zabranjivane, bio je san svakog Umetnika Bez Čvrstog Alibija...

Ali, cvrc...

Onda je satni mehanizam podešen na Kraj Komunizma otvorio teška vrata na bunkeru sa *zabranjenim* knjigama, predstavama, filmovima, i fama o Zabranjivanima izvetrila je kao loše presečen špricer. Bio je to pravi festival marginalija, apsolutna većina Mučenika je nešto značila jedino po jadnom kriterijumu svojih još jadrnijih Inkvizitora, drevna je i uhodana to simbioza...

Eto...

Tako je i Merlin godinama bio sretno zabranjivan. Staviše, kao Zabranjivani je, kažu, bio dobar, čak veoma dobar...

Postavši Dozvoljen, odjednom je postao potpuno patetičan i neupotrebljiv...

- *Beše li, ono, Petraš, mladiću?... Čudno neko ime...*

Njegovo pitanje imalo je etnički podznak, sa ciljem da se skraćenim postupkom utvrdi moja plemenska pripadnost, no, ako je mislio da ću odgovoriti sa "Jašta vala, staro ličko...", "Hercegovsko, po mome ded-Petrašu...", ili bilo šta što bi me nacionalno odredilo, morao sam ga malkice razočarati...

"Petraš" je, na žalost, samo jedan ubogi nadimak...

Odgovorio sam najzad, usporeno, kopirajući njegovu pozu, ne toliko da bi on to mogao primetiti, ali ipak sasvim dovoljno da bi to mogla primetiti Anamaria...

- *Bilo bi, ono, čudno, gospodine... Da je neko ime...*

Njegovo Uobraženstvo bi, bez sumnje, posle izvesnog vremena i samo došlo do odgovarajućeg zaključka, ali se Anamaria, polaskana što se genije baš meni prvom obratio posle svoje verbalne čarolije, brzopleto ubacila u razgovor...

- *Ne, to mu nije pravo ime... Oh, a ja sam potpuno zaboravila... Vi se ne znate od ranije?*

Odmahivao je glavom sporo, ispuštajući dim u tankom snopu, kao zvižduk (iz predostrožnosti, valjda, da taj ventil ne umanja suviše njegovu nadmenost?) ostavljajući mi, u svakom slučaju, više nego dovoljno prostora manevar...

- *Pa... Gospodin mene ne zna, pretpostavljam... Ali ja njega svakako vrlo dobro znam...*

Podigao je obrve nudeći mi loš falsifikat upitnog pogleda (na koji sam ja tobož iz cuga naseo), primakao sam se, konspirativno, na šta se malo primakao i on, naivno očekujući neki kompliment na račun svoje slavne avangardno-disidentske faze...

Drž' se sad, keso naduvana...

- *Mama mi je, znate, puno pričala o vama... Bežala je sa časova da bi slušala kako recitujete Miljkovića... Sve drugarice iz razreda bile su prosto zaljubljene u vas... Do mature, maltene... Onda ih je prošlo...*

Preterao sam, dabome, nego šta sam, no te reci su ga svejedno nakratko izbacile iz igre...

Osvrnuo se, zbunjeno, a onda, suočen sa mojim neodređenim osmehom, ipak se zahvalio sporim umerenim naklonom. Zatim se zamislio, bruseći pepeo o oštri rub pepeljare, navučen na metafiziku preko proste jednačine s dve nepoznate...

Nagađajući moje godine, i moguće godine moje majke, došao je konačno i do svojih, i podelio ih sa godinama ovih devojčica čije lakoverne jedrenjake piratski navodi na te opasne plićake u Zalivu Velikih Maglina...

Odlično...

To sam, naime, i hteo...

No, spašavajući čast svog uzdrmanog prijatelja, Anamaria se uvredila umesto njega. Zloupotrebivši komešanje izazvano pojavom konobara, njena ruka je ispuzala iz moje, oprezno i nepovratno, kao belouška iz stare košuljice...

- *Eh, mili moj... Neukusno... Prilično neukusno...*

Promrmljavši to, povredila me je još malo, malčicko, a i nije mogla puno više...

Taman toliko mesta je ostalo...

U duboki i zagonetni bunar njenog pogleda ubacio sam šapat jednog malog poljupca, kao sjajni srebrni novčić, ali on je zalutao negde na dugom putu do dna...

Sreća da ništa nisam poželeo...

Ustajući, naneo sam joj prstom dodir na obraz, pažljivo i nežno, kao prozirnu nijansu svetloljubičaste na tek započeti portret Čežnje...

- *Idem sad... Nedostajćeš mi, Ti Mala Breskvo...*

*****

Kišica je zavela strogi policijski čas u Njegoševoj...

Gurkajući se oko mesta na kalendaru kao Cigančići oko praznog mesta u prvom redu bioskopa, Oktobar i Novembar su malko protresli gusto sito oblaka, prosejavši samo one najsitnije kapi na ispruženu bronzanu ruku gnevnog spomenika pred Gradskom Kućom...

Zvanično bi se, možda, i moglo izjaviti da je vladala tišina, ali ta tišina je za moj ukus ipak bila preglasna, na ivici vibracije, učinilo mi se?

Ova varoš se, izgleda, i ne gasi više? Ostaje uključena na nekoj potmuloj frekvenciji, kao da radi u leri svu noć, čekajući promenu na nebeskom semaforu...

Pučina opustelog trga odjednom je potpuno sludela moj kompas, bio sam tako zagubljen da je izgledalo prosto nemoguće da postoje samo četiri strane sveta? Odoka sam izračunao najdužu dijagonalu, nadajući se da ću se do njenog suprotnog kraja nekako setiti gde sam to pošao?

Sa katedrale se odronilo jedno "plong", ali to nije bio pravi udarac zvona...

Verovatno je, preturajući po policama na gluvom crkvenom tavanu, zvonar nehotice pomenu tučak velikog mesinganog avana?

Polu jedan, jedan ili pola dva?

Svašta je to moglo da znači...

Ali, svejedno...

Anamaria će ionako tek za sedam godina napuniti taj trenutak...

Dobra mera vremena između nas?

Sedam godina su kofer u koji može stati strašno puno stvari. Ako umeš da pakuješ, naravno...

To što meni ne trebaju više neke sitnice koje njoj trebaju sve više, ne daje mi pravo da je nagovaram da ih ne trpa unutra...

Njen kofer, na kraju krajeva...

Poznao sam u sebi pepeo vatre koja se u njoj tek rasplamsala, ali nisam pokušavao da je odvratim...

Do pepela se i stiže jedino preko vatre...

Nema tih reči koje mogu nadomestiti šibanje godina u lice, ni od najbolje priče ne može se isplesti mreža za hvatanje vremena...

Za sedam jeseni, koji minut posle pola jedan, jedan ili p'ola dva, i ona će negde zastati pod zamuckujućim plavim neonom sa reklame iznad izloga *prodavnice modne obuće*...

I onda će znati...

Dah uspomene pažljivo će oduvati prašinu sa smešne stare ogradice od posesivnosti koju sam jednom uzalud dizao oko skrivenog senovitog vrta u kom su pupile njene ambicije...

Uzdahnuće, predosećam?

Čestice sjaja rastopiće joj se načas u pogledu, kao odraz udaljenih zvezda na vodi...

Biće sama, nadam se?

Jer, tad će se u ritmu njenog pulsa možda pojaviti ona uznemirena i ključna sinkopa koju sam poslednjih dana uzalud osluškivao u odjecima naših tišina...

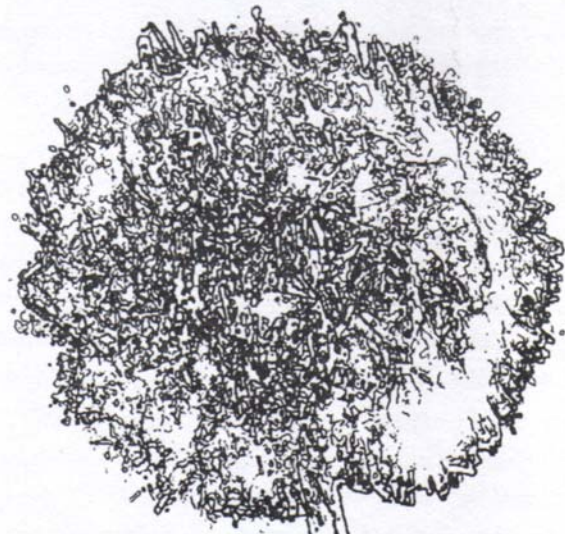
Da...

I onda će znati da je jedina koju sam ikad voleo...

Da sam sve druge voleo tamnom stranom srca...

Štedeći se...

Ućeći se kako ću najbolje voleti nju... Kada je konačno našedem...

2.

"the midnight caller..."

Iako je njegova kuća obeležena sasvim sitnim parnim brojem, svi uporno objašnjavaju kako Feđa Rus živi "negde pri kraju ulice"...

Hm?

Na ovom okruglo postavljenom svetu ponekad zaista nije jednostavno odvojiti istok od zapada, ili levo od desnog, ali taj zalomljeni vrčak Mičurinove definitivno pre podseća na kraj nego na početak nečega?

Verovatno bi jedan jedini pogled sa neparne strane sve u momentu postavio na svoje mesto (i potvrdio moju teoriju da je čova koji kači plave table sa brojevima kuća kritičnog jutra na posao stigao iz suprotnog smera?), ali oko toga i nastaje glavna peripetija...

Nema, naime, neparne strane Mičurinove...

Nema je, i gotovo...

I, što je najgore, ne sećam se ni da li je ikad bilo?

Katkad se preda mnom spusti rampa tog pitanja, i fantomski red kuća projuri mi mislima kao sablasni ponoćni voz, prebrzo zamičući za onu Krivinu Vremena koja označava krajnju ivicu dometa mojih sećanja...

Ne znam, stvarno...

Valjda bi na toj *srušenoj* polovini ulice ipak ostao neki trag, zgrčeni fosil kamena temeljca u najtamnijoj travi, uz jarak, čelični klin užeta za veš zaboravljen u bagremu u onoj silnoj žurbi prilikom selidbe, ili bar zarđala vena *arteskog* bunara, mala skrivena ključaonica koju bi odale tek najznatiželjnije zvezde, nadvijajući se nad nju da zavire u koralno središte Zemlje?

Ma, jasno, dosad bi se neko već izlanuo o neparnoj strani Mičurinove...

U kakvom od onih pospanih, omamljenih razgovora pred kraj svečara, neko bi već davno pomenuo svog ujaka (odavno udovca?) koji je tamo živio, pa bi se onda setili i njegovog prvog komšije, najboljeg tapacirera u gradu (stvarno, boga ti, je l' živ taj uopšte?), ili bi već iskrasnio neki treći, nepredvidivi junak tužne pijane priče, prevareni, streljani ili tuberkolozni stanar kuće broj tri, pet, sedam, ili čak tamo četrdeset i devet, sedamdes' jedan, što da ne?

Pa, ako je tu bilo neparnih brojeva, onda ih je bilo i krupnih, pretpostavljam? Neću da kažem da bi Mičurinova bila baš glavni bulevar u San Marinu, ali duga je to ulica, preduga da bi je pola nestalo tek tako?

Postoji i varijanta da su Neprilagodivi porušili niz tuđih kuća da bi sebi izgradili livadu sličnu nekoj iz Neuporedivog Rodnog Kraja, ali sumnjam u to? U istorijskom periodu Prve Otimadžine crvene partizanske pikado strelice obično su se zabadale u sam centar, teško da bi koji proleter pristao na ovu neasfaltiranu zabit? Neprilagodivi se i danas pate sa urbanom orijentacijom, a mogu misliti kako li je tek u Ono Vreme Mičurinova bila dislocirana u odnosu na Ce-Ka, Pe-Ka i ostale skraćenice?

Ne, i to otpada...

Pre će biti da je na mestu o kom pričam naprosto jednom davno zastala obala grada, koja je, pomerajući se dalje ka zapadu, ostavila za sobom (kao nasukano ostrvo), široku nabijenu ledinu na kojoj su cirkuski pauni godinama širili kriškaste lepeze svojih šatri, sve dok se tu nisu uglavili hotel, sportski tereni i improvizovani sajamski parking?

No, bilo kako bilo...

Feđa Janković je, uglavnom, proživio život u tom tihom rukavcu ulice, zavučenom u severne provincije tamnozelenog Futoškog Parka, u jednom čudnom Sokaku Bez Preko Puta, u koji se nekako uvek ulazi iz suprotnog pravca, i kojim, putujući od Detelinare ka Limanima, prolaze još samo retki Miroljubivi Domoroci koji kriju tajnu mapu periferije na pergamentu svojih uspomena...

*****

Iz taksija sam namerno izašao poprilično dalje, čak na rubu pustog parkirališta pred glavnim ulazom Sajma. Da me je odatle do Fedine kuće svaki korak koštao dinar, od hiljadarke bih dobio samo neki sitniš kusura, ali čitavog dana mi se činilo da usporavam, da stajem, i rešio sam da se malo navijem koracima, kao trapavi mehanički lutak...

Perspektiva uskog trotoara nagoveštavala je onu dobro poznatu neprijatnost mimoilaženja s nekim u pustoj ulici (Iako je mimoilaziti se u prenatrpanoj Dunavskoj, recimo?), sredina puta varljivo se ponudila kao bolje rešenje, no (procenivši da će me kakav neurotični crveni "jugo" svakako napasti pre nego što se dočepam raskrsnice?), izabrao sam treću maršrutu, meni i najpoznatiju, uostalom...

Prolaz kroz "S. C. Sajmište"...

Skromni, primerno jednostavni proleterski stadion, nije odavao znake života...

Mesec je na sve to gledao iz nekog svog ugla, crne senke su se teglile pomrčinom kao tuljani, rešene da obeshrabre svakog neupućenog namernika, ali ja sam znao da je to mesto bezazleno čak i u gluvonemo doba jedne tamne i vetrovite jesenske noći, i nisam naseo...

Kapije se nikada ne zaključavaju, takođe mi je bilo poznato, ali Tajni Instikt Jegulje ipak me je odveo tačno tamo gde jedna šipka na ogradi već vekovima nedostaje...

Ops?

Ne, nema problema. Prolazim, još uvek...

Ograda se, inače, prilično redovno bojadiše, nekim čudom? Korov realnosti polako je prekrpio parkoliki kompleks terena, jednom zamišljen kao "idealno mesto za odmor i rekreaciju radnika", ali limena taraba se svakog proleća uredno maže novim slojem zelene, oker, ili one crvenkasto-žute, mislim da je "terakota" šifra za tu farbu?

U stvari, sve to ima svoje zašto, kad bolje razmislim...

Drugog petka u maju (dobrih četrdesetak majeve unazad?), panduri se usplahire po okolnim raskrsnicama kao "makazari" nad lejama kelerabe, i procesija crnih automobila tačno u podne naiđe Hajduk-Veljkovom. Godinama je osobno Maršal presecao trobojnu svilenu vrpcu, u zadnje vreme sve kojekakve Kalfе Koje Se Uče Za Ministre tu polažu majstorski ispit otvarajući nekad čuvenu poljoprivrednu izložbu, no, to nije od presudnog značaja, ni jedno, ni drugo, ni treće...

Susedna ograda, ukratko, mora biti na nivou, zato je ušminkavaju...

No, Sveta Rupa odoleva, kao što rekoh, i bilo bi lepo da to nije slučajnost?

Možda je neko od Naših zadužen za krpjenje, ko će ga znati, možda se i taj Tajanstveni Poslovođa nekad tu provlačio, kao Igrač ili Kibicer, svejedno, pa svesno potpisuje naloge da nepostojeća šipka mora ostati na svom mestu, kao oltar, kao spomenik krajputaš Velikim Igračima Malog Fudbala koji su jednom davno (na otprilike dva sata do sumraka?), ispadali iz ograde pognuto i samouvereno, kao duhovi iz zidnog sata?

Rada Minhauzen...

Perica Mali i Perica Bangavi...

Jocko Šrojf, Bora Uvo, Zolika Mađar...

Sipa i Dovlica...

Blentavi...

LjubinkoPejić...

Hm...

I Batula Petraš?

Pa, čuj...

Imao sam i ja svojih sezona, ne kažem...

Ali jesen devedeset i prve nije od tih...

Tu više nema dileme...

*****

Oči su mi se oduvek lakše privikavale na tamu nego na svetlost, brzo sam napipao poznati šljakasti putić, i iskrzana firanga krošanja razmakla se pred mojim nailaskom, otkrivajući "Park" kako isplovjava u noć kao putnička lađa. Feđini prozori se, naravno, još nisu mogli ni nazreti, ali do njih se može dobaciti crvenom ružom sa palube hotelskog parkinga, tačno sam znao gde su...

Zar to prošle godine nije bilo osetno bliže?

Računao sam da ću se pokriti sa dva tri minuta hoda, ali izgleda da sam korake konvertovao u minute po nekom starom, davno nevažećem kursu?

Čudno, zaista?

Trenutak ranije, vizirajući asfaltne terene kroz zebrasti rukometni gol, potvrdio sam svoju teoriju da se Svet postepeno smanjuje, a opet mi je i do atletske staze trebala decimala vremena više nego inače? No, prošavši česmu na zidu *sanitarne kućice* zašao sam preduboko u minsko polje uspomena, nije bilo povratka. Lagano sam požurio ka velikom igralištu, ubeđen da će izlizani zeleni otirač konačno skinuti to olovo sa mojih cipela...

Trava se baš razbokorila u šesnaestercu...

Samo bi neki atletski žabac, surovo izdrilovan na barskom poligonu, uspeo da doskoči sa busena na busen, i tako prevali put od gol linije do gipsane tačke penala, a da ne dodirne голу zemlju...

Čekaj, zar je i onda bilo tako? Eh, *onda*...

Punio sam petnaest, zaboga, godine zvane Onda, i gledao sam na sve strane samo ne u travu...

Bila je subota, naravno, veliki svetac za sve nas koji smo igrali za školu. I dan danas subote obeležavam crvenim slovima, ostala mi navika da im se radujem, eto, mada to već godinama ne zaslužuju...

Nema veze...

Na završnom turniru "opštinskog", uglavnom, za ulazak u finale bio nam je dovoljan i bod protiv onih šminkera iz "Đ. Natošević", koji su nam od početka prvenstva dahtali za vratom. Kiša je tog jutra pljuštala, pljuštala, pa se malo i zapljuštala, a kad se konačno trgla, zatečena pod lukom duge (kao pod ogromnom šećerlemom), čitav teren se već ljuštavao na vodi, kao veliki list lokvanja...

Nastavnik nas je učio da igramo pretežno *na kontru*, tvrdo, matoro i odgovorno. Pričao nam je kako zna ekipe koje su dale pet golova pa izgubile utakmicu, ali da ne zna ni jednu koja nije primila gol, a izgubila? Po uigranoj varijanti, Mrena i ja smo patrolirali duž središnje linije kao graničari, čuvajući se ofsajda, ali na desetak minuta do kraja utakmice i dalje je bilo nula-nula...

Tad je kiklop sa velikom peticom na leđima ipak proplivao...

Naša odbrana napokon je dobacila do centra, i lopta se, samo liznuvši bancu, provukla ispod pazuha tromom kuštravom dečaku koji je unapred zastenjao nameravajući da je zaustavi bar pleksusom...

- *Uf*...

Računajući na taj kiks, na vreme sam povukao u prazno, stigavši pre svih do fudbala zaglibljenog u onom "pupku" kaznenog prostora. Golman mi je kolebljivo pošao u susret, ali ram stativa bio je prevelik za portret tog mršavka, i bio sam siguran da neću promašiti...

Učinilo mi se da je lopta čvršće ulepljena u tutkalo blata, pokušao sam zato da je podbodem zanemarljivo jače, ali loše sam proračunao tu parabolu. Lob je, doduše, ponizio istrčalog vratara, povukao sam telo unazad pokušavajući da usporim let nekim nevidljivim dizginama, ali se posle duge sekunde iščekivanja začuo jedino tup udarac u prečku, overen okruglim crnim pečatom u uglu, na samom tananom šavu sastava sa levom stativom...

Sa "levom golmanovom", kako se to već objašnjava...

- *Ooooooooo!*

Pogledao sam ka klupi kraj koje je Nastavnik večito stajao. Skinuo je šešir, provukao prste kroz kosu, pa vratio legendarni karirani klobuk na glavu. Kod nekog bi ovaj gest verovatno prošao sasvim neopaženo, ali moj "razredni" nije reagovao mnogo burnije od toga...

- *Igramo samo! Tutanj! Igramo dalje!*

Poterao me je ka centru (mašuci nepodmitivo, kao saobraćajac u špicu), dopingovao me ozbiljnim, roditeljskim pogledom, i užurbano zapljeskao rukama...

- *Idemo, Batula, ništa to nije! Ajde! Imamo ih sad!*

Klimnuo sam jedan i po put (dole-gore-dole, ostavljajući pogled oboren), i pokušao da patike iščupam zajedno sa korenom, ali desna mi se primila za zemlju kao čokot, ne sećam se težeg koraka u životu...

A pobedili smo, uzgred...

Samo par sekvenci kasnije, onaj njihov nesretni veliki centarhalf je ponovo pogrešio, vrativši loptu prekratko, Mrena je izronio kao človak, lupio *lažnjak* golmanu i pobedonosno ušetao u gol...

Od moje propale šanse proteklo je jedva tri minuta, možda ni toliko...

No, sasvim dovoljno, pokazalo se...

U ta tri minuta sam, naime, odrastao, nepovratno, jednom za uvek...

Sunce je još istog popodneva prosušilo otisak mog promašaja na prečki, i taj crni krug mi se podsmešljivo cerio sledeće subote kad smo istrčavali na finalnu utakmicu, i još dugo, dugo posle...

Da nije bilo zaslepljujuće-varljivog neona u pozadini zakleo bih se da sam ga načas video kako se kao debeli mrki mačak oblizuje na gredi i te večeri, dvadeset i koju godinu kasnije, kad sam, prodirući po položaju levog krila, povukao duboko u tamni gol-aut, shvativši da već uveliko kasnim na ugovorenu partiju *gangster-remija* kod Fedora Jankovića, svršenog ekonomiste, a nesuđenog umetničkog fotografa, impresarija, producenta, scenariste, publiciste, i ko će ga znati šta sve još ne...

*****

- *Mir, Marine...*

Prepoznavši me, nespretni tufnasti pas prestao je da laje, i važno doskakutao do kapije svojim razmontiranim marionetskim korakom...

Osvrćući se ka kandelabru koji je svakog časa paljenjem trebao potvrditi da je i neko od ukućana čuo zvono, dotakao je njuškom svoju nadlanicu prinetu kovanoj arabeski, i uputio mi onaj pogled koji kod četvoronožaca prolazi kao *plemenit*, dok se kod ljudi vrlo jednostavno objašnjava i kao *ponizan*, koliko se sećam?

Marin je rodom iz okolnih krajeva, ali je, predvidivo, "dalmatiner", zbog čega ga je gazda i nazvao kako ga je nazvao...

Pa, sad?

Da je duhovitost skok s motkom, ili tome slična disciplina, u kojoj se do trijumfa dolazi preko hiljadu neuspelih pokušaja, Feđa bi nesumnjivo bio jedan od najduhovitijih tipova na kontinentu? Ovako, i taj fazon mu se slučajno omakao kao uspešan, što je on kasnije uporno anulirao insistiranjem, i neumerenim i nepotrebnim objašnjavanjima...

- *Marin, razumeš? Dalmatinac - pa Marin. Kao ono Frane, Stipe, Jure... Marin... A? Dobar štos? Šta kažeš? Priznaj da je dobar?*

Priznavao sam, pokorno, svaki božiji put, jer Fedor inače i nije tako loš kako se nagoveštava...

Ne, nije, ozbiljno...

U pravilima fudbalske igre lepo piše da je lopta van igre tek kad pređe aut liniju svojim *punim obimom*? E pa, moj bledunjavi riđobrki poznanik (koji bi i bez puno šminke odigrao sanatorijumskog pacijenta u predratnom filmu?), je lopta koja večno čepa aut liniju, ali je nikad potpuno ne pređe. Sudeći o Feđi, u više navrata sam bio spreman da visoko podignem žutu sudijsku zastavicu, ali, ako ćemo pošteno, kako god da sam povlačio crtu između igre i auta, on je ipak svaki put boljim delom ostajao sa prave strane te tanke i presudne linije...

I?

U čemu je nesporazum, uopšte?

Pa...

Da ne ispadnem pakostan?

Ali nesporazum je možda jedino u tome što Gospod Bog ne drži malu piljarnicu na uglu, u kojoj bi smo, negde iza gajbe rogača, među mesinganim tegovima, kraj tegle sa ružičastim prominclama, uspeli pronaći i malu staklenu bočicu sa čudnim pegavim semenom Talenata Koji Nam Nedostaju...

O, ne...

U božijem kristalnom dućanu među oblacima, na žalost, nikad nije bilo cenjkanja oko onoga što možeš *postati*, i onoga što jednostavno moraš *biti* da bi to bio...

Feđa se nije tek tako pomirio sa tim...

Ne razlikujući titule ispisane na vizitkartama od titula koje su kao šifre ispisane hijeroglifima naših moždanih vijuga, odlučio je (na svoju odgovornost!), da u životu postane Jedan Duhoviti Kockar I Svima Simpatični Boem...

I do kraja je skoro sve ubedio da je poziranje ravnopravni deo umetnosti?

Družio se sa pijanim glumcima, uramljivao francuske plakate i iskrzane partiture, putovao na premijere u Beograd, Sombor i Suboticu, organizovao izložbu slika zvanu "Jasmin Party", (galeriju bezdušnih lokalnih žvrljotina u svom vrtu), ali, sve u svemu, tu usiljenost je nosio tako lako da nije preostalo puno onih kojima je to smetalo...

Meni, ponekad, kao što rekoh, mada to nema *veze*..

Luni Janković, pretpostavljam, daleko, daleko više?

Doduše, "miss" prirodno-matematičkog, koja se udala za Feđu užasnuta pretnjom doživotnog zabavljanja, to nikad nije javno priznala, ali...

Šta ja znam?

Neka velika tajna strpljivo je dodavala tamne godove oko njenih očiju, što je ona sve teže i teže uspevala da prikrije šminkom i pozlaćenim okvirima svojih folirantskih "profesorskih" naočara. Ti modri podočnjaci su kao vlažni pesak upijali dremljive talase sjaja po kojima sam njene oči nekad lako pronalazio i u najvećim gužvama pogleda...

Ili su za sve krivi samo ovi dugi intervali između naših viđenja? Meseci, proleća, zime, koje su nas naučile da kao stari ratnici prvo prebrojimo ožiljke i brazgotine zarađene u borbi sa Vremenom, pa da se tek tad oprezno osmehnemo jedno drugome?

Ćao, ruinirani dečake...

Slutim da je pri našim susretima (sričući grafite koje su godine našarale po mom licu), i ona ponekad razmišljala o nečujnim i podlim vrtlozima koji nepovratno mute bistre lagune Nekih Očiju Koje Smo Znali, no, ne zameram joj ako je tako. Ja sam se, na primer, već gotovo potpuno privikao na sebe, a opet se neprijatno iznenadim svaki put kad stanem pred ogledalo...

Eh...

Strašno je kad ostariš, zaista...

No, još je strašnije kad ostariš mlad. Kao većina onih koje znam...

- *Momenat... Dolazim... O, stoput sam mu govorila da ne uzima moje ključeve...*

Luna mi je, dakle, konačno otključala kapiju, taman kad sam se, mimo svog običaja, spremao da pozvonim i drugi put...

Prvo je naišao glas, iza ugla, a onda je metronom Marinovog repa svečano najavio i njenu lomljivu siluetu. Trnci nemira škripnuli su mi pod nogama, uho, tek- tek, otprilike kao Onaj Davno Otopljeni Sneg, čak i tiše, ako je to uopšte moguće?

Naivno sam pokušao da ih se otarasim, drobeći donom tek pripaljenu cigaretu, ali to je naelektrisane iskricice samo šibnulo gore, uz kičmu, kao udarac malja plehanu kazaljku *snagomera* na ulazu u zabavni park...

- *Nisam čula tvoj auto...*

Da, to je ličilo na nju...

"Tvoj auto"...

I gotovo...

Mi smo prijatelji. *Samo* prijatelji. Tek nešto bliskiji stranci, maltene? Nikad ničeg nije bilo između nas dvoje...

Ali...

Prepoznajem te po vratima automobila tiho zalupljenim pred mojom kućom u ponoć...

Tek tako...

- *Ne, Luno... Došetao sam... Ostavio sam kota jednom klinicu pred pumpom... Doterace ih ovamo ako dođe na red pre jutro...*

Pljesnula je iznenađeno (skoro obradovano?), zadržavši ručice spojene...

- *Ma... čula sam da sad to rade? Ne mogu da verujem... I šta, ti mu onda zaista platiš za to?*

- *Pa... Dam mu već neku kintu...*

Studenti su doista provalili fizionomije koje ne pristaju da puze metar po metar u kilometarskom redu za benzin, i tačno pogode kome treba da kucnu u prozor nudeći da, za marku-dve na sat, čekaju umesto njega...

Momak koji je šetkao kraj kolone sa "sociologijom sela" pod miškom je već jednom za mene obavio tu poverljivu misiju, i s njim sam se, polazeći na kartanje, lako dogovorio oko sitnih primopredajnih detalja...

- *E... Baš svašta...*

Očigledno se oraspoložila analizirajući novonastalu granu prostitucije, prekrstila je ruke i radozno čekala da još malo pričam o tom iznajmljivanju mladića na sat...

Rezignirano sam slegao ramenima...

- *Pa... Klinici su vidre, draga moja. Snalaze se... Okrenu začas stotinak maraka, birajući devijantnu sredovečnu klijentelu, koja ne priznaje redove za nešto što se ne deli, nego se plaća...*

Uozbiljila se, i spustila ton...

E, baš smo i našli o čemu da razgovaramo?

- *A čula sam i da će ponovo uvoditi one "bonove za benzin"? Kao pre par godina... Znaš? Kad li je ono bilo?*

- *Jeste... I ja sam čuo... Ali sam davno potrošio svoje "bonove za čekanje" u ovom životu... Ništa mi to više ne pomaže...*

Osmehnula se setno, komentarišući sve samo sporim potvrdnim klimanjem, i povukla se korak u stranu...

- *O... Uđi već jednom... Uđi, molim te...*

Nosila je mokasine sa kičankom, pripijeni elastični *jeans*, i žuti (ili svetlozeleni?) pulover na kom je nekoliko izvezenih jaganjaca mirno paslo pod oblim brežuljcima grudi. Navrh levog brdašca nakrivila se i neka kućica sa dimnjakom koji se pušio, zakucao sam na vratanca te kolibe jednim sasvim kratkim pogledom, no i to je već bilo pomalo nepristojno...

- *Ma... Ti znaš ovaj pulover, zar ne?* Trgao sam se zbunjeno, zatečen...

- *Ovaj... Da... Mislim da ga znam?*

Delovala je nekako jednostavno-otmeno-smerno-umereno-lepo... Mislim da je "klasično" reč koju pokušavam da konstruišem?

- *Oni su davno počeli da kartaju... Ko su ti ljudi, Petraš, više nikog ne znam? Razgovaraj ti malo s Fedorom, tebe će sigurno poslušati... Nimalo mi se ne dopadaju...*

Naklonom sam obećao da ću to učiniti. Ni meni se baš nisu sviđali nadmeni marinsko frizirani momci kojima je Feđa počeo da popunjava upražnjena mesta naših dugogodišnjih saigrača, no, kako stvari stoje, danas još jedino Dripci Sa Velikim Automobilima I Malim Fondovima Reči imaju lovnu za kartanje, i lovnu za sve drugo...

- *E, pa... dobro...*

Okrenula je ključ za sobom i ponovo prekrstila ruke na grudima, uzdahnuvši glasno...

Nisam je zagrlio, iako je to bio čisti penal...

Zakoračili smo u prolaz oprezno, kao da kasneći ulazimo na koncert gudačkog kvarteta, i Marin se za svaki slučaj ubacio među nas poput Kerbera, očigledno naslutivši nešto svojim inače problematičnim instinktom...

Ali putevi su nam se začas razišli...

Još jednom...

Nakon samo par kratkih metara...

Ona je krenula desno, ka stepenicama verande sa koje se ulazilo u njihov stan, a ja sam produžio pravo, ka dnu bašte, gde je Feđa improvizovao "atelje" u neostvarenoj privatnoj ordinaciji svog davno uzemljenog oca...

- *Ah, da... Pričala sam popodne sa Ksenom... I pomenula da ću te možda videti...*

Zastala je na prvom stepeniku, pokušavajući da važnost onoga što će mi reći umanjiti time što to čini u odlasku, ali crna svilena vrpca Brige zatreperila je na povetarcu njenog glasa, i predosetio sam da će to biti loša vest...

Pucaj, lepojko...

Izgleda da su loše vesti ovih dana organizovale neku trku čiji je cilj na mojoj adresi?

- *Videla je tvoje ime u kompjuteru... Poručuje ti da će te vaš Stari Prijatelj Jack potražiti ovih dana. ...Ali da ćeš ti već znati šta treba da radiš...*

Ops?

Šta sam rekao?

Lunina sijamska drugarica Kseno radila je za Vojsku, nešto sitno i administrativno, ali je sabotirala koliko je već mogla. Godinama je sklanjala u stranu one pozive za vežbe na kojima je prepoznavala imena iz almanaha naše gimnazije, no, od ovog proleća, otkad su raznorazni Ćorci zadužili bojevu municiju, njene male prijateljske usluge tretiraju se kao "veleizdaja domovine"...

Otad se, razumljivo, javlja retko, sve u šiframa...

Srećom, na TV-u se letos potkrala simpatična serija o radio-voditelju zvanom Jack Killian, koja nam je svojim imenom pomogla da kodiramo poruke:

"Midnight Caller". "Onaj koji poziva u ponoć"...

Vojna Policija je prezauzeta radom u trećoj smeni. Šanse da se neo-partizani prepoznaju pod pseudonimom "Stari Prijatelj Jack" su samo teoretske, no, nije baš preporučivo kladiti se na tog konja? I za mogućnost da me pokupe u Dobrovoljce sam do pre desetak sekundi mislio da je "samo teoretska", a evo šta je ispalo?

Tek, dunuo sam u zvezde, da ih malo zagrejem, i pokušao da umirim Lunu...

Da je umirim?

Dovraga, kao da nju usred noći treba da spopadnu oni sivomaslinasti fanatici?

- *Neće biti frke, ne brini, u redu je... Još sam prijavljen kod matorih... Teško da će me naći...*

Mesečina se kratkim srebrnim potezom dotakla njenog lica, učinilo mi se da bi to mogao biti i sjajni repić neke suze-padalice, ali oreolsko svetlo iza nje, sa verande, onemogućilo me je da se zakunem u to...

Mahnula je kratko, uznemireno...

- *Ali čuvaj se... Ipak... Obećaj mi da ćeš se čuvati?*

Polako, luče...

Nigde ja ne putujem...

Podigao sam kažiprst, i na tren bio u iskušenju da ga njime pozovem sebi, ali sam joj na kraju ipak samo lagano pnpretio, potiskujući nazad, u grudi, Želju koja se opirala drčno i vragolasto, kao onaj pajac-na-feder kad ga vraćaš u kutiju...

- *Bolje se ti čuvaj, gospođice Nespretnjakovička... Znaš već... Na tim "vratolomnim" stepenicama...*

- *Eh...*

Prešla je rukom po izlizanom gelenderu, nežno i pažljivo, kao po staroj porodičnoj komodi...

- *Katkad, kad si ti u blizini, namerno se sjurim niz njih... I ništa, eto... Kao u inat...*

*****

Ne...

Nismo mi bili ljubavnici...

Nikad...

Samo smo se ponekad malo gledali, kad nas nisu gledali...

I to je sve...

Oboje smo nosili na lančiću po polovinu jedne davno polomljene tajne, ali nismo pokušavali da je sastavimo, ko zna zašto, i ta tajna lebdela je nad desetogodišnjim okeanom prošlog vremena kao ukleta lađa...

Negde ovde daleko...

Negde tame blizu...

Ni na nebu, ni na zemlji...

Do te tajne se, interesantno, moglo stići jedino baš strmim stepenicama visoke verande, uz koje se Luna uspenjala hitro, kao košuta, ostavljajući na njima izvesni zagonetni osmeh, kao ružu, kao malu staklenu cipelicu po kojoj ću je pronaći...

Ali, gde žuri? Opet ne pazi, ludica...

Jednom je već gadno uganula nogu okliznuvši se tu, na zaleđenom oblom basamku...

O, jednom davno, najdavnije. Još dok je iz ove kuće odlazila svojoj kući na spavanje...

Bila je zima, sećam se, neki februar, šesnaesti, osamnaesti, tu negde...

Toga se, već, ne sećam tačno...

Morao bih zaviriti u Fedinu ličnu kartu da otkrijem i taj podatak? Stara Vodolija je uvek pravila svetkovine od svojih rođendana, jedan od njih se slavio i te večeri...

I tako...

Pred zoru sam se ponudio da razvezem iznurene tamburaše po perifernoj pomrčini, žrtvujući se da tako propustim slavljениkov neizostavni završni *plaidoyer*...

Brže no što sam uspeo da se vratim, i ostali gosti su se tiho, na vrhovima prstiju, izvukli sa te stote reprize Feđine maliganske monodrame. Luna je, kao pravi kapetan, ostala poslednja na brodu koji je tonuo, i tek tad zalupila vrata i žustro krenula sama...

Uf...

Suviše žustro, bojim se?

Zatekao sam je kako na stepeništu verande, sedeći na pljosnatoj lakovanoj tašnici, oprezno pipka pomodreli levi zglobovi...

- *Nezgodno sam stala... Nije ništa... Već prolazi... Hm, hm?*

Mereći veliki podliveni otok na kantar u svog iskustva, odmah sam shvatio da će ta nožica morati u gips, i da je tekuća sezona za nju, najverovatnije, završena...

Ali, Fedor je visio preko otomana kao iznošena potkošulja, od njega nije moglo biti nikakve koristi...

Podigao sam zato njegovu devojkicu onako kako se već podižu tuđe devojkice, obazrivo, najobazriviše što sam umeo, i poneo je do automobila. Bolnica je bila odmah tu, preblizu da bih zvao ambulantna kola...

Provejavao je neuverljivo krupan sneg...

Mali ratoborni noćni portir zarezao je na moje farove, znao sam od ranije da nemam šanse kod takvih "por-terijera", pa sam, gundajući, ostavio auto pred ulaznom rampom, i ponovo uzeo Lunu u naručje...

Privezala se rukama za molo mog vrata, privila se uz mene jednostavno, zbunjujuće prirodno, kao samonikla puzavica očajno željna ičijeg dodira, osluškivala je školjku koju sam krio pod kaputom, i nije govorila ništa...

Pomislio sam da će zaspati, ali ne, povreda se polako hladila, znao sam da je boli sve više...

Dežurni na prijemnom, svom srećom, bio je neki Goran, sa neočekivanim nadimkom Doktor, znali smo se onako, igrao je svojevremeno polutku i halfa u "Metalcu", stabilan, dobar tehničar, ali užasno spor igrač...

A opasno brz lekar, da ne poveruješ? Sve je odigrao iz prve, puno nam je pomogao...

Sledećeg meseca, kad smo se slučajno sreli u opširni, interesovao se da li je sve u redu sa nogom moje curice?

Rekoh da jeste. Ali da to nije moja curica. Nego curica mog prijatelja...

Nasmešio se, značajno...

Reče da se nada da mi to nije neki preterano dobar prijatelj?

Činilo mu se, naime, da *ta mala* može biti samo moja i ničija. Tako mi se bar nekako stiskala uz grudi, dok sam je one noći nosao kliničkim hodnicima, kao nevestu...

Zar?

Rekoh Doktoru, ne trepnuvši, da mi to nije padalo na pamet...

A padalo mi je, naravno...

I pre i posle...

Te iste jeseni, naročito...

Feda je napokon napravio svatove o kojima je godinama pričao. Sa izrezbarenim čaturama i platnenim banatskim peškinma. I sa fijakerom, belim konjima i hiljadu naviksanih violina u porti Saborne Crkve...

Unoseći mladu preko praga, zastao je da pozira unajmljenim fotografima i rođaku iz Nemačke koji je posrtao pod samarom tek lansirane video-kamere. Nevestin veo se u tom natezanju nekako otkao, mimo protokola, spuštajući zavesu na čudni i uporni pogled kojim je tražila nekog u onoj masovki...

Ne mene, svakako...

I zašto bi?

Kad mi nismo bili ljubavnici...

Nikad...

Samo smo se ponekad, u noćima punog meseca, malo tražili po dugim talasnim dužinama Čežnje...

I to je sve...

U partiju sam se uključio brzo, prebrzo, u stvari...

Započinjali su novu bulu baš kad sam ušao, tako da su mi karte utrapljene u ruke pre nego što sam stigao da osmotrim situaciju i smislim izgovor...

- *Igraj ti umesto mene, Batula... Taman da organizujem cugu i kaficu...*

Da, Fedor je definitivno zreo za jednu generalku na svojim raštelovanim knterijumima? Sve čudniji sastav izvodi na teren...

Sem njega i Nidže Zubara (takode starosedeoča za stolom), u igri su ovog puta bili mahom Suri Brđani koje ranije nisam viđao, barem ne iz blizine...

Feda reče da vode neki krupan *business*...

-*Ah... tako?*

Osećam da je Gospodi Biznismenima "Interpol" glavni inostrani partner?

U malenoj pužolikoj špiljici (kamufliroj pod tupilom leve slepoočnice), imam ugrađen Posebni Instrument Za Brzu I Efikasnu Procenu Nepoznatih Ljudi. OK, zvuči prilično komplikovano, ali u stvari se radi samo o jednom "friziranom" instinktu, ništa više. U svakom slučaju, pouzdana i veoma upotrebljiva je to napravica, godine su dobro izbaždarele njenu preciznost...

Pred uzorcima koje je domaćin doveo na kartanje, preosetljiva, ionako nervozna skala mog aparata, formalno je pomahnitala, lepeći se na "crveno"...

Pa logično, nisam je ni trebao aktivirati...

Tipove koji glasno pričaju o svojoj lovi i o tuđim ženama mogao sam sasvim lako proceniti i odoka, manualno, takoreći...

- *Drekavica, drago mi je... Znamo li se mi slučajno?*

Drekavica? Obožavam onomatopejična prezimena...

Mladi Hidrocefal mi se mangupski iskezio, pokušao sam da mu odsmehnem ali mi nije polazilo za usnom, dovraga, osmeh će mi skroz atrofirati, kako je krenulo?

Ošacovao sam ga rezervisano, dobro pazeći da mu ne pružim previše razloga da mi se dalje obraća...

Znamo li se mi slučajno?

- *Pa, ako se znamo... To i može biti samo slučajno...*

Nije postojala opasnost da će Glavonožac rešiti jednostavni verbalni rebus i eventualno se naduriti. Njegova koncentracija dobacila je jedva do polovine dijaloga, a onda je (prestavši da tresu "dipon" sa pozlaćenom lajsnom), konačno pripalio cigaretu i nepristojno se okrenuo u stranu. Na sebi je imao jedan, blago rečeno, "pastelni" sako, i široku karnevalsku kravatu kojom je izvršio pokušaj samoubistva gušenjem, delovao je onako razdragano-cigoliko ("harmonikaški", najpribližnije?), ali čak mu ni to nije pomoglo da mi bude simpatičan...

Malo po onom karakterističnom prezimenu, a malo po niskom naboranom čelu koje mu se kao lavina obrušavalo na nos, u momentu sam zaključio da je dečko sin svoga oca, verovatno me je to blokiralo i učinilo vidno neprijatnim?

Njegov čovekoliki Roditelj je, naime, za mene prototip bitangi koje su poseljačile ovaj grad. U životu je otvorio više *lokala* nego knjiga (uključujući i slikovnice), abecedu ne bi uspeo da izgovori za manje od petnaest minuta ni po proizvoljnom redosledu, ali je ipak preko noći stekao magičnu titulu prof. koja mu je u ovom akademski nastrojenom gradu najednom otvarala sva vrata. Čak i neka za koja se već verovalo da su lažna, nacrtana na zidu, pošto se nikad nisu otvorila nekom ko je pošteno kucao na njih...

Gos'n prof., dakle? Pravo, medicina, kibernetika, istorija umetnosti?

Aha...

Trice & kućine...

Izvedeno od *profiter*, zaboga, ne od *profesor*, kakve su to naivne asocijacije?

- *Pa... Ako mene i ne znate, znate mog starog... Malo ko njega ne zna...*

Povukavši u međuvremenu par neurotičnih dimova, Hidro-"C" mi se obratio naglo i preglasno, kao i prvi put, uostalom...

- *Da... Moj čale drži i "Četiri vojvode", na primer... Sad stalno ide reklama na televiziji... Onaj ekskluzivni objekat, videli ste sigurno... Sav u mermeru, mesingu, staklu?*

Ekskluzivni objekat, znači? A bio sam ubeđen da je to prvi zvanični konzulat primitivizma u našem gradu...

- *Dobro, de, sinko, pobedio si... Znam vašu birtiju... Često prođem tuda...*

A tvoj Tata-Australopitekus, vidiš, uvek baš tada krklja sa cigarom na vratima, ne mogu da ga promašim? I jednom ću mu, onako *en passant*, samo bekhendom ukucati pikavac u usta, nadlanica mi se otima na njega kao šarov na poštara, jedva je oteram na mesto...

- *A... Jeste li i vi možda za picu, prijatelju? Ja častim. Ostalima sam baš poručio iz "La montanare"... I to je naš lokal...*

Malo ga je umirilo to što mi je napokon objasnio ko je, pa je, potonuvši na dno stolice, milostivo snizio ton za par decibela...

- *Mi ih sad raznosimo i po kućama, znate... Po porudžbini... Kao Ameri...*

Ajde?

- *E, to ste se super setili... Mada su vam pice tako tanke da ih možete slati i faksom..*

Svi su prasnuli, zbunjeno ih je pogledao pa se brže bolje nasmejao i on, onako "na prazno", potpuno blentavo, o bože, neće se valjda uvrediti u ponedeljak-utorak ujutru, kada ukapira šta sam rekao?

- *U redu... Pa... Onda ništa od pice, znači?*

Odmahnuo sam glavom, a on je dobrodušno slegao ramenima i sa naporom se udubio u karte, nastavljajući da zveckea statusnim grozdom ključeva...

Ima li uopšte potrebe da opisujem i masivni kožni privezak sa neizbežnim *daljinskim* auto-alarma, ili je sve jasno?

OK, sinko, nisam ni mislio da si došao biciklom...

Priznajem, štaviše, da sam napolju čežljivo zastao kraj tvog petrolej-zelenog lepotana sa bež platnenim krovom, oduvek sam želeo takav "BMW"...

A, opet, nikad nisam želeo takvog čaleta? Sve to, vidiš, ima svoju cenu...

- *Ih! Ja ti te tablice mogu srediti za 'iljadu maraka... Ako si zainteresovan, mislim oz-bilj-no zainteresovan? Imam čoveka u Kečkemetu koji će to odraditi...*

Eto ti ga sad ?

Da sam se kojim slučajem prijavio za kviz "Spari ove dripce za stolom sa vozilima parkiranim pred kućom", upravo bih prošao i sledeći krug? Odgovarajući na nečije pitanje u vezi pomodnih "euro" registarskih tablica, Brka (zavaljen levo do Glavonošca) je lično potvrdio moju pretpostavku da je upravo on ponosni vlasnik crnog koronarnog "mercedes-karavana", usidrenog naspram kapije...

- *Nema potrebe da ga ode registrujem... Zna me milicija dobro... Pa znaš kol'ko bi mi samo ot'šlo na carinu i porez? Danas se to ne isplati? Ej, a to je nov auto, moj zemljače, nigde ogreban... Ma, "ganc"... Potpuno nov...*

Da, još se puši...

Pravi Gazda se negde još uveliko nada da će ga pronaći, toliko je nov...

Taj Hrabri Mitraljezac Iz Većine Domaćih Filmova je obavljao funkciju neke vrste predsedavajućeg za stolom, i uporno se izražavao u markama, niko mu nije skrenuo pažnju da je nepristojno pričati punim ustima nula?

- *Nisam blesav da bacim tri 'iljade maraka... Znaš koja je to lova? Mada ti kontaš da ja kao uspešan "businessman" mogu i sasvim solidno da zaradim...*

A ja kontam da bi kao "show-businessman" zaradio i više, kao prvi bosonogi step igrač u istoriji Brodveja? Meke italijanske mokasine izobličile su se kao "baletanke" na kalupu njegovih čukljeva, a ni ostalim delovima garderobe nije bilo preterano udobno na tom gromadnom telu? Lako sam mogao da ga zamislim kako sam premešta pun orman iz sobe u sobu, borbenu i zajapureno, kao da mu mere prolazno vreme...

Ostali su ga verovatno znali i bolje i duže, jer nisu bili posebno impresionirani njegovim šestocifrenim rečenicama, ali se zato nesretni Nidža Zubar zablentavio tako inferiorno da sam pozeleo da ga munem pod stolom...

Nikola, brate! Daj, unesi u sve to i malo dostojanstva!

Mitraljezac je prvi od Svojih krenuo u školu u "kupovnim" cipelama, Tajo mu je u dvadeset trećoj osedeo od straha, kad je prvi put video lokomotivu, a Dedo se bavio sakupljačkom privredom, i zabavljao se sa nevernom kozom Radinkom, koja ga je na kraju i ostavila zbog lepuškastog čobana Miluna iz susednog zaseoka...

Nidžo, prijatelju?

Deda Gavra je držao knjižaru u glavnoj ulici, tata-Raša je prašio saksofon po posleratnim igrankama, a ti si doktorirao prošle zime na dečijoj protetici, sećaš se?

Halo, gubitniče?

Zar se to sve zaista može prestići tek tako, jednim maznutim crnim "mercedesom", pa ne znam kako da je "turbo" i "de luxe"?

Ma...

Kome ja to sve i pričam, da mi je znati?

Nikoli Kirčiću, poznatom i kao "Nika Kamata", ultra-štreberu koji je još u prvom srednje nosio onaj *lepljivi* novčanik, i pedantno udarao patent zatvarač na malu koka kolu, raspoređujući je na doručak, ručak i večeru?

- *Izvolite kafu... Šećer je u maloj posudici... Namerno nisam jako zasladio... Neko voli gorču, a neko ne...! Poslužite se... Izvolite samo...*

Ja o ovcama, a Fedor na vrata...

Njegova učtivost je u odnosu na situaciju delovala tako komično da me je to načisto ponižavalo...

Čutljivi Revolveraš, na primer, preostali svat za stolom, sedeo je tako da mu je zapalo da dalje dotura šoljice (što je činio sa gadljivom grimasom), no, njemu se nije moglo omaći išta što asocira na "izvolite". Doduše, primetio sam već da taj tip nije čuo ni za arhaizam "hvala" pa nisam bio posebno iznenađen. Reći "izvolite" i "hvala" se, naime, obično nauče u paru, istog dana u životu, a dečko je izgleda baš tog dana falio sa nastave? Sedeo je, inače, desno do mene (sef mu je očito bio u kvaru,

pošto je svo zlato iz kuće poneo na sebi), i ispostavilo se da sam na kraju auto-kviza izvukao najlakše pitanje, jer, i da nam nije preostao još samo onaj nabudženi amerski džip sa nildovanim branicima, lako bih pogodio da to može biti samo "njegovo auto", naprosto su išli jedno uz drugo, nepogrešivo, kao punda i klempave uši...

Da, "njegovo auto", nije greška. Ti naizgled grubi mladići su tako dirljivo vezani za svoja vozila, da im tepaju u srednjem rodu...

Moje auto...

Kao: "moje janje"...

Ili "moje dijete"...

U vezi tog lika sve je inače bilo obeshrabrujuće jasno, jedino sam se lomio oko toga da li mu je lična karta izdata u SUPu Nikšić, ili SUPu Bijelo Polje, no, kad je na pola filma neočekivano planuo na jednu trojčicu karo, kojom sam i ja konačno zatvorio, smeo sam i da položim lovu na "NK"...

- *Ih! Trica mača! Što je ne bači prije, jadan? Iša sam na boju, pogle... Štela sam ti još od druge ruke...*

Posle se ponovo učutao, duboko i preteći, tek povremeno se osvrćući ka ortaku koji je sedeo iza, a ni taj drugi, Udubljeni, (a mračniji od svih, čini mi se?), nije bio izrazito pričljiv. Zurio je Revolverašu preko ramena nemo, kao "opserver" (ako se tako naziva onaj pripravnik koji godinu dana džedži u kabini, samo posmatrajući kako se pilotira?), par puta je umesto komentara prezrivo coknuo na neku podignutu ili odbačenu kartu, i samo mu se jednom omaklo da se poluglasno nasmeje, ali i to je izveo na izvornom ijekavskom? Ocenio sam da troši oko deset litara *gela* na sto kilometara, tamna zalizana kosa samo mu je još više isticala sanatorijumsku boju lica (mislim da se u katalogu ta nijansa navodi kao "psihopat-bleda"?), i priznajem da sam uložio prilično napora da prikrijem nelagodnost koju su u meni izazivali njegovi mat-staklasti pogledi kojim nas je hipnotisao iz prikrajka...

A Fedor je sa svog antikvitetnog "revoxa" puštao "Pleterse" i "Golden Gate Kvartet", svima je laknulo kad je traka iscurila...

Hidrocefal je oprezno zamumlao *jednu novokpmponovanu*, Mitraljez se ozario prepoznavši refren pa su nastavili da zavijaju unisono, i pun mesec se te noći sasvim neobavezno zadesio nad Mičunnovom, ali i da nije, nesretni duet bi ga do svitanja prizvao i sa najudaljenijeg okrajka neba, uopšte ne sumnjam u to...

"Pokloniš li ljubav drugom sve će za me sta-ti,

A kafana postaće mi i otac i ma-ti...

A kafana postaće mi i otac i ma-aaa- aati"

E, moja "Srpska Atino", tužna i žalosna... Dobra te je ekipa zakupila, nema šta? Neprilagodivi, Ratne Vrane, i Naoružani Šljam...

A ja sam te oduvek precenjivao, ti mala uobražena varoši, pravio sam zvezdu od tebe gde god sam stigao, ti si za mene bila nešto kao ono ogromno uskršnje jaje u izlogu poslastičarnice, "kugel uhr" na pultu sajdžijske radnje, da, ja sam oduvek naivno verovao da pripadaš tim krhkim, unikatnim eksponatima kraj kojih piše: "nije na prodaju", i kojima se možeš potajno diviti sa pristojne udaljenosti, ali ih nikad ne možeš imati...

Pa...

Verovatno je to razlog što se noćas na trenutke osećam kao šmokljan koji je zaprosio Profesionalku, mada ne znam zašto mi je ipak pomalo neprijatno zbog tog poređenja?

Ma, ne...

Ti definitivno više nisi grad koji bi se mogao uvrediti, moj Novi Sade...

I, nemaš pojma kako mi je krivo...

Jer, da sam se samo usudio da pretpostavim kako si bagatelan, ja bih te još odavno kupio za sebe...

I sad bi nam oboma bilo lakše... To pokušavam da kažem...

*****

Fedor mi je za osamnaesti rođendan poklonio "Obscured By The Clouds"...

Čoveče...

Znaš ko je tad slušao "Floydove"? Uža rodbina "Floydova", eventualno... I Feđa Janković...

Bio je pustolovni konkvistador rock & roll'a, i igla njegovog kultnog gramofona je kao šiljak španskog koplja osvajački doticala neistražene i mistične predele Novog Sveta, u koje bi drugi obazrivo zagazili tek potom...

Možda sam rekao da on ponekad baš i nije potpuno po mom ukusu, ali čak ni ja ponekad nisam potpuno po svom ukusu, nije to neko merilo...

U tome o čemu pričam je, uglavnom, bio besmrtn, to potpisujem, tu ga nikad nisam uhvatio da folira...

Na koji su ga samo fazon onda Narodnjaci navukli da cupka sa njima u tom grotesknom orijentalnom ritmu, ne mogu da razumem?

Ma...

Čitava generacija nam se odjednom srozala kao istegljen dokolenica, tako to ide...

Život je otprilike kao onaj "steep-chase", startuju sve sami favoriti, i veselo se pljuskuju na prvim preponama, pa jedno vreme trče zajedno, u grupi, petlički se smenjujući u vodstvu...

A, onda, kako trka odmiče...

Izdvoje se dvojica-trojica, povuku daleko napred, grupa zaostane, razvuče se, neki se grče, odustanu, neki uspore do ivice časti...

Fedor je zapao u tešku krizu na onom delu staze na kom se to dogodi većini takmičara, tu negde između tridesetpete i čertdesete, gde mnogi izgube svežinu...

Gledajući ga kako ostaje da visi preko prepone koju su razapeli Mitraljez i Glavonožac, shvatio sam da ga upravo obilazim za čitavu dužinu, ali to me je samo podstaklo da cinično pojačam tempo...

Sorry, Jankoviću, sad nemam vremena da razmišljam o tome da smo zajedno krenuli...

Iza krivine se već zateže uže zlatnog zvona koje najavljuje poslednji krug...

Doradio si, šminkeru stari, no, to je tvoj problem, ja zbog toga neću uzimati sedative, to je sigurno...

Ionako sam večeras odigrao "oproštajnu" na zelenoj čoji tvog kartališta, pa ja sam i u vojničkoj kantini birao društvo za stolom, sećaš se da sam uvek bio pomalo svojeglav?

A to "uvek" je kod mene još u toku...

Čudno, je 1'?

To "uvek" kod mene ponekad baš ume da se otegne?

- *Neće karta poštenog čoveka... Ne ide te danas ništa, Batulence... Samo te posmatram, moj burazeru...*

Ne, nije me puno oslovljavao, mislim da je naslutio da sam još kod prvog mešanja precepio odluku da više neću dolaziti, i znao je da se svakog časa može dogoditi da se jednostavno podignem i odem. Među nama budi rečeno, to bi se svakako i desilo da mi je Student ranije doterao auto, no, spasilac je stigao tek negde oko pola četiri, kao za inat, pa sam sve dotle bio primoran da ćutim, i sportski podnosim poraze...

Ma, nešto sitno, zanemarljivo, bez veze, skoro da i nije vredno pomena...

Ajd' dobro, dve-tri-četiri, najviše pet-šest stotki, eto, a možda ni toliko...

OK...

Verovatno će zazvučati kao vrlo nespretan izgovor, ali u odnosu na skupocene žetone vremena koje sam izgubio za tim stolom, ta lova je, zaista, tek jedna nebitna puslica prljavih raznobojnih papirića...

- *Laku noć, Batulice moj... Priznaj da je bilo super...*

Aha, Fedore, bilo je...

Ali onda sam došao kod tebe na partiju remija...

*****

Anamaria me je jednom pitala zašto se polivači ulica uvek pojavljuju pred kišu, i odao sam joj tajnu da oni, u stvari, rade za jednu veliku stranu silu...

Da...

Oni rade za Kišu...

U Prevrnutom Svetu, odakle se Kiša penje (što ovde deluje kao da pada!), sve je potpuno obrnuto (što tamo deluje kao potpuno normalno!), taj Svet započinje krajem, u njemu tišina urla, tamo je najbrže ono što stoji u mestu, ali...

Bolje da ne pričamo o tome, rekoh joj...

Namerno sam proredio svoja gatanja u zvezde...

Pokušavam da se odviknem...

Povukla se u senku mog ramena, znala je da je mašta plaha životinjica, i da je sigurnije da me ćutke, stiskom ruke nagovara da dalje pričam...

Opirao sam se, pokušao da joj objasnim da će me uništiti udublјivanje u romane kojima nedostaju poslednje stranice. Požalio sam se da sam pomalo umoran od izvlačenja pitanja na koja odgovori još nisu izvučeni...

Više puta mi se učinilo da sam dokučio Svemir, da sam ga raskrinkao, poradovao sam se kako se sve poklopilo kao ona "žuta mrlja" na starom fotoaparatu, ali, onda bi se pomenla neka dvadeset i osma cifra desno od zareza, ta dupla slika bi mi se u milisekundi razmakla u glavi, i sve bi se ponovo zamutilo...

Ostavljajući sve manje nade da ću ikad uspeti da izoštrim?

Stiskala mi je ruku tvrdoglavo, kao dete gumenu igračkicu koja svira...

U redu, rekoh...

U Prevrnutom Svetu, iza crnog nebeskog ogledala, (što tamo deluje kao ispred njega!), hladnoća prži, tama zaslepljuje svojim bljeskom, sve je okrenuto naopako, pa se tako i Kiša grozi i užasava svega suvog...

Strašno, jezivo...

Onako, otprilike, kao što se na ovom svetu Vatra užasava Kiše...

Ako ne i gore od toga?

Jer, samo je retkim vatrama uspelo da budu onako suve kao što najprosečnije jesenje kišice umeju da budu mokre...

Za Kišu nema ništa gore nego kad joj usred noći neki neprijatni suvi grad zapljusne lice...

Njeni "momci" to znaju...

Gospodarica im samo doјavi kad će doći, podvuče čist beli oblačak pod valjak Meseca, kao prazan list hartije u pisaću mašinu, ostavi kratku diskretnu poruku da stiže tad i tad, i oni žurno poliju ulice...

Zbog toga, znači, čim se naoblači, Kišni Ljudi ćutke i odgovorno prelaze pločnike naročitom srebrnkastom emulzijom, takozvanom "vodom", koja ublažuje oštre rubove ivičnjaka, i rastapa svu onu nesnosnu, šmirglavu i bodljikavu prašinu...

Prosto i logično...

Kao kad bi za nas, recimo, neko malo prosušio vlažna i ledena ramena talasa u čiji zagrlјaj utrčavamo sa obale...

I to je znači to, pitala me je začuđeno?

Pa da, mila, rekoh joj...

To je, otprilike, to...

*****

- Malo ste se zamislili?

Student me je diskretno obavestio da se svetio na semaforu promenulo. Pogledao sam u retrovizor i lagano ubacio u prvu, ne želeći da mu priznam da je u pravu...

- Ne, nisam... Nego bih morao na neki put... Pa razmišlјam kakvo bi vreme moglo biti?

Sa olakšanjem se uzvrpolјio na sedištu...

- Ma, roknuće kiša, sto-posto... Vidite kako dim iz auspuha ostaje nisko?

Roknuće kiša? Eto ti ga sad...

Studoš je došao do identičnog zaključka kao i ja, svako pomoću svoje metode, doduše, ali od toga nauka samo može imati koristi...

Zabrinuto sam podvirio pod šajbnu, analizirajući nebo...

- Bogami, i meni se čini... A, dokle ćeš ti? Kaži slobodno gde ti odgovara?

Odgovaralo mu je negde na bulevaru, svejedno gde...

Iskrcavši ga na raskrsnici pre stadiona, konspirativno sam klimnuo Kišnim Ljudima usplahirenim oko matice-cisterne, i pustio da me ulica Maksima Gorkog ponese svojim tokom...

Tinjao je tek poneki prozor...

Vršeći svečanu smotru automobila postrojenih pred pumpom, osetio sam se nadmoćno zbog svog prepunog rezervoara, što me je postidelo već sledećeg momenta, iskreno i duboko...

Gospode, Ovi su nas baš naučili da se radujemo običnim stvarima?

Čime li ćemo se oduševljavati sledeće jeseni? Sijalicom? Zubnom pastom? Šakom prekrupe?

Đavo će ga znati...

Odavno triput razmislim pre nego što izgovorim "nemoguće". Prevejana je varalica ta reč...

No...

Prestrojivši se, dakle, uključio sam žmigavac mada je to bilo čisto rasipanje, nikog nije bilo iza, i niko živ mi nije dolazio u susret...

Parkirao sam (neočekivano lako?), kraj kabastog "aleka" konzerviranog pod maskirnom ciradom, ali sam brzo šmugnuo u ulaz, setivši se da komšija iz prizemlja mitraljira svakog ko se u to doba noći zatekne u prečniku od pet do deset metara oko njegove smeđe limuzine...

Svetio u hodniku bilo je upaljeno, ali priznajem da sam se toga setio tek kasnije, rekonstruišući slučaj...

- *Dobro veče...*

Nespretno sam nabasao na dvojicu Narogušenih, pred vratima stana broj četiri, na prvom spratu...

Zastao sam na stepenicama, nakratko, pa sam, tek produživši, uzvratio pozdrav...

Onaj besniji, sa "sovjetskim" obrvama, odmerio me je kao kelnericu u staničnom bifeu, dok drugi, proćelavi, sa pramenom namotanom oko glave kao turban, nije bio tako zainteresovan...

Ustuknuo je korak, praveći mi mesto za prolaz, i uputio u pravcu mojih očiju jedan unezvereni, "komovicom" nagrizeni pogled, koji se obrušio na pola puta...

Propustio sam visinu prve dve stepenice i odlučno napao tek treću, ali mi je Besniša ipak nabacio laso pre nego što sam se dočepao spasonosnog podesta među spratovima...

- *Pardon! Druže! Ne znate slučajno da li je ovaj... Nikolčin... Nikolčin... Čekaj, kako ono beše... Ma, da li je taj opšte u ovom stanu? Ništa ne piše na vratima...*

Otvorio je kožnu fasciklu punu kovrti, tragajući za onom na kojoj je otkucano ime izvesnog Nikolčina, omogućivši mi tako da, čak i u polumraku, izdaleka, prepoznam na tim papirima pretenciozni memorandum "Sekretarijata za narodnu odbranu"...

O-lala...

U sosu si, moj Nikolčine...

Ležerno sam vratio težinu na nogu koja je zaostala na stepeništu, i osvrnuo se ka vratima stana broj četiri...

- *Taj sad nije u stanu, mogu potpisati... Većito je negde "u šteti"... Znae kako to ide?*

O, Svet je podeljen vrlo prosto. Na Muškarce i Žene...

Rase, nacije, kontinenti, granice, sve je to obično cepidlačenje. U osnovi, stvar se svodi na tu prirodnu i iskonsku podelu. Muškarci i Žene. Ne: Žene i Muškarci, to bi već bilo nešto sasvim drugo, nego baš redosledom koji sam prvo naveo, insistiram...

Čim se negde nasluti samo "S" od "švaleranje", svi mužjaci odjednom postaju saučesnici i poverenici, pa su se tako i Narogušeni odobrovoljeno uskomešali nakon mog indiskretnog komentara...

- *Aha... Znači, prikan luta unaokolo... Pa, dobro... A kažite nam još samo... Ovaj... U kojoj firmi radi?*

Pokušao sam da se prisetim, ali neuspešno...

- *Nemam pojma... Ne znam... Nešto privatno, čini mi se?*

Konsultovali su se poverljivim službenim pogledima koji su me nedvosmisleno učinili suvišnim, pa sam se povukao servilno, kao batler, zviždućući dovoljno tiho da bih ih čuo kako se dogovaraju šta će dalje...

Stigao sam do trećeg sprata kad su zalupili ulazna vrata, a tad je i automat u strujnom ormariću škljocnuvši prebacio na "mrak", pomažući mi da što bezbednije provirim kroz otškrinuti prozor svetlarnika...

Beli "stojadin"? Prikladno. Mogao sam i pretpostaviti...

Na zvuk njihovog anlasera startovao sam i ja niz stepenice, pritajeno, ne paleći svetlo, zaustavivši se ponovo pred vratima stana broj četiri... Nikakvih cedulja?

Tiho sam gurnuo u bravu ključ koji sam stiskao u ruci čitavo vreme, i šmugnuo unutra skokom, nečujno, kao provalnik...

O ne, nisam ja slagao Narogušene...

Tad, kad su me pitali, Nikolčin zaista nije bio u stanu... Tek sada je...

Prebacio sam jaknu preko stolice, ne potežući za prekidačem, ulična svetiljka lebdi u visini mojih prozora, i stan je većito pod morbidnom neonskom difuzijom, kao izlog dežurne apoteke...

Tako, znači?

Stari Prijatelj Jack...

Poslao je sestriće da me pozovu na njegovu zabavu?

Ali...

Interesantno da me ti tipovi nisu znali ni iz viđenja? Pravo čudo, štaviše, obzirom na visok procenat vremena koje sam od rođenja do danas proveo u ovoj varoši?

Pa, eto najzad i neke koristi od tih pridošlica...

Ali nema razloga za paniku...

Samo još jedna od onih noći kad ti baš ne ide...

I to se mora negde ispucati...

Preslušao sam "sekretaricu", tri zadnje poruke bile su bez reči, no, neke glasove i ne moram čuti da bi ih prepoznao...

Laku noć, Ti Mala Breskvo, kako si samo mogla da pomisliš da te neću otkriti po načinu na koji zadržavaš dah?

Mirno spavaj, moja mila, sanjaj da si perce na krilu galeba skitnice kog praskozorje zatiče nadomak obala Biševa...

Ja sam inače sasvim OK, ako si to htela da saznaš?

Ovih dana mi, doduše, svi govore *da im delujem nekako umorno*, ali ti znaš da je to kod mene pobrkano kao instalacije u ruskom soliteru, i da retko pokazujem ono što stvarno osećam, vrug da me nosi...

Eto...

Godinama sam se ponosio time što moje lice nije izlog mojih emocija, a to mi je izgleda pre pravilo probleme nego što ih je rešavalo?

Ne, pile, tebe ću teško prevariti, kad sam "takav" onda sam u stvari prosto pomalo tužan, sećaš se, no, ja to obično prezdravim na nogama, sutra ću već zvižducati niz stepenište...

S Tugom jednostavno treba umeti...

Tuga je kao starica koja prodaje karanfile po kafanama, samo se uporno moraš praviti da je ne primećuješ pa će se kad tad okrenuti i otići, iako ti se u prvi mah čini da će zauvek cvileti kraj stola...

I, pazi...

Pokloniš li joj samo mrvicu pažnje neće se smiriti dok ti ne uvali čitavu korpu...

I onda si gotov...

Jer Tuga nikada ne zaboravlja lica galantnih mušterija...

I nikad te više neće zaobići...

*****

Odjebi, JNA...

Dao sam ti jednu dobru godinu života...

Najbolju, možda?

Veliki Vračevi Medicine rascepe grudi kao narandžu i spuste novo srce u njih (pažljivo, zatvorenih šaka, kao da vraćaju vrapčića u gnezdo), razdvoje skalpelom svetio od tame u mutnom jezgru zenice, bajaju, pokrenu nepokretno, čudotvore na ljudima, pa opet, ni oni ne mogu da mi vrate moju otrgnutu devetnaestu...

Nikad više...

Ali...

Proklet da sam...

Ja sam bar imao dvadesetu. Dvadeset prvu. I još neke dvadeset-tridesete...

Za razliku od dečaka na čije crno uokvirene fotografije svakodnevno nailazim na predzadnjim stranicama štampe...

Oni ostadoše negde u devetnaestoj...

Zaljubljeni...

Zaigrani...

Zbunjeni...

Ne dospevši da svoje olovne vojnike razdvoje od olovnih zrna, koje su im Zli Starci tako bezbožnički podmetnuli u džepove...

Ne, Brate Kaine, ne zovi me u polje...

Ne mami me, zalud, da prošetamo minskim poljem, moj grešni sivomaslinasti brate...

Poturi nekog drugog Dobrovoljca na branike svoje nesposobnosti...

Okači drugu metu na svoje kartonske bedeme...

Nema Mojih u ovom Ratu Naših...

Ma, znam...

"Ne može to tek tako"...

Čičak Izdaje se kaci na sve strane. I meni će ga već neki mangup prilepiti na leđa, onako u prolazu, tapšući me po ramenu, tobož prijateljski...

Razmišljao sam o tome...

Koga izdati kad mi ostane da biram između nas dvoje?

I, žalim...

Ali prestar sam da bih izdao sebe, još jednom...

Zato odjebi, JNA...

Dosta je bilo...

3.

brojač tišine...

*(ili: Dule Ramljak,
čovjek sa mesecom
u očima...)*

Postoji jedan nerešivi problem u Novom Sadu: oni koji te vole to ne umeju da pokažu, a oni koji te mrze to ne umeju da sakriju...

Ulazeći u "Ofsajd", Radaš mi je uputio mrki neprijateljski izraz, mada se ne sećam da sam ikad komunicirao s dotičnim Ratoljubom? Kraj njega sam prolazio kao kraj izloga pogrebne radnje, nije da sam baš prelazio na drugu stranu, ali sam uvek pronalazio neki razlog da upravo tad skrenem pogled...

Radaš Savo...

Stevo, Pero, Jovo?

Kako li samo to "O" na kraju imena promeni smisao svega? Kad kažem: Steva, Pera, Jova, puna mi usta. A ovo "Savo" oprlji mi nepce kao vrela šljiva iz gomboce...

- *"Srpska truba"... Kupite "Srpsku trubu"...*

Majstor je avanzovao poslednjih meseci? Oni prethodni Revolucionari ponosno su isticali kako su nekad zajedno "robijali". Ovi današnji su zajedno "pacijentovali". O njima će deca jednom učiti kako su se svi kalili na istom krilu psihijatrijske klinike...

- *"Srpska truba"... Istina o svetk^oj zaveri...*

Pretpostavio sam da meni neće nuditi te novine, šta li su, ali u lokalu je bilo premalo potencijalnih mušterija, pa je nevoljno oslovio i elegantnog sedog potatora s kojim sam delio šank...

- *"Truba"? Fala lepo... Al' ja opšte ne pratim džez...*

Ratoljub je teatralno ustuknuo, osvrćući se levo-desno, no, ne naišavši nigde na osmeh za koji bi se mogao zakačiti, posumnjao je da Potator stvarno nije obavešten?

- *Šta šukaš, matori? Kakav crni džez, čoveče? Ne znaš ono "Srpska se truba sa Kosova čuje"?*

To ti je junačka truba, brel

Stari je na to napravio grimasu đaka svesnog da je bubnuo, i obratio se meni, šapatom takoreći, ali sa Radašom je u kafu maločas ušla i potpuna tišina, tako da se svaka reč čula kao da je izgovorena na sceni...

- *Junačka? Blago meni! A ja sam godinama bio ubeđen da je svirala "povlačenje"?*

Ops?

Pošto sam maločas pomenuo "potpunu tišinu", onda ono što je nastalo sad moram opisati kao "još potpuniju tišinu", nema mi druge? Zatekavši se između njih dvojice, ni kriv ni dužan, teškom mukom sam se uzdržavao od osmeha, sluteći da bi i bez toga moglo doći do neprilike...

- *Šta si rekao, budalo pijana? Molim? Ajde, ponovi glasno, ako smeš, misliš da te nisam čuo?*

Kratki fitilj incidenta zaštitao mi je kraj nogu, lagano sam spustio šoljicu na pult, i zaštitnički se približio Potatoru...

- *Dobro, de... Covek je samo pokušao da se našali... Nema potrebe da ga napadaš...*

Dripac je nosio komičnu crnu šeširčinu i široki izlizani mantil, izgledao je kao pljačkaš voza iz drugorazrednog "špageti vesterna", i primetio sam da mu se usne nervozno tresu ispod neuredne višegodišnje brade. Šmekao sam ga mirno, kontrolisano, mislim da je istog momenta shvatio da je moje ime ispisano krupnije od njegovog na špici tog filma, ali više nije imao kud...

- *Ti se ne mešaj... Tebe nisam ništa pitao... Da ga nećeš slučajno ti braniti?*

Ja?

Taman posla...

Podigao sam ruke smirljivo-pomirljivo, bio sam mu okrenut idealno, levim ramenom, i lako sam ga mogao namontirati "na kvarnjaka", pre nego što spusti svežanj novina, ali to mi je bila više rezervna varijanta. Gledao sam ga začuđeno i nelagodno, kao da me je upravo pitao za zdravlje zajedničkog poznanika ne znajući da je taj umro pre dva meseca...

- *Kako... ti ne znaš? Pa... On bi se sam branio, pretpostavljam? To je "Soni" Popović... Bronza iz Tokija, šezdeset osme... Srednjaš, poluteškaš... Dvaput je bacao Lagutina na pod...*

Potator je značajno oslonio oba lakta na šank i ponosno isturio bradu. Ne znam kako je to uspeo da izvede, ali čak mu je i dotle nepnmetni ožiljak na nosu odjednom pomodreo, delovao je doista veteranski?

- *Pa šta? Mislim... U redu... Svaka njemu čast... To jest... Svaka vama čast, gospodine... Ali ja ne dopuštam ni rođenom ocu da se time šali... Srpstvo je za mene svetinja...*

Ratoljub se ponovo neurotično osvrnuo, ovog puta tragajući za podrškom, ali zalud, svi prisutni kao da su bili učesnici iste zavere? Odmerio je tada mene (pošto sam ga ja jedini pratio

računavši da nismo okončali dijalog?), oči su mu se presijavale kao zagasiti rubini, znao sam da je upravo urezao moje ime u crnu koru svoje senovite psihe...

- *A mi ćemo još popričati, prijatelju, i pre no što se nadaš... Mnoge smo mi odvikli od mangupisanja... Došlo je i naših pet minuta...*

Da li se Hrabri zaista ne boje, ili samo znaju trik kako da ne pokažu strah?

- *Pet minuta? Super... Toliko ću valjda izdržati?*

*****

- *Ti nisi normalan, Petraš... Bronza? Pravi fijasko... Zar stvarno nisi mogao da mi iskamčiš barem srebro?*

Kao i većina cugera, Potator je zaista ličio na boksera, ja sam slučajno znao da onaj ožiljak na njegovom nosu potiče od jednog visokog ivičnjaka u Futoškoj ulici, no, drugi to ni slučajno nisu mogli znati. Držao je neuglednu advokatsku kancelariju blizu Sinagoge, priznajem da nikad nisam video da je neko ušao ili izašao iz nje, ali uvek je nosio čiste, opeglane košulje, i besprekorne cipele kojima bi bilo dopušteno u svaku kuću...

- *A Tokio je bio šezdesetčetvrti, za tvoju informaciju... "Soni" Popović? Svašta... I šta bi bilo daje krenuo da me odalami? S tim budalama se nikada ne zna...*

- *Ma, zna se, još kako-.. Opasni su jedino u čoporu...*

Za svaki slučaj, ipak sam se postavio tako da na vreme primetim da li se Ratoljub vraća sa nekim istomišljenikom, jer, da se ne lažemo puno, za mene su već i dvojica "čopor"...

- *I, kažeš, nisi primio poziv? Pazi, to je vrlo bitno! Jedno je "ne odazvati se", a sasvim drugo je "tzbegavati poziv"...*

Potator i ja zatekli smo se u kafeu neobavezno, obojica pokušavajući da na tom mestu usitnimo dopodne kao krupnu novčanicu, ali svud unaokolo šušalo se samo o tome koga su i kako noćas "pokupili", mobilizacija polako ali sigurno postaje tema koja potiskuje sva ona naklapanja o vremenu i zdravlju...

U novinama su pominjali "kaznu zatvora u trajanju i do deset godina", pa sam zloupotrebio klimavu kompetenciju svog dugogodišnjeg poznanika da se ogrebem za besplatan savet...

- *Pa, vidi, sinko... Imam za tebe jednu dobru, i jednu lošu vest... Dobra je da ti po zakonu ne mogu ništa...*

Ritualno je liznuo rub čašice, strastveni cugeri skoro da i ne gutaju, oni više sisuckaju piće...

- *A loša... Da nema zakona u ovoj zemlji...*

Ajde?

Urnebesno!

Jedva čekam da rat prođe, pa da se nasmejem toj pošalici...

- *Eto... Video si ovog očajnika, malopre? Takvima je sad dozvoljeno da prave neke svoje "jedinice", pa svake noći prelaze Dunav i kokaju se sa Hrčkovima... A tamo isti takvi... Prže... Siluju... Kolju... Gledao si "Dnevnih" sinoć?*

Gospode bože...

Glagoli od kojih su donedavno i veprovi bili pošteđeni sve češće se izgovaraju i pišu uz puna imena i prezimena, a mi se navikavamo na to kao i na sve drugo, pognuto i ćutke, obeshrabrujućom pokornošću stada?

Da li je moguće da ja znam nekog ko bi mogao zaklati nekog?

Sve nepoverljivije zagledam prolaznike, trgovce, inkasante, šofere. Svako od njih bi mogao biti Monstrum u svom slobodnom vremenu?

- *I znaš ko će na kraju pazariti? Seljaci, sirotinja... Socijala... A ovi što su zakuvali će prostrti crveni tepih, i zagrliti se na nekom aerodromu... Neko umesto pred streljački, dospe pred počasni vod? Nema pravde na ovom svetu... Nema je, Bogu hvala... Jer, od čega bih ja inače živeo?*

Bio je krajnji momenat da i ja najzad progovorim, Potatoru bi eventualno moglo pasti na pamet da se ne slažem s njim?

- *Ali... Ko su ti tipovi, kažite mi? Iz koje rupe ispadaju? Moram priznati da su me načisto sludeli... Totalno su čovekoliki.. Više uopšte ne kapiram kako da ih razlikujem od Sapiensa?*

Potegao je za sledećom cigaretom, dopala mu se studentsko-predavačka forma našeg razgovora, izgleda da mu u poslednje vreme baš ne poklanjaju previše pažnje?

- Misliš na Ove Najgore? Jer, pazi, ima tu raznoraznog sveta? Ima takozvanih patriota... Pa onih koji se još raskusuravaju od prošlih ratova... I ima Hercegovaca, kolko 'očeš... Oni su ti svet za sebe...

Zatekao me je kako pokušavam da se setim znam li koga iz tog plemena, ali nisam mu dozvolio da pitanje postavi naglas...

- Hercegovci? Ma... Sto posto da znam nekog, ali... Ne mogu da se setim, ovako, na brzinu... Ja sam vam dete "bratstva i jedinstva", šta da radim? Mi smo se klasifikovali po jednom sasvim drugom sistemu... I sad nam je haos u arhivi...

Odmahnuo je kratko, sažaljivo, gotovo sa gnušanjem...

- Neka... Moguće da i to ima dobrih strana? Mada u svakom poštenom svetskom formularu postoji rubrika "nacionalnost"... To si verovatno primetio?

Ovog puta on nije čekao moj glasan odgovor, zadovoljio se time što sam skrušeno pognuo glavu...

- Da, Hercigonje... I s Naše i s Njihove strane... Oni su definitivno... Ne znam kako da ti objasnim? Ja sam, recimo, Somborac, to znaš? I, kad bi ti naterao nekog tipa iz Osijeka i mene, da ratujemo? A? Nema teorije... Ali Kamenjari su jedva čekali... Tresnuo je tamo neki Zli Meteor, ili tako nešto... I to je tresnuo baš nasred pruge kojom prolazi Voz Evolucije... I izazvao o-pa-san zastoj, moj sinko...

Vreme u kom živimo je kao pećina zaspalog zmaja, dresirani smo da pojedine reči izgovaramo isključivo šapatom, i otvorenost Potatorovog glasa gotovo da me je fascinirala...

- Ali najgori su svi ti avanturisti... Kompleksaši... Delikventi koji su se nagodili s vlastima... Čuo si za onog Voju Pucvalu?

Poslednju rečenicu je ipak izgovorio osetno tiše, na moje veliko olakšanje, jer su se neki od prisutnih već počeli vrpeljiti na stolicama...

- Slušaj... Dolazio je on kod mene u kancelariju, sto puta... "Sociopata", na to sam ga najčešće vadio... Nasilnik jedan, u prevodu... Baraba obična... Pa, odjednom "Patrijarhalno vaspitani domaćin... "Pokrovitelj umetnosti"... "Zaštitnik slabih i nemoćnih"?

Površno sam znao momka o kom je pričao, obesnog jedinca koji je na prvi hitac u Slavoniji (kao da je ispaljen iz startnog pištolja.), navukao na sebe maskirni prsluk, i ličnim ukazom se unapredio u čin "pukovnika", kao u banana-revolucijama...

Pred život se postavljao bezglavo, sa jajima napred, kao rukometni golman, u SUPu je imao dosije debeo kao telefonski imenik San Franciska, i da je bio simpatičan, lako bih ga opisao kao "simpatičnog kriminalca", ali pošto nije bio simpatičan, stvarno ne znam kako da ga opišem?

- Da... Sreli smo se nedavno u jednom kafiću na Limanu... Tamo se Oni uveče nađu, drmnju par viskja, pa Preko... K'o u svatove... Pokazivao je neki infra-dvogled, tobož okrznut snajperom, i busao se: "Neće me metak! Neće me metak!"... Delovao nije dibidus ušmrkano...

Hitro prevrnuvši čašu, kao da onih par preostalih kapi pokušava da ulovi na spavanju, Potator je cinično poterao dim ka tavanici, prateći ga pobožnim, "fratarskim" pogledom...

- Neće ga metak? To je lepo. ...Ali hoće ga "nagazna", na žalost... I ne pitaj od koga sam čuo... Sutra će biti u svim novinama..

*****

Ponekad sanjam predele koje nisam video, a odnekud ih znam? Sanjam tiha blagozelena prostranstva bez puteva i ljudi, visije oble i meke kao džinovske mahovine, sanjam ih, kao da letim nad njima, neke polegale bezvrhe bregove koji se graniče sa Nedogledom, i na koje se iz ravnice moraš penjati, a sa planine silaziti do njih?

I ja sam lagan, a silan, nedodirivi Stepski Galeb od kog maleni ne zaziru, a grabljivci se na njega ne usuđuju, dižem se do visina sa kojih odjednom, kao morske trave na dnu, razaznajem makove, paprat, i Žutu (koja probija iz dubine kao pesak), pa onda ponirem do visoke lelujave trave, otirući vetar iz krila, i nastavljam nisko, znajući da letim daleko, a na mom kompasu postoji samo Istok, i sunce me ne može prevariti nikad, čak ni kad mi se nađe za leđima...

Znam, to geni traže Svoje Mesto...

Razmišljam i ja ponekad o svom poreklu, naravno, ali pritom ne vidim bogomolje, simbole, ni šarene pantljike folklora kojima se kite konji Pripadnosti...

Ne...

Uvek vidim samo jednu osamljenu prošlovekovnu krčmu (negde na šavu ravnice sa planinom?), okrečenu belo, sa trščanim krovom natučenim na prozore kao kočijaški šešir, okna tinjaju narandžasto, u toj viziji je večita noć, i verovatno mi se šuma (preteći navaljena na stražnji bedem), zato čini tako crna i neprohodna, kao da se ni po danu niko ne bi usudio u nju?

Obronak je strm, uspravan maltene, jedino se nepresušni tanani dim povremeno usudi da se uzvere uz njega, ali i on posustane daleko od vrha, pa zastane, ukosi, zalomi potpuno levo ili desno pokušavajući da na prevaru bar zaobiđe planinu, no, i tu se očas zaplete u guste stoletne krošnje, i ostane da visi, sušeći se od mesečine, kao ukras na novogodišnjoj jelki...

Čudni drumovi uviru u to Raskršće? Svi kao da vode Nekud, ni za jedan ne bih rekao da stiže Otkuda, možda zato namernici mahom izgledaju kao da odlaze, kao da ih nema koji se vraćaju s puta? Nema, uostalom, ni putokaza, nikakvih znakova po kojima bih bliže odredio to mesto, znam jedino da je Krčma udaljena od Svega taman toliko da te sumrak uvek tu zadesi, i da sledećeg jutra moraš ustati na prstima, da ne probudiš petlove, jer samo tako možeš dospeti da pre večeri začuješ lavež, i spaziš tornjeve u daljini...

Prostorija je obično puna šarolikog sveta, koji kao da pristiže iz raznih epoha, brkaju se kubure i helebarde, mundiri i krinoline, sve to pomalo podseća na bife holivudskog studija u kom se istovremeno snimaju četiri spektakla, ali neprimereno je tiho, nekim čudom, i, ne samo da ne razaznajem reci, nego ni jezike na kom su izgovorene?

Krčmarica se žustro promiseće, dobroćudni klopavi pas njuška oko onih koji mu dopuštaju, ušunja se, tu i tamo, starac u rubaški, sa sekiricom zadenutom za kožni pojas, i obazrivo ubaci par cepanica u kamin, ali očekivana larva svejedno izostaje? Da li se U To Vreme živelo tiše, da li su svi premoreni od celodnevnog truckanja, ili ih ja jednostavno svaki put zateknem baš u zatišju između večere i poćinka, nije ni tako važno...

Štaviše, bar mogu mirnije da ih zagledam...

Gazda je, na primer, prilično oznojan, kao i svi Vredni, mada na njegovom čelu (kao i kod svih Vrednih), ima i rezervnih bora u koje bi se graške znoja mogle sasvim komotno rasporediti. Doduše, vrlo je moguće i da se vlasnik krčme na takvom mestu znoji iz stotinu drugih razloga? Krčmarica, recimo, za svakog Husara koji naiđe otkopča po jedno presvućeno dugme na sve tešnjoj platnenoj bluzi, a večeras su ih tu čak trojica? Jedan od njih, onaj sa kudeljnim brkovima i dve zlatne pruge na rukavu, posle svake čaše sve više je okrenut ka njoj, a sve manje ka svojim pajtašima za stolom, možda je baš u bokalu koji Gazda upravo toči i ona kap koja će se prelitati?

Starac Sa Sekiricom, zatim, radi sve i svašta za tanjir ćorbe i komad pite sa suvim grožđem, ali on odavno ne pomišlja da bi išta mogao steći, jedina mu je briga da ne izgubi i to malo što ima. Čića jedini zna da Krčmara vidno uznemiruje i prisustvo Konjokradice Sa Zlatnim Zubom, puno su njih dvojica već trgovali, a par vrsnih vućnih dorata u inat je baš odjutros u štali. Da li su vojnici zaista tu samo u prolazu, ili se nešto kuva? Na to pomišlja i Lopov, nema sumnje, ali on je pribran i naoko nezainteresovan (kako to i prilići dobrim lopovima), no, crne uljane okice svaki put iskoriste dim keramićke lule da provere jesu li husarske sablje još na vešalici, da još jednom trasiraju najkraći put do vrata, i da usput drsko namignu buckastoj seljanćici, koja izviruje kao tekunica iza muževljevih ramena...

Taj Seljak je od svoje ćurkaste ženice oćinski stariji. Svećano somotsko odelo sašiveno je solidno, "da potraje", pre dobrih dvadesetak godina, a izgleda da nije mnogo više puta ni oblaćeno? Tek povremeno on svoj bistri ćestiti pogled skrene ka Cvikrašu (jedinom pričalici za stolom), a onda ga ponovo vrati na kamin, kao da želi da na žeravici otopi brige koje su se za njega nahvatale? Mući li ga velika suša, parnica oko meće sa roćenim bratom, ili šljajik pun para za kupovinu vola na sutrašnjem vašaru, ne dospevam da pogodim? Onaj Cvikeraš mi uporno skreće pažnju na sebe iskašljavajući se u ogromnu kariranu maramicu, neuverljivo, bez dovoljno "danfa", onako kako to uostalom i ćine oni koji baš i nisu jako bolesni, a duboko su ubećeni da jesu...

Taj ćovećuljak mogao bi biti neki ćinovnik, notar ili ućitelj, ali, šta bio da bio, oćito je da traga za službom više no što služba traga za njim? Iskrzana koćna torba, sklupćana kraj njegovih nogu kao umoran pas, mnogo bolje prepoznaje svet sa krovova dilićanski, i nesumnjivo da jedva ćeka nastavak putovanja? Citirajući nešto iz koćne knjićice (od koje je u ćitavoj gostionici izlizaniji jedino njegov smeći žaketić?), on se zalud udvara radoznaloj popovskoj kćeri kojoj oći plove oko glave kao zlatne ribice, dok njen *Papa* (uspavan lepetom krila jata pećenih pataka u svojoj velikoj bibi), drema između

njih dvoje tako vešto i mimikrično, da to pod prevrtljivim svetlom petrolejke deluje kao preslišavanje nedeljne propovedi, ili, još bolje, kao jedna smerna večernja molitvica koju ne bi bilo pristojno prekinuti...

To ipak nije razlog što par putujućih glumata tako bešumno vesla drvenim kašikama. Oni jednostavno nastoje da ostanu neprimećeni, znajući da se komedijašima ne dešava ništa dobro kad ih primete van pozornice. Ona je lepa (ulogu kraljice igra bez previše šminke), i vidi se da ga zaljubljeno voli, a on je i Pesnik i Fakir, i Žongler i Smehotvorac, ali je ne bi umeo odbraniti od grubosti. Srećom, masivni potporni direk ih delimično skriva od grupe raspojasanih svinjarskih trgovaca, zaokupljenih turnirom u prostačenju, na kom je glavna nagrada naklonost Tri Vesele Gospojice Koje Očito Ne Putuju Da Se Zakaluđere, i tako redom, kao uhoda, zavirujem od stola do hoklice, od lika do siluete, od žene do muškarca, pa sve nanovo...

Razmišljam i ja ponekad o svom poreklu, naravno, ah naše Porodično Stablo vidim samo kao mladicu na obodu Velike Šume...

Zamrzem tako likove na tajnoj večeri u bezimenoj podkarpatskoj gostionici, Sluge i Gospodare, Silne i Prepadnute, Lukave, Prigrlupe, Sretne...

I mislim: koji je *moj*? Čiji sam ja to? Na talasima čije krvi penušaju mehurići moje embrionske duše, i u čijim se venama, a da grešan i ne sluti, koprcaju kao punoglavci moja čula i tkiva, moj fosforni skelet, i usplahireno jato mojih mladeža?

Ali ne brinem puno o tome da li je Taj bio Srbin, Tatarin, Kozak?

Ni da li se krstio, klanjao, pisao s leva na desno?

Ne...

Brinem jedino da nije bio podlac?

Palikuća?

Bratoubica?

Ili je bio neko ko je sekao srce na kriške, da bude za sve...

Neko kog su uvek pitali kad o čemu treba presuditi...

I neko kome se i Bog obradovao kao dragom rođaku...

Kada mu je umoran zakucuo na Nebo...

*****

- *Zdravo, Batula...*

Nadam se da se nisam trgao koliko sam se uplašio? Dule Ramljak pritajio mi se iza leđa nečujno, kao u onim retkim prilikama kad smo igrali jedan protiv drugog, jer obično smo bili na istoj strani. Potator, koji je upravo odlazio, iz nekog razloga me nije upozorio na njega, sigurno je procenio da se tu radi o Našem Coveku, mada je postalo jako problematično pogađati ko je Naš a ko nije? Tu je danas najpametnije ispucati "dvoznak", što bi rekli prognozeri, "fiks" nipošto ne dolazi u obzir...

- *Uf, Dudule... Presekao si me... Nisam ni primetio da si ušao?*

Bolje da i ne računam koliko se poznajemo? Dovoljno je da se setim da smo mu svi tajno zavideli na "fiatu 850", boje bele kafe, to puno toga objašnjava? Igrao je, inače, takozvanog "korektora", mudro, bez faula, tako je uostalom i dobio nadimak, po elegantnom "Dinamovom" centarhalfu, a i trčkao je slično, na vrhovima prstiju, uvek bliži lopti baš za taj sitni, ubrzani koračić...

- *Tu sam ja od jutros... U zadnje vreme baš ne mogu da spavam... Pa, tako... Vilenjam po kafićima...*

Oduvek je bio povučen (i previše, po mom ukusu?), reakcije su mu i u najvećim frkama bile nekako prigušene, šaputave i stidljive, no ovo je ipak mnogo ozbiljnije? Oči su mu delovalc sablasno, kao da su nacrane na dva mala meseca, a neki bezglasni jecaj obuzimao ga je potmulo, kao malarija, i očekivao sam da će mi svakog časa zaridati na grudima...

- *Matori... šta se desilo? Sedi malo... Da li je sve u redu?*

Trgao se, kao iz hipnoze, i naglo povukao dizgine svojih pomahnitalih emocija pokušavajući da ih umiri, ali one su se i dalje besno propinjale...

Odmahnuo je rukom, jednom, pa još par puta žustro, kao da je otresa od nečega...

- *Ta... Naravno... Naravno da nije u redu... Nema razloga da brineš...*

To ni izbliza nije zazvučalo kao šala, i zalud je čekao da se osmehnem, nisam hteo da time dajem pristanak za učešće u nekoj pomerenoj igri? Hvala, ali ne srljam više da zapušavam rupe na

tudim lađama, mnoge brodolomnike je upravo težina brižnih spasilaca poslala na dno? Surovo sam ga pustio da sam odvađa vodu drvenom lopaticom, što je, ruku na srce, potrajalo duže no što sam očekivao, ali na kraju mi se ipak obratio relativno sređeno i uravnoteženo, mada je to samo još više istaklo Pun Mesec u njegovom pogledu...

- *Liči li tebi Vukovar na Novi Sad? Meni su isti... Znaš onu žutu kuću sa svodovima, tamo gde se put račva? Meni je to ista Dunavska?*

A, tu smo, dakle?

Potvrdio sam obazrivo, tek primetnim talasićem obrva, jer i mnogo bolji drugovi nego nas dvojica zavadili su se ovih dana oko Vukovara? Ne znajući još da li je izgubio nekog dragog u tom gradu, ili je doprineo da neko izgubi nekog dragog (što mi se učinilo verovatnije, na žalost?), rešio sam da propustim još jedan krug asocijacija, vadeći se na konobara čiji sam pogled pokušavao da ulovim...

- *Odem da fotografišem... Znaš već? Ali kakav god film da ubacim u aparat, ne pomaže... Ispadaju samo crno-bele slike, moj prijatelju... A često i crno-crne...*

Vodio se kao "slobodni fotoreporter", i razumljivo je da nije odoleo Vijetnamu U Našem Komšiluku, i ogromnom publicitetu koji su Portreti Ludila odjednom počeli dobijati, za razliku od svih onih njegovih veličanstvenih lebdećih odbojkaša, zinutih stonotenisera i izuvrtanih gostujućih golmana, koje godinama niko nije ni primećivao...

- *Ubiće me, Batula moj... Ubiće me idioti... Ostavio sam negative kod jednog drugara, za svaki slučaj, ali... Ubiće i njega... I decu... Sve će nas pobiti, manijaci...*

Malarija ga je ponovo spopala, ali bio je dovoljno svestan da prepozna nevericu u mojim očima, na šta se osmehnuo žalostivno, sa suzom, kao klovn...

- *E... Nemate vi pojma šta je tamo... I ti misliš da sam "odlepio"? Dobro... I jesam, najverovatnije... Ali... Zar sam ja ikada lagao?*

Ne, i to je bilo opšte poznato. Dešavalo se da se zaigramo satima, rezultat je umeo da bude i 26:24, ili tako nešto, i neretko se stvarala zbrka oko toga da li vodimo sa dva, da li je nerešeno, ili gubimo sa četiri razlike? Tada, ili kad nismo mogli da se usaglasimo oko nekog kornera (a važilo je ono "tri kornera-penal", i pravo je čudo koliko se njih zabroji od jedan do tri?), svi bi se na kraju svađe obično okretali prema Duletu, i uvek bi bilo po njegovom...

Dule Ramljak jednostavno nije mogao da slaže, čak ni onda kad je ta laž bila očajnički potrebna našem timu, pa zašto bi onda jedan obični rat to promenio?

- *Sećaš se kad smo išli na Tvrđavu, kao klinici? Svi su se uvek palili na onaj pogled prema gradu i Dunavu, ali... Ja sam bio opčinjen krovovima desno, u starom Petrovaradinu... Što je logično... U našem kraju čak ni škola nije bila na sprat... Strašno mi je nedostajalo malo ptičije perspektive...*

U prvi mah sam pomislio kako tetura sa teme na temu, ali ubrzo sam shvatio da mu teme nisu nepovezane, već samo ispreturane...

- *Jedne noći, kod Sarvaša, brojao sam tišinu između eksplozija... Devetnaest... Devetnaest sekundi tišine... To je bio apsolutni rekord... Možeš li da poveruješ?*

U svojoj reporterskoj tašni uvek je nosio žuto-crne kartonske kutije pune fotografija, ili nam naspram svetla pokazivao neke slajdove, a ovog puta samo je odškrinuo poklopac, kao da unutra ima nešto što bi moglo da iskoči, pa izvukao sliku licem okrnutu ka dole, po šanku je privukao pred mene, i tek tu je diskretno iskosio...

Jedna žena u kecelji, starica, moglo bi se reći, klečala je u podnožju stepeništa, ruke su joj bile ukočene kao da se sprema za skok u vodu, a ravnoteža tog ukočenog tela gotovo neshvatljivo se održavala samo na vrčku brade oslonjene o zemlju. Ispred, na ispucalom pločniku, na svega tridesetak santimetara od staričine glave, ležala je veštačka vilica, pa je to na prvi pogled delovalo kao da se kobac obrušava na plen, ili da mačka sustiže miša...

Ta kompozicija bila bi prejaka i za one morbidne stripove iz kojih ispadaju kosti kad ih brže prelistaš, a kamoli za jednu pravu pravcatu fotografiju, izoštrenu do perfekcije...

Lift u mom stomaku jedva se zaustavio na poslednjim spratovima, i nisam se bunio što je tako hitro vratio fotos u tašnu, niti sam tražio da pokaže još neki...

- *Jezivo... Čisti horor... Gde je to bilo? Srpsko ili... hrvatsko selo?*

Dovraga...

Nisam mislio da može da me pogleda tužnije nego što je dotada činio, ali upravo se to dogodilo...

- *Batula, družo moj? Zar je to zbilja važno?*

Uf, bilo mi je neprijatno do zemlje. Ja sam ustvari jedino želeo da saznam ko to tamo ubija starice, što takođe nije opravdanje...

- *Ne, Dule... Lupam, ne slušaj me... Malo sam... zaprepašten... i eto...*

U ovoj zemlji godinama je najpotresnija vest bila da se osam Turaka u kombiju skucalo na auto-putu kod Novske, a sad se od nas očekuje da najnormalnije reagujemo na stotine mrtvih svakodnevno? Dodam li tome još i svoju urođenu ravničarsku podozrivost, onda je potpuno jasno zbog čega sam na trenutak radije poverovao da je poludeo Dule Ramljak, nego da je poludelo na hiljade i hiljade njih...

- *Zašto to negde ne objaviš, čoveče? Ovi majmuni na televiziji uporno puštaju samo telefonske izveštaje odande, i na ekran zalepe musavu geografsku kartu Baranje? Ladno pristižu snimci s tamo nekog Jupiterovog Meseca, ili sa dna severnog mora, a ništa iz Mirkovaca, Dalja ili Iloka? Malo ko zna šta se doista dešava... A ljudi su željni istine...*

Ponovo mi se osmehnuo kao poslednjem naivku, i, ne znam zašto, ali odjednom mi se učinilo da je oko sto dvadeset godina stariji od mene?

- *Ne, matori moj... Ljudi su željni krvi... To je ono... Željni su nasilja... Užasa... Bola...*

Umorno je protrljao oči palcem i kažiprstom, stisnuo koren nosa i žmureći ga masirao, pa uzdahnuo duboko, poraženo, kao nastavnik koji konačno diže ruke od pokušaja da naglupom đaku objasni primenu trigonometrije pri konstrukciji jednakokrakih trouglova...

- *A istinu nemoj suviše ozbiljno da shvataš... To bolje zaboravi... Nema istine sa velikim "/", veruj mi... Svako ima neku svoju unikatnu istinicu, kao otiske prstiju... I sumnjam da ih ima dve na svetu da se totalno podudaraju...*

Pa: hajde na mesto, mališa. Uradi to za domaći...

Ne volim kad neko o nečemu zna puno više od mene, ali posmatrajući kako je Dule odsutno istrunio sav duvan pripremajući cigaretu za paljenje, zaključio sam da je cena koja se plaća za to saznanje ipak previsoka?

- *Da... A tvoji su inače svi dobro?*

Moji? Nije on poznavao nikog ko bi prošao kao "moj", i formalno sam promrmljao nešto potvrdno, ali i da sam rekao: "Hvala na pitanju, mama je baš juče slomila kuk kad se okliznula u raku dajući veštačko disanje tati koji je doživeo infarkt na bratovoj sahrani", sumnjam da bi primetio?

Tišine između njegovih rečenica su bile sve otegnutije, i kasno sam se setio da ih brojim, ali svaka je trajala mnogo duže od devetnaest, to nije sporno...

- *Pod tim krovovima su prepovijane bebe... Znaš? Plavi i ružičasti pospani patuljčići? Neko je pred Božić sakrivao poklone na gornju policu... Među posteljiniu... Kao moja keva... Ili se učila fizika... Građansko pravo... Parničili se oko gluposti, kovali pekmez od šljiva, pijani se vraćali biciklom kad prime platu u brodogradilištu ili kombinatu...*

Pod mesečinom njegovog pogleda predamnom se lagano pomolio gradić na okuci Dunava, krovovi su se zbili oko crkve kao preplašeno stado, a plameni cvetovi raznih veličina rascvetavali su se po njima nezadrživo i stihijno, bez ikakvog redosleda i smisla...

- *Od onog dima... Pod tim crvenim odblescima... Stalno mi se priviđalo jato duhova koje se diže ka nebu... Svi oni koji su ikad živeli tu... Prikupljali su se na oblacima kao svatovi, da zajedno pođu dalje... I... Znam da je nemoguće, ali... Zakleo bih se da sam čuo i tamburaše?*

Bože moj...

Prošao sam kroz Vukovar puno puta...

Od Vučedola, pored groblja, krivinom pod Vodotornjem, pored bolnice, pa preko mostića na ušću Vuke, do skretanja za Vinkovce, ostavljajući desno rampu pred Borovom, pa dalje, pun gas, niz dugu Trpinjsku Cestu...

Kad sam dolazio sa zapadne strane, iz Italije, sa mora, iz Zagreba ili Ljubljane, tu sam prvi put nailazio na putokaz za Novi Sad, i, iako je kraj imena moje varoši čitko pisalo "82 km", tog momenta sam, iz bezbroj razloga, uvek računao da sam stigao Kući?

Dudule je u pravu, liče, još kako liče...

Ne samo zbog Dunava, bokora zelenila, austrougarskih kućerina i rasipnički širokih ulica, već (i uglavnom), zbog pitomosti, zbog onog retkog osećaja koji mi se javljao samo u naročitim

gradovima, da bi tu i u tri po ponoći mogao prošetati s Onom Koju Volim, ne zazirući od automobila koji usporavaju, i ne prelazeći na drugu stranu kad neko naiđe u susret...

Puno puta je vukovarski vazduh pirnuo pod svodovima mojih pluća, svirala je tu ona ista muzika na koju i ja plešem ovaj život, mirni ljudi i stabilne lađe, tesne suknje i komotne čarde, obala i gimnazija, korzo i pozorište, sasvim dovoljno za pametnog čoveka...

A opet...

Bojim se da na taj gradić nikad više neću pomisliti onako kako ga se sećam, nego onako kako mi se prikazao u sledećoj Duletovoj tišini, u onoj poslednjoj, najdužoj, koju nisam ni uspeo da odbrojim do kraja, jer je otišao nenadano, ne rekavši pozdrav...

El Greko je imao nešto slično, "Toledo pod munjom" može poslužiti kao opisni naslov, ali ta slika je ipak suviše srebrna i sveda u odnosu na ovu u mojim mislima?

Možda bi iz mene mogao da je preslika jedino Generalić, mada ne verujem da bi on ikad pristao da upotrebi toliko narandžaste i crvene na jednom mestu?

Visoko nad krovovima, nad onim plamenim cvetovima, i nad Dunavom, po kom se rumeni titraji presijavaju kao bokovi vodenih vila, na čelu te velike Seobe U Nebo, svatovski fijaker, i u njega upregnuti lakovani vranci, bog zna koliko njih, prednjaci se gube u oblacima?

Nevestin veo vije se kao put, daleko iza, jablani se uzdižu na prste da bi mu pridržali krajeve, i prozračni, kao izvezeni na tom šlingeraju, po putu lebde psi i lovci, žeteoci i alaski čamci, kicoši u visokim čizmama i Šokice jedre kao vruštovi, deca u mornarskim odelima, strine sa mufovima, beležnici, poštarke, geometri, bake povezane kašmirskim maramama i starci u kratkim čojanim kaputima, trgovci i fiškali, mlade mame, rumeni piljari, i tihe udovice, dobrodržeeće, u dugim haljinama sašivenim po meri, a ipak prekratkim da prikriju cipele-cupkalice...

Tamburaši su zaista tu negde, ne vidim ih ali ih naslućujem, oda ih poneki obli šeširić koji se zadržava usred gomile, ili izrezbarena glava kontrabasa, koja se propne i zanjišti nad povorkom, kao mladi razuzdani mrkov...

Ko li je poručio ovaj svatovac, da mi je znati?

Jedna tročetvrtinska tema vrtela se u krug, kao marš, tužan li je valcer kom topovi udaraju takt, pomislih, ali bilo mi je jasno da se neću tako jeftino izvući...

Jer nije to ni "tema", ni "tužno", ni "valcer", ni bilo šta što znam...

Barem da je, poželeh...

Roj tamburica zatreperio je pod prozorima Raja, podvriskivanja su utihnula, uskomešaše se uvojci i kovrdže, "trajne" i pletenice, iščekujući čija će ruka razmaci zavese?

Rafal eksplozija prosuo se tišinom kao šaržer pijanog rođaka, učinilo mi se da čujem suludi kikot u pećinama tih odjeka, i osetio sam kako mi jeza mili pod košuljom, lagano, kao veliki vinogradski mrav...

Dovraga...

Biće to ista ona ruka koja je, mašući, i ispratila svatove na nebo, kako se pre nisam setio?

Zašto sam se uopšte zanosio da su ih dvojica Tamo Gore?

Očito nema potrebe...

I ovaj jedan nam je više nego dovoljan...

*gospodin Prodanov,
gospođa Soprony...*

4.

To jutro mi je kanulo na nadlanicu kao kap parfema smučkanog od mirisa svih devojaka koje su me ikad volele...

Svitanje se otrljalo o zidove šušajući tiho, kao koleno o koleno u svilenkastim čarapama, setivši me stisnutih koraka koji su obazrivo stupali na tajanstveno i neodoljivo ostrvo mog izvikanog momačkog stana...

Mislim da me je taj zvuk, u stvari, i probudio?

Otvorivši oči, na čas sam pokušao da odredim da li će dan biti plavetno-sivkast ili sivkasto-plavetan, a onda sam ih ponovo sklopio...

Bilo jednom...

Nesigurni "Morze" na zvonu. "Logaritamske" pod miškom i ujedi mraza na obrazima. Karirani kišobran raširen nad kadom, maglene leptiriće ulovljene u duplim staklima prozora, i cipelice sa šnalom, izuvene na obali sobe u koraku, kao drvene letnje papuče...

Mali trofeji u vitrini Bivših Jeseni...

Mali pehari, srebrni i sjajni, sa ugraviranim datumima ranih sedamdesetih...

Eh...

Vetar je dobro ukosio topole, tih godina zasađene?

Gde li su se jutros probudile Moje Stare Cure, u kom božijem gradu, ulici, u kom bezdušnom stanu, zaglavljenom kao lift negde među soliterskim spratovima?

Kojim su novim adresama i prezimenima žigosane njihove fotografije na mesečnim kartama za busove koji voze od predgrađa ka centru, i nazad, predveče, ispod podvožnjaka i preko gvozdениh mostova?

U koju su se sliku zagledale jutros, zamenuvši oktobar novembrom na kalendaru hiljadu devetsto devedeset i prve, pokolebane, upotrebljene, umorne?

Varljivo brdo je Život, nema šta...

I verući se Uz i silazeći Niz patimo za predelima s one strane vrha, a vrh je senka, tren, senka trena, Vrh je najveća prevara u čitavoj priči...

Čim ga dotaknemo on potone tromo, kao lubenica na vodi, i već sledećeg trena izroni nam za leđima, obeshrabrujuće uzvodno, plutajući kao velika crna bova koja iz nekih zvezdanih razloga obeležava to razvođe Vremena Koje Nam Je Dato, vremena koje nam je udeljeno, ubogima, kao milostinja pred Crkvom Beskonačnog...

Danas još uveliko iščekuješ, a već sutra ti ostaje samo da se sećaš, i tek na kraju ukapiraš da su Prave Stvari uvek s one strane brda, ali ovu misao ipak ne smem pripisati sebi...

Zvuči suviše poznato?

Neki voštani mandarin iz trećeg milenijuma pre nove ere je sigurno još davno patentirao sličnu izreku?

Probudio sam se, dakle, sam na svetu, sa onim glupim osećajem da sam prespavao evakuaciju planete...

Mali zapostavljeni budilnik uvređeno je okrenuo leđa mom pogledu, no moglo je biti devet, plus-minus koji minut, smeo sam da se kladim? Naša ulica je tek periferna venica u jutarnjem krvotoku grada, ali po šumovima koji dopiru spolja, ponekad mogu gotovo nepogrešivo da odredim koordinate male kazaljke...

Proteglio sam se, oprezno, prozivajući redovne jutarnje bolove... Leva "ahilova"? Desni meniskus? Prepone? Lumbago? Peti pršljen? U redu je. Svi smo tu...

Seo sam na ivicu kauča i lagano spustio lice u šake, bezuspešno pokušavajući da zamislim da te šake pripadaju Njoj...

OK, priznajem...

Ova mašina možda i ne vuče kao nekad?

Kontakti su olabavili, kompresija pada, neki mali nepraktični sentimentali zaribali su jednom za svagda...

Ali...

To je još uvek kao novo...

Tako neukroćeno...

Nerazumno...

Tako pobedonosno šašavo...

O, da...

Anamaria bi mogla biti sasvim zadovoljna načinom na koji mi nedostaje...
To je još uvek onaj nemirni srndać...
Divalj i mlađan...
I lud kao noć...

*****

Sumnjam da i Turci više piju "tursku kafu"?
Havarisana bakarna džezva odlično se uklapala uz prsten na kelnerovoj ruci, ali se nikako nije uklapala uz ono što sam poručio?
- *Nema ekspres-kafe, žalim slučaj... Aparat mi je pun kamenca...*
Pa, čuj...
Ni osmeh ti nije puno bolji?
Pomislio sam šta bi eventualno zamenilo moj naumljeni "kratki espresso", ali lupnjava sudova iza pokretnih vrata kuhinje obećavala je samo opori "čaj sa limunom", pa sam pomirljivo klimnuo glavom, ne komplikujući dalje...
- *Dobro, de..*
Jasno, taj koh od šodera sam istog momenta s gnušanjem odgurnuo dijagonalno po šahovnici stolnjaka (crni lovac B-2 na H-8!), nastavljajući da rešavam ukrštene, onako usmeno, bez olovke...
Vreme se teglilo kao med sa kašike, ali pola jedanaest je ipak nekako prošlo...
U inat, niko od švercera i preprodavača deviza nije se pojavljivao?
Kišica je uhvatila jednolični dugoprugaški ritam, čvrsto rešena da resetuje sunce iz moje memorije. Kroz zatamnjeni izlog posmatrao sam prolaznike, devojke uglavnom, koje bi se u njemu ogledale žustro, u koraku, čim pretrče od bivšeg "Uzora" naovamo, pod nastrešnicu Tanurđićeve Palate...
Cure, zaboga?
Zar je to stvarno najbolje što se moglo izvesti?
Znajući koliko su vremena provele birajući šta će obući i kako se očešljati, nisam mogao biti zadovoljan. U međuvremenu se i mala kazaljka provukla ispod velike kao lola kroz rupu na tarabi, a da nije promakao model za koji bih poželeo da prošetala na bis po polukružnoj pisti pred ložom hotelske kafane?
Revoltirano sam smotao novine, zaključivši usput da je slovoslogač zadužen za prve stranice još na godišnjem? Jadni stari "Dnevnik". Kao da je postao enigmatski list u kom treba uočiti pet razlika u odnosu na jučerašnji broj? Uvek iste priče...
Dobro da još menjaju slike na umrlicama?
Osvrnuo sam se tražeći konačni argument za odustajanje od daljeg čekanja, kad je uz izlog minuo jedan ravni, kratki smeđi mantil bez girtle, koji mi se učinio poznatim? Nije to bio onaj mantil kog se sećam, naravno, ali je uporno tražen baš po toj mustri, nema dileme...
Kucnuo sam o staklo, no, setivši se da se ionako ništa ne vidi sa ulice prema unutra, ostavio sam novčanicu na stolu kao u filmu (kod Amera nema kusura?), i požurio ka vratima...
Nije bilo problem sustići ga...
U strahu da ne uleti u makazice prolaznika oprezno je preticao neke nevidljive puževe, noseći pijačnu torbu iz koje su virile zimske ruže umotane u novine, i drška malog ženskog kišobrana na rasklapanje, u obliku glave neke guske, labuda, šta li, nisam uspeo da razaznam?
- *Dobar dan, gospodine Prodanov...*
Ostario je, dirljivo...
Ne uspevši da povije tvrdi čokot vratnih pršljena, na kraju se morao okrenuti čitavim telom, lagano, kao balerina iz muzičke kutije...
Uputio mi je jedan neodređeni, univerzalni osmeh, a onda je bljesak (koji se u očima staraca najčešće pretapa u suzu), potvrdio da se setio dečaka iz poslednje klupe do prozora, koji je većito kasnio na prvi čas, i imao ukor pred isključenje "zbog neuredne frizure i neredovnog nošenja školske uniforme..."
- *Nikolčin, sine moj... Ti li si to?*
Nisam ni sumnjao da će me osloviti prezimenom...

Izvadio sam ruke iz džepova i stavio ih na leđa, kao nekad, pred mapom osvajanja Aleksandra Velikog...

- *Ja sam, nema šta... Dugo se nismo videli, Nastavniče...*

*****

Pošao je na groblje, očito...

Ostao je udovac one godine kad smo, osvojivši "međuškolsko", ponosno završili osnovku...

Taj septembar nas je razjurio na prepad, kao brkati milicajci momačko veče, ali nas je Vlatko Rakić gestom pravog kapitena nekako sakupio po gimnazijama i naterao da svi zajedno pođemo na sahranu...

Naterao, baš tako...

Vlatko je, izgleda, već znao o saučešću nešto što mi još nismo? Za nas je to bilo samo još jedno od onih teških gostovanja na tvrdom i neugodnom terenu nepobedivog tima Odraslih...

Sećam se i da je neki totalno pogrešan tip držao oproštajni govor? Tek mnogo kasnije, kad sam imao već desetak sahrana u nogama, shvatio sam da je to, u stvari, obavezna stavka strogog pogrebnog protokola...

Uglavnom...

Mrena i ja nosili smo venac, bodljikav i rogbatan...

"Poslednji pozdrav od Saveza Organizacija Fizičke Kulture Vojvodine..."

Išli smo prvi, u špicu, kao i uvek, on je cimao desno, ja levo, usporavali su nas šapatom. Za nama, takođe prteći ružne plastične vence, Cikoš i Stevonja, pa Salac, Mikica "Stajls" i ostali, dvoje po dvoje...

Mislim da ih od tada više i nisam video tako, sve na jednom mestu?

A četvrt veka fijuknulo je kao korbač. Kao severac kroz dudove rašlje...

- *Vidaš li momke još pontkad, Nikolčin? Vi ste bili tako jedna... homogena generacija...*

Homogena?

Kakve su tek one druge?

- *Pravo da vam kažem... Baš ih i ne vidam nešto... Rakića, ponekad... On je istražni sudija, to znate... I Vasu Maleševa, stanujemo blizu jedan drugog... Pa... I na Franju naletim tu i tamo... A ostale... Mislim, ove koji su ostali u gradu... Ma, skoro da ne pamtim da sam koga sreo...*

Čudno. Kao da je to i očekivao?

- *Eto vidiš...*

A onda je pokušao da pogleda na sat, na Onaj Isti Sat, dabome, sve drugo bi za mene bilo iznenađenje. Na žalost, ruka je bila prekratka, nikako nije uspevao da domaši to čarobno mesto na kom pogled izoštrava i bez naočara...

- *Idem, žurim... Imam jedan autobus, sad u... Sad u...*

Sad u ovim godinama?

E, moj Razredni...

Svirao je klarinet, tumačio Prevera, uz svaku priliku izabirao odgovarajuću latinsku sentenciju, diskretno i nepogrešivo, (kao i maramice uz kravatu, uostalom), znao je ponešto o Bekenbaueru, ponešto o "Shadowsima", sve o Bonaparti, pa opet, u starost je ušao peške, pognuto, ne zasluživši ni ubogog narandžastog fiću, prepušten na milost kondukterima farbane kose, i prigradskim barabama koje podriguju na zapršku i već u rano jutro smrde onako kako kulturni svet eventualno smrdi tek pri kraju sparnog i napornog dana...

Dovraga...

Ponekad se uplašim da je Bog matori slepi crnac, koji pomalo povlači iz pljoske, i praši blues na usnoj harmonici, blaženo zavaljen u oblaku?

Briga njega za one levake dole...

- *A gde si ti pošao, Nikolčine? Ne bih hteo da te zadržavam...*

Ma, nema veze, Nastavniče. Sve što me čeka odavno se naviklo da me čeka...

Bilo mi je jasno gde je krenuo, kao što rekoh, ali sam isto tako znao da neće biti dovoljno ako se jednostavno ponudim da ga povezem, pa zato slagah da i ja žurim, na Satelit, nekim neodložnim poslom...

- *Možete sa mnom... Ako ćete u tom pravcu?*

Učinilo se da će odbiti, ali ipak se nekako usudio da zakine koji minut od svog Preostalog Vremena...

- *Pa zaista... Ako bi mogao da me prebaciš do katoličkog groblja? Praznik je, znaš? Danas su Svi Sveti...*

Povukao sam ga blago nazad, ka uglu iza kog sam parkirao automobil...

- *Ma... I da nisu baš Svi Sveti, Nastavniče... I da ih je tek nekolicina... Opet bih ja vas prebacio... Nema problema...*

*****

Razvedravalo se, lagano...

Luljuljajući se kao đavolak na televizijskoj anteni izbačenoj sa terase na zadnjem spratu, vetrić je raspršio sprej kišice nad ulicom Ilije Ognjanovića, no, bočica mu je bila sasvim pri kraju...

Usitnilo je mikroskopski, čak ni Razredni nije širio kišobran kad smo izašli ispod nastrešnice...

Sedeo je na ivici sedišta, kruto i nelagodno, kao na klupi u sudskom hodniku...

Pitao me je da li je to moj auto, da li sam zaposlen i oženjen, da li je Tetka još živa?

Za razliku od poslednjeg zvaničnog propitivanja, kad se pomno interesovao za izvesnog spartanskog zakonodavca po imenu Likurg, ovog puta sam znao odgovore na većinu pitanja...

A ulice su bile zakrčene, kao i obično oko podneva...

Kod Futoške Pijace semafor nije radio, šizoidi su trubili kao seoski svatovi, panika na raskrsnici podsetila me je scene filmova u kojima Ameri panično brišu iz Sajgona, no, i pored toga smo do grobljanske kapije stigli začas, potrošivši jedva dve pesme na radiju, ni strofu više od toga...

Ispratio sam ga glavnom alejom, društvo mu je prijalalo i zaboravio je da sam maločas slagao kako strašno žurim...

- *Znači, ni tetka više nije živa... Eh, šta ćeš ... Imala je prilično godina, sigurno?*

Pa, baš i nije...

Imala je svega nekoliko godina...

Sve ostale godine imale su nju...

- *Da, umrla je Teta, sirota... Osamdeset i prve... U proleće, tako nekako...*

Primicali smo se kapeli, lagano, ali ona se uopšte nije povećavala u našim očima...

Rekoh ja da se Svet primetno smanjuje?

- *A i ti si se razveo, veliš? O, šta vam je, deco, danas se svi razvodite? Mi se nismo toliko razvodili... Ne volim tako nešto ni da čujem...*

Očekivao sam da će tad reći "sreća, barem, što niste imali dece", pa dobro, ako već nije išlo", ili ispaliti neku sličnu otrcaljku, ali odmah me je podsetio da on nije od tipova čiji se portreti crtaju šablonom...

- *A... Ona i dalje živi ovde, verujem? Sretnete li se onako... Neobavezno... U prolazu... Barem s vremena na vreme?*

Na to sam se već i nasmešio, najverovatnije...

- *Pa, ne baš... Skoro nikad... Ali nismo se puno sretali ni u braku... Sve je, znači, među nama ostalo po starom...*

Zavrteo je glavom "učiteljski", onako strogo-a-pomirljivo...

- *E, Nikolčin, Nikolčin... Vidiš kakp je život zapetljan i komplikovan... Pravi labirintos, moj sinak... A vi ste onda mislili da je ona utakmica... Bože moj... Da je ta utakmica nešto najvažnije na svetu...*

Pa i bila je, Nastavnice, nemojte me folirati...

Odigrao sam ih posle na stotine, i svih hiljadu možda, i bilo je i velikih, baš velikih, ali sve te utakmice samo su se slagale za njom, kao domine. Ono davno, ono Naše Prvo Finale, odigrala su u stvari srca, Gola Mladana Srca, koja su nas mališane jednostavno nosila oko sebe, kao sjajne oklope...

- *Eto, koincidencija! Baš neki dan sam se setio... Prolazio sam tuda, i setih se kako sam zabrljao onu šansu? Kad je padala kiša, po blatu? U finalnoj grupi? Ma, stopostotna, sam pred golom... Kako se ne sećate?*

Zamislio se, pa slegao ramenima, i napravio izvinjavajuću grimasu...

Normalno...

Ko bi još pamtio i tuđe promašaje?

Ali...

Onda se pogled odjednom zaplaveo?

Misao se ipak nekako probila kroz smetove koji su zavejali tu daleku raskrslu u njegovim sećanjima...

- Čekaj, čekaj... Ali, ti si dao gol u finalu, kako mi se čini? Pa da... I to... drugi gol. ...A? Ispravi me ako grešim...

Bilo bi lepše da sam skromno klimnuo glavom, ali eto, nisam odoleo prilici da se malo napravim važan...

- Dao sam ja i prvi, Nastavniče... Iskosa, spoljarom... Onaj šaran od golmana je pošao na centaršut... Pa taj drugi, što kažete, glavom... A Mrena je dao treći... Iz penala... U poslednjim minutima...

- Mrena?

Oči su se skupile... Ponovo smetovi na putu...

- Komrenić, Aleksandar... Iz "A" razreda... Igrao je desno krilo... Mali, crn, vižljast...

Prekinuo me je, povlačeći mi ruku...

- Ta, znam, kako da ne... Komrenić... Čigra, brzanjac... Tačno ga vidim... Šta je, molim te, s tim spadalom, znaš li uopšte gde je?

Znam, na žalost...

Na onom "drugom" groblju je, dobrih dvadesetak godina...

Upućao ga je senilni reumatični čuvar, dok je sa nekog gradilišta čorisao bojlere i bakarne cevi sa onim svojim problematičnim ortacima iz kraja. Čiča je opalio taj jedan jedini "metak upozorenja", u stranu, potpuno bez veze, ali zrno se razletelo kao stršljen, od mešalice do postolja kрана, pa nazad, i ljutito pecnulo slezinu dečaka već zajahalog preko montažne ograde...

Eh...

Znao sam da će mu neki "ricochet" doći glave. Tako su ga i "odbijene" lopte htele, nevideno, kao da ih je nešto vuklo ka njemu...

Nisam to sve ispričao Razrednom, taman se ozario, bolje da nije, pomislih...

- Eh? Pa... Poginuo je Mrena, Nastavniče... Odavno, nesretnim slučajem... Ali... Bio sam siguran da znate?

Rastužilo ga je, iskreno i vidno, zašto nisam nešto izmislio, na brzinu? Mrtvi uvek igraju sa ponekim igračem više, nije fer...

- Pa, ne, Nikolčin... Ne znam... Niko mi nije javio... E, bože moj... Siroti mali Komrenić...

Pustio sam da odradi taj zakasneli minut ćutanja, nadajući se da neće prozivati i Belog, Lazara, Jasminu Dudić, ili bilo koga od onih danas opravdano i neopravdano odsutnih sa ovog sveta...

- Znaš, vi ste onda bili deca... I mislio sam... Reći ću vam jednom... At eto... Razišli smo se... Začas... I nikad nisam...

Pre no što je zastao, odbrojao je nekoliko dugih koraka, kao da po mapi traži mesto na kom će iskopati kovčeg sa tom tajnom, odavno zakopanom...

- Puno mi je značilo kad ste ono osvojili... Zbog... Bilo je, tako... Izvesnih nesporazuma... I zbog kluba... Zbog zamenika, Pjevalice... I zbog moje pokojne Teruške, jadne... Puno ste mi učinili onim peharom... Puno, deco... A da niste ni znali...

Pa sad, Nastavniče...

Pomalo smo i znali...

A posebno ono "zbog zamenika, Pjevalice..."

To je bio poseban doping za nas...

Ah...

Eto kakav je Gospodin Prodanov?

Ni posle svih ovih godina nije dozvolio sebi da kaže: "zbog one nevaspitane budale...", "zbog onog majmuna primitivnog...", ili bilo šta prikladno zalizanom školskom komesaru koji je vezivao kravatu na kariranu košulju, i kačio nezgrapne ruske značke po reverima konfekcijskih sakoa ...

Pjevalica... Pjevalica... Kako li se ono zvao?

Svejedno, kad bolje razmislim...

Pored tog prezimena, ime mu i nije puno trebalo...

Nastavnik je inače predavao istoriju, ali je sticajem okolnosti vodio školsku ekipu, još od drugog treninga. Časove fiskulture držala nam je, naime, gospođica Kiš Julijana (pretpostavljam da će

nadimak, "Baba Julka", poslužiti kao dovoljan opis?), veteranka koja nas je morila pričama o spartakijadi, i neosporno umela da vitla vijačom i čunjevima, ali za nju je fudbal bio jednačina sa jedanaest nepoznatih, tu nije bilo pomoći...

I, ukratko, mi smo provalili da je Razredni nekad igrao prvu ligu, Babac je jedva dočekao da joj nekog drugog predložimo za trenera, i tako je to prošlo na trostrano zadovoljstvo, brzo, bezbolno i glatko...

A onda, u čitavom prvom delu prvenstva nismo izgubili ni jedan jedini bod...

U novinama je tim povodom napravljena hvalospевна reportaža o nama, sa fotografijom, na pola stranice, i tek tada je, zapravo, onaj nesretni Pjevalica i zapjevao svoje...

Da li je tom tipu Zloba bila profesija, ili jednostavno hobi?

Maligni direktorov zamenik otkrio je da je Nastavnik igrao "za vreme okupacije", i da mu je, štaviše, zbog toga kasnije "uskraćen rad sa podmlatkom lokalnog kluba"? Telefonirao je svojim Zemljacima koji su pozauzimali sve važne gradske kote, slao dopise na adresu svake zgrade na kojoj se isticala partijska zastava za "Dan Borca", a na kraju, iz očajja, neposredno pred finalni turnir, zakazao je i sastanak sa roditeljima "na kom će se utvrditi ima li uopšte takav čovek moralno pravo da vodi i sportski vaspitava nove generacije naših omladinaca"?

Razredni se, očekivano, nije ni pojavio...

Sve to je podnosio mirno i strpljivo, mazohistički, takoreći...

Tad je Vlatko Rakić istupio ispred tima, i rekao, otprilike, da niko od nas neće igrati ako nastavnik Prodanov ne bude vodio tim u preostalim mečevima, i tačka. Vlatko je inače bio turbo-đak, njegov stari Vojno Lice, mi ostali smo ustali i stajali mirno sve vreme dok je kapiten govorio, i taj komsomolski nastup konačno nas je oslobodio Velikog Crvenog Gmaza zvanog Zamenik Pjevalica...

Eto tako...

"A da nismo ni znali..."

Eh, Nastavniče...

Salac je uveliko pušio, ja sam imao ribu iz prvog ekonomske, Mikica "Stajls" se dovezio u školu Opel-Olimpijom, čim mu čale ode na put... Nismo mi bili baš *tako* mali...

- *E... Pa, tu smo, moj Nikolčin... Hvala ti... Idi ti sada...*

Zastao je, u međuvremenu, pred mermernom pločom na kojoj je ispod drugog imena već bilo uklesano i njegovo ime, godina rođenja, i ona sablasna crtica koja je tako samouvereno čekala na kraju...

Zagledavši se u lik na porcelanskoj slici, zadržtao je čitavim telom, otresajući, kao pokisli šarov, sve druge uspomene sa sebe...

Groblje se punilo na svoj provereni način, polako ali sigurno...

Prodavač kretoša i svilenih bonbona neumereno je odvrnuo tranzistor, i jedna vesela melodija zalepršala je nad zlosutnim obeliscima zbunjeno, u mestu, kao mali odbegli papagaj...

Sačekavši da se gospodin Prodanov okrene, mahnuo sam rukom prevarantski, kao da ću se odmah vratiti. Pogled mu se obojio Setom, onom tamnom, najtamnijom, sledeća nijansa u tom spektru već pripada Razočaranju...

Zar je baš morao da kaže?

- *A ja sam, vidiš, uvek mislio da ćeš ti postati Veliki Igrač, Nikolčin... Ali, ne vredi... Nisu Oni nikad umeli da ti nađu pravo mesto...*

- *Pa... Ne mogu im zameriti, Nastavniče... Izgleda da ni ja to nikad nisam umeo?*

*****

Tridesetak sekundi kasnije zatekao sam sebe kako žurim, neprirodno, kao da *zaista* negde kasnim...

Prešaltovao sam u svoju optimalnu brzinu, usponvši onako čarličaplinski, naglo i komično, ali i dalje sam sustizao Ženu U Nutriji koja se doslovno šetala alejom, zagledajući spomenike dokono i blazirano, kao izloge duž Zmaj Jovine...

Odmerio sam je od pete do glave, dakle u smeru obrnutom od pristojnog (ako pristojan smer za odmeravanje uopšte i postoji?), ali način na koji je hodala prosto me je primorao na to...

Hodala je, naime, nekako tako... normalno?

Pa da...

Komotno. Sa lakoćom. Kao da to nije ništa?

Tog prepodneva nagledao sam se Gorštaka U Belim Čarapama koji su tabanali po gradu nezgrapno, kao da promašuju prvu stepenicu (tragajući, zalud, za uzbrdicama koje su zauvek ostale negde u Zavičaju, i u genima?), i odjednom, prateći ovaj lagani, odlično savladani "građanski korak", odlutao sam daleko u Zeleno, omirisao jedan daleki juni, gricnuo fišek pred "Carigradom" i pustio se niz Reku Dokolenica tromo i samouvereno, kao da sam upravo primio telegram u kom me obaveštavaju da mi je Korzo pripao nasleđstvom...

Eh...

Potpuno neprimerno, dabome...

Jedna zabezegnuta vranolika ptica na to je panično graknula sa golog jorgovana, žurno vraćajući odbeglu ovčicu nazad u stado uspomena, a mene u devedeset i prvu, u novembar, na novosadsko katoličko groblje, sivo, pokislo i tmurno...

Pa dobro. I to je nešto...

Spustio sam kragnu potiljkom, i po navici se prestrojio levo, do same aut-linije staze, a bio sam već dovoljno blizu da proverim kompatibilnost cipela i tašne, i prokontrolišem ostale bitne nijanse na Madam Nutriji...

Dobro, de...

O ukusima se ne raspravlja, poznato mi je, ali to je izmišljeno zbog loših ukusa, a ovaj nije bio od tih...

Cipele i tašna definitivno su kupljene u istoj radnji, i plaćene lirama, dakako? Kap "bordo", rastopljena u smeđem tonu kože, diskretno je pratila riđe presijavanje krzna, i, mada nisam izraziti ljubitelj bundi, moram konstatovati da u ovom slučaju "to" uopšte nije asociiralo na tuce glodara pomorenih nasilnom smrću...

Stvarno, SUP bi morao početi da izdaje licence za nošenje krzna, nije to baš za svakog? Ovih dana sam naletao na sve neke Obrvuše kod kojih je teško utvrditi gde prestaje noga, a gde počinje bunda? Ajte, drugar'ce, kad već zagrčete te bundeskare kao kabanice, prethodno se malko i depilirajte? I najslavniji svetski kreatori retko se usude da uklapaju krzno sa krznom...

Za promenu, Gospođa o kojoj pričam je bila kompletirana kao lutka u izlogu kakve konzervativne modne kuće sa Regent Streeta. Naravno, neka iole ambicioznija frizerka lako je mogla sve upropastiti (ah nije, za čudo?), kosa je bila negovana, skraćena i sjajna, i u njoj je blistuckala izvesna zadenuća đinđuvica, koju nisam uspeo da identifikujem do kraja. Žena me je iznenadila, okrenuvši se strpljivo i lagano, kao da čeka prijatelja zaostalog da se u prolazu pozdravi sa nekim...

Primitio sam da joj lice i telo nisu vršnjaci (figura je bila koju godinu mlađa?), no to im je, oboma, samo udvostručilo cenu na pijaci mog pogleda. Nekoga je čekala, to sam pogodio, ali koga, to već nisam, i ne bih ni iz tri puta, ako ćemo pošteno...

- *Vratili ste se ranije, Petre? Shvatila sam da dolazite tek u nedelju-ponedeljak?*

Izgovorila je to u sledećem okretu, kad sam joj se primakao na dohvat, i nehotice zakoračila upravo na stranu kojom sam namerio da se provučem...

- *Ops!*

Školski primer indirekta...

Zaustavio sam se blagovremeno, ali ona je ipak nelagodno ustuknula, vidno pocrvenevši...

- *Pardon... Izvinite, molim vas...*

- *Ništa, ništa... Ja sam kriv...*

Petar, koji se ranije vratio?

Situacija je pokazivala sve simptome nesporazuma, ali Madam Nutrija je delovala suviše regularno da bih je jednostavno otresao? Zastao sam zato, i nasmešio se zainteresovano, na šta je uzvratila osmehom dovoljno poznatim da me ponovo uozbilji...

- *Mi se znamo samo preko telefona, Petre... Ja sam Elizabeta, pretpostavljate? Njena mama...*

Ops?

Pa, sad vidim, gospa Beti...

U porodilištu su vam utrapili odgovarajuće dete, nema šta...

Od onih sam kojima nikad nije jasno po čemu se to odmah zna "na koga je beba", ali sličnost između Anamarie i njene majke bila je vidljiva čak i golim muškim okom...

- *Eto... Konačno... Drago mi je, zaista... Da... Baš sam maločas stigao... Još nisam ni svraćao kući...*

Žene sigurne u sebe imaju lep običaj da se povremeno zagledaju u stranu, pružajući time sagovorniku mogućnost da ih neupadljivo zagleda, pa je i meni velikodušno ponuđen profil, desni, sa mladežom, gospođin omiljeni, bez sumnje?

*"I precvala ruža
Više je ruža
No što perunika
To može bit' ikad..."*

Eto...

Do kraja ću još resiti sve rebuse starih stihova?

Ali...

Čekaj malo?

Ako sam dobro prevodio onu ledenu tišinu između "da" i "ne" pri retkim telefonskim razgovorima koje smo vodili, Gospođa Sopronji baš nije bila predsednik kluba mojih obožavalaca?

Bila je, naprotiv, ubeđena "da je gospođica mogla i bolje izabrati, kad je već toliko birala"?

Hm, hm?

Službeno se, znači, nismo ni poznavali, lavirantski isparcelisano groblje je, uz to, pružalo idealne uslove za izbegavanje onih koje ne želiš sresti, smeškala se usiljeno, s tremom, kao da protura nepotpune dokumente šalterskom službeniku, sve je to govorilo samo jedno:

Sam Đavo ju je naterao da mi se ovako obrati?

O, priznajem da sam jedva čekao da saznam zašto?

- Nikakve nepravilike, nadam se? Čula sam da se svašta događa na putevima... A posebno tamo gde ste vi bili... Tamo je sad valjda najgore što može biti?

To stvarno nisam mogao da osporim...

- Pa jes'!... Tamo je sad gadno... Užas jedan...

Još kad bi mi samo neko došapnuo gde to "tamo", bilo bi mi neuporedivo lakše?

U redu...

Anamaria je slagala da sam na nekom putu, to sam ukapirao? Na kratkom putu, svom srećom? Mogla me je poslati i u Johanesburg, zardalom rumunskom teretnom lađom, kakva ume da bude...

Ali, shvatam je...

To joj je svakako bilo lakše nego da mamići prizna da smo se rasturili, pa da onda sluša kako ova sastavlja nekrolog našoj vezi "koja od početka nije valjala, koja je ionako došla do jedne tačke kad se nešto mora promeniti, koja je bila pravo mučenje za oboje, koja je... koja je... koja je..."

Mogu li da pomognem?

Koja je retki prozirni biser. Suzica uvređenog anđela...

Odjek pahulje...

Mala nevidljiva zvezda...

Koja je jedini suvenir koji ću spakovati na dno sebe kad se jedne jeseni otisnem sa planete Zemlje...

A možda Mala Breskva jednostavno smatra da naša ljubav još ne treba da se odjavi na šalterima čaršije? Da je ova svađica samo jedna u nizu perli koje svaka Prava Ljubav nosi oko vrata? Nadajući se da je tako, pokušao sam da se uklopim u tu laž (u kojoj sam, uostalom, i bio glavni junak?), učinio sam to rutinski, oprezno i neodređeno, ali situacija je polako i sigurno počinjala da biva neprijatna...

Laž je akrobacija na visokom trapezu, i ako sve nije sinhronizovano do perfekcije, neko kad-tad propliva u prazno...

Izveo sam zato, užurbano, kombinaciju grimase i odmahivanja rukom (vrlo uspešno, možda čak i pogodivši kako se kaže "nema problema" na jeziku gluvonemih?), pa prebacio težinu s noge na nogu, čekajući sledeće pitanje...

- Prepoznala sam vas sa fotografija, ali... Nisam bila baš potpuno sigurna... Nisam znala da imate nekog i na ovom groblju, Petre...

Da li mi to najzad donosi i nagradne poene?

Rođen sam u Novom Sadu (što se u mojoj familiji zadnjih stotina godina ne smatra posebnom originalnošću), i tako, neizbežno i prirodno, neki kumovi, prijatelji, strine i zetovi prenoćili su i u ovoj kapelici, nadureno okrenutoj zapadno, ka drugoj polovini neba...

- Da... Imam ovde neke, gospođo... Imam ih, doista...

Osvrtao sam se levo-desno, pokušavajući da se pozovem na koga od njih, ali bršljan je zamaskirao moje davne orijentire, a krstovi se i dalje prave po istom šablonu "jedna uzduž-jedna popreko", ko će se tu snaći?

- *Ne вреди... Prošli put sam se ravnao po jednom vrapcu na spomeniku, i... Sad je ta budala negde odletela... Moramo malo sačekati dok se vrati...*

Rekoh to mrtvo-ozbiljno, ali refleks kojim se nasmešila potvrdio je da je majka svoje kćeri...

- *Ma... Pravo da vam kažem... Pre bih našao mrava zaspalog na makovoj štrudli... Izbegavam ovakva mesta... Dopratio sam jednog prijatelja, sasvim slučajno sam tu...*

- *Da, videla sam vas... Pomislila sam da je gospodin možda vaš otac?*

- *Ne, nije...*

Mogao sam odgovoriti i učtivije, dabome, ali formalnosti su se gomilale kao automobili iza šlepera na dugom usponu, i samo su vrebale priliku da jurnu...

Da sam rekao da je to moj bivši razredni, ona bi pitala u koju sam gimnaziju išao, ja bih rekao da je to moj nastavnik iz osnovne škole, ali da sam išao u gimnaziju preko puta Stare Pošte, ona bi prijavila da je završila onu drugu, ili treću gimnaziju, u Futoškoj, recimo, prekinuo bih je upadicom da je tamo maturirala i moja majka (gle?), na to bi se ona začudeno zainteresovala za mamino devojačko prezime, odmahnuo bih, primetivši da je gospođa bar dvadesetak generacija iza, i da nema teorije da se znaju, malo bi porumenela, verovatno, i upitala me gde mama sad radi, spustio bih ton i rekao da je na prinudnom odmoru, pa bih saznao da se isto događa i gospođinom bratu, recimo mašinskom inženjeru, i sve tako, reč po reč, pa u nedogled, sve do trećeg kolena...

Oboje smo znali da to nije razlog našeg razgovora...

Pravi razlog je još uvek bio poznat samo njoj, pa sam tad malo ja pogledao u stranu, pomažući joj da se toga priseti...

- *Ah, da... U stvari sam nešto želela da vas zamolim... Kad budete imali malo vremena...*

- *Izabrali ste pravi trenutak... Nikad nisam imao tako malo vremena kao sad...*

Ponovo sam nasmejao njene usne, ali oči nisam uspevao da joj nasmejem. Briga, koju je dotle uspešno potiskivala, odjednom ju je protresla kao jeza, i sva ona nadmenost se u času strunila sa nje, kao sneg sa zadrmale grane...

- *Vi znate Arona... mog sina? Napuniće dvadeset četiri... Sad u decembru...*

Pa? Da mu umesim tortu?

- *Sreli smo se jednom, u prolazu... Više ga znam iz sestrih priča...*

U čemu je problem, da čujem?

Traži li se veza na faksu, carini, ili treba da mu nabavim devojkicu sa "on-off" prekidačem, koja radi na 220 volti? Mali kompjuteraš je, naime, više za elektroniku, dosad nije pokazao poseban interes za živu materiju suprotnog polariteta...

- *O, znate Petre... On je tako... Nepraktičan... Ali... Ne bih želela da o tome ovde razgovaramo...*

Bakica sa hrizantemama, nogu ravnih i okruglih kao u krpene lutke (takvu figuricu bi Vatikan morao proglasiti oficijelnom maskotom Dana Mrtvih?), primicala nam se zastajkujući, i Gospođa Šopronji je naglo snizila ton, da se ne bi čulo šta razgovaramo, ili na kom jeziku razgovaramo, nije bitno...

- *U dve reči, Petre... Njegov pasoš je istekao u septembru... I... Sad Ovi neće da mu produže, zbog vojske... A morao bi hitno da ode do Pešte, samo za vikend... Zbog... Ovaj... Specijalističkog pregleda... Pa sam pomislila... Možda vi nekoga znate... Mi smo već sve pokušali, ali...*

Ali tamo nema Zemljaka? Znam kako vam je...

Priča je bila tanja od bore koja se pod svetlom zabrinutosti pokazala na njenom čelu kao zapis na pergamentu, i u jednom momentu se nije znalo kome je od nas dvoje neprijatnije zbog toga...

Zaboga, gospođo?

Specijalistički pregled?

Čak su i Sve Predsednikove Novine objavile da je već stotinak hiljada klinaca preko, na sigurno najdužem vikendu koji im se dogodio...

Mali Mađar, dakle, neće da puca na Hrvate u ime Srpstva? Bruka i sramota, još jedan podli dezenter...

Ipak, potvrdio sam ubedljivo i sa razumevanjem, ne вреди, suviše sam staromodan da bih odbio damu u nevolji...

- To je sad malo pipavo, ali... Nešto ćemo smisliti...

Bakica se dotle prišunjala uz nas, škiljeći kroz crni nec koji joj je prekrivao oči. Uf, moljcima će pasti kamen sa srca kad im se taj šeširić za koji sat vrati kući...

- Beti, kedvesem... Te vagy az?

Beti, draga, ti si to?

OK, možda sam i rekao da ne govorim mađarski, ali svakako nisam rekao da ga ne razumem? Povukao sam se u stranu, a Gospođa Šopronji poturila je Baba-naftalinki obraz za poljubac, oprezno, kao ruku za vakcinaciju...

- Igen, en vagyok... Kezet csokplom, Irma-neni... Kerem varjon csak egy pillanatot...

Da, ja sam... Ljubimruke, teta Irma... Sačekajte časak, molim vas...

Bio sam spreman da odem bez ceremonije, pokazavši obrvama da shvatam situaciju, ali ona to nije dopustila. Očigledno da se u kući Šopronjijevih Bonton od ostalih knjiga na polici razlikuje i po nešto iskrzanijim koricama?

Zadržala me je filigranskim dodirom, ne ruke, nego jedva rukavice...

- Hvala vam mnogo, vrlo ste ljubazni... I izvinite još jednom, Petre, što sam vas ovako oslovila... Nadam se da vas nisam suviše zadržala, i... Mi smo kod kuće... Kad god budete mogli... Znaate gde stanujemo...

Zvučalo je totalno operetski, preterano i prefolirano, ali pored nevaspitanja koje je načelo ovaj grad kao korozija, pomalo sam se i uželeo sitnih svakodnevnih konvencionalnosti...

- Drago mi je da smo se najzad upoznali... Javiću vam se čim nešto saznam... U ponedjeljak, tako... Kasno popodne, najverovatnije...

Htela je da kaže još nešto, ali Babac joj se već okačio pod ruku kao zembilj, pa je samo duboko uzdahnula, no u taj uzdah komotno su stali i sumnjičavost, i molećivost, i olakšanje, i još ponešto, čini mi se...

- Eh, da... Pa onda... Doviđenja... Doviđenja i sve najbolje, dragi Petre...

Naklonio sam se potporučnički, prebacivši boju glasa u onaj tiši, umirujući registar...

- Doviđenja, gospođo Šopronji... I ne brinite ništa... Sve će biti u redu...

*****

Uf...

Petre pa Petre...

Ne pamtim da me je neko više puta pogrešno oslovio u kraćoj jedinici vremena?

Petraš, gospođo draga, ne Petar...

Pe-tra-š...

Ne sećate se Meksika, sedamdesete?

Feliks, Karlos Alberto, Everaldo?

Brito, Pjaca, Klodoaldo?

Zairzinjo, Gerson, Tostao, Pele, Rivelino?

Ne? Ništa? Zaboravili ste?

Ma, u pravu ste, kad bolje razmislim. Zašto bi iko i pamtio ta zapetljana latinska imena?

Edson Arantes De Nascimento...

Jair Ventura Filho...

Konkalves De Andrade Eduardo...

Baš svašta...

I ja sam ih odavno zaboravio, verujte mi...

Tek...

Utakmicu kojom su Brazil i Čehoslovačka otvorili bal, svi pamte uglavnom po onom Peleovom "lobu" iz kruga na centru, to se još vrti po špicama kojekakvih sportskih emisija. Do kraja je bilo 4:1 za Karioke, ako se ne varam, ali povelj su Čehoslovaci, pomalo neočekivano...

Koreografija skokova posle datog gola menja se iz sezone u sezonu, no, tu se pretežno radi o varijacijama na istu temu. A plavokosi Čeh (osmica ili četvorka?), zabio ga je iz kontre, levom, iskosa, pod prečku, otrčao do same aut-linije, pao na kolena, i prekrstio se, čoveče, nekako potresno, potpuno religiozno...

Petraš...

Pravi Petraš..

Dva dana kasnije Gimnazija je igrala protiv Medicinske, i kod "nula-nula", posle kornera, pokupim jedan "otpadak" i ćušnem ga sa pet-šest metara, lopta je upuzala u mrežu kao zmija, verovatno se zato golman nije usudio da je pipne iako mu je prošla kraj noge? Bio je to bedan gol, sve u svemu, ali prilično važan, što me je ohrabrilo da i ja brzo kleknem i prekrstim se (na zgražavanje profesora "predvojničke" koji je glumio selektora i grupe roditelja koji su poltronisali unaokolo), neko iz stampe saigrača nasmejano je uzviknuo "Petraš!", i tako, to je priča o mom nadimku, prikladna poput njega samog...

Ozvaničio se, vremenom, kao divlji brak, ali nije ni čudo. Živim s njim dobrih dvadesetak godina, sad već i duže, eto, nego što sam živeo bez njega...

Poneki me oslovljavaju i sa Batula, kako su me zvali klinci u ulici, a moje zvanično, matoro biblijsko ime, od samog početka nije imalo nikakvih šansi...

Svejedno...

Za pasoš i kreditnu karticu ipak je sasvim OK...

Normalno, i Predvojničar ga je službeno izgovorio tad, juna sedamdesete, još u poluvremenu, prebacujući mi "da bi se tako svaka budala mogla prekrstiti", na šta sam primetio da bi *svaka budala* pre toga ipak morala dati i gol, kakav-takav, na šta se nasmešio zaprašivši me dahom pelinkovca, i neprirodno me prigrlio, odustajući od daljih replika...

Ma 'ajde, dozlogrdilo mi već...

Za moje golove su uvek govorili "da bi ih svako mogao dati", ali sam ih uvek slučajno davao jedino ja, no, da ne davim opet na tu temu...

Petraš, uglavnom, ne Petar...

Mada, moram priznati, da ni "Petre" na momente uopšte nije zvučalo loše?

O, naprotiv...

A, posebno ne uz ono *dragi*, na samom rastanku...

Ta iznenađujuća kombinacija pala mi je na rame kao ruka starog prijatelja, koji me je kroz kordon urednih prosjaka polako ispratio do širom otvorene grobljanske kapije, i možda sam zato hodao spokojno, ne skrećući pogled, otkrivši da mi je sve manje i manje neprijatno zbog toga što drugi prose...

Uostalom, i prosjaci su se tek zagrevali...

Raspakujući svoje pohabane rekvizite, pružali su ruke formalno, reda-radi, kao iskusni stoperi koji su još izdaleka ocenili da baš i nisam neki auto koji bi im se mogao zaustaviti...

- *O? Fala vam, dobri gospodine... Puno fala... Dragi Bog će vas zbog ovoga čuvati...*

Zbog ovoga ?

Mani se, prijao...

Bog je odavno moj telohranitelj...

Ne uobražavaj da to ima ikakve veze sa tih par bezvrednih zgužvanih miliončića koje sam ti, ni ne brojeći, tutnuo u dlan..

5.

Gruja limar

(ili: o trgovini, i o ratu...)

Već godinama Nesanica vrši eksperimente na meni. Savesno prežmurim svaku noć, ali u duboki plavi san zaranjam samo na trenutke, kao lovac na bisere...

Naravno, Vojna Policija je za termin svog revijalnog nastupa odredila baš jedan od Tih Trenutaka...

Zvono i lupnjava zalepili su me za jastuk kao plus i minus elektrošoka, i nisam stigao ni da posumnjam na eventualni košmar, a sve se ponovilo prebrzo, u intervalu u kom ni neko ko željno očekuje posetu ne bi stigao do vrata...

Ustao sam naglo, što nikad nije bio moj omiljeni način, paluba sobe opasno se nakrivila, i morao sam zastati da malo podesim libelu u svojoj glavi...

Ops!

Težak "knock-down", ali tipovima nije padalo na pamet da mi broje do osam...

Već na "pet", lupnjava se nastavila takvom žestinom da sam se preventivno odmakao, ubeđen da će svakog časa horda pijanih Vikinga onim drvenim ovnom provaliti u stan, ali ne, to su ipak bili samo Čuvari Našeg Sna...

Video sam ih kroz zavesu kad su najzad odustali, šofer sivomaslinaste marice čvrgom je lansirao pikavac, i dva tipa u maskirnim uniformama pojavila su se u kadru, sumnjičavo se osvrćući ka spratu...

Otvori im li iko, ikad?

Krakati se odmah kao ligeštul sklopio u kombi, ali je Mali Gestapovac (koji je očito lupao?), pomno zagledao prozore, greškom susedne, tako da sam nesmetano mogao da ga šacnem od čizama do šapke...

Patuljak Ljutko ponosno je pokazivao miraz godinama pripreman za Toliko Željeni Rat, i tek tad, tražeći pogledom neskinutu etiketu ili ceduljicu sa cenom koje se uvek potkradu na onima koji odenu sve novo, uočio sam i zlokobnu crnu stvarčicu koju je maneken boga Marsa sve vreme stiskao na prsima...

"Helder"?

Za mene?

Oh, polaskan sam, gospodo...

Ako je još i metak u cevi, stvarno ne znam šta da kažem?

Kakvi ste tek prema Neprijatelju, ako ste prema Svojima ovakvi?

*****

Nije kraj sveta...

Samo još jedna od onih nedelja kad ti baš ne ide...

Privikavam se polagano...

I, što sam i pomišljao da bi to mogla biti prijateljska utakmica? Imam album rentgenskih snimaka za uspomenu na timove koji su se borili za opstanak, a popularni "maslinasti" konačno ispadaju iz prve lige, ovog puta će se teško izvući...

Barem se nadam?

Jer, ako se oni izvuku, niko se živ neće izvući?

Bilo je, uglavnom, negde oko pola četiri kad su se otšunjali dalje, ali ja više nisam čak ni glumio da spavam...

Ranoranioci su me traumirali jedan po jedan, zalupljena vrata automobila odjednom su počela da mi zvuče vrlo KGB-ovski, a kad su naposletku još i đubretari zaklepetali svojom skalamerijom, u znak protesta sam stao pod tuš kao pod tupu giljotinu, spreman na najgore...

Ali "aquae mlaqus" je neprevaziđeni eliksir...

Nakon trominutnog tretmana mlakom vodom bio sam potpuno fit, a pre no što je sekundara oprčerala sledeći krug, sinulo mi je da je dan, štaviše, idealan za obavljanje poslova koje sam predugo odlagao jer su zahtevali da se porani i stane u neki ponižavajući red, pa sam poskidao sve račune i opomene sa table, i zastepovao niz hodnik kao Fred Aster, neočekivano dobro raspoložen...

Ustvari?

Svileni buba melanholije predugo se čaurila u meni, i znao sam da je samo pitanje trenutka kad će neki blesavi šareni leptir prhnuti iz svega toga...

Zaljubiću se, odlučih iznenada? Jesen je, doduše, ali malo sam prestar da bih čekao samo na proleća?

Na ulici je Jedan Tipični Novembarski Ponedeljak, udubljen nad jesenjim receptima, upravo umutio u vetar desetak stepeni celzijusovih, jasno pokazujući da nije raspoložen za saradnju, ali rešio sam da izvučem maksimum iz tog namrštenka...

Da, zaljubiću se, i to odmah, još pre podne, pa sam čitav dan miran? Kao klinac sam time lepio napuklo srce i dobro je držalo. Kako se ranije nisam setio šta se ono radi kad te ostavi devojka?

E, pa...

Nisu mene devojke ostavljale baš toliko da bih mogao da izdam priručnik na tu temu? Jedna-dve, OK, neka bude tri, ako ćemo baš sitničariti, mada je i Ta Treća odlično znala gde me je ostavila, pa svračala s vremena na vreme da proveriti da li sam još tamo?

Ali, bolje da ćutim...

Počinjem da zvučim nekako mačo, a to je prvi znak starosti, ili prvi znak nevaspitanja, svejedno, ne dopada mi se ni jedno ni drugo?

Svanuo je, dakle, konačno i jedan dan koji bi se mogao fotografisati bez blica...

Na nebu se ukazalo izlizano mesto kroz koje je sunce viruckalo kao koleno iz ofucanih farmerka, cipele su trčkarale ispred mene kao koker napokon izveden u šetnju, i prolazeći kraj automobila uvređeno sam okrenuo glavu od tog samouverenog posesivca koji me danima odvoja od društva...

Ne, pokretna mišolovko, danas me nećeš uloviti...

Danas ću, bogme, nekoga i sresti...

Možda već iza ugla naletim na jednu buckastu...

Zbunjenu...

Sa dioptrijom...

Na jednu koja klima...

Trepće kao gejša...

Čeka da joj pridržiš kaput...

Da...

Možda mi se već na prvom pešačkom prelazu zacrveni jedna Obična...

Stidljiva...

Krotka...

Jedna sa tašnom punom namirisanih stvarčica...

Koja sve poveruje...

Kao lenger ostaje tamo gde je spustiš...

I koja ne može ni da se preruši u Anamariu...

Nikako...

Ni za najluđi maskenbal...

*****

Lađarska ulica šira je, eventualno, još jedino od rukava zimskog kaputa? I najzakrčljiviji varoški pasaži su je davno prerasli...

Tu bi i dve solidne hoklice bile sasvim dovoljne za barikadu...

U Lađarskoj se, kanda, i Vreme jednom zaglavilo, i otad više ne prolazi tuda. Kada, recimo, u toj uličici u četvrtak pirne jutarnji povetarac, grane se zaljuljaju tek negde u petak predveče, u najboljem slučaju?

Otprilike tako je bilo i ovog puta...

Dok sam prolazio, dim je jedva kipio iz dimnjaka, a poslednji listovi spuštali su se sa bagrema kao pauci, klizeći niz nevidljive niti...

Par minuta ranije, čopor uličnih kamiona-lutalica bučno me je pojurio iz Kosovske, zavarao sam im trag kod "Belog goluba" i šmugnuo ka ulici Zemljane Čuprije, iz koje postoji skriveni tajni prolaz ka sledećim tajnim prolazima koje znam...

Istina, nema tu nekog *abrakadabra*, pokretne police sa knjigama ili kamena koji treba pomeriti, ali samo retki Miroљjubivi Domoroci još umeju da zakorače u Lađarski sokak, strm, i pritajen...

I malen, kao što rekoš, teško ću ga opisati...
Njemu je i deminutiv za dva broja prevelik?
No...

Ako su ga zaista podigli lađari, stvar je ipak nešto jasnija? Verovatno su napravili toliko sokače da im može stati na šlep, pa da ga ponesu sa sobom ako ih jednom Veliko Zlo pogura ili Veliko Dobro povuče odavde, iz novosadske Podbare, iz njihovog matičnog pristaništa?

Da nije došao taj čas?

Grad nam se opasno suzio, šireći se...

Vizionari sa arhitektonskim diplomama, demoliravši centar, sad vrebaju po periferiji kao šinteri, tražeći mesta na kojima bi se igrali svojim betonskim kockama. Gde samo smestiti sve Seljake koji bi da postanu Građani za hiljadu maraka po metru-kvadratnom? Na svakoj narednoj panoramskoj razglednici izostane poneki stogodišnji detalj, proređuju se krovovi oko Riblje Pijace i Almaške Crkve, i ako stvarno ima zainteresovanih da nas bombarduju, kako tvrde ovdašnji Gebelsi, savetujem im da požure...

Inače će ovi, Takozvani Naši, sve sami porušiti...

Pa...

Sigurno se zato kratki nagnuti uličuljak tako preplašeno primirio, iščekujući svoje lađare s dalekog puta? Nije nimalo lako biti strm, a ostati neprimećen u ovako ravnom komšiluku...

Pazeći, zato, da ništa ne odam, išunjao sam se iz Lađarske diskretno, kao ljubavnik, oprezno provirivši na uglu...

A odatle se već može videti i dežurna gugutka na krovu Tetine Kuće...

*****

Preki Sud Sudbine osudio je Milanku (Nikolčin) Blažić na sedamdeset i dve godine strogog života, sa pravom žalbe koju ona, koliko se sećam, nikad nije ulagala?

Barem ne pred nepoznatim svetom...

O, moja pokojna teta Lanka, siročće, usedelica, udovica, imala je karmu sumornu kao da joj je lično Charles Dickens podelio karte?

Tek je napunila petnaestu kad joj je otac u džep kecelje spustio masivni kapijski ključ, proizvevši je u Mladu Gazdaricu...

Od prerano počinule majke nasledila je još i posrebreni samovar, šifonjer pun cicanih haljina, i brigu o dve mlađe sestre i tek rođenom bratu, koji se, uzgred, tek kasnije proslavio, slučajno postavši jedan od mojih roditelja...

Posle "osmoletke" izučila je za šnajderku, više se nije moglo...

Sestre su se poudavale obrnutim redosledom, par godina pred Drugi Rat, brat je vezao havajsku kravatu i zalizao se za matursku sliku, a u Tetu se zagledao gospodin Milenko Blažić sa Podbare, trgovac i friški udovac...

Bila je to velika ljubav, dakako. Kao i sve ostale ljubavi na vreme prekinute...

Ali onda su ubili deda-Stevana...

"Baba" nije ozbiljno shvatao rat, zelenasio je negde po Šajkaškoj kad ga je zakačila racija, u zimu četrdeset i druge, krompirača je te noći više puta podgrevana u rerni, ali on se jednostavno nije vratio na večeru...

Nikad ga nisu ni našli ni sahranili, ali takva su vremena bila. Familija je jedino mogla da digne parnicu protiv zamrznute reke Tise, zbog prikrivanja dokaza...

A u našoj kući otad se ne pravi krompirača...

Inače, svi se slažu da sam *isti deda*, mada me jedan put time hvale a drugi put prekorevaju, ah to i nije tako bitno...

Teta Lanka se, uglavnom, na kraju udala bez svatova, čim se resila crnine, i prešla u ogromnu kuću Blažićevih, gde je preporodila kolonijalni dućan "Kod žutog kućuša" svojim blagoslovenim rukama...

Jedina fotografija na kojoj je uhvaćena nasmejana, snimljena je upravo tada, treće ratne godine...

No, došao je sledeći oktobar, i Partizani su hrabro oslobodili grad, samo par dana nakon što su ga Nemci napustili. Usput su, zbog pola džaka šećera i firtalj bureta zejtina, za primer Ostalima, streljali teča Milenka i još neke *ratne profitere* koji su nameravali da se obogate na Narodu...

Eto...

Danas bi takva akcija prouzrokovala pravi auto-genocid među partizanskim potomcima?

Tek...

Groteskna tečina pogibija prolila je sve čančice iz kojih je Teta bojala svoj život, ostavivši joj za ubuduće samo izobilje crne, i nepodnošljive količine drečeće "komunist-crvene"...

I đavo ima crvene oči, često je umela da kaže...

Dala je da se zazidaju dupla vrata bakalnice na uglu, šila je klotane fiskulturne gaće i pravila jorgane na drvenom razboju (čime sam kao klinac bio opčinjen), primila je, kasnije, *i jedan stariji bračni par* u dvorišni stan, živela je, sve u svemu, neobjašnjivo mirno, kao da u ovom životu samo zamenjuje koleginicu, kao da se sve to tragično i ružno i ne događa njoj, već nekom sasvim drugom...

A mene je volela, puno...

Na zgražavanje porodice, daleko više nego mog brata Miomira, dve godine starijeg...

Ipak, kad mi je za dvadeseti rođendan prepisala kuću, čak se i moj ponizni otac usudio da to uvijeno prebaci neprikosnovenoj "Sejki", koja se samo blaženo osmehnula sa svog predsedavajućeg mesta u proćelju...

- *Neka, Braca, neka... Pa zar nije naš Miomir glavni partijac na fakultetu? Miši će već njegov teča-Broz ostaviti najlepšu vilu na Brionima... Ako se ikad reši da umre, ne daj bože?*

Maršal se rešio da umre u maju osamdesete, razbaštiniвши mog brata bez reci objašnjenja, a Teta je poživela taman toliko da proslavi prvu godišnjicu...

Kiflice sa njenog parastosa još su se vukle po špajzu kad je Miomir naišao sa predlogom da prodamo kuću i podelimo lov, ali sam ga još na vratima otesao kao mokri kišobran...

Ne brini, Teta, ja sam na dedu, to znaš?

I dan danas na svakom porodičnom skupu delegiraju nekog da malo gunda na tu temu, ali nema veze, ionako ih već godinama ne slušam...

A sad je i kasno, uostalom...

Osamdeset i sedme, kad se Nj.V. Privatno vratilo iz dugogodišnjeg progonstva, uortačio sam se sa Grujom Limarom (drugarom još sa jednocifrenih rođendana), i ponovo probio dupla vrata na zaraslom ćošku Tetine Kuće...

Naš dućan je minijaturan, u njemu, uz malo mašte, i dve debele mušterije mogu da naprave gužvu, ali posao ide, ne žalimo se, uvek ostane neki pazarčić deljiv sa dva...

Goga, Grujina žena (a svedok sa mladine strane na istom onom venčanju na kom sam ja bio mladoženja sa mladine strane), prvo je predlagala da radnju nazovemo "Nektarina", pa onda "Cimet", i "Ribizla", ali tek kad sam primetio da na salveti zaneseno skicira firmu "Mini market Gordana", požurio sam da intervenišem...

Ne, kumo, rekoh, zvaće se "Kod žutog kućuša", tako će ipak biti najbolje... Nije imala ništa protiv, za divno čudo... Ne znam u čemu je trik? To uopšte ne liči na nju?

*****

Gruja Limar niti je Gruja niti je limar, ali to nije nikakva senzacija. Nekad je na periferiji veća sramota bilo momčiti se bez nadimka nego bez devojke, pa njegove posetnice na kojima piše "Grujović Zlatimir, dipl. ecc", danas samo stvaraju opštu zabunu i pometnju u starom komšiluku...

Gruja, dakle, od prezimena, a Limar od onog časa fizičkog na kom je izrazio želju da igra *prednjeg veznog*, što mu dođe nešto kao polutka, u slobodnom prevodu...

Prednji vezni?

Auuu?

Dečaci su obično govorili da igraju "odbranu" ili "navalu", tako da je ova naučna formulacija odmah upala u oči...

Socijalistička frazeologija se, doduše, uspešno oprobala i u fudbalu, sportske stranice novina bile su pune *igre-bez-igre, aktivnih rezultata, i korektora sa striktnom markacijom međuprostora*, pa bi i *prednji vezni* verovatno prošlo da je to izgovorio neko Odrastao, a ne mecoliki dundlasti odlikaš

(upasane atletske majice), čkiljeći kroz one crne "socijalne" cvikuse koje je skidao samo na obali plaže, tek kad bi bio potpuno siguran da odatle više ne može promašiti Dunav...

Prednji Vezni?

U inat, postoji i izvesni deo autolimarije sa indentičnim nazivom, klinici takve penale ne propuštaju, i posle obaveznih modifikacija kojima nadimci podležu, Zlatimir Grujović je iz osnovne škole ispraćen u život kao Gruja Limar, što je bila naša cinična osveta za njegove prenaplašene ambicije, i za sve one barokno-kitnjaste petice pod pismenim zadacima iz matematike, koje je rešavao u rekordnom vremenu...

Da...

Ni akademskijeg deteta, ni zanatskijeg nadimka u legendarnom osmom C...

Zauzvrat, on fudbal više nije igrao ni na prvomajskim izletima. Revoltirano se okrenuo sportovima gde talenat nije neophodan rekvizit, veslao je mazohistički (uzvodno, mahom?), trčao duž keja u vreme kad su se za "jogerima" još osvrтали, sumnjam da je pomalo i bilduckao pred ogledalom, tek, devojke su odjednom, na naše opšte zgražavanje, počele da se interesuju za "onog ćutljivog, atleški građenog dečka sa naočarima, s kojim nas ponekad viđaju?"

- *Ko? Gruja Limar? Da... Dobar momak...*

To od njega stvarno nismo očekivali? No...

Godine su prolazile podmuklo, onako kako to samo one znaju, momci su se izobličili, zatrudneli, razdročkali se kao kruške padalice, a Mecoliki Dundlasti Odlikaš je još uvek mogao da se producira upasane majice...

Takvog sam ga zatekao i u dućanu, koji minut posle pola jedan, četvrt veka je nosio džins i karirane košulje, dočekavši, eto, da se i to vrati u modu...

Lepio je cene na tegle džema od kupina, strpljivo, pod istim uglom, pedanterijom koja me je ugrožavala, i prepoznao me retrovizorski, u odsjaju, ne okrećući se...

- *Hej, Batula? Otkud ti? Da li je sve u redu?*

Nije tu bilo ironije. Rekoh da smo ortaci, ali ja zaista retko svrćem u radnju. Podelili smo obaveze tako što je moje da petljam sa devizama i nabavljam robu, a Grujino da tu robu propusti kroz svoje cincarske prste i učini je desetostruko vrednijom. Nema šta, dar za trgovinu je nešto kao muzikalnost ili brzina, neprocenjivi talenat sa kojim se rodiš ili ne...

Ja sam se, na primer, rodio sa "ne", sasvim provereno...

- *Orobljen sam, Gru-Gru... Namirio sam račune, oteli su mi poslednju kintu... Jedva sam sačuvao sat i lančić...*

Zaustavio se u pokretu, i dalje me ne pogledavši, oklevajući da postavi sledeće potpitanje...

- *Normalno... Nisi im dao...keš?*

Osvrnuo se naglo, ali, vodeći računa o tome, sinhrono sam oborio pogled, kao đak koji je doneo keca na tromesečju, svestan da mu sleduje kraća propoved...

- *O, čoveče...*

Složio je još tačno onoliko tegli koliko je nedostajalo do potpune simetrije na polici, isključio hemijsku, zadenuo je za džep, i tek tad se jednim polugimnastičkim elementom okrenuo na vrhu kratkih merdevina. Ta simbolična visina i očinski ton kojim mi se obratio tretirali su me pomalo retardirano, ali sam progutao. Ipak je to samo Gruja, moj prijatelj, jedan od njih nekoliko, neka ga, neka bude malo važan...

- *Batula dragi... Nikada keš... Zašto te sve mrzi? Milion puta sam ti rekao da ću takve stvari ja regulisati čekovima... Misliš da nama nekp plaća u gotovini? Nemaš pojma koje probleme imam dok sve ne unovčim...*

Još na školskim priredbama (valjda zbog cvikera?) večito je glumio Tate, ali nikada Strobe Tate, to mu nije ležalo. Znao sam da ni ovog puta neće dugo izdržati, jedan uporni smešak mu je od početka kao mušica zujao oko lica, da bi mu konačno sleteo na vrh nosa, potpuno upropastivši taj ozbiljni monolog...

- *Eh, ti... Nepopravljiv si... A kod tebe me najviše nervira to što na tebe čovek ne može ni da se naljuti pošteno... Znaš li? Znaš, a? O, znaš ti to... Vrlo dobro ti to znaš...*

Gurkao me je sklopljenim merdevinama kao pikador, terajući me kroz zavesu od granata koja je odvajala prodavnicu od magacina, na šta je nafrakana blagajnica blazirano naduvala Ginisovski balon žvake, koji je na sreću pukao taman kad je počeo da je diže od tla zajedno sa kasom...

- Znam, znam, dobro, predajem se! Čovek ne može ni da se naljuti na mene... Žena još i može... Ali čovek? To nikako...

Kunem se da sam pokušao da napravim samo još jedan od svojih neuspelih verbalnih fazona, ništa više, ali Gruja je povezao te reči sa mojim mesečarskim ponašanjem poslednjih dana, i značajno me odmerio...

Ops?

Da nisu Gordana i on malo pričkali o meni pre nego što utrnu noćnu lampicu?

O, nego šta su...

Nema te literature pred spavanje koja može biti konkurencija časkanju o prijatelju zapalom u neprilike za koje je, uostalom, sam kriv?

Gordana, uz to, kao najbolja drugarica One Žene Koja Se Osamnaest Meseci Prezivala Nikolčin, zna o meni i mnoge stvari koje ni ja ne znam o sebi? Iz solidarnosti prema svojoj kumi, nikad nije prihvatila *te moje nove devojke*, brkala im je imena, slučajno znala njihove bivše momke, i svakoj bi već zakuvala čorbicu, gurmanski dozirajući prezir, ignorisanje i sitno seckane intrige, ali Ta Najnovija, uf, Ta Mala Prevejanica, Ta Šarka-Madžarka, Kontesa Uobraženska, ta... ta... ta...

Nisam ja jedini, eto...

I za Dragu Kumicu je Anamaria od početka bila nešto posebno...

Prema njoj je "Gonga" još od prvog susreta gajila jednu uhu, odanu i iskrenu emociju, jednu strasnu, rafiniranu mržnjicu, kakva se posvećuje samo onima koji su sa tako uvredljivom lakoćom u svemu bolji od nas...

- Ah, da... A dolazila ti je i Učiteljica ovih dana...

Tako je oni oslovljavaju. Anamaria inače predaje u gimnaziji, pa je to iz milošte, navodno? A poznato je da postoje samo tri zanimanja koja Grujovići uvažavaju, a to su lekar, advokat i privatnik. Svi ostali su po njihovom mišljenju tek ubogi operetski horisti...

- Jes', dolazila je Tičerka par puta... Uvek sama... I nešto neraspoložena? Bar mi se tako činilo?

Tad sam već reagovao, trudeći se da to deluje sasvim formalno, ali Gruja nije odustajao. Baš se okomio da obori klimavi alibi moje nezainteresovanosti?

- Pazarila je sve neke gluposti... Papirne maramice... Pepermint... Piškote... Mislim, nešto zbog čega nije morala dolaziti čak ovamo...

Oslonio sam se leđima o tezgju, kao o konopce, i uzdahnuo, rezignirano spustivši gard...

- OK, Šerlok, pobedio si... Tačno, malo smo se podžapali, pa šta? Jesi li sada zadovoljan?

- Zavisi... Jesi li ti?

Molim?

Prebrzo mi je vratio loptu, i počeo sam da vrdam, zbunjen neočekivanom kontrom, no sve je do kraja ispalo i bolje no što sam zamislio...

- Pa... Ta njena otimanja me pomalo umaraju... Negde sam pogrešio, bojim se? Njoj je lakše ugoditi nego je ukrotiti... I tako... Pokušao sam na one načine kpji se obično nazivaju "lepim"... Znaš već? Strpljenjem... Poverenjem... Tolerancijom...

Priznajem da sam se patio nabrajajući pomenute rogobatne pojmove, ali ortak i ja pripadamo generaciji balkanaca koja reč "ljubav" ne izgovara u četiri muška oka čak ni onda kada ta reč sve objašnjava...

Pričao sam mirno, vodeći računa i o tome da ne zvučim jadno i skrušeno, a iz kataloga grimasa lukavo sam izabrao jedan umereno-ravnodušni izraz, setivši se da ta faca uz svaku ispovest pasuje univerzalno, kao prljavo-beli šal uz svaki kaput...

- / ostala mi je još tvrdoglavost, ništa više... Pa da vidimo... Ako je krto, slomiće se... Ako nije, poviće se... Nema tu puno kombinacija...

Sumnjičavo je zavrteo glavom, linuvši gutljaj nečega u šoljicu za kafu. Nije baš delovao ubedeno?

- Pa... Za taj dvoboj si možda mogao izabrati i bolje oružje, a? U tvrdoglavosti protiv Učiteljice i nemaš velikih šansi, moraš priznati...

Moram li zaista?

Bio je u pravu, nažalost, i to mi nije trebalo. Jadne li su one Istine koje nam ne odgovaraju...

Srećom, na stolicu kraj mašine-računaljke večito ima kojekakvih naseckanih grickalica, i praveći zalogaj od reš korice, šnita barene kobasice i grumenčića mladog sira, dobio sam na vremenu

taman toliko da smislim rečenicu, malu i okruglu, koja mi se učinila sasvim pogodna za tačku na kraju razgovora o Tome...

- *No, uostalom, nije bitno... Šta to i mogu da izgubim?*

- *Ma, ništa... Jedino, eventualno, nju?*

Hej? Zar nisam pomenuo "kraj razgovora o Tome"? Da se nije možda opkladio s nekim da će mi čitav dan govoriti ono što mi se ne sviđa?

U dilemi da li da se nasmešim ili nadurim, nisam odmah odgovorio, a i on je ćutke slagao jedan XXL zalogaj, pustivši da tišina malo odleži pod plesnjivim magacinskim svodovima...

Bio je to obostrano koristan tajm aut...

Na čas mi je zasmetalo što me poznaje i bolje nego što želim, ali to je već sledećeg trena pokazalo i svoju dobru stranu, kad, nepogrešivo osetivši da je sve dalje opasan *privatni posed*, Gruja nije zakoračio preko ograde...

- *Ne bih hteo da se mešam, Batula... Ali... Znaš već...*

Znam...

Iskreno, nisam ni računao na nastavak te rečenice, ali tad je telefon zacvrčao kraj kase, dramaturški sasvim opravdano, jer ima tako nekih tekstova koji se izgovaraju "u off-u", i doista, Prednji Vezni je na taj šlagvort užurbano skliznuo sa papirnih džakova, i nastavio poluglasno, ogrnut kao vrač zavesom od granata kroz koju se provlačio...

- *Sto puta si se s nekim razilazio i nisam rekao ni reč, jet tako? Znam ja u šta se treba uplitati, a u šta ne... E, vidiš... Ali... Sad prvi put mislim da treba s nekim da se pomiriš... Zato sam sebi dao malo slobode... Ako možeš da me razumeš?*

- *Ma, da... Naravno...*

Nisi valjda stvarno pomislio da ću je pustiti tek tako?

Osmehnuo se ozbiljno, sa olakšanjem, gotovo izvinjavajuće, znao sam da će se vratiti sa potpuno novom temom, što se i dogodilo za malo krupniji minut. U međuvremenu sam čuo da odgovara krotko, raportno, nije bilo dileme o tome ko sa druge strane veze cima žicu kao uzicu, ali sam ipak učtivo-iznenadeno živnuo kad mi je preneto *puno-puno-puno pozdrava od kuma-Gordane...*

- *Već je pomislila da ti se nešto desilo...*

- *Eto... Žao mi je da sam je razočarao...*

Prečuo je to diplomatski, sa smeškom, a onda je doslednošću pasioniranog obožavaoca krenuo da citira i ostatak njenog Bla-Bla, na šta sam pažljivo počeo da vrebam prvu priliku da ga prekinem, ali sam se pošteno naklimao glavom dok mi se najzad nije ukazala...

- *Hej... Sipni i meni jednu... Ajde... Zuni, slobodno...*

Izenadio se, znajući da retko pijem dok su Mesec i zvezde nad Japanom, ali je užurbano nasuo i drugu kafenu šoljicu, kucnuvši tamnu bocu bez etikete noktom iskusnog eksperta za "domaće travarice"...

- *To mi donosi jedan matori... Pravi samo za sebe i prijatelje, petnaestak litara, ne više... Strašna je, videćeš...*

Bljak...

Bila je strašna, definitivno...

I kozak bi se zagrenuo...

Spram te "odvratnuše", najgore rakije kojih se sećam dođu mu nešto kao "grand marnier", ali moj kompa je bio tako ushićen što napokon cugamo zajedno, da sam u to ime drmnio još jednu, i ne pitajući gde krije protivotrov...

Zapričali smo se, nenadano, plima sumraka neprimetno se digla do prozora, i veče nas je kao lavina zatrpalo u magacinu...

Razgovarali smo o trgovini, malo, o onom od čega se živi, i o ratu, mnogo više, o onom od čega se umire...

U ovim izmaglicama pameti sve ih teže razlikujem, ali nije ni čudo, bliski su to rođaci...

Trgovina i rat?

O, dabome...

Braća su to...

Prvo koleno...

Eh, da...

Trgovina i rat su rod-rođeni, vrag da ih nosi...

*****

Na Balkanu je ponovo vašar...
Kupuje se zimmica, municija i sveže bombe, "hekleri", "kalašnjikovi", ručni bacači...
Prodaju se duše, u besćenje...
Trampe se neonke za lojanice, petokrake za brojanice, racionalno za nacionalno...
Životi na rasprodaji, sniženje i do sto posto... Navali narode, ulaz slobodan, izlaza više nema...
Dimuckaju se zgarišta, Zabranjene Pesme zvekeću strofama prepunim noževa, ogoljeni
tornjevi crkava pokrivaju svoju sramotu divljim golubovima, kao smeđim baršunastim ritama...
Izvinite, dvehiljadite, ali tradicija je tradicija, sačekajte nas malo...
Horde Krezubih, zaglavivši motke svojih zastava u točkove civilizacije, besciljno gacaju
naokolo, ostavljajući za sobom kuće iskopanih očiju, žene u blatu, i neke čudne, davno nevidene
tragove, koji pre liče na kopita ili šape, nego na ljudske stope...
Juriš, Dobrovoljci... Odvrći, skidaj, demontiraj...
Kamioni pogašenih farova, pretovareni plenom iz napuštenih sela, iščeznu, tonu u njivama kao
galije, pa izranjaju negde na periferiji velegrada, gde ih varoške hijene čerupaju pohlepno i hitro, pre
nego što slučajno naiđe i taj Poslednji Pošteni Policajac...
Ko li će goreti u Paklu?
Oni što prodaju, oni što kupuju, ili oni što to gledaju a čute? Uh, đavo će raditi u tri smene kad
mu naiđe naša generacija... Još malo pa nestalo...
Na Velikom Balkanskom Vašaru trguje se robusno, bez cenjkanja, načinom koji je još Atila
Hun doveo do perfekcije, ali mnogi nisu tu samo iz koristi...
O, nikako...
Mnogi su tu iz čistog zadovoljstva...
Ovo je narod Nebeskih Ratnika, Graničara Hrišćanstva, narod vojnički toliko superioran, da
par poslednjih ratova vodi sam protiv sebe, u nedostatku dostojnih protivnika...
Pa slušaj, pedeset godina apstinencije teško je palo?
Zardali oklopi vitezova poraženih na Kosovu Polju žestoko su ulubljeni od silnog busanja u
grudi...
Eh, moji Nebeski Graničari...
Da li ste vekovima čuvali Evropu od Varvara, ili Varvare od Evrope?
Pa, da...
Svaka granica radi ovamo-onamo, nema jednosmernih, jednom će se čak i na ovim
novonastalim neko mimoilaziti...
A rodna je zemlja slavonska...
Tu i granice niknu preko noći, bujaju, prepliću se kao žile bostana...
Male Komšijske Međe iznenada napreduju u službi, zarasle jaruge i drvene tarabice odjednom
se u atlasima crtaju isprekidanom crvenom linijom. Udžbenik "Geografija za nepismene" izlazi
dnevno, kao novine, Narod mora biti u toku šta mu je od jutros Domovina, a šta više nije? Šta ako još
noćas neki Odbegli Robijaš, ili Psihopata Zamagljenih Naočara, izda proglas da se napadne druga
strana reke, druga strana ulice, druga strana sebe?
Osilio se Ološ, do juče zaključavan...
Nošen centrifugom ludila, Šljam se hvata oko rata kao šećerna pena oko štapića, lako će ih
posle biti vratiti tamo gde im je mesto...
Da...
Prosto, jednostavno...
Kao suzu u oko...
Kao lati u maslačak...
Kao plamen u glavu šibice...

*****

Ekran me je pod hipnozom držao sasvim kratko, a ipak sam kraj seanse dočekaio potpuno iscrpen. No, pomisao da bi mi se moglo desiti da kao neki bankarski činovnik zaspim pre ponoći, rasanila me je istog trena...

Ponedjeljak se otegao kao vojnički dan, očekivao sam da ću kazaljke zateći na sasvim drugom mestu, ali iz kalendarskog kružića mog sata i dalje je ona ista petica buljila kao glupa ribica iz akvarijuma...

Eto. Pala noć, a nisam se zaljubio?

Obično se te stvari porede sa hemijom, ali ovog puta se radilo o čistoj fizici, za promenu? Da bi se nešto moglo napuniti, prethodno se, naime, mora i isprazniti, u tome je sva nauka...

Dovraga, sve sam rasejaniji?

Da bih se mogao zaljubiti, dakle, prethodno se moram odljubiti (u onoj brzini sam to sasvim smetnuo sa uma?), ali sad je gotovo, pala karta, povratka više nema...

Pomazio sam jaknu koja je dremala sklupčana na fotelji, nije joj se baš izlazilo u šetnju? Vetar je vršio strogi pretres roletni, oblaci su se nadneli nad ulicu kao ružne tetke nad kolevku, a miris kiše bio je tako težak da nije ni čudo što je pao na gradske krovove satima pre nje...

Jedna Slovenska Noć, pomislih, ne znajući da objasnim zašto?

Telefon je zazvonio dok sam zatvarao vrata...

Zvrckanje je naivno pokušalo da me odvrti od skitnje ali nisam ni zastao, naprotiv, bolja muzika me nije mogla ispratiti niz stepenište...

Srce mi je ponovo bilo na mestu, napipao sam ga levo u grudima kao novčanik, prepun svega i svačega...

Sorry, Anamaria...

Znam da si ti...

Ali priznaj da bi i sama bila pomalo razočarana da sam "iz prve" digao slušalicu?

6.

*era rezervnih
bekova...*

Nije na pravo mesto jer uvek... ultra Vase Standa? Pa, ule ali na
grobje autoarkala?

Quito ne parkirati i ubice... ni... zakrili, uzili, ot-
nili savim otisernom, acina vij... glute ravnarata koronije zbog koje
sami u cu ulicu godinama ulazno... ni... kao u... potunski siba...

U njoj, nekako, kao da se... Nedelje Pooxidee?

Gudite je nitare u jednom arhu... on... sponore, sava... zena...

Uvek detesna...

Orneca...

Nije se dala izmestiti...

Nije mi jasno zašto još uvek volim ulicu Vaše Stajića? Sve više liči na groblje automobila?

Gusto naparkirani s obe strane, polovni limenjaci su je zakrčili, suzili, učinili sasvim ordinarnom, nema više one gluve ravničarske komocije zbog koje sam u tu ulicu godinama ulazio svečano i obazrivo, kao u gostinsku sobu...

U njoj, nekako, kao da je uvek bilo Letnje Nedeljno Popodne?

Gudila je tišinu u jednom arhaičnom tonalitetu, tajnovita, tamnozeleno, senovita kao popovska bašta...

Uvek doterana...

Otmena...

Nije se dala iznenaditi...

Nju nisu morali posebno ulepšavati za državne praznike? A tu negde su stanovale i Curice U Belim Sandalama Koje Rano Moraju Kući...

Mirisale su na lipu, do vrtoglavice, posebno one koje su živele bliže ušću ulice Pavla Simića?

Pratili smo ih ponekad, pristojno, sredinom puta (ni ne pomišljajući da ih zagrlimo), dok su se u visokim nedostupnim prozorima palili mistični zlatno-smeđi abažuri, projektujući na zidove portrete strogih predaka, klonule figure porcelanskih devojaka, i masivne predratne vitrine pune kožnih knjižurina...

Ulica Vase Stajića dugo je držala do sebe, samouvereno i oholo, a pogledaj je sad?

Klonula, oronula, kao usedelica koja se više ne nada...

Sad bi je mirne duše mogli premestiti negde u Sombor, Osijek ili Suboticu, i niko u njoj ne bi prepoznao onaj elegantni novosadski sokak (najkraći put od centra do stadiona), u kom su se pločnici caklili kao apotekarski pultovi, i kojim smo uvek prolazili lagano, hodočasnički, ne poterujući patike u kas...

Jer tu su živeli i Vujke i Toza, povrh svega...

Dva Naša Derana koja su ostavila tragove svojih krampona u Nebeskom Šesnaestercu, kao što ono Zvezde izlivaju stope u holivudskim pločnicima...

Boškov Vujadin, Veselinović Todor...

Zavirivali smo u njihove prozore diskretno, sa strahopoštovanjem, primećujući pre prvih komšija da su zavese promenjene...

Vujke, fajter, u dvadesetčetvrtoj u selekciji Evrope, u dvadesetšestoj "pedeseta" u reprezentaciji. Toza, šarmer, večiti *strelac lige*, tri komada Velsu, tri Austrijancima, tri Englezima, sve utakmica za utakmicom...

Oni su nam pokazali da i sa lokalne stanice ponekad kreću vozovi za oblake...

Kuće su im bile sa iste strane, kao i njih dvojica, ali na potpuno suprotnim krajevima, kao i njih dvojica, jasno da su se i izgledom razlikovale, totalno, kao i njih dvojica, ali mi tad nismo razmišljali o tome...

Videli smo sebe na nekom dalekom stadionu, raširenih ruku, jato plavih dresova kako poleće ka nama kao jato plavih golubova, čuli golmana koji grdi svoju odbranu na stranom jeziku, i žamor publike, šokirane pobedonosnim golom gostiju u poslednjim sekundama meča...

E, momci, momci...

Izgleda da smo mi to sanjali bolje nego što smo igrali?

Nikom iz generacije nije zasvirala himna, niko nije omirisao barut Vemblija, San Sira, Parka Prinčeva, no, svejedno, to ionako više nije bila Reprezentacija o kojoj smo maštali...

I tu su se uvukli Narodnjaci, kao i u sve ostale igre, zbog njih odavno ne odlazim na utakmice...

Fudbal je za mene nepovratno splasnulo kad su umesto Gradskih Mangupa počeli da ga čukaju Seoski Momci, jaki i zdravi, ali sa nenadoknadivim nedostatkom asfalta u genima...

Pročitam sastav "Vojvodine", ponekad, navuklo se u ekipu čudnih prezimena, takvih nekad nije bilo ni u sastavima gostujućih timova? Vremena se menjaju, malo šta je kao što je bilo ...

Uskoro neće biti ni gostujućih timova ?

Ne dolaze više "Hajduk", "Olimpija", "Rijeka"...

Koleba se "Vardar"...

"Velež"...

"Sarajevo"...

Ostadoše sve sami Domaći? Vreme je da se preispita treba li nam uopšte ono "Gosti" na stadionskim semaforima...

Zamisli: Domaći-Domaći: 0:0 ? Divota, ništa lepše...

Eh...

Do kraja će Ovi Nesretnici zaista napraviti Etnički Čistu Ligu, jedno Veliko Prelo, na kom će se igrati "u gajbu piva", a na utakmice stizati biciklima, traktorskim prikolicama, i okićenim volovskim zapregama punim Cigoša-trubača...

Ma, putuj Evropo, kome trebaš?

Bez nas si kao svatovska supa bez rezanaca...

Još ćeš nas preklinjati da ti se vratimo...

*****

Postoji jedna stvar po kojoj se Anđela Zagorska oduvek isticala, a to su Dve Stvari...

Otkad je znam, utezala se u crno ne propuštajući priliku da *ih* naglasi, no, kako su godine nadirale, birala je sve elastičnije pulovere (pokušavajući da se odupre nemilosrdnim uticajima gravitacije), ali prsluče je i dalje ignorisala, gordo, kao ortopedsko pomagalo...

Iako nisam izraziti dudofil (kod devojaka sam radije tragao za onim posebnim azimutom lumbaga?), ne mogu osporiti njenu kalifornijsku bistu. Doduše, druga strana njenog profila je, po pomenutom ukusu, za nijansu pljosnatija nego što bi trebalo, Tvorac joj je baš mogao dodati malo više kvasca u zadnje džepove farmerica, ali, ti detalji su već u domenu tipologije (vidi pod: Sisate Ribe Sa Tankim Nogama), nema svrhe da cepidlačim oko toga...

Uostalom, nisam ni pošao da je prosim?

Jednostavno sam pozvan na Neobaveznu Žurku u njen atelje, to je sve...

Bravo, gospođica je umetnica, dakle?

Pa, čuj?

Sve više i više sam ubeđen da jeste...

Kako bi se inače dosetila da dve ukrštene crvene linije i narandžastu mrlju u uglu nazove "Predosećanje -VIII"? To bez talenta ne bi išlo... No, da ne čepam ponovo granice svoje kompetencije...

Kasnio sam, uglavnom, što me nije tangiralo, kasnim otkad znam za sebe, a još nigde nisam uspeo da zakasnim? Nekom čudnom podudarnošću, svi Događaji za mene uvek započinju tačno onog časa kad ja dospem na njih, bio sam siguran da će tako biti i ovoga puta, ali pred vratima sam ipak na trenutak osetio laku tremu i nelagodnost, poznatu onima koji redovno poslednji stižu na zabave...

Čula se muzika (ili se od muzike ništa nije čulo?), bilo je i otključano, plus svega, ali Gazdarica se slučajno baš tad zatekla u praznom antreu, pa je sve ispalo idealno, kao da sam, recimo, zazvonio, a ona otvorila vrata...

- *Oho? Sam-samcit? Šta bi to trebalo da znači?*

Ma znala je, naravno...

Urgentni poziv na *party* mi je, preko savesne Kuma Goce, uručen ubrzo nakon Grujinog raporta po povratku kući, tako da nisam sumnjao da je deklaracija dospela na adresu naručioca davno pre robe, telefonskim putem...

OK, jasno mi je da ovo zvuči pomalo prosto, ali ako se upustim u objašnjavanja zazvučaće još prostije, bojim se...

Anđela me je, naime, jurila, uporno i bezglavo, kao pače vilinog-konjica...

Jednom davno, kad smo oboje bili u modi, malo je vrtela repićem a ja sam je odbio, ko zna zašto (behu to godine besne i obesne?), možda sam jednostavno hteo da joj nateram malo crvenila u obraze, i ništa više, ali ona je tim crvenilom zaokružila moje ime među ostalim imenima, i nikako ga nije zaboravljala...

Tako to biva. Čudni su magneti u nama... Ništa nas ne privlači tako dobro kao odbijanje...

- *Dobro mi se držiš, Petraško... Jednom ćeš morati da mi otkriješ kako to izvodiš...*

Ne znam koje ju je zlo ponovo nateralo na to, ali prostrla se ispred mene kao blanko ček na koji te noći mogu upisati bilo koji iznos. Da bih potvrdio svoju pretpostavku, poljubio sam joj tromedu obraza, vrata i uha (što je samo izdaleka moglo ličiti na "prijateljski poljubac"), o ne, nije se otimala...

Uf...

Da li i parfemu može da istekne rok trajanja?

- *Takav sam ti ja, lutko... Kao "mini"... Svakih pet godina se vraćam u modu...*

Eh...

Ako baš zapneš da tražiš crva u trešnjama, naći ćeš ga u svakoj. Zato se trešnje najlepše i grizu opušteno, bez razmišljanja, poluzatvorenih očiju, dok su moje oči ostale poluotvorene (što ni slučajno nije isto), a mislim da nisam ispunio ni preostala dva uslova...

Uzalud, eto?

Tu trešnju-nudilicu iz nekog razloga nisam želeo da probam, i gotovo...

A ona nije pupila na nekoj grani koja se mogla domašiti tek tako, lako, sa zemlje, o naprotiv...

Anđelija, alijas, Zagorčičeva, je na svojim šarenim ciganskim suknjama vrtela oko sebe mužjake koji su važili za Najbolje Tipove U Gradu (iako većina tih baletana u životu nije potrčala za loptom?), vetrić tog ringišpila je prijatno nadimao muslimska jedra moje sujete, ali je i lađicu lagano terao sve dalje i dalje, dok se najzad nije usidrila u mirnim vodama nezainteresovanosti, daleko van dometa požude, retkih kajanja za propuštenim, i pijanih ponoćnih ispovesti u slušalice kafanskih telefona...

Ne, mi nismo mogli da se skopčamo, nikako, ali već godinama ne lupam glavu da li je krivica za to bila do rupice ili do dugmeta?

Kasno proleće sedamdeset i šeste?

Goveče...

Zakon Prirode je ponekad stvarno neumoljiv? Po svim drugim zakonima taj slučaj bi se odavno vodio kao "zastareo"...

Moguće je (verovatno, čak?), i to da sam ja naprosto bio suviše staromodan za njenu originalnost (ako sam pogodio, jer Originalnost ima blizakinju po imenu Egzibicionizam, i nekad se moraš pnaći sasvim blizu ili se odmaći sasvim daleko da bi ih razlikovao?), no, nije bitno, bolje da prestanem da crpim tu beznadežnu bušotinu, i ovo što sam rekao o nama je daleko više nego što smo zaslužili...

Jedna bezvezna veza, ukratko...

U svakom nakrcanom autobusu za Industrijsku Zonu možeš sastaviti četiri-pet parova koji su doživeli ozbiljniju avanturu nego nas dvoje...

- *Grujovići nisu stigli?*

- *Ne... Čudi me... Oni su uvek tačni...*

Pre no što sam se setio da spustim ruku sa njenog ramena, ušnirala mi se oko pojasa labavo, kao girtla bade mantila, tako da smo ka vratima krenuli zagrljeni onako *pobratimski*, kao sretni par koji se zabavlja već jedanaest godina i pet meseci...

- *Dođi samo... Ima puno zanimljivog sveta, videćeš...*

Uf...

Toga sam se i plašio...

Samo su mi još Zanimljivi noćas trebali...

*****

Odvukla me je na sredinu ateljea i zastala, to mi je ličilo na izlazak sovjetskog plesnog para na led, pa sam je u tom stilu blago odgurnuo od sebe, nadajući se da će otkliziti dovoljno daleko pre no što otpočne muzika za nastup...

Lagano sam se osvrnuo levo-desno, sa izrazitim akcentom na "levo", vrlo proračunato, jer mi je još pri ulasku radar postavljen u grudima signalizirao prisustvo jedne zamišljene osobe poludesno, pod kosim tavanskim prozorom...

I tek onda, uzgred, negde pri kraju pogleda...

Gle, Anamaria?

Otkud ti?

Na tebe sam skoro potpuno zaboravio?

Skrenula je pogled, zbunjeno, ali me je doza uznemirenosti u njenom ponašanju ohrabrila da sačekam da me ponovo pogleda, pa sam tek tada ja skrenuo svoj...

Slutio sam da će naići, i namerno izveo da se slučajno sretnemo...

Dani bez nje su mi kao crno-bele fotografije sa izložbe cveća...

No, predugo sam bio otkriven, i Konfuzni Advokat Čije Prezime Svaki Put Pogrešno Izgovorim stanovao je, lelujujući, negde iz dubine potkrovlja. Pokušao sam da ga izbegnem, ali rutinerski mi je presekao put...

Šta hoće, kog đavola? Het-trik?

Na svakoj zabavi me, naime, neko uguši, to je u redu, nema spasa, ali on je Taj Neko bio i na prethodna dva žura...

Sad mi je već otprilike sve jasno o demokratiji i ugroženim ljudskim pravima...

- *E, čao, kakav si, nema te nigde... Jesu ti, ovaj, preneli daje zvala Grujovička? Da joj se hitno javiš... Ima nekih problema, mislim... U stvari, nemam pojma, ovaj... Pretpostavljam samo?*

Da li je moguće? Ni državni udar, ni opšta mobilizacija, čak ni ostavka zamenika ministra prosvete? Bio sam duboko razočaran. Od nekog ko svoj olupani krčag tako uporno potura na izvor informacija, očekivao sam daleko ekskluzivniju vest...

- *Stvarno? E pa, hvala ti, stari... Izvini me onda na sekund...*

Kakva-takva, ali poruka mi je dala za pravo da momentalno eskiviram Konfuznog, pa sam mu značajno kucnuo rame pesnicom i odžurio ka telefonu. Kod Grujovića niko nije dizao slušalicu, čitava stvar je počela da me brine, imao sam neki loš predosećaj, tako jasan i definisan da sam se naprosto osetio krivim...

Prokletstvo...

Nešto se desilo Limaru?

Inače bi zvao on, ne ona?

Vraćajući se iz kuhinje (koja je i dimenzijama ispunjavala urbanističko-tehničke uslove za telefonsku govornicu), otvorao sam vrata ateljea kibickerski, kao petu kartu u pokeru, ali nije upalilo, još ih nije bilo...

Svom snagom sam vraćao da su upravo krenuli, i da će se svakog trena pojaviti, mada je to bilo prilično nerealno? Gruja još nikad nije negde stigao posle mene, čak ni na moje momačko veče, koliko se sećam?

Okrenuo sam telefon još jednom, nakon izvesnog vremena, ponovo bez odgovora...

- *Smiri se... Ko zna šta je u pitanju...*

Anđela mi se kačila oko ruke kao koala, i taman kad sam to počeo da zloupotrebljavam, na svoje zgražavanje sam primetio da se i Anamaria odlučila za sličnu taktiku...

A Tip uopšte nije bio njen tip, ni govora...

Poznao sam u njemu tragikomičnog rezervnog beka, potencijalnog Narodnjaka, producirao se ulicama u crnoj automobilekari sa stranim tablicama (i domaćim simbolima na zadnjem staklu), odnedavno se pričalo da okreće tešku lovu i lake curice, dugo je vrebao, pritajen...

Sa terena ga pamtim uglavnom po klizećim startovima i izbacivanju u aut, nije imao nekih rešenja, verovatno je ostavio fudbal onog momenta kad je donet propis da se lopta ne sme vraćati golmanu? Sa ulice ga se sećam po urednoj frizuri i inferiornim mokasinama, godinama je sizifovski kotrljao kamenčinu svog kompleksa ka Vrh Društva, no, napravio je posao tek kad su Njegovi (preuzevši pozicije u gradu), amnestirali Nevaspitanje i Plemenski Sistem, na to je naglo postao Jako Važan?

Pogledao sam ga diskretno (ako uopšte nekog u Takvoj Košulji možeš pogledati diskretno?), mora da je u mladosti bio ponos kulturno-umetničkog društva u svom selu, pomislili?

Nešto je rekao i Anamaria se nasmejala, zazvučalo je izrazito falš, razumljivo, pa Taj nikako nije mogao dati pravu intonaciju njenom smehu?

Držala ga je na distanci sa koje je nije mogao dodirnuti (ali obrukati jeste, blesicu!), igra kojom mi je uzvratila bila je nedorasla i nepromišljena, no, ta dva začina su otkrivala šta se kuva u njenoj glavici, i obuzela me je ona blagoslovena nemirna-smirenost, Zaljubljeni će već prevesti ostalima o čemu pričam...

Limari se i dalje nisu odazivali na telefon, a lađa noći se polako primicala niskim obalama praskozorja...

Vreme je prolazilo mehanički, prosto, bez ikakvog respekta (kao da prolazi Tamo Nekim Običnim Neznalicama, a ne Prefinjenim Intelektualcima Koji Imaju Toliko Toga Da Kažu?), društvo se uobičajeno pregrupisalo...

Nakon obrušavanja na *švedski sto*, elegantni stojeći koktel se preobrazio u blaženu seansu varenja, i oko deficitarnih pletenih stolica i još jednog improvizovanog sedećeg punkta formirala su se

dva prastara kruga, određena prvenstveno rodbinsko-esnafskim vezama, pa tek onda i srodnim afinitetima...

Prijavio sam se u Duhovno-Alternativno-Horoskopsku Sekciju, daleko od onog što bi me zaista interesovalo, ali zato uzbuđujuće blizu Anamariji... I Rezervnom Beku, na žalost...

- *Hej? Ti bi mogao biti. ...Batula Nikolčin?*

- *A ti ne bi, veruj mi...*

Pokušao je da bude neposredan, ali mu se osmeh odlepio napola, kao veštački brk. Iskoračio je zbunjeno, nisam ni mislio da će se uvrediti, bilo mi je jasno s kim imam posla?

- *Čekaj... Pa... Batula? Stani... Ti mene znaš?*

Prihvatio sam njegovu pruženu ruku protokolarno, kapitenski, ali kao da se rukujem sa kapitenom nižerazrednog kluba, koji je nama, evropskim šampionima, zapao nekom ironijom žreba...

- *Da... Znam ko si... Ako na to misliš?*

*****

Interesantno?

Sećao se prijateljskih utakmica od pre dvadesetak godina, a zaboravio je s kojom me je to devojkom viđao do prošlog vikenda?

Dovraga, ne bih hteo da ovo izgleda kao mahanje tapijom o vlasništvu, ali malo obzira zaista ne bi bilo na odmet?

- *Ti još uvek držiš onaj market, šta li?*

- *Aha...*

- *Ma, to je sitno... Pilićarenje, bre...*

- *Da... I meni se čini...*

Odgovarao sam što sam kraće i tiše mogao, ostali su razgovarali na potpuno drugu temu, i njegova bučna i digresivna pitanja nepravedno su činila da meni po ko zna koji put bude neugodno zbog tuđe nepristojnosti...

Bilo mu je dosadno, očito, što nije opravdanje, svima je bilo dosadno ali su ćutali i trpeli. Dosada je, uostalom, jedan od bitnih uslova na koje moraš pristati ako ti je stalo do druženja sa Pametnim Svetom...

Gledao je na sat, palio cigaretu, ispio piće do kraja...

Preturao je po džepovima kao ponavljač iz poslednje klupe, tražeći stvarčicu kojom će privući nečiju pažnju, i zaista, nije se smirio dok me nije ulovio radoznalo zagledanog u pejdžer koji je ponosno položio pred sebe...

Eh, oči, oči...

Vi ste najsigurniji dokaz da smo postali od majmuna. Darwin je morao više igrati na tu kartu?

- *Opasan izum, Petraš... Po meni, to bi svako iole poslovan morao da ima...*

Nemo sam klimnuo glavom...

Sledeća velika investicija mogao bi ti biti stomatolog, šta misliš?

- *Čekam da mi se javi jedan prijatelj... Nešto kasni... A veliki biznis je u pitanju...*

Način na koji (ni)sam reagovao obeshrabrio bi svakog, ali on me je pritiskao uporno, bez dostojanstva, kao klasični desni bek...

- *Radi se o sto hiljada maraka... O sto, stopedeset, tako nešto...*

Iako izgovorena za nijansu diskretnije, cifra je odjeknula kao gong koji je označio kraj zadnje runde intelektualnih razgovora. Era Rezervnih Bekova ostade zapamćena i po tome što su u njoj Brojevi izvojevali veliku pobjedu nad Slovima. Danas i najmanja trocifrena brojka lako obezvređuje bilo koju višesložnu reč...

Na magičnih "sto-stopedeset!" (kao na: Sezame, otvori se!), društvo za stolom odjednom se širom razmaklo pred Rezervnim Bekom...

Iznenaden snopom ljubopitljivih pogleda, na momenat je okrenuo glavu, ali to mi je bilo dovoljno da ga se otarasim. Pa sad, ne bih puno da se hvališem, ali mene ni malo bolji bekovi od njega nisu uspevali da zadrže...

U tri koraka sam prišao bambus-šanku nad kojim je Konfuzni lebdeo kao meteorološki balon. Digao je čašu punu viskija u visinu očiju punih viskija, pokušavajući, valjda, da proveri onu priču o spojenim sudovima?

- Dasa ga baš pošteno gnječi, a? Hoćeš da, ovaj, tresnemo jednu... Mislim, ne moraš... Kako ti volja...

Dasa? Koincidencija...

Baš juče sam obeležio tridesetogodišnjicu od dana kad sam poslednji put čuo taj izraz?

- Ma... Nije Dasa kriv... Ali ne mogu da slušam tipove koji govore o stotinama hiljada maraka. Verujem ljudima koji pominju osam, devetnaest, eventualno četrdeset i šest maraka... Sa ovim stohiljadašima stvarno nemam o čemu da pričam...

Konfuzni se razgalio, malo zbog onog što sam rekao, više zbog čaše koju sam prineo njegovoj...

- Živeli, ovaj... Znaš s kim on sad petlja... Imaju neku firmu, mislim, nemam pojma... Sa onim Lazicom, znaš njega? Ja sam ga branio zbog neke, ovaj, pronevere, sećaš se? Odležao je dve godine u Mitrovici... Tako nešto...

Dve godine? Pa dobro si ga odbranio, nema šta?

- Muvaju nešto sa cigaretama... Slučajno, ovaj, znam... Baš noćas, ili sutra, nemam pojma, treba da im stigne šleper preko Makedonije... Sad mi je, mislim, pričao...

Kao potvrdu, izvadio je iz gornjeg džepa posetnicu Rezervnog Bek-Dase, pogledao sam je ovlaš, ali broj pejdžera je bio suviše karakterističan da bih ga mogao zaboraviti...

- Ma goni ih, hoštaplere...

Zadnji gutljaj mi je suzio pogled, ali onaj simetrični broj i dalje je pulsirao kao svetleća reklama, i ideja koja mi se javila bila je tako savršeno-jednostavna da joj nisam mogao odoleti...

Osvrnuo sam se ka stolu, Rezervni je žonglirao nulama a ostali su ga hipnotisano pratili, i jedini pogled koji mi je pošao u susret bio je jedini do kog mi je i stalo...

Trepnula je pospano, u najgorem slučaju umorno, ali sam ja trenutno uobrazio da bi to moglo biti i "molećivo", i žurno pošao ka kuhinji, ne komplikujući puno oko izgovora...

- Ima li još onih pogačica?

Konfuzni se unezverio, zakolutao očima, šta bi tek bilo da sam ga pitao koliko je sati, ili nešto još komplikovanije?

No, nije krenuo za mnom, što je najvažnije...

Prostorijica je bila prazna, telefon tamo gde sam ga i ostavio, a glavni broj sam znao napamet, zbog nekih drugih pejdžera...

- Kako glasi poruka, molim vas?

Na centrali je dežurao jedan ženski Patuljak Veseljko, glasić joj je zvonio kao da je nacrtana, a ne prava...

- Poruka... Pa, ovako... Kamion stao kod pumpe u Batajnici. Dolazi hitno. Lazica...

- La-zi-hit-no-la-zi-ca... Dobro... I to bi bilo sve?

- Da, sve... Hvala vam...

- Molim... Već poslato... Laku noć, prijatno...

Spustila je slušalicu istog trena, što me je samo još više ohrabrilo da joj se malkice udvaram...

- Čao, pilence... I sanjaj sve same brezobrazluke...

Iz srcastog ogledalca na vratima namignuo mi je jedan vragolasti deran kog zadnjih dana nisam vidao?

O, blago tebi, Batula Nikolčine...

Ti nećeš podetinjiti kad omatoriš...

Nećeš, ne boj se...

Pošto nikad nisi ni odrastao...

*****

Rezervni je odjurio u panici kakvu nisam mogao ni da mu poželim...

Jedno vreme je tražio telefon (ti imbecilni bežični telefoni!), onda su svi tražili telefon (ma, ovog momenta je bio tu!), ali nisu ga našli, nikom nije palo na pamet da zaviri iza frižidera...

Nema veze...

Naći će ga kada budu molovali stan...

Nazdravio sam ponovo sa Konfuznim, i pobedonosno se vratio u društvo, oslobođena Dasina stolica dežurala je između Anamarie i mene kao ujna među banatskim verenicima, ali ne zadugo, nažalost...

Ubrzo je tu ulogu preuzela još stroža strina-Andelija, uparkiravši se na to prazno mesto u rikverc, pri čemu je vesto balansirala šoljicom kafe u jednoj, a kožnom "indijanskom" futrolom za cigarete i upaljačem u drugoj ručici...

Potapšala mi je koleno (ili ga je to pomilovala?), oholo, posednički, kao zatupastu glavu odanog rotvajlera kraj svojih nogu...

- *Ne vredi nam brinuti, deco... Sve je to zapisano tamo negde gore, u zvezdama...*

Aha...

Samo je rukopis pomalo nečitak?

- *Ključ je u našim snovima... Snovi su ti čudesni rezervoari naših budućnosti...*

E, to bih već morao da pribeležim...

Zadavši temu, natakla je naočare i izgovorila još par uvodnih rečenica prepametnih da bi ih ovako prost momak mogao tačno interpretirati, a ostali su se počeli nadovezivati u istom tonu, monotono, ubitačno ravno. Na klaviru bi se, recimo, ta čitava konverzacija lako odsvirala kažiprstom, na dve susedne dirke...

- *Jedan moj prijatelj (inače veoma obrazovan čovek), se iznenada razboleo... Ali lekari nisu mogli ništa da mu nadu... Išao je na Institut... I na VMA... I ništa... Svi rezultati su bili u redu... A njemu sve gore i gore...*

Šokantno...

I onda ga je neka baba cimnula za kosu, dvaput uštinula za dupe, i bolest je nestala kao odnesena? Ajde, nemojte me paliti...

Znam da je ove sezone moderno biti *alternativan*, ali ja sam suviše primitivan, šta da radim, ja paganski verujem u *savremenu medicinu*...

Zalud, moja neverica ostala je bez društva, čega sam se i pribojavao...

Ateljeom su se odjednom razletele veštice, štektao je kikut vilenjaka, brkati seljaci vitlali su glogovim kolcima nad penom ukrštenih podzemnih reka, a po budžacima su, kao sovuljage, čučali Sveti Brdski Dedaci Sa Šajkačama, mrmljajući molitve mudrih proročanstava koja će se ispuniti kad-tad, ako već i nisu, večeras, dok nismo obraćali pažnju...

Pardon...

Ali sumnjiv mi je Nebeski Narod sa tom količinom zemlje pod noktima?

Isključio sam se neprimetno, kao ulična rasveta u bistro letnje jutro, i vratio se svojim dobrim starim mislima. Trgao me je tek miris Indije, kipila je kao kamfor iz nekih Džubranovih stihova koje su citirali za stolom, i taman sam se pustio niz lekovitu zelenu reku (Gang i Dunav su sigurno kakvi daljnji rođaci?), kad je sve upropastio bombarderski roj muva koje su zujale oko Proroka uspentranog na vrh drveta, sa kog se onda, genije, dvadeset i nešto godina nije usudio da siđe?

Vrlo nepromišljeno... I vrlo nehigijenski...

Iz tog zapisanog slučaja, eto, isteklo je more pogrešnih zaključaka, a niko nije uočio sasvim jednostavnu poentu da mnogo više hrabrosti treba da bi se spustilo sa visine, nego da bi se dospelo na nju?

- *Hranio se samo bubicama... Crvima... I ptičijim izmetom...*

Bljak!

Na taj ekološki *menu* mi se, verovatno, omakla i izvesna grimasica, jer me je Andela Zagorska pogledala, veoma značajno i začuđeno...

- *Šta je, Petraško? Ti ne misliš da je istočnjačka filozofija dobra?*

- *Ne, naprotiv, idealna je... Za sve one koji nemaju svoju...*

Retki koji su se nasmejali utihnuli su naglo (diskretno prekoreni pogledima svojih partnera), tako da je odjednom nastala neprijatna tišina, uperena u mene kao prst u otkrivenog uljeza...

- *Primetila sam ja da te ne interesuje baš puno to što pričamo... No, dobro... Tvoja stvar... Svako ima pravo na svoj stav...*

Andelija nije bila jedina koja se uvredila, i osetio sam izvesnu nelagodnost i pored toga što mi se baš dopalo ono što sam rekao? Nisam konfliktan igrač (mada bi se neki na bibliju zakleli u suprotno?), i ne uživam u takvim situacijama čak ni onda kada se događaju nekom drugom.

- *Pogrešno si me razumela... O tome se i radi... Sve upravo i proističe iz svega, u stvari...*

Učinilo mi se da je to dovoljno upetljano za ispriku koja će zadovoljiti i njih i mene, ali ona Tišina je i dalje čekala, dobujući prstima po stolu...

Jasno, postojalo je hiljadu načina da se izvučem, ali tu je bila i Anamaria, moj omiljeni gledalac. Zbog nje sam veliki dribling morao izvesti do kraja...

- Pa... Imao sam čudan san... Tu nedavno... Ili sam se nedavno samo setio da sam taj san imao jednom pre? Nikad se ne zna sa snovima?

Puno sam uložio u tih par reči, ali vredelo je. Položio sam prijemni za povratak u razgovor, društvo se zainteresovano uskomešalo...

- Jedan krivudavi popločani drum vodio je preko niskih brežuljaka... Pod gustom mahovinastom travom... Kao pod tamnozelenim somotom... Ili plišem... Tako nekako...

Zašuštao je celofan, i nekoliko upaljača mi je škljocnulo u znak podrške...

- Najviše me je zbunjivalo što je sve mirisalo na mnore... A more se nije videlo... Nije bilo puno rastinja... Neki sabljasti žbunovi... I jedno drvo u daljini... Sa stablom kao u masline, ali sa listovima palme... Ili neke ogromne smokve, ne znam tačno?

Anamaria je radoznalo provirila iza Anđele... Ne boj se, mala, neću te razočarati...

- On se odjednom pojavio preda mnom... Put se video u nedogled, ali On nije naišao tim putem... Jednostavno se... Stvorio... Formirao, naprosto, iz one jare... Kako se već zove ta izmaglica što se leti diže iz asfalta?

Zaklimali su glavama pokazujući da znaju na šta mislim, i da nema potrebe da se zadržavam na nepotrebnim detaljima...

- Bio je drugačiji nego na slikama... Mnogo jači... Svežiji... Mlađi... Ali odmah sam znao da je to On... Još istog momenta...

Pauza koju sam napravio bila je preduga za koleričnu cvikerašicu u pepito-kostimu na kojoj se priča najbolje primila. Njen dramski šapat dolio je u opsenu još tačno onoliko misterije koliko je po receptu nedostajalo...

- On? Ko to "on"? Niste nam rekl... Mi još ne znamo ko je to "on"? Izvinite, ali mi ne znamo...

Pogledao sam je upitno, a onda sam taj izraz lica polako oblikovao sve do potpune začuđenosti...

Ko?

Kako to "ko"?

A ko bi mogao biti?

- Pa, Isus... Isus Hrist... Zaustavio me je tim svojim pogledom... Kao dlanom... Kao dodirom, skoro...

Tu sam već očekivao da će neko odmahnuti rukom, ali nije bilo ni približnih gestova. Ovi su očigledno zaglibili i dublje nego što sam mislio?

- Bio je bosonog, uvijen platnom... A venac u kosi bio je od bodljikavog raslinja koje mi nije delovalo ovozemaljski... Sačekao je da se smirim, mada nije trebalo... Bio sam miran i spokojan kao nikad pre... Osetio sam da će govoriti o ovome što se dešava, i zaista... Progovorio je mirno... Ubedljivo... I pričao dugo, strpljivo, a ja sam ga pažljivo slušao... Dok nije učutao... Pretvorio se u kovitlac... I nestao... U onom vrelom vazduhu iz kog se tako i pojavio...

Naslonio sam se, duboko uzdahnuvši, i zagledao se u tavanicu pokazujući da je priča dopričana do kraja, ali njima se činilo da tu ipak još ponešto nedostaje? Osetio sam kako se domundavaju zbunjenim pogledima, a Anđelija je bila ta koju su na kraju izabrali da me oslovi...

- I... Šta sad? Neka tajna? Valjda ćeš nam reći šta ti je to tako epohalno rekao, za ime sveta?

Fino...

Taj šlagvort sam čekao...

- Ne znam, da me ubiješ... Tip je sve vreme pričao na onom svom maternjem aramejskom, sirijskom, šta li? To me je najviše i iznerviralo u tom snu... Nisam razumeo ni reči...

*****

Anamaria je otišla u poslednjoj turi...

Skoro niko mi nije pozeleo laku noć, kao da sam ja kriv što Isus ne govori srpski?

Ostao sam nasamo sa Zagorčičevom (očekivala je to, nije me čak ni upitno pogledala kad sam zastao?), i, sluteći šta po scenariju sledi, požalio sam što na vreme nisam zahtevao dublera za "slobodne scene"...

Ma, ajde, stvarno...

Kakav je gušt dati gol iz penala?

- *I ode tvoja dragana... A tako ste se gledali? Već sam se uplašila da ćeš potrčati za njom...*

Nisam odgovorio ništa, no, to i nije bilo pitanje, na kraju krajeva...

- *Ne znam šta ti tu vidiš... Ona je za mene kao neka mala provincijalka, sa tim imidžom iz starih alendelonskih filmova? Kad sam čula da si se najzad zaljubio, očekivala sam neku senzaciju... Kad ono: jedan mali čutljivi Pjero... Ništa posebno...*

Puno pa ti znaš?

Mala Provincijalka?

Za nju je provincija ovo sazvežđe, gugutko jedna, i ova predvidiva jajasta planeta, zajedno sa svim tim tvojim umacuranim četkicama i katastrofičnim smeđim tapiserijama...

- *Budi dobar pa me sačekaj malo... Prvo moram da se istuširam...*

Prvo?

Jednom da i ja naletim na romantičnu ribu?

Samouvereno je povukla zip (pogrešno ocenivši da sam dovoljno upetljan u njenu paučinu?), a suknja je skliznula više nego glatko, pa sad, na tim bedrima i nije moglo doći do nekog zastoja, kad već moram da lajem...

Natezala je majicu do donjih granica, noge su joj, istina, bile tanane, ali spremne na sve, kao u ruske srednjoprugašice, nije ih morala baš toliko kriti? Modni hit sezone su takozvane "helanke", čarape-pantalone, i isprva je izgledalo da će to biti kazna za sve neformaste dame, ali, kada su se one bez izuzetka usudile da prate modu, ispostavilo se da je to kazna za sve nas koji ih moramo gledati u tome...

Posle svih onih Insekata & Gica U Helankama (da li veličina XXL pozadi ima i malu rupicu za eventualni spiralni repić?), Andeline nogice su delovale elegantno i vretenasto, seksipilno, takoreći...

- *Neću dugo...*

Okačila mi se oko vrata, pokušavajući da odradi jedan avans-poljubac, ali taj poljubac je ispunio samo fizičke preuslove, psihička komponenta je zatajila...

Otrgla se iskusno, prva smislivši izgovor...

- *Uf... Ne mogu da te ljubim kad si pijan...*

Jakna mi je doletela na rame dresirano, kao gusarski papagaj...

- *Eto... A ja tebe ne mogu da ljubim kad sam trezan?*

I tako...

Ne znam ni da li je tresnula vratima?

Znam samo da sam sad opet dvadesetak godina miran kad je u pitanju Anđelija Zagorčić...

*****

Vidiš?

Godine nas obrade različito...

Nekom postane važno s kim će leći, a nekom s kim će se probuditi?

Žalim, stara...

Nadam se da smo se ove noći zauvek mimoišli?

Pohitao sam kući, znajući da je to jedino mesto koje mi još može pružiti čvrst alibi pred Anamariom. Hladnoća je prijatno dezinfikovala grad, i zvezde su te večeri imale jedan doslovno brilijantan nastup na razvedrenom nebu...

Ponovo sam se zatekao kako brojim korake, što je pomalo šizoidno, kažu, no ovog puta sam bar imao dobar izgovor da je to sigurno zato što žurim?

Na "sedamsto devetnaest", uglavnom, bio sam tačno naspram "Carigrada", niz Bulevar je kafilerijski klizio vojni džip, vrebajući plen...

Polu pet?

Lepo piše u predvojničkoj za drugi razred gimnazije da Naša Armija nikad ne spava?

Uletevši u stan kao u sklonište, okrenuo sam Njen broj ne čekajući na signal...

Ako zazvoni i treći put, prekidam...

- *Halo?*

Ipak se javila...

Brzo sam spustio slušalicu i neizdrživi sekund iščekivao da zazvoni i kod mene...

- *Zvrrrc!*

Ko bi to mogao biti u ovo doba?

- *Molim?*

Sad je Njena slušalica pala, šifrovana poruka je uzvrćena: Ćao, mila, stigao sam. Stop. Ćao, mili, dobro da jesi. Stop...

Puls mi se polagacko vraćao kući, u srce, i samo bi se na trenutke u bradi i grlu još začuli odjeci njegovih sve tiših i mirnijih koraka...

Legao sam na leđa, široko raširivši ruke, pokušavajući da što ravnomernije rasporedim mehur praznine u grudima. Anamaria mi je nedostajala tupo, gotovo opipljivo, jedan otkinuti deo mene, pomislih, ne mogavši da zamislim koji...

Glava, udovi, prsti, pipci i kraci?

O, ne...

Sve je to nekako spolja?

Ovo fali iz sredine...

Negde iz tamnog ambisa zbog kog se sve ređe usuđujem da zaronim u sebe...

Jer tamo zaglupim...

Oči se prepune do vrha...

I suze se začas raspu kao pokidane biserne niske...

Po sobi...

Po meni...

Po čitavom svetu...

I ne mogu ih skupiti do jutra...

*svitac na
Albertovom čošku...*

7.

Gruju su prethodne večeri pokupili, kao što sam i slutio, ali tako to ide...

Kroz gustu sivomaslinastu mrežu koju je Vojska razapela s kraja na kraj grada, krupnije ribe prolaze prezrivo, kao karaš koz drezgu, a sitne se, eto, mirno i pokorno zapetljavaju...

Na pozivu je pisalo "da se u roku od: *odmah* dana javi u jedinicu...", i moj disciplinovani drug je to shvatio na svoj način...

Ma...

On je to samo primio na svoj način...

A shvatio nije ništa...

Naklapali smo nedavno o nasilnim mobilizacijama, o ucenama, bezakonju, o otpuštanju sa posla retkih koji ne pristaju da budu Dobrovoljci, bilo mu je jasno da Uniforme igraju prljavo, i da svako iole pismen iza njihovog imena stavlja veliki znak pitanja, ali je otrčao čim su ga zovnuli...

Rekao je da ne zna kako bi postupio kad bi se to desilo, koga je od nas dvojice pokušao da prevari? Obojica smo bili prijatno iznenađeni već i time što se nije prijavio sam, još među prvima...

Patriota?

Dobar Podanik. To je prikladnije, čini mi se?

Neko je zvonio i on je otvorio, kako da ne otvori kad neko zvoni? Kurir je onda pitao da li je on Grujović Veselina Zlatomir, rekao je da jeste, kako da kaže da nije, kad svi znaju da jeste? Tip je onda poturio olovku i on je potpisao, čitko, pedantno, pa nije bilo ničeg spornog? Pečat, datum, faksimil autograma izvesnog potpuk. M. Obradovića, ko ne bi potpisao?

E, moj kume, nikad nećeš naučiti...

Ponekad i nije loše verovati sistemu, ne kažem, ali pod uslovom da to nije Ovaj Sistem. Ovaj Sistem je jedan patološki lažov, kako ga još nisi provalio?

- *Odmah ujutru sam mu odnela neke sitnice... Koji dinar, da mu se nađe, i tako... Ali dežurni kaže da više nisu tamo... Da su ih još noćas negde premestili...*

Gordana je odvela devojčice kod svoje majke, i ponovila da joj ne treba nikakva pomoć, da je veoma mirna i staložena. Zašto li sam ja to pogrešno smatrao da Veoma Mirni I Staloženi ne šmrckaju u telefonske slušalice?

- *Rešila sam da sad u pola jedan odem do tog potpukovnika Obradovića... Da pokušam da mu objasnim da radnja bukvalno stoji bez Zlatka... Pa, stvarno... Čovek će nas valjda razumeti... Mislim, logično bi bilo...*

Pssst!

Ne pominji, grešna, ime Logike u hramu boga Marsa...

Ja sam odsanjao svoja tristo dvadeset i dva sna na gvozdenu krevet, pazi, bio sam *tamo*, Kumo Draga, ni reč više ne smem da ti kažem. Kao Desetar & Gentleman, svečano sam se zakleo da ću čuvati vojne tajne, pa i tu, na primer, da se straže, rampe i bodljikave žice, i postavljaju prvenstveno zato da bi se sprečio eventualni upad Logike u naše kasarne...

- *Pa dobro Gongga... Nazvaću te da čujem šta je bilo... I svratiću do dućana, ne brini... Znaš gde ćeš me naći...*

Nisam fan telefona, naprotiv, obično totalno učutkam malu napast, no ovog puta sam ga ostavio na "ringer ON", zlu ne trebalo? Uspravio sam se obazrivo, na rate, setivši se da delikatna menzura za određivanje stupnja post-alkoholne havarije u mojoj glavi deluje tek kad sam u idealnoj vertikali, ali nije bilo razloga za paniku. Jedna, recimo, rutinska, malo gorča jutarnja vrtoglavica, ništa zabrinjavajuće...

Pogledao sam na sat, učinilo mi se sumnjivim kad je Goga pomenula "sad, u pola jedan", ali zaista, strelica stišnjjenih kazaljki označavala je poslednju krišku dopodneva. Podne se sve više i više pomera prema jutru, to mi se nimalo ne sviđa, verovatno ni dani više ne traju dvadeset i četiri časa, nego nam i na tome zakidaju?

Napolju je neko loše imitirao cvrkut, nisam odoleo da ne provirim...

Kvintet debelih vrabaca animirao je retke prolaznike bezuspešno, kao osrednji hotelski bend, a onda, zatečeni mojim pogledom, i ti malobrojni gosti razmireli su se mrzovoljno, kao podrumске bube na upaljeno svetlo, i kadar ulice začas je ostao prazan...

Bilo je vedro, farba jeseni se konačno malo prosušila na svemu i svačemu, postavši za crtu pastelnija, ali po karakterističnom sivilu koje je tinjalo u uglovima i bez kalendara se moglo utvrditi koji je to dan na repertoaru...

Utorak, sveca mu? Imendan mog sujeverja...

Prebrodio sam ih, eto, hiljadu i oho-ho do sad, izmičem im maestralno, za dlaku, kao torero, ali ne vredi, nezadrživo nadiru...

Uporni su Utorci, đavo da ih nosi?

Neće se smiriti dok me neki od njih ne dotuče?

*****

- *Uđite Petre... Nisam vas očekivala tako brzo...*

Nego šta ste, gospođo Šopronji, još kako ste me očekivali...

Otvorila je vrata gotovo sinhrono sa dodirrom mog kažiprsta na taster zvona, očito motreći kad ću naići, čega li se toliko plaši? Nazvala je sat ranije u vezi pasoša svog sina, predložio sam da se nađemo u nekom kafiću, ali je smatrala "da baš ne bi bilo zgodno", što sam uvažio sa puno razumevanja. Po mojoj indiskretnoj proceni Anamarijina majka zavedena je u jednu od poslednjih matičnih knjiga "Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca", a ta generacija još poštuje zastareli spisak mesta u koja dame nikako ne bi trebalo da ulaze same...

Ponudio sam se da onda jednostavno svratim do njihovog stana, ni to joj se nije preterano dopalo, ali nije dalje komplikovala, moja ležernost ju je čak pomalo i postidela, učinilo mi se? Uz blagonaklonost semafora stigao sam doslovno začas, i parkirao tik pred ulazom, pa ne biram ja bez razloga baš devojke sa parkingom kraj kuće?

- *Ovde možete odložiti kaputić, ako želite... Mada u stanu baš i nije najtoplije, moram se požaliti...*

Ceremonijalnim korakom kustosa uvela me je u prostranu dnevnu sobu, i zastala pod velikim portretom koji je i bio postavljen tako kao da se tu ulazi samo radi njega...

- *Andraš... Moj pokojni suprug, Petre... U januaru će biti četiri godine kako je umro...*

A taman sam pomislio kako je u stanu Gospođe Sopronji svaka sitnica na svom mestu?

Pa, dobro... Svaka sitnica sem Gospon Šopronjija, u tom slučaju?

Verovatno nije neophodno da se pravdam što sam zaboravio na nekog koga se ni ne sećam, ali Anamaria mi je zaista pružila premalo podataka da bih u pamćenju otvarao dosije sa imenom njenog oca? Bio je nepušač, šef katedre, nosio zatupaste cipele sa gumenim donom i meračio prvu stolicu koja se zaljulja pod nekim Mađarom u Izvršnom Veću, to bi otprilike bilo sve čime raspolazem o Profesor-Doktor Andrašu?

Nedovoljno, bojim se, za ubacivanje u "igru asocijacije" sa onima koji su ga bolje poznavali?

- *Bio je sasvim zdrav... Ali onda su mu pronašli tumor... Na jednom rutinskom pregledu...*

Da, obično se tako kaže. Nije on imao tumor, nego su mu ga Oni, zlikovci, pronašli. Da nisu, i dan-danas bi bio živ...

Ovako, jedne zimske večeri izašao je u šetnju, gusta magla opšte anestezije iznenada se spustila na njegov put, i Profesor je zauvek zalutao u njoj. Komplikovana intervencija na mozgu je navodno uspela (ima li uopšte neuspelih operacija?), samo što srce nije izdržalo, eto, uvek se nađe neko ko mora sve da pokvari...

- *Došlo je do nekih nepredvidivih komplikacija... A operacija je inače sasvim uspela... No, to sve verovatno znate, Anamaria vam je sigurno već puno pričala o njemu?*

Baš i nije, gospođo... Dva-triput, tako, ne više...

Taj ožiljak na svojim uspomenuama vaša kći uporno tretira kao banalnu ogrebotinu, ali ja za svaki slučaj ne grebuckam suviše po tome. Neke krastice znaju gadno da prokrvare kad im se najmanje nadaš...

Dabome, umesto glasnog odgovora sam ipak samo učtivo klimnuo glavom, i zagledao se u smeđu fotografiju sa onoliko pijeteta koliko se već može isfolirati pred portretom Potpunog Stranca. Slika je bila *iz mlađih dana*, bio je mojih godina kad je uslikan, i pokušao sam da zamislim koja bi nevolja mene naterala da poziram podupirući profil kažiprstom, ali nije mi išlo...

Prepotentne li tičice?

Samo je pravi orkan uobraženosti mogao dići te burne talase u njegovoj kosi...

- *Tragedija, Petre... Bio je izuzetan čovek... Obrazovan... Pošten... Vredan... Omiljen od svih...*

Ne sumnjam, Gospođo...

Čim to tvrdi neko tako nepristrasan kao vi?

Gospodin Omiljeni Od Svih je inače strašno podsećao na nekog sa toniranih fotosa koji su visili po holovima starih bioskopa (Lesli Hauard, mislim?), iz obzira prema Anamariji probao sam da ga nekako uđenem među Simpatične Negativce, ali uzalud, majstor je očigledno pre spadao u Antipatične Pozitivce, u tu manje popularnu, a mnogo zastupljeniju kategoriju...

Onaj Viktor Laslo iz "Kasablanke", ponajpre? Dosadni Moralni Muž, za kog eventualno navija jedino Lepa Neverna Žena, i niko živ osim nje, ni na platnu, ni u publici...

- *On deluje malo strogo... Na prvi pogled... Ali, znate... Ja sam nekako ubeđena da biste mu se vi odmah dopali, dragi moj Petre?*

Oh!

Znači li to da ga ubuduće mogu zvati "tata"?

Ma, koješta...

Instikt mi je garantovao da bi mi Profesor uzvratio (barem) jednakom dozom antipatije, ali Gospođa Šopronji bila je dirnuta pažnjom koju sam posvetio uramljenoj senci njenog supruga, i nije bilo razloga da narušavam tu iluziju. Na narcisoidnom portretu sam, u stvari, kao pasionirani enigmatičar tragao za detaljima koje je Otac bez testamenta ostavio svojoj kćeri, ali uspeo sam da ih zaokružim tek nekolicinu...

Da, Otac, uvek "otac", ni slučajno "tata", ili tako nešto...

Pominjala ga je doista retko, ovlaš takoreći, shvatio sam da neka tajna stanuje na krajnjoj periferiji njenog srca, ali ja se na toj liniji nikad ne vozim do poslednje stanice, davno sam naučio da je bolje tako...

Tajne su kao device, s njima se mora nežno...

Bilo bi tako slatko naprosto im strgnuti bluzicu, a opet, čarolija je potpuna tek ako ih pustiš da se sramežljivo otkriju same...

- *Izvinite me na trenutak, Petre... Eto me za čas... Samo da negde pronađem taj Aronov pasoš...*

Da ga negde pronađe?

Taj neuverljivi izgovor zasmetao je kao psovka omaknuta u crkvenom dvorištu. Besprekorni (gotovo šizofreni?) red otkrivao je da bi Domaćica i na nevideno, kao slepi šahista, nepogrešivo navela raspored figurica u vitrini i tačno brojno stanje vanil kraneli u *avsecu* na stolu, i bilo je sasvim izvesno da u stanu postoji ona posebna fioka za krštenice, zdravstvene knjižice i plaćene telefonske račune...

Svejedno, isforsirana komemoracija konačno je okončana, što je najvažnije, i jedva sam dočekao da malo dopumpam pluća i da na brzinu procunjam po sobi...

Gle, gle?

Ovi očito nisu trošili samo na ugalj i zimnicu?

Ne padam na izvikane etikete, naprotiv, ali (za razliku od sitnica na koje nailazim po stanovima Onih Čiji Đedovi Nijesu Znali Za Porcelan), odmah sam uočio da figurice životinja, poredane po policama kao po palubama Noine Barke, na postolju imaju i nešto više od loše odlepljene ceduljice sa cenom...

Najzad da i ja budem najmlađi u nekom društvu?

Okrznuti šnauer je nakrivljeno pratio igru mačke sa kriškastom loptom, tri muranske guske spletkarile su na zgražavanje jarkog zrikavog zeca, bucmasta balerina se (završivši tačku?) duboko klanjala oduševljenom propetom slonu i mnogo uzdržanijoj (skoro nezainteresovanoj!) "žolnai" lisici, i sve tako, Neko je s ljubavlju uklapao likove, dobro pazeći, pritom, da niko ne ostane izdvojen i sam...

Detinjasto, pomislih...

Detinjasto, svom srećom...

Po nekoj mojoj gramatici, naime, taj pridev je jedan od većih komplimenata koji se mogu uputiti takozvanim Odraslima...

No...

Verovatno sam se primakao preblizu (možda čak vrhom nosa dotakao staklo, kao zamagljeni izlog prodavnice igračkaka?), jer se jedan veliki besni čikoš iznenada razmahao bičem na širokom simsu vitrine. Rad mi se učinio poznatim, kopkalo me je da li sam pogodio kojim je pečatom taj brka overen odole, ali nisam se usuđivao da ga okrenem. Iz rupice na dnu mogao bi se pojaviti duh nekog davnog Šopronjija, kako bih mu objasnio šta ja to tražim među njihovim porodičnim uspomnama, ovako nepozvan i stran?

Gospođa Erzebet rešila me je daljnjih dilema, zatvorivši vrata u dubini stana...

Čuvši nailazeće korake odstupio sam na jednu kurtoaznu distancu, sa koje sam otkrio i donji red vitrine, svom širinom popunjen knjižurinama sa kitnjastim zlatnim slovima. Naslovi su bili na mađarskom, nisam ih sasvim razumeo, ali su se dve reci, krupnije od ostalih, ponavljale svuda redom:

Jokai Mor...

Jokai ? *Mađarski romansijer* iz ukrštenica ?

Taj stvarno postoji?

Priznajem da nemam pojma kakav je doprinos dotični skribomanijak ostavio svetskoj književnosti, ali njegov doprinos vitrini Šopronjijevih je definitivno impozantan? Dva kubika knjiga? Majstor izgleda nije puno mario za ncdelje i praznike?

- *Volite Jokaija, Petre? On je slabo preveden ovde... A tu vitrinu je još moja baka donela u miraz... Veoma smo ponosni na nju...*

- *Vitrina je genijalna, zaista... Mada mi nije jasno kako ste je uneli kroz ovalicka vratanca? Priznajte da je oduvek i bila tu, a da ste kuću ozidali oko nje?*

Malo je nedostajalo da to bude prvi iskreni osmeh koji mi je uputila, ali u uglovima njenih usana još se grčila ona proračunatost, kao loše sakriven pozorišni šaptač...

- *Da li ste za kafu, sok, možda nešto žestoko? Ne bih da vas zadržavam previše... Rekli ste da žurite?*

Baš se i ne sećam da sam to rekao?

Ipak, još dok je nabrajala presekao sam je laganim pokretom ruke, sela je poslušno, ne insistirajući, njoj je skraćena procedura odgovarala i više nego meni. Uprkos tome, i dalje se uporno ponašala kao da je ona ta koja nekom čini, i značajno klatila pasoš palcem i kažiprstom, kao profesor koji se lomi da li da ti upiše tu mizernu šesticu, ili da te gnječi još malo?

- *Pa, da čujem, Petre... Kako mislite to da izvedete? Recite mi... Veoma me interesuje koga ste uspeh pronaći?*

Manite se, Eržebet, zar je to zaista potrebno?

Ja sam uvek pre profesora znao da li sam položio ili nisam, hajde da preskočimo par stranica...

- *Mislim da je bolje da ne znate, gospođo... Da ne bi morali da lažete ako vas neko pita... A ja ću to već srediti, bez brige...*

Odmakla se, tobož iznenađeno, pilepivši se za naslon stolice. Bravo, ta stara škola glume inače se može videti još jedino u crno-beljoj tehnici...

- *Molim? A, ne, neću... Ako je išta nelegalno u pitanju, to nije dopustivo, s tim se ne mogu složiti, Petre, izvinite, ali ne, molim vas, decidirano ne i ne...*

Uh, koja koncentracija negacija u jednoj rečenici? Šta bi tek bilo da sam došao da pozajmim lovu?

Uzdahnuo sam strpljivo, brojeći u sebi do četiri, znam da je red brojati do deset, ali to je najviše što sam uspeo da izvedem...

- *Pa, dobro, gospodo Šopronji... Kako vi kažete... Moguće da ste i u pravu, ko zna?*

Zaslužila je da ustanem i krenem, pa da mora da me juri i proganja telefonom, ali jedna od mojih većih mana je ta što odlično smišljam pakosti ali ih retko sprovodim u dela. Naravno da sam i dalje vaspitano sedeo, čekajući da ona prekine tišinu...

Začutala se nadureno-tvrdo glavo, ajoj, izgleda da im je to ipak nešto porodično, vrag da ga nosi?

Pauza je bila sasvim dovoljna da me seti "marice" pod mojim prozorom, jadnog Gruje i svega što me čeka, osetio sam se panično, kao da moram da zašprintam ali me centarhalf vuče za dres, a onda nema druge, odvališ ga laktom pa te pusti, ne da te pusti, nego sve maše dok odlaziš...

Sekunde su se zaukavale kao parnjača a ona je i dalje napućeno kružila prstom oko ruže izvezene na plišanom stolnjaku, i, znam da to nije lepo, ali morao sam joj uvaliti lakat...

Izvadio sam smotane novine iz džepa, polako ih razmotao i poturio pod njen pogled. Stranice sa čituljama se svakodnevno pridodaju, pa opet postaju pretesne, sedam momaka iz našeg grada osvanulo je na njima tog jutro, i silni *poslednji pozdravi* upućeni poginulim mladićima potisnuli su one preostale pokojnike (koji su umrli tako banalno, prirodnom smrću), negde na same margine...

- *Gospode bože...*

Nesretni momci su bili mladi, neki tek oženjeni, neki još ne. U potpisu: žena, sin, ćerka. Supruga i ćerkica. Njegovi sinovi. Kćerka i sin...

- *Jezivo... Pa, nisam znala, Petre... O, strašno... Bože nas sačuvaj...*

Zaklopio sam novine, pogledala me je užasnuto i skrhanu, ako je dotle i imala neku taktiku to više nije vredelo, onaj plašt arogancije se napokon srozao niz njena ramena...

Ćutali smo onoliko koliko nam je bilo potrebno da se konačno razumemo, pružio sam ruku i ona je jednostavno spustila pasoš u nju, nije pošla da me prati...

Prošao sam i raskrscopicu na uglu njihove ulice, a znao sam da još uvek sedi onako kako sam je ostavio, u tišini, polumraku, gladeći žutu plišanu ružu, sa mislima tamnim i uzburkanim "kao mutni Dunav", što bi rekle strine iz našeg sokaka, i teško da bi se u bilo kojoj svetskoj antologiji našlo bolje poređenje za misli Gospođe Šopronji, pomislih izbivši na kej...

Isti taj Dunav je još noćas bio u Vukovaru, probisvet stari, otud, bojim se, na talasima miris baruta i tamjana, zbog kog su se tako uznemireno i zlokobno razgakali galebovi oko stubova srušenog mosta pod Varadinom?

Osetio sam Veliku Reku kako natmurena i mrka teče uporedo sa mnom, baš čudno, najsitnije kapi znaju ponekad da načine nesnosnu buku, a toliki Dunav se valja svetom potpuno bešumno, nikad to neću razumeti?

Pokušavao je da me pretekne, da skrene pažnju na sebe (kao da ima nešto da mi javi?), no pravio sam se da ga ne primećujem, menjao sam stanice na radiju, podešavao retrovizor, skrenuo levo ranije nego što sam nameravao...

I bilo mi je bedno, baš bedno...

Kao klincu, otprilike, koji pokušava da se otarasi psa lugalice koji ga drugarski prati?

Kao mali sam provodio sate na obali, maštajući o dalekim gradovima kroz koje je Dunav prošao putujući za Novi Sad? Danas jedva mogu da dobacim i nekih osamdesetak kilometara uzvodno, uspore me vrtlozi kod Vukovara, zaustave struje naspram Batine, Drava potiskuje, ne pušta dalje od ušća...

Pa...

Starim, verovatno? Biće da je to?

Taj univerzalni izgovor pali tako bezbolno i lako, da druge izgovore odavno i ne tražim više...

*****

- Špilaš li negde?

Braško Tomin izronio je iz kanala kao vidra, i dok sam skrenuo pogled sa velikog kalendara (na kom je Jirgen Klinsman pikirao na golmana kao kobac!), on je ponovo nestao negde pod automobilom...

Radionica mu je uopšte bila uređena kao klupske prostorije "Real Madrida", i među diplomama, peharima i potpisanim loptama, jedva da se našla jedna skućena poličica i za nešto mehaničarskog alata...

- *Igram pomalo, Braško...S onim mojim luđacima iz kraja...Mada sam u zadnje vreme naredao dosta neopravdanih... Imam neku igranku sa ahilovom tetivom...*

Upitno je provirio iza točka, ali ja baš nisam od onih s kojima se možeš napričati o zdravlju...

- *Ništa strašno, veruj mi... Ta peta me muči otkad znam... Iako mi se ranije nije dešavalo da ne mogu da se oslonim na nogu?*

- *Pa... Ranije ti se nije dešavalo ni da imaš ovoliko godina...*

Znao sam da će mi pridikovati. On mi je večito prebacivao "što se foliram u tim tananim patikama, što se ne setim da ponesem suvu majicu, što pregrejan pijem hladnu vodu sa bunara"...

- *Kako meni ništa ne fali? Lepo sam vam govorio... Ali vi kao pušteni s lanca... Nikad niste hteli da se zagrežete...*

Da, on se valjda zagrevao i na plaži, da ne bi "hladan" utrčao u more? Na kondicionim treninzima vukao je kao lokomotiva, jedini se nije bunio kad ne bismo igrali igrali "na dva gola", a ponekad, kad bi izgubili, umeo je da izgovori i ono imbecilno *nema veze, bar smo se lepo istrčali*, što me je dovodilo do ludila...

Ako sam se nečega grozio u životu, onda su to bili upravo Uporni, koji su grizli kao pomahnitali da ti oduzmu loptu samo zato da bi je izbacili u aut...

- *A tako je i ovaj tvoj auto doradio, Petraš... Bojim se da ti je otišla i korpa kvačila? Znaš šta? Najbolje ga ostavi sad, pa ću ja odmah ujutru skinuti menjač...*

To je to..

Verovatno ima i boljih majstora u gradu, ali Brašku Tominu bar ne moram svaki put pričati priču svog života da bi ga umilostivio da mi uzme sto maraka?

- *O, evo nama i kafice... Mogao bi ti malo češće dolaziti... Meni žena inače nikad ne bi skuvala kafu...*

Slavka se materinski osmehnula raspoređujući tri šoljice po tezgi, izgledala je tačno onako kako treba da izgleda Majstorova Žena. I kao devojka je bila velterašica, a život u patrijarhatu pomeno ju je još par kategorija ka poluteškoj, i figura joj je postala takva da bi je čak i ja umeo izvajati od plastelina...

- *Kako si, Petraš?*

- *Pa... Bolje nego što izgledam...*

- *Čuti, molim te... Šta ja da kažem?*

Na trenutak smo začutili svo troje, i stajali smo nepomično, kao tri stuba preko kojih se most vremena začas pružio petnaestak godina unazad. Svako je krenuo u tom pravcu sam, svojim putem, ali verovatno bi se na kraju ipak sastali na starom mestu, pred "kafeom", da Majstor nije srknuo preglasno, zanatlijski, na šta me je Majstorica izvinjavajuće pogledala...

- *Eh... Da nije da samo još jednom osetim vetar u kosi...*

Tačno sam znao na šta to Braško misli, setio sam se svojih nogu koje tek dotiču travu, kao da pretrčavaju preko živog peska, dok zadihani sporači očajnički uklizavaju pokušavajući da me sapletu, no uspevaju jedino da me malo izbiju u kukovima, kao vežbača na konju sa hvataljkama...

Uzdahnuo sam nameravajući da se nadovežem, ali Slavki je očigledno bilo dosta tih priča...

- *Eh... Da ti je da samo još jednom osetiš kosu... A za vetar ćemo lako... Skroz ćeš očelaviti od tog tvog kačketa...*

Brzo je skinuo kapu, kao prekoreni đak, i žurno protrljao glavu, ali tu stvarno nije bilo šta da se razbaruši?

- *Znaš da mi ovaj mladi već igra u petličima? Stariji je naučnik, u redu... Kompjuteri i to... On bi se sapleo i na liniju nacrtanu na asfaltu... Ali mali... Mali je pakao, kažem ti...*

Mogu da mislim?

Jedan prgavi sedmogodišnji Braškić koji se propinje ne prste da vidi ima li koga s one strane lopte?

- *Brrr... Ali noćas sam sanjao užasan san, Petraš... Baš o tome... Grozno nešto... Slavka misli da sam blesav... Ne znam... Ti ćeš me bolje razumeti...*

Slavka je prevrnula očima, i iz sve nemirnije ruke mu otela šoljicu koja je sasvim slučajno bila u obliku *buba mare* sa drškom...

- *Sanjam ja kako mali nastupa u finalu svetskog prvenstva... Sto hiljada ljudi, televizija, fotoreporter... Znaš već...*

Pošto nisam ni pomišljao da je u pitanju psihološka studija tipa: *a otac u publici to sve teško proživljava*, ili tome slično, pristao sam da učestvujem u predstavi...

- *Znam, ne govori... Promašio prazan gol sa dva metra? Isključen? Skrivio penal kod nula-nula... u zadnjem minutu?*

- *Uh... Bar da je...*

Skršeno je raširio ruke i resignirano odmahivao, čime li je to klinja tako izblamirao svog matorog prethodne noći?

- *Ma kakvi... Naprotiv... Junak utakmice... Najbolji na terenu... Čista banka...*

Slavka mi je namignula iza njegovih leđa, i napravila rukom Onaj Pokret, kao da zavrće sijalicu...

- *Pa... U čemu je onda problem? Jesu li izgubili? Ne vidim šta te je onda iznerviralo?*

Pogledao me je manijakalno i nisam znao šta da mislim, ako se šali, stvarno je blesav, ako je ozbiljan, stvarno je lud?

- *Golman... Da ne poveruješ? Moj sin golman, Batulal? Puj-pujt Golman? Jedva sam došao sebi...*

*****

Ispratili su me nekako senilno i utučeno, kao unuka, došli smo u godine kad se svako prisećanje završava kao ruski film...

- Šta ćeš, prijatelju... Prolete život za čas posla... Je l' tako? Kao brzi voz...

Klimnuvši glavom, gurmanski sam začikljio, kao da sam probao srk nečega, i sad tačno znam šta bi tu još moglo da se doda...

- Da, Braško... Ali ne kao brzi... Pre kao teretni voz... Voz koji satima čeka na sporednom koloseku. . . Pred nekim glupim signalom... Da bi onda najvećom brzinom projurio kraj najlepših pejzaža na svetu..

*****

Jednom sam imao devojkicu u Karadorđevoj, bila je malo stanja od mene, ali tad nije bilo teško biti stariji od mene...

U to vreme devojkice su se obično imale leti, a tu negde su i bagremi cvetali, tako da se onaj tinjavi svitac ulične svetiljke tek na vetriću nazirao kroz guste krošnje na uglu Karadorđeve i Kisačke...

I dobro da je bilo tako...

Da je taj ćošak bio osvetljen kao sad, pitanje je da li bih do dana današnjeg naučio da se ljubim?

Čekao bih je, uglavnom, na tom mestu, i samo dotle bih je dopratio, *dalje nije zgodno*, govorila je. Ni zbog komšiluka, ni zbog opakih mangupa iz Dositejeve, a posebno zbog onog njenog neprirodno starijeg brata Milana, koji je definitivno izgledao kao *čovjek*...

Nosila je bele haljine, na tufne pretežno, i bilo bi veoma muški da sad izjavim da se više ne sećam ni kako se zvala, ali to bi bila notorna laž...

Čak i najveći dildoshi zauvek pamte ime svoje učiteljice, i ime One Sa kojom Su Se Poljubili Prvi Put...

Vraćajući se od Majstora, ponovo sam zastao na Tom Uglu...Usput sam naišao na još par dokaza svoje revolucionarne hipoteze o smanjivanju sveta? Kisačka je, doduše, odavno napustila svoje staro korito, godinama nema čuvene Ledine, nema Krsta i parkića u perspektivi, ali sad mi se čini i da se se pomalo suzila, mada to verovatno podleže teoriji relativiteta?

Da...

Uvek sam zamišljao kako je osnove te svoje nebuloze Albert postavio upravo pod fenjerom na ćošku tadašnje Farkaš-utca, čekajući da gospođa tašta zgotovi šufnudle ili "grenadir marš" za večernji obed? Nekad, iščekujući Belu Tufnastu Haljinu, bio sam gotovo siguran da će jednom iz senovite Karadorđeve pre nje rasejano išetati Šašavi Profesor, promrmljati mi *abend* u prolazu, pa malo dalje naglo zastati, počesati nos kažiprstom, i komadom krede našarati neke razlivene jednačine po zidu...

Dve kuće dalje, naime, živela je Mileva Marić, tajnočka trgovčeva kći, kojom je Ajnštajn bio oženjen, i s kojom je u par navrata boravio u Kisačkoj 20. Čuvši za priču o njima, pretražio sam puno knjiga tragajući za slikom rospije kakve već matematičarke mogu biti, ali na kraju me je, sa izbledele stranice enciklopedije, jedan setni portret u čipkastoj bluzi ukorio svojom lepotom...

Bila je lepa na onaj tihi, vanvremenski način... Njen nesretni život bio je pesma u dolini gluvih...

U Kisačkoj i okolnim uličicama neke žene i danas žive na kratkom lancu, kontinenti im se prostiru od bašte do kapije, od rerne do užeta za veš, a Ona je još rođendan dvadesetog veka proslavila u Cirihi, radeći domaće zadatke svom razmaženom Albertu, i učeći nadobudne mlade Švicere formulama kojima niko od njihovih sunarodnika nije umeo da ih nauči...

Odjahala je predaleko ispred svog plemena, kao mladi neustrašivi izvidnik, horizont Budućnosti je mamio svojim magnetnim plavetnilom, a viseći mostovi kojih je puno na tom putu, nepovratno su se obrušavali za njom...

I kažnjena je zbog svoje lude hrabrosti. Kažnjena time da se Horizont većito širi, a ona većito luta po stepama Usamljenosti...

U njenoj kući odavno žive neki drugi ljudi, u njenom plemenu je Račun i dalje najviša matematika...

Neprilagodivi su bili prezauzeti nazivanjem ulica po svojim herojima, rekama i planinama, i pazeći da ne uvrede osmo koleno Obrenovića i Karadorđevića, Ajnštajna nisu ni uzeli u obzir, a jedan slepi krak betonske periferije, koji se kao žila upliće u pasuljišta i polja kupusa oko Veternika velikodušno su nazvali po Milevi Marić...

A Kisač je, uzgred, jedno prozaično selo iza Rumenke, i Kisačka ulica uopšte ne vodi do
tamo...

A i da vodi, mož' misliti...

Velika stvar...

Kome je to danas važno?

8.

*let iznad
narodnjačkog gnezda...*

- Pssst, sine! Jel' Fantom dolazio večeras?

Šanker me je pogledao zbunjeno, zgranuto, takoreći...

- Molim?

Dečko možda tek od nedavno radi u "Maroku" (čim mene još ne zna?), ali očigledno je tu već dovoljno dugo da bi shvatio da Kapetan Čeda baš ne voli da ga oslovljavaju tim nadimkom...

- Ovaj... Ne... Gazda nije tu... I ne zna se da li je u gradu...

Žurno i trapavo je nastavio da posluje, pokušavajući da me usput nekako klasifikuje? Nisam mu ličio ni na Žestokog Momka ni na Muriju, a ipak nisam zazirao od par kriminalaca-pripravnika koji su besno podupirali šank pokušavajući da me zaplaše, iz kog ja to filma onda stižem?

Postojalo je više načina da se identifikujem, dabome, ali baš mi se igralo "lopova i džandara" (primetio sam da me i okolni Delikventi podozrivo šacuju?), pa sam ležerno kvrcnuo ključevima o kafemat i poručio dupli espresso, ne čekajući da me Trapavi pogleda...

- I pazi, molim te... Kad se javi kaži mu da ga Batula čeka... I da požuri... Dobro? Nećeš zaboraviti?

Oprezno je klimnuo glavom, ne pristajući potpuno na saradnju, ali nisam mu mogao zameriti. Na Čedu Fantoma su prošle nedelje pucali iz automobila, tračevi su kružili po gradu kao besposleni taksisti, i razne su opcije bile na talonu? Trapa je bez sumnje dobio vrlo stroge i precizne instrukcije u vezi kojekakvih nepoznatih džukaca koji se budu raspitivali unaokolo...

U lokalu je inače bilo dosta sveta (kako se zvala ona krčma u "Ratovima zvezda"?), ali krivina šanka je bila pusta, taj profil gostiju se baš ne otima za mesto na kom si leđima okrenut vratima? Seo sam na srednju od tri prazne stolice, licem prema svima, kao nastavnik, i osmotrio ih mirno, samouvereno, dobro znajući da Ljudi Koji Obaraju Pogled nemaju šta da traže u "Maroku" uoči ponoći...

Bilo je tu i devojčica, o, još kako, delovale su upadljivo mlade od svojih pratilaca (ko je tu u stvari čiji pratilac?), i sve redom su bile našminkane napadno, skroz pogrešno, ne pridržavajući se uputstva u kom lepo piše *da je pre nanošenja šminke poželjno otkloniti guste slojeve umora s lica, a trepavice izluftirati od duvanskog dima i blago ih isplaknuti dnevnom svetlošću...*

Zagledale su me radoznalo (provokativno, čak?), no tu se radilo naprosto o fenomenu usamljenog kauboja koji je ušao u salun, ništa lično...

Ksena je stigla pre no što se otopio šećer u mojoj kafī...

Stisla mi je mišicu u želji da me prepadne ali nisam se iznenadio, po nekontrolisanim pogledima muškog dela publike, sekund pre toga, zaključio sam da *se žensko* pojavilo navratima iza mene, i pretpostavio sam da je ona...

- E, pa... Na lepo si ti mesto mene pozvao na piće... Super... Svaka ti čast...

Devojka iz "vojnog odseka" je to rekla reda-radi, braneći svoju reputaciju, znao sam da je ona stara mušterija u kafeu (i životu) mog prijatelja, ali uzdržao sam se od komentara, dobro pazim da se ne upetljam u tu tanušnu paučinu koja se isplela između njih...

Dovoljno sam zabrljao već i time što sam ih baš ja i spandao, na neki način?

Na onaj davni doček (treća cifra sedmica, četvrte se ne sećam pouzdano?), Čeda Fantom je, naime, došao sa mnom, nije to bilo njegovo društvo, ali imao je jake razloge da se ne pojavi na mestima na kojima su ga očekivali. Karnevalska gužva u Kseninoj kući samo je još više istakla poslovičnu usamljenost krupnooke domaćice, on se po običaju povukao u neutralni ugao, kao nokauter, i gledali su se od osam do pola jedanaest, a od pola jedanaest do osam su igrali na pola metra kvadratnog, sto puta za redom se vrtelo "Since I've been lovin' you, Babe...", o čoveče, otad se trzam na blues...

Ona, negovana nobleta pomenutih ljubopitljivih očiju koje su jedva stajale i u najveće okvire naočara (zbog kojih mi je oduvek ličila na insekt, vrlo simpatičnog kukca, doduše?), i On, divalj i gnevan, keva tuberanka, očuh alkos-železničar, čoveče, neki nemaju živaca ni da čitaju takve priče, a nekima, eto, zapadne da budu glavni junaci u njima...

Tom vezom su svi u gradu bili iznenađeni, a posebno oni koji nisu čitali "Damu i skitnicu"...

- Kako ste se Čedomir i ti uopšte upoznali? O tome mi nikad niste pričali, ni ti ni on? Usput sam nešto razmišljala...

Eto...

Nekom trećem bi se njeno pitanje verovatno učinilo totalno nelogičnim, ali meni je samo potvrdilo da smo *naši*, i da ponekad u isti čas pomišljamo na iste stvari? Smeškom sam odbio cigaretu

koju mi je ponudila, i oprezno prineo upaljač njenom licu. Nije bila pravi pušač, unela se u plamičak početnički, kao da smo na palubi džunke usred tajfuna, strepeo sam da ne nagaravi cvikuse...

Kako smo se upoznali Čedomir i ja?

Pazi, stvarno?

Taj Negativac nikad nije igrao fudbal. Odakle ga onda i znam?

- *Malo sam se bavio Ilinkom... Njegovom polusestrom... Ali s njom sam raskinuo posle mesec dana... A sa njim, eto, još nisam... On mi nekako bolje leži... Ako me razumeš?*

Osmehnula se rezignirano, i njoj je Fantom bolje ležao od svih koje je sreća, nisam je valjda uvredio? Istina, njihovo zabavljanje nije trajalo dugo, ali u toj igri nema pravila. Neko emocije troši polagacko, kao mirišljavi sapun, a neko svoje srce ispali razuzdano, kao pun šaržer, pa u jednoj kišovitoj aprilskoj noći odvoli za čitav život...

Ima tih kaša koje se kratko kuvaju a dugo hlade, ali oni koji su ih probali nikako da se dogovore da li je taj ukus slatka gorčina ili gorka slast, pa zato ni od njih dvoje nikad nisam tražio da mi pričaju o tome...

Znam samo da su verovali da im je veza sudbinska, a i bila je, što je najgore. Njihova zvezda se od početka patila kao kandilo na jakoj promaji...

On je još istog leta morao da zbriše Preko (u to vreme se još moglo dogoditi da ovde zbog dvostrukog ubistva zaglaviš čak i u zatvoru!), a ona se vratila svojim ispitima, štrebala, diplomirala, zaposlila se...

On se ženio kadgod prođe kraj crkve (Ona se nije udavala), pod jastukom je krila dnevnik sa ključićem (On pod svojim "ruger" sa burencetom), stari šeret Život rasporedio ih je u suprotne smene, mlinovi vremena pasionirano su drobnicali nadu, i sve se postepeno svelo na obazriva pozdravljanja preko drugih, nepotpisane razglednice Antverpa i Brisla, i na grupne fotografije reckavih ivica, snimljene na Onom Besmrtnom Prvomajskom Izletu...

Scenario im baš nije bio naklonjen, sve u svemu... Možda bi jedino hepiend izvadio stvar?

- *Čedomir kaže da ste vas dvojica kao braća... Ali ima tu i nekih detalja koji mi nisu poznati? Kaže da si ga opasno zadužio... Znaš kako on to već kaže: o-pas-no! Do kraja života...*

Odmahnuo sam rukom (mada mi je bilo drago da čujem tako nešto), i pokazao Trapi da napravi još jedan espresso, trudeći se da pritom delujem što namrgođenije. Dva dripca u neakvim privatnim uniformama upravo su se gnezdila dijagonalno od nas, nisu nam baš bili neophodni?

- *Ma... Baš smo prava braća.. Čim dugujemo jedan drugom do kraja života... Nego... Jesi li možda i ti za neku cugu? Dok me ovaj Trapatoni još sluša...*

Jedva se oporavila od prvih dimova koje je povukla, i na pomen narednog poroka samo je zakolutala očima, kao kad se ono na "jednorukom Džeku" prevrću trešnje, limuni i zlatni zvončići. Zaustavilo se na dve prelepe modre šljive, te oči su definitivno dobitna kombinacija, kako to glupi momci nikada nisu ukapirali?

- *Pa... Da znaš da bih mogla... Imaju li ovde "quantro"?*

- *Ako nemaju, u sosu su, lepojko... Moraće se rastrčati da ga pronađu...*

Hej?

Glas koji je to izgovorio putovao je do mog uha svega dva-tri pedlja, priznajem da sam se trgao. Fantom se prišunjavao kao Apač, svoja dva okrnjena metra uneo je tigarski gipko, nisam ga osetio za vratom iako mi je taj instikt inače sasvim solidan, moram se pohvaliti? Na sebi je imao braon antilopsku jaknu sa kapuljačom, besprekorne cipele, i "after shave" za koji ću se morati raspitati, prigrlio me je i poljubio triput kratko u obraz (što je moderna verzija tradicionalnog trostrukog poljupca), a pod Kseninom kragom je napipao tajni prekidač kojim je jednostavno ugasio sve nas ostale u lokalu, i njih dvoje su ostali sami...

A taman sam poverovao da sam ja izumeo čežnju? Ništa, dakle, od mojih autorskih prava?

- *Dobro, deco... Samo da vidim nešto sa ovim Dragomirom... Čuvajte mi mesto...*

Kliznuo je u koridor koji se pred njim otvarao kao cipzar, primetio sam da je jedan anđeo u mantilu ostao pred vratima, a Miša Dučić, Čedina za korak pomerena senka, iskoristio je stepenicu na ulazu kao idealnu osmatračnicu, obojici su ruke bile u džepovima...

Ksena je treperila kao breza, pustio sam da se vetrić uzbuđenja malo smiri, bilo bi neumesno da sam izgovorio bilo koju reč dosad izmišljenu na ovom jeziku. Prikrivajući tremu izvukla se iz kaputa, i žurno ga prebacila preko naslona...

Dabome, lutko...

Taj lepi paperjasti pulover nismo obukli samo da se grejemo, nego i da se malo napravimo važni...

- *Ne znam, Petraš, ti ga bolje poznaješ... Ali... Kao da nije isti otkako se vratio iz Belgije? Nekako je sumoran... Večito napet... Zar se tebi ne čini?*

Ksena, zaboga?

Pogledaj samo nas, razmažene i konzervirane, uporedi slike sa matorskog tabloa sa oronulim portretima koji sad u prolazu šapću lozinku "dobro se držiš". Sta mu to dođe, uteha ili kompliment? Potamneo je krov katedrale, usitnio pesak na Bećarcu, za sve ove godine malo se pogurio i onaj Čika Jovin spomenik pred Vladičanskim Dvorom, a da se ne promeni neko kao tvoj Čedomir, neko progonjen, razularen i lud...

- *Pa, čuj... Ti znaš da on tamo nije radio kao prodavač balona u lunaparku... Brzi život ostavlja brze tragove... Moglo je ispasti i gore...*

Uzdahnula je, pokušavajući da zamisli o čemu ja to govorim, nisam ubeđen da je do kraja uspela?

- *Jeste... Ali sada će se valjda smiriti?*

Blago tebi devojčice...

Smiriće se kad ga ocrtaju kredom na asfaltu. Bojim se da je konačno potpisao ekskluzivni ugovor sa đavolom, sad više nema cenjkanja...

Vratio se u zemlju pre par godina, nekako uporedo sa izbijanjem zadnjih nemira na Kosovu, *predmet* mu se naprasno zagubio? Zauzvrat, zagubio se malko i on, negde između Prištine i Uroševca, a onda smo počeli da ga primećujemo u okruženju mračnih individua koje se obično nazivaju "vlast", dizao im je ugled svojom *bodygard* pozom. Kamere su ga prosto obožavale. Usput je otvorio kafić, uselio se u skromnu samačku vilu sa bazenom, a na kolima zadržao upadljivu stranu registraciju dok je i najgluplji panduri nisu upamtili. Parkirao je po trgovima, testirao osetljivost radara, Svete Jednosmerne Ulice svečano je puštao u saobraćaj i u suprotnom pravcu, zbog njega su prepravili većinu saobraćajnih propisa u ovom obezakonjenom gradu...

- *Izašao je članak o onom famoznom silosu... Tu negde u Baranji... "Kapetan Čeda"? Tebi mogu priznati da sam pomalo zbunjena... Ponekad on jedva liči na onog Čedomira kog sam znala...*

- *Da... Video sam naslovnu, sa nagorelom zastavom, ako je to to? Ali nisam čitao šta piše...*

Isti tipovi koji su se pre par godina zalagali za njegovo izručenje sad se besramno potpisuju pod robinhudske članke o *Tajanstvenom Kapetanu Čedi, o tom dobrotvoru, meceni, biznismenu i pravoslavcu...*

- *Znaš da ima legitimaciju državne bezbednosti? Smela bih se zakleti da nije rađena... Ništa mi više nije jasno...*

Nije to komplikovano kao što izgleda...

Majstori su ga naprosto uhvatili u mašinu kao i tolike druge, i sad neko cepka stranicu po stranicu njegovog dosijea, kao kupone za *male usluge* koje će im on već odraditi. Čeda je dovoljno mudar da bi znao da će na kraju bar jedna stranica ostati sačuvana, ali zbog nečeg je morao pristati? Slutim da su ga u Evropi pojurili zbog nečeg ozbiljnijeg, a sa onima tamo se ne može trgovati kao s ovima ovde? Svi Negativci Bivše Juge vratili su se kući, uniforme trenutno pružaju najsigurniji azil, pod epoletama ove jeseni nema ni boga ni pravosuđa...

Požurila je da promeni temu, primetila je da nam se Fantom približava, i nije želela da nas zatekne kako pričamo o njemu...

- *Proverila sam i za ono tvoje, još juče... Nešto se tu ne uklapa... Tamo piše da si ti, ili neko od tvojih, primio poziv? To drastično menja stvar...*

Krenuo sam da odlučno odmahujem glavom, ali *neko od mojih* odjednom mi se prikazao pred očima, i klatno odmahivanja polako je počelo da usporava... Ristivoje Nikolčinu? Nisi valjda? To bi stvarno bilo suviše? No, šta je tu je...

Samo još jedan od onih meseci kad ti baš ne ide...

Novembar je to i ranije umeo da mi priredi...

Čeda je u međuvremenu seo pored Ksene, pa je njena sledeća rečenica, iako meni upućena, već bila sastavljena i intonirana tako da se dopadne njemu...

- *Da poziv nije uručen ja bih to obavila levom rukom... Ovako, mogu samo da ti pomognem da iskopaš bazu u dvorištu... Ili da te sakrijem u orman neke moje drugarice... Ti već izaberi koje?*

Nastala je jedna potpuno predvidiva pauza, Fantom je to iskoristio da mi se *poverljivo* obrati, što mu je pružalo i alibi da se diskretno prisloni uz Ksenu...

- *Imaš frku s Vojskom? Što ti ne sredi Sale Belić? Vi se znate? On kaže da je igrao fudbal s tobom...*

- *Laže, smrad... Ja ne da nisam igrao s Takvima, nego nisam igrao ni protiv Takvih...*

Dopalo mu se to. Ni on, ruku na srce, ne bi uzeo ni spasonosnu transfuziju od Saleta Ljigusa...

- *Ma, da... Ali što se onda ne učlaniš kod nas? Tu niko ne sme da te dira...*

- *Neka, hvala ti... Srediće se već nekako...*

Odgovorio sam prebrzo, bez zadržke, na šta je suzio ženice, odvikao se od toga da ga tako lako odbijaju? Gledao me je pravo u oči, i da smo obarali ruke ja tu ne bih imao nikakvih šansi, ali njegov pogled sam izdržao, stavile, lagano sam mu ga oborio na šank...

- *Aha, Batula... Znam priču... "Nije to tvoj rat"... Ni ti "ne želiš da učestvuješ u tome"?*

Nije mi padalo na pamet da ga foliram, ne samo zato što je njega teško isfolirati, nego i zbog toga što smo mi ipak neki drugovi, na kraju krajeva?

- *Učestvujem ja u tome, još kako... Učestvujem već time što neću da učestvujem u tome, na primer? Na moja vrata murija zvoni kao na Veliki Petak... Lupaju, prete apsom, mašu nalogom za privođenje... Poslovi su pukli, kombi nam je otet kod Našica, Gruju Limara su sinoć pokupili, povrh svega... Ako ti se čini da sam samo posmatrač, onda se moram požaliti da mi je zapalo prilično loše mesto... Nemam baš neki utisak da sam u loži?*

Onima koji pomalo prate Žestoke Momke poznato je da oni više poštuju nekog sa suprotnim stavom, nego nekog bez stava. Nama dvojici, sem toga, to i nije bilo prvi put da se oko nečega ne slažemo, iako se ranije obično radilo o samim koještarijama, ako ćemo pošteno...

- *OK... Hteo sam da pomognem, ah... Kako ti hoćeš... A ono za malog Mađara će ujutru biti gotovo... To je dogovoreno... Samo mi daj pasoš, rekao sam ti da će biti šala ako ne treba da se menjaju slike i podaci... Dragomir će te čekati ovde sutra u podne... Ili onaj njegov Backo, onaj plavi, debeli... Daćeš im četiri Brata Grima... Pazi... Ni marku više...*

*****

Slučajni Istovremeni Odlazak su uigrali tako nevešto da mi je postalo jasno zašto su se toliko mimoilazili po životu? Da bih im olakšao, rekoh da ću se malo zadržati jer imam još nekih obaveza u "Maroku", a u stvari sam imao jednu jedinu, da ih pustim da što dalje odmaknu, pa da i ja polako krenem...

Na rastanku smo tek liznuli "martel", nazdravljajući ponovnom susretu, čaša mi je ostala pre polupuna nego poluprazna, no bio sam dovoljno koncentrisan da je ne ispijam bez veze. Pokazao sam Trapi da je što pre makne, stigao je skokom, zavirio da li je možda neka trunčica upala u piće, a onda se zbunjeno zagledao u mene, čekajući reklamaciju...

Hajde samo, derane, da ti ne objašnjavam puno...

Posle prve ću poručiti drugu, posle druge ću početi da gledam tuđe ženske, posle treće ću se napadno ubacivati u okolne razgovore, a na pola četvrte ću nazvati Anamariju i pitati je ima li ona uopšte nameru da se udaje ili ne?

Treba li nam to, šta misliš?

- *Sve je u redu, dečko... Oduzi to... I napravi račun, molim te...*

Spustio je ruke kraj tela, ukrutio se kao da raportira, nije bilo teško pogoditi šta će reći...

- *A, ne... Nema problema... Gazda je sve regulisao...*

Naravno. Ali red je da pitam. I nemoj da mi se praviš suviše važan zbog toga. Gazda je sve regulisao, a ne ti...

Klimnuvši sam mu dao "na mestu voljno!", i spustio dvomarku na tacnu po kojoj je slagao čaše, nije se bunio?

Treba ubiti vreme do jutra? Dobro bi mi došao neki saučesnik za taj zločin?

Rokada koju smo maločas napravili (da bi Ksena bila u sredini), pomerila me je za jedno mesto bliže onoj dvojici uniformisanih, i do mene su, i pored odvrnute narodnjačke rike, dopirali sasvim razgovetni fragmenti njihovog razmetanja. Sa desne strane su nakratko ostala dva upražnjena mesta, ali u tom času osetio sam kako se neko montira na visoku barsku stolicu, a već sledećeg trenaja je i dimni signal limunkastog parfema privukao moju pažnju...

- Izvinite... Imate li vatre?

- Sve manje, gospojice... Moraću dobro da razgrnem žar...

Kako bih je ukratko opisao⁵ Pa, izgledala je otprilike kao neka ženska koja u jedan noću traži vatre od nepoznatog tipa za šankom. Najplavlje plava, sa najcrvenijim karminom i najbeljim tenom, dekolte sa baroknim mladežom, i lančić koji se u tom izrezu njiše mistično, kao uže vinogradskog bunara. Do nje je sedela još jedna takva, ista-istacka, možda su i zamenile mesta dok sam tražio upaljač, a da to nisam primetio?

- Hvala ljepa...

Povukla je dim strasno, trovački, pogled kojim me je fiksirala zamišljen je kao *zagonetan*, ali ja sam tu zagonetku rešio još u drugom gimnazije, pa sam je osmehom prekinuo učtivo, kao nekog ko euforično započinje *najnoviji vic* koji ti godinama znaš...

Sem toga, primetio sam i da nepogrešivo hvata *playback* gnusnog narodnjaka, a maznuti Narodnjakinju, to je za mene nešto kao maznuti Ometenu U Razvoju, tako strastan kolekcionar ipak nisam...

- Hvala vama, što ste malo obojili ovo mesto... Već sam posumnjao da se tu večeras snima *Rambo-4*?

Prevela je to simultano, i ispalila jedno podsmešljivo "ha!" u pravcu Komandosa, teatralno zabacivši glavicu. Oči su odjednom bljesnule, Mladost mi je krišom namignula iza te iznošene maske, nije joj moglo biti više od dvadeset dve-tri? U prvi mah učinilo mi se da je na životnom maratonu uveliko protrčala kraj kamena sa oznakom "30", ali očito da je samo nešto ranije startovala, i nešto žešće ušla u trku, otud zabuna u proceni?

Jesam li već poredio "Maroko" sa kaubojskim salunom?

E pa sad, znači, imamo i onu očajnicu u crvenoj haljini koja se u zadnjoj sceni baca pred vinčesterku, spašavajući život glavnom junaku. Telohraniteljskim slengom reklo bi se *očajnicu koja je spremna da primi metak*, ali mislim da je to za ovu situaciju iz više razloga neprimeran žargon?

- Ma oni su, bre, kukavički narod... Kad su i ratovali, kaži mi? Nikad... Nemaju oni tradiciju kao mi... Kosovo... Cer... Kajmakčalan... Sad im treba naplatiti za sve... I uzeti sve do Italije... To je uvek bilo naše...

Oho, još neko uobražava da je Glavni Junak?

Krupniji od dva Komandosa, milimetarski ošišani truntov, propratio je bučni poziv na parenje busanjem u pancir prsluk, i zasukao se kao mesarski kalfa. Ne znam da li je devojkice impresionirao volumenom svojih podlaktica ali mene nije prevario, ja sam odavno naučio da razlikujem Debele od Jakih...

- Poručnik se samo zavlači po podrumima... I frkiše da stavimo šlemove... Cipelari jedan... Što mene, bre, ne puste da samo jedan dan komandujem? Moji su i devetnaeste i četrdes'pete Švabe terali sve do Berlina... I to gologlavi... Ni meni, brate, šlem ne treba...

Čak i tako ostrigana, glava bi mu zasenila svo troje prvonagrađenih na sajmu lubenica i jestivih bundeva, i, znajući da su i devojkice prinuđene da prate njegovu priču, nisam odoleo da ne prokomentarišem

- A treba i naći toliku šlemčinu? Normalan bi mu stajao kao fesić...

Curice su se pogledale i prasnule u smeh, prigušeno, kao na času fizike, a ovom dokonom ponavljaču koji se baš rešio da zasmajava razred, puno više nije ni trebalo...

- Pa... Možda neka od ovih manjih satelitskih antena?

Mada suviše jednosmeran da bi pratio moje poluglasne opaske, Truntov je posle drugog kikota posumnjao da je to njemu upućeno? Bio sam mu okrenut leđima, ali primetio sam da devojkice zbunjeno obaraju poglede, ne bi bilo lepo da sam ih ostavio na cedilu?

Okrenuo sam se mirno, i njegov besni pogled primio na grudi rutinski, kao mlaki centaršut. Život mi nije podario talenat da mogu da se potučem s kim god poželim, ali me je bar obučio da raspoznajem one s kojima se mogu zakačiti bez prevelikog rizika?

Pre neki dan sam se zagledao u onaj srcoliki ožiljčić koji Fantom nosi na na desnoj jagodici, kao nacrtanu klovnovsku suzu. *Sećaš se toga*, pitao me je, i ja sam poverljivo palcem načas prevrnuo gornju usnu i pokazao jedan isti takav beleg, kao kad se ono tipovi iz neke tajne službe identifikuju pomoću značke pod reverom? Ta dva ožiljka-blizanca zarađena su iste noći, na Tekijama, eh, dugo nisam išao tim putem, postoji li još uvek ona nesretna kafana koja je pokušavajući da zavara trag svaki čas menjala i ime, i kuvaricu, i tamburaše, ali su je Gosti Na Lošem Glasu svejedno pronalazili?

- *To više ne može da se desi, Batula... Da nas trojica u dva noću zakuhamo protiv cele kafane, i da se svi zakrpimo jednom pokvašenom maramicom? Danas pogledaš popreko nekog klinca, a on ti ladno rokne metaka u potiljak... Pripazi se malo... Ti umeš da budeš vrlo prgav... A ulice su pune nenormalnih budala...*

Truntov mi nije delovao kao Nenormalna Budala? Delovao je, naprotiv, kao sasvim Normalna Budala, a sa takvima se već snalazim...

- *Tebi je to, brate, izgleda smešno? A žalosno je to... Dok smo mi ovalno sedeli i zezali se, oni su se naoružali do zuba... Možda bi drukčije mislio da male oslušneš topove iz blizine?*

- *Ma... Slab sam ti ja topdžija, brate... Ja ni šah ne igram zato što su topovi postavljeni po uglovima...*

Nikog kod kuće? Moj pokušaj duhovitosti kucnuo je na vrata par spratova iznad prizemlja u kom Maskirni stanuju, a ni curice nisu reagovala kako sam očekivao? Ipak i one, jadne, leleću narodnjake, to se ne sme zanemariti?

- *Videlo se da mirnim putem ne ide... Ustaša je to, moj prijatelju... On ne čuje ništa tiše od topa... Ali mi ćemo ovog puta uzeti i Vukovar, i Osijek, i sve srpske gradove... To je samo pitanje dana, veruj mi...*

- *Čekaj, a Varaždin? Ta drevna prestonica Nemanjića?*

- *Nego šta... Došlo je vreme da se pokaže ko su heroji!*

- *Taj sam, zemljače... Završio sam srednju herojsku, Užasnije upisao heroistiku pri fakultetu za narodnu odbranu... Fale mi još dva ispita do diplomskog...*

Truntavi je model sa malo sporijim procesorom za obradu podataka i nisam ubeđen da bi uopšte konvertovao moje reči, ali Onaj Drugi je od početka znao da ih provociram, i za svaki slučaj je svog saborca šapatom podsetio s kim sam se ja to maločas zagrlio na rastanku. Otisak Čedine ruke ostao je na mom ramenu kao anđeo čuvar, i prosto mi je bilo krivo što je tako? Već danima tražim za amaterom koji bi me eventualno malko prodrmao, i istresao mi ovu napetost iz grudi kao sitniš iz džepova...

- *A, zezaš znači? Neka... Ali nemoj da pričaš da, recimo, Vukovar nije oduvek bio srpski grad? Nemoj tako... Sve nam je to Broz napravio... Prelistaj malo istoriju, moj prijatelju...*

Obratio mi se posle značajne taktičke pauze, ton glasa mu je za svaki slučaj propušten kroz meke filtere opreznosti...

Možda je Čeda zaista u pravu? Možda sam stvarno prgaviji nego što treba?

- *Ja ne listam knjige, ja ih čitam... Ali negde mi je promakla mapa o kojoj govoriš? No ti verovatno to bolje znaš... Pošto ti samo gledaš slike...*

Trgao se, ispustio neki frktavi zvuk koji ne mogu upariti ni sa jednim postojećim glagolom, i gotovo dobroćudno se nadurio...

- *Pričaš koješta... Činjenice su činjenice... Pa u Vukovaru živi pedeset 'iljada Srba... Pedeset 'iljada, bre! Znaš ti šta je to?*

- *Znam, dabome... A u San Francisku živi tristo 'iljada Kineza... Pa opet nije kineska varoš?*

Zbunjen mojim neočekivanim jeretizmom, opteretio je misli prevelikim naponom, i došlo je do kratkog spoja u njegovoj glavi, kao što sam i mislio. Umesto osigurača, nasred čela je iskočila karakteristična Žila Glupača, a ona je uvek uvod u neki priglupi osmeh...

- *Pa... Sto najvećih zlikovaca se tamo zabarikadiralo... Muče, ubijaju... Ne znaš ti šta se tamo radi...*

- *Ne znam, priznajem... Znam samo šta se ovde radi...*

I znam da je nerazumno uništiti čitav grad da bi isterao Sto Najvećih Zlikovaca? Kao da zapališ stogodišnji orah da bi se resio gubara na jednoj grančici...

Prezrivo je odmahnuo s obe ruke...

- *Nema vajde... Takvi ste Vi Ovde... Svileni, brate... Davno bi vi bili pomađareni da nije nas...*

Izgleda da nisam pokazao koliko me je doista štrecnulo to što je rekao, čim je on promenu mog izraza pogrešno ocenio kao ljubopitljivost?

- *Pa... Ti si Novosađanin... ako se ne varam?*

- *Jesam... Ne varaš se...*

- *Eto vidiš...*

Protumačivši moje novosađanstvo kao prvi znak slabosti, promeškoltio se zadovoljno, kao da mi je naćeo razarač u "igri podmornica", i strogo nabrao obrve, žureći da zada sledeći pogodak...

- *A... Tvoji su... pravoslavci... pretpostavljam ?*

- *Kako to misliš?*

U gradu sa šest raznih crkava samo poslednja baraba može nekog nepoznatog pitati tako šta?

- *Pa lepo... Imate li krsnu slavu... i sve to?*

E, crni Trunto...

Moja mati je mesila česnicu i onih godina kad je tvoja vezla srp i čekić na tvidane kačkete, ali taj detalj nije ni među prvih dvadeset na top listi detalja po kojima se nas dvojica razlikujemo...

- *Imamo... valjda? Znam da keva uvek farba jaja za Božić, i te stvari... Ali ja ti se ne palim puno na religiju...*

Naseo je na božićna jaja, i jednim asimetričnim osmehom signalizirao svom opreznom ortaku da je bezbedno, i da se slobodno pomoli iz senke.

Samopuzdanje mu se galopirajući vraćalo, značajno je utišao glas naglašavajući presudno pitanje...

- *Pa... Da li si barem Srbin?*

Misliš: ako već ništa drugo?

- *Čuj... To ćemo lako utvrditi...*

Sišao sam sa stolice i primakao im se na domet, Onaj Drugi je šmugnuo iza Truntavog kao komšijski mačor za kukurzovinu. Ako želiš da se svađaš s nekim, viči na sav glas. Ako želiš da mu pripretiš, učini to šapatom...

- *A... Jeste li vas dvojica?*

- *Molim?*

Pogledao me je zgranuto, a potom se isprasio uvređeno, kao krivo nabeđeni lopov...

- *Fala bogu. ...A šta bi smo drugo bili?*

Pa...

Nećeš verovati, ali postoji još par solucija...

- *I Vojvoda vam je Srbenda, dakako? A za Majora da i ne pitam? Da, njemu se već po brkovima vidi...*

Strogo je klimnuo glavom, obaveštavajući me da se na takva pitanja nema šta ni odgovarati? Onaj Drugi je proturio nos oprezno, kao šešir na štapu...

Trapa je spuštao čašicu na šank, drhtavo, kao da je nalivena nitroglicerinom...

Nisu više kupovali priču, odmakli su se koliko su im to nasloni dopustili, kao da se begunac iz instituta za plućne bolesti iznenada zakašljao u društvu. Nešto u mom pogledu ih je uplašilo, ne znam šta, na žalost, inače bih to daleko češće koristio?

- *Ne vredi... Ako ste vi svi Srbi, ja definitivno nisam... Eto, nemam sreće... A tako malo mi je falilo...*

*****

Takvi smo Mi Ovde?

On je u Novom Sadu od sedamdeset i pete. Ali rodom iz Vrbasa, naglasio je? Taj gradić je slučajno jedva četrdeset i koji kilometar daleko, i to je dakle uveliko Ovde, što ne menja puno na stvari...

Jer on je samo rođen Ovde...

I samo je proživio život Ovde...

Inače nije Odavde...

Svi Sloveni su zabrljali negde u počecima, negde gde ni istorija ne domašuje, ukrali su nekom božanstvu nanulu, ili tako nešto, i otad nose beleg prokletstva za uhom...

Mogu da se zbliže sa svakim, i sa crnim đavolom, jedino sa sobom ne... A Srbi su razbijeni nesretno, kao ogledalo, svaki delić se ogleda za sebe... Šumadinci. Krajišnici. Paprikan. Kamenjari. Gorštaci. Prečani... Razlikujemo se i folklorno i civilizacijski, uveliko i antropološki? Samo nas još truba Ispaštanja ponekad okupi pod istom zastavom... Takvi smo Mi Ovde? Tri kolonizacije u istom veku? Ni Americi ne bi bilo svejedno?

Prvi Neprilagodivi stigoše u Vojvodinu devetnaeste. Koliko se generacija složi u sedamdesetak godina?

Da su devetnaeste otišli u Španiju da li bi naučili habaneru do sad? Da su otišli na Sardiniju, da li bi danas ikoju pticu voleli više no galeba?

Kakvo je to seme koje ne može da se primi na zemlji kao što je ova, na zemlji u kojoj i izgubljen novčić proklja?

Mi Ovde, i Oni Odande Greškom Rođeni Ovde...

Stara priča...

A kad priča počne sa "bila jednom dva brata", to obično ne izađe na dobro...

*****

Ipak: bila jednom njih dva...

U ono vreme kad se sablja Islama kovala na nakovnju Balkana...

Jedan beše hrabar da krene, drugi hrabar da ostane, ili: jedan plašljiv da ostane, drugi plašljiv da krene, niko to neće raspetljati?

Prvi je, uglavnom, pocepao belo platno na tri pole, i u jednu uvio pogaču, u drugu krst, u treću novorođenče. I reče: ajmo! I putovali su noću, jer čak i Turci noću spavaju, i nije im smetalo što ne vide put, jer puta nije ni bilo. Čovek je koračao odlučno i razdrljeno, kao da zna gde je naumio, a žena pognute glave, prepadnuta zvezdama koje su uzmicale pred njima, kao da ih mame u klopku...

Drugi je platno omotao oko glave, povlačio se u zbegove svaki put kad kopita zaiskre po kaldrmi, i gradio manastire na tako skrovitim mestima da ih je posle i sam sve teže pronalazio...

Posle svakog poniženja uzmicao je korak dalje od drumu, sve dok mu Divlja Zelena Reka nije ukvasila rubove košulje. A onda je i nju prebrodio...

I Prvi je naišao na Svoju Reku. Bila je veća ne samo od svih reka koje je video do tad, nego i od mnogih planina iz njegovog kraja. Lađa na kojoj su se šepurili stranci odeveni u crveno i zlatno prenela ih je Preko kao na dlanu, i sve je bilo ravno. Sunce nije imalo ni odakle da izađe ni za kud da zađe. Pa su dani trajali najduže što mogu da traju...

Drugi se osvrtao u strahu, znajući da će i Janjičari pronaći gaz. Povukao se u brda, šumovita i zabita, ali klanci su mu se rugali odjekom rzanja i zveketa, pa je otišao još dalje, do kamenih prevoja na kojima je vetar tupio svoje oštrice, i do isposničkih polja, gde gruba crvenkasta zemlja beše krupnija nego mravi...

Prvi je naišao na Jahača sa perom na kapi koji je govorio drugim jezikom, pa je naučio i taj jezik da bi popričao sa čovekom. Ovaj pruži ruku i dade mu komad polja, u zamenu za stražu. I on je motrio preko Velike Reke, osluškujući šargije i zurle i ratne bubnjeve na drugoj obali. Ali ne samo zbog Jahača. Nego i zbog Svog Komada Polja...

U toj ravnici, na Trgu Naroda, naučio je tajnu kože i kanapa, čekića i dleta. U rancu svakog ko bi nailazio video bi ponajpre tajnu, i nije se stideo svoje radoznalosti...

Drugi je konačno našao mesto gde niko ne nailazi. I ubedio je sebe da je to zato što ga se plaše? I bio je zadovoljan. S druge strane vrhova plavela se ogromna voda, i plavele su se oči nekih ljudi koji su se krstili drugačije, i dovikivali se drugačije, neznatno drugačije, ali dovoljno drugačije da ih Drugi zbog toga omrzne. Branio se prisećajući se svoga Boga, ne pomišljajući ni na čas da Bog više možda i nije tamo gde ga je on ostavio?

Prvi je podigao crkvu naspram Jahačeve, i prolazeći kraj nje Jahač bi skidao kapu s glave, kao što je to i Prvi činio pred Jahačevom crkvom. Uživao bi kad predveče svi tornjevi u varoši zazvone u isto vreme i radovao se što tuđe crkve ne smetaju ljudima u Ravnici, kao što sigurno ne smetaju ni Bogu? Bog će među crkvama već umeti da izabere Onu Pravu za sebe, umeo je da pomisli?

Onda je sazidao i školu u kojoj se učilo na jeziku ispisanom po platnu u koje je bio umotan krst. Pa sagradio čitaonicu za one omađijane slovima. I digao pozorište. Bogosloviju. I osnovao Maticu Srpsku...

Svoj Komad Polja iznosio je pred svet kao leb i so. Stare običaje ukrasio je šlingerajem novog zavičaja. A stare recepte oplemenio začinima novih vremena...

Drugi je ratovao sa svakim ko bi na to pristao, i nazivao se pobednikom samo zato što se vraćao na bojište i onda kad se svi drugi zasite. A onda su došli Svetski Ratovi, i plen se delio daleko od goleti, jer tamo i nije bilo ničeg da se deli. Voz je išao brzo, stalno galopom, i nikad se nije umarao. Drugi se ponadao da će tim vatrenim čudom sustići Vreme koje mu je daleko odmaklo, pa ga čak i prestići?

U rukama je čvrsto držao ikonu koju je iskopao iza kuće, ali od ljudi koji su ga vodili saznao je da Boga više nema, i to je odmah prihvatio. U selu koje je s neba palo pred njega prvo je srušio crkvu. A onda uzjahao popa. Terao ga da mekeće. I vukao ga za bradu oko ruševine...

Prvi je saznao da je Drugi stigao, ali nije mogao da ga prepozna, ne pomišljajući da li je to zato što su ga vekovi potpuno promenuli, ili zato što uopšte nisu? Ali sa gorčinom je shvatio da je čovek kog mu predstavljaju kao Brata za njega potpuni stranac. I to stranac od kog ima i rođenijih stranaca. Ali polako se navikao i na to...

Drugi se takođe gnušao Prvog, njegovih bunara, ravnih leja, njegovih dugih samoglasnika i učtivosti u prolazu. Svaki susret podsećao bi ga na to ko je na početku priče izabrao pogrešan put, što mu je teško padalo. Zatvarao se u svoja S Neba Pala Sela kao da su okolo kurjaci, a ne ljudi, uzimao je samo žene sa svojim žigom, a decu od malena podučavao da Ovde ne valjaju ni vazduh, ni voda, ni ljudi, ali ipak nije odlazio tamo gde valjaju?

I svi su molili da više ne bude rata, samo ga je on prizivao svojim ritualima, i nestrpljivo je okitio šubaru ređenjima, pristavši i da obnovi crkvu, i da nosi popa na ramenima, ako treba, samo da mu već jednom daju priliku da i on pokaže šta zna...

I posle ko zna koliko godina ponovo se osetio nadmoćno i nedodirljivo, i sav sretan je zapalio sveću dobrim vremenima u kojima ponovo možeš ispaliti rafal svaki put kad ne znaš šta da kažeš, i kad možeš udariti svakog koga ne razumeš...

I jedva je čekao da naleti na Prvog. Pre na njega nego na Zvaničnog Neprijatelja...

- Nema vajde... Takvi ste Vi Ovde... Svileni, brate... Davno bi vi bili pomađareni da nije nas...

Ajde?

Pričaj mi malo o tome...

Ti si mi baš prava muštra za propoved o tradiciji, slobodi i časti...

Anamaria...

*(ponovo? ne...
nego: još uvek...)*

9.

Iz bolnice su mi javili da hitno dođem...
Sestra koja je nazvala predstavila se kao Mirjana, i u čitavoj priči jedino je to zazvučalo realno...

- *Anamaria mi je dala vaš broj...*

Nije mi jasno zašto bi neko napravio takvu šalu, ali mi je jasno zašto bi neko naseo na nju...

Semafori su preda mnom zeleneli od straha. Obično se kaže: najcrnje misli su mi prolazile kroz glavu, ali moja glava je suviše gusta, vrag da je nosi...

Najcrnje misli su se zaglavile u njoj...

- *O? Vi ste baš dojurili? Mislim da je doktorica još priprema za anesteziju?*

Na obe strane čkiljavog suterenskog hodnika, kao u ponoćnom metrou koji vozi ka tmurnoj sirotinjskoj periferiji, čutke su sedeli povređeni i bolesni...

Bilo je tu pomešano puno mirisa, ali mislim da ni najdetaljnijom hemijskom analizom ne bih uspeo da izdvojim neki koji mi se dopada?

Sedela je na ivici stola za prepovijanje, uplašena i bleđa...

Ugledavši me na vratima pružila je obe ruke, kao dete koje se ne usuđuje da siđe sa visoke stolice bez mamine pomoći...

- *Eto, sad će valjda biti sve u redu? Vaša supruga se plašila da nećete stići pre operacije...*

Odradio sam Doktoru jednim službenim osmehom, ali i taj je bio neuporedivo srdačniji od njenog? Anamaria je pokajnički grizla usnu, kao da se taj apendiks upalio njenom krivicom, i zagrlio sam je obazrivo, najnežnije, dobro pazeći da ne uđem u kontra-ritam drhtajima koji su se zaukavali...

- *Supruga? Oho? Mogu li ja to dobiti i napismeno?*

*****

Upoznao sam je na keju, u jednom kafiću koji ne radi više...

U stvari, ne...

U tom kafiću sam je samo sreo prvi put ...

Upoznao je nisam još uvek?

Moj lepuškasti drugar se tih dana šmeckao sa njom, i ja tu realno nisam imao šta da tražim? Srle Saks je bio kao reklama za žilet. Puno pipkanja po licu i zadovoljnih osmeha, a veoma malo teksta...

Bio je prvi jun, i ne sećam se zašto smo te godine tako rano išli na more, ali njemu se to učinilo kao sjajan povod da joj se obrati...

- *Mogla bi mi dati adresu... Da ti se javim jednom kartom...*

Stajao sam korak dalje, i istog časa poželeo da odustanem od puta, shvativši da ćemo se mimoći sa letom? Leto se upravo gnezdilo u njenoj kosi...

- *Bila sam i ja u Istri... Doduše zimi... A čula sam da je i septembar božanstven? Baš me zanima kad je najlepše?*

Srđa je još prvog jutra kupio špil razglednica, marku zalepio besprekorno, firmopisački nacifrao Njeno ime i adresu, ali dalje od datuma nije išlo...

- *Smisli ti nešto, Petraš... Ti si dobar u tim stvarima...*

OK...

Ništa lakše...

Saznao sam u koje doba godine je ovde najlepše... U ono doba godine kad si ti tu...

*****

Doktor je delovao simpatičnije od Doktorice, što i nije neki poduhvat...

Svi hirurzi su umišljeni, ali Pravim Hirurzima to dobro i stoji. U pozi koju je zauzimao nije bilo ni traga one nadmenosti bez pokrića koju izgleda jedino Buškaste Bele Klompe mogu da ponesu?

- *Ako se ne varam, jednom smo zajedno bili na žurci... Kod Marine i Slobe Trajkovića?*

- *E, da... Tačno... Ali kod njih je uvek strašna gužva...*

Tako strašna, štaviše, da te u njoj nisam ni primetio? Ipak, lociravši nekako zajedničkog frenda nesvesno smo prešli "na ti", što nije narušilo odnos Profesionalca i Laika, na kom je on insistirao...

- *Da ti sad ne objašnjavam puno... Imao sam već takvih slučajeva, ali... Uskoro će se sve tačno znati...*

*****

Pred kraj leta Anamaria je par puta izašla sa Srletom, a onda je to diskretno puklo...

Sreli smo se tek početkom septembra, jednog bronzanog podneva, u trošnom prolazu od Šafarikove prema pozorišnom parkingu. Nismo se znali toliko da bi zastali da popričamo, i na svakom drugom mestu bi se verovatno jednostavno mimoišli, ali u uličici Josifa Runjanina zaista nije bilo ničega ka čemu bi ona mogla skrenuti pogled, a meni nije ni padalo na pamet da skrećem svoj...

- *Dobar dan, Anamaria...*

- *O, gle? Dobar dan... Sirano?*

Ne, ni govora, moj nos je skroz u redu? Očito se nesretni Saks izlajao ko je osmislio Onu Razglednicu, otud aluzija?

- *Da... Vreme je i bilo, lutka... Upoznao sam ovaj grad tragajući za ulicom kojom prolaziš...*

Osvrnula se ironično, dotle rezervisana, možda čak i uvređena, malo se odobrovoljila mojom davno pripremljenom rečenicom...

- *Tebi više ništa ne verujem... Ni ne pokušavaj... I... zar je ovo uopšte ulica?*

Hm?

Kad na poslednjoj kući s leve strane stoji broj tri, a s desne broj četiri, malo šta se može reći u odbranu tog sokaka?

- *Čuj... Jes da deluje bez veze... Ali probaj je proći sa cegerom punim kajsija... Pa da vidiš kako ume da se otegne?*

Ne, ne mogu reći da je to bila ljubav na prvi pogled. Ali mogu reći da je to bila Ljubav Na Taj Pogled, pa koji je da je...

Osvrnula se ka plavoj iskrzanoj tabli, i po načinu na koji je to učinila znao sam da će se ime Josifa Runjanina večeras naći u njenom dnevniku...

- *Ko beše taj čovek? Kompozitor, čini mi se?*

- *Kapetan Runjanin? O, ne... Pomorac... Rečni pomorac, u stvari...*

Oprezno je nakrivila glavicu, uverena da je u pravu, no moja odlučnost ju je pokolebala...

- *Šajkaški vođa, heroj granice... Carica ga je nagradila činom zapovednika Dunavske Flotile... Bio je njen veliki miljenik, kažu...*

Ne znam tačno pod kojim sam sve krošnjama zamišljao naš prvi susret, ali pod "kiselim drvetom" sigurno nisam? Za utehu, bilo je to najveličanstvenije "kiselo drvo" koje sam ikad video. Jedno Eukaliptično Kiselo Drvo, takoreći?

- *U njega se zaljubila Rebeka, najmlađa kći trgovca Nunvajlera, koji je držao gostionicu i dućan sa varadinske strane... Priča se da je bila lepa kao mlinarica sa goblena, ali Kapetan kao da nije puno mario za nju... Važio je za oholog čoveka i gizdavca, ali takvi su kapetani, šta da im radit? Na onom utegnutom teget mundiru bilo je previše gajtana i zlatnih dugmadi da bi se tek tako raskopčao put do srca...*

Zlatna šajka se zaljuljala u njenim očima, zar je moguće da se naše poznanstvo meri tek minutima?

- *Svaki put kad bi se jedro pomolilo iza Velike Okuke, ostavljala bi posao i brišući ruke o kecelju istrčavala na obalu, znaš već... Nadajući se da to on nailazi... Ali jednog proleća visoka voda je podronila nasip i rasklimala daske na drvenom mostiću... I Dunav se samo sklopio nad njom... Nečujno, kao lala u predvečerje...*

Zvono je mrzovoljno otreslo jato golubova sa tornja obližnje crkve, a sunce, željno da čuje kraj, prosto se zarumenelo odugovlačeći sa zamicanjem za krovove Šafarikove...

- *Nakon toga se Kapetan učutao i natmurio, što i nije bila velika promena... Neki su to povezivali sa navodnim smicalicama koje su mu pravili u admiralitetu u Beču, a neki su mislili i drukčije... Uglavnom, promenio se... Inatio... Uplovljavao je noću, po nevremenu, kad se niko nije usuđivao, gundajući da ide u lov na ljigave Vodene Vilenjake koje malo ko zna jer samo po najvećim olujetinama izranjaju...*

Ne znam šta ju je zainteresovalo, priča ili ja, ali u ogledalu njenog pogleda moje reči nekim čudom nisu bile izvrnute? Otkrivši to, sa setom pomislih na sve priče koje sam u životu mogao ispričati, samo da sam imao kome?

- *I zaista, jednom... Baš naspram Nunvajlerove krčme... Onu mesinganu kuglu, na kojoj se gnezdio carski orao, munja je samo liznula, kao lilihip, ali to je bilo dovoljno da polomi jarbol i zapali bure sa petrolejom za fenjere... Bio je teško priklješten, mornari su se posle kleli daje ispalio metak iz kubure na njih kad su pokušavali da ga izvuku, ali oni su to ipak učinili... Buncao je nešto o tome kako je znao da će vatra doći po njega, kad-tad... I da je proklet da izgori nasred vode... Zato što zagledan u vodu nije primećivao vatru na obali...*

- *Jadničak... Ne znam koga da žalim. ...A... Da li je imao... porodicu?*

Virovi oko tonućeg broda očito su napravili dovoljno sapunice, nije htela baš da pita da li je bio oženjen, ali slutio sam šta to želi da sazna?

- *Ne... Živeo je sam u velikoj kući punoj retkosti koje je dovlačio sa putovanja... Ranije je bilo puno gostiju, ali otkako gaje vatra unakazila... Naredio je da se olupina raskuje, i da mu se od tih dasaka načine šalukatre za prozore... Koje nikad više nije razmakao... A u vrtu je sagradio kapelicu u koju je okačio izronjeno brodsko zvono, i ostatak života proveo je u molitvama... Mada je on u stvari umro još One Noći... Ali ga anđeli nisu odmah prepoznali onako naruženog i oslepelog na jedno oko... Pa je još dvadeset i tri godine tavorio pred vratima Neba...*

Uzdahnula je i sklopila ručice kao da zatvara knjigu poezije, znao sam da i ona zamišlja istu onu mahovinu na kaldrmi, i guste šiške jasmína na naboranom čelu bedema Runjaninove kuće?

- *Divna legenda... Čudi me daje dosad nisam čula?*

- *Pa... Mene, vidiš, i ne čudi... Pošto sam je upravo izmislio... Da te zadržim još malo...*

*****

Bolničar Kog Takođe Odnekud Znam je rekao da operacije slepog creva obično potraju oko pola sata, ali pola sata u hodniku pred operacionom salom teče po najsporijoj tarifi...

Krenuvši ka "prijemnom", da sredim papire, naleteo sam na studenu novembarsku noć kao na debelo staklo, i ugledavši u tom odrazu sebe sa njenim stvarima prebačenim preko ruke, iznenada sam osetio vrtoglavu, dotle nepoznati strah koji ne želim ni da imenujem...

Po prvi put je bila negde gde joj nisam mogao pomoći, negde gde je nisam mogao domašiti, ni rukom, ni pogledom, ni glasom...

Očaj me je okamenio svojim kažiprstom, pecnuvši me na prevaru, kao klinici u igri "ledenjaka", i tim dodirom su svi ovozemaljski strahovi odjednom postavljeni na svoje mesto...

Čega se ja ono navodno najviše plašim? Visine?

Eh, kakva bi sad šala bilo otplesati valcer na rubu strmog krova, i verati se kao senka Petra Pana po klimavim štanglama soliterskih balkona, samo kad bih znao da je to put do Nje?

Zavirio sam u nebo, ja to ne radim baš često, blago onima koji gledajući Gore misle jedino na to da li je oblačno ili ne?

- *Samo probaj... Samo se usudi da mi to napraviš, frajeru jedan...*

Uzgred, bilo je gotovo digitalno vedro, ali Bog je već našao gde da se krije...

Da, u tome je majstor...

U tome mu izgleda nema premca u poslednje vreme?

*****

- *Ej, družo! Brzo, da vidiš Hrvata... Sad su ga baš doneli...*

Bolničar me je pozvao strasno, kao da je otkrio rupicu na zidu prostorije u kojoj medicinske sestre doteruju haltere svojih svilenih čarapa...

Brzo, da vidim Hrvata?

Kao: brzo, da vidim pingvina koji svira tenor-saksofon i žonglira sa tri pomorandže?

Dovraga, šta se to događa s ljudima?

Minut ranije Uniformisani su kraj mene progurali jednog Slično Uniformisanog, potpuno okrvavljenih pantalona, ležao je na stomaku uporno me gledajući pravo u oči, i za nekog tako teškog ranjenog delovao je začuđujuće svesno?

Pod uslovom, naravno, da se Mržnja ubraja u svesna stanja?

No, izuzevši taj suludi, pomračeni pogled, bio je to samo još jedan od Svakodnevnih, neki instalater ili alatničar najverovatnije, još jedan od Iskorištenih, pešadija u ratovima i u miru...

- *Neka, hvala... Video sam već jednog Hrvata... Iz voza, kao mali... Kad smo išli u Crikvenicu, na more...*

Doza ironije u mojoj rečenici pre koju godinu bila bi smrtonosna, ali sad je Bolničar nije ni primetio? Ono što jedan lud pokvari, ni sto pametnih ne može da popravi, kaže izreka. Kakva li je proporcija tek sad, kad je na hiljade Ludih zabrljalo stvar?

- *Svaki čas iskipuju ponekog... Helikopteri sleću tu na teren "Grafičara", nema bliže... Ovom je granata načisto razbucala rektum... Ali da ga vidiš samo kako je drčan? Ma, poslao bih ja njega direktno u "Lijepu njihovu domovinu"...*

Eto...

Prosto mi je suđeno da dovršim priču o Josifu Runjaninu?

"Kapetan" je, naime, doista bio kompozitor. Po svemu sudeći, samo jedan dan u životu, pošto ga uglavnom objašnjavaju preko jedne jedine, upravo pomenute kompozicije:

"Lijepa naša domovino"...

I ono suvoparno: autor hrvatske himne, potpukovnik, Vinkovci 1821 -Novi Sad 1878...

Potpukovnik, dakle, u Onoj Vojski u kojoj su potpukovnici i postojali još pre stopešest godina, a sahranjen tu, na Uspenskom groblju, jedva par stotina metara od bolnice...

Na Uspenskom?

Srbin!?

Srbin...

Pa šta?

U ono vreme to i nije bilo takva sramota...

*****

Mogao bih je jednostavno opisati kao tihu i razložnu osobu punu razumevanja, ali, ruku na srce, to bi bio sasvim pogrešan opis...

Jer moja Anamaria je verovatno najčudljiviji stvor na svetu?

Umela bi da se rasplače poletevši visoko na čarobnom ćilimu Smeha, i da leđnom tišinom iznenada zamrzne žuborni izvor Brbljanja. Neka Njena Ponoć otkucavala bi kad bih ja pomišljao da bal tek započinje? I Pepeljuga je napravila posao time što nije ostala do kraja, volela je da kaže...

Gordi runolist njene Posebnosti cvetao je na vratolomnim liticama Kaprica, veličanstveniji od pristupačnih cvetova taman za onoliko za koliko je Divlje veličanstvenije od Pitomog...

Ali...

Priznajem da nisam odmah znao da je to Ona...

Ne, kako sam mogao znati?

Pre je mogla biti Tek Još Jedna U Traganju Za Njom, samo još jedan beli kamenčić neobičnog oblika, prevrnut u pličaku zlatonosne reke...

Pričala je o uobičajenim trivijalnostima, o rodbini i prvim putovanjima, ali tamne boje njenog glasa oslikale su čudne slike u mojim mislima, i dogodilo mi se nešto što nikad do tad nije. Po prvi put sam požalio što je nisam video kao sasvim malu, i teško da ću ikad onom besposlenom četrnaestogodišnjem klipanu oprostiti što na svom omiljenom biciklu marke "herkules" nije napravio i krug oko školskog dvorišta u kom su klinke iz prvog-"x" baš tad igrale "i rešeto srce ima"...

Kako sam mogao izdržati tolike godine da je ne vidim?

- *Otac je izabrao to "Anamaria"... Mogli su mi dati i neko drugo ime...*

Danima smo šetali kejom na odstojanju po propisu seoskog korzoa, kao da za nekog čuvamo mesto između nas? Prošlo bi čitavo veče a da se ne dodirnemo, ali odavno znam da u tome i jeste čarolija. Želja se razlikuje od Pohote i po tome što pukne tek tu i tamo, kao kićanka na biču Nežnosti...

- *Mama je, opet, previše originalna... Ona je htela da me nazove po nekoj rečici, tu negde, u Baranji... Uf... Uvek zaboravim po kojoj?*

Morao sam na put sledećeg jutra, i pošao sam ubeđen da je Daljina onaj ključić kojim se navija Čežnja, a vratio se shvativši da uveliko možeš čežnuti i za nekim kraj koga si?

I nikad je nisam pitao da li se setila te rečice?

I, što je najgore...
Nikad joj nisam rekao ni da sam usput prešao na desetine bezimernih rečica koje sam nazvao po njoj...

*****

- *Malo se zakomplikovalo...*

Hirurg je stigao iz sale kao sa male nužde, brišući ruke papirnim ubrusom, gotovo uvredljivo ravnodušan. Operacija je trajala dva časa i četrdeset i tri i po minuta, i odavno sam ukapirao da se *malo zakomplikovalo*, no, nisam pokazao da očekujem ipak nešto stručniji komentar? Na njegovom markantnom licu bojažljivo sam tražio tragove ohrabrenja ili utehe, ali zalud, izgleda da emocije vremenom polako atrofiraju pod sterilnim hirurškim maskama?

- *I... Da li je sada... sve u redu?*

Rukom me je pozvao ka svojoj kancelariji na međuspratu, ali izdržao sam jedva do polovine stepeništa dok ga to nisam upitao. Pogledao me je začikliviši od dima, cigaretu je zapalio još u hodniku, i sa primitivnom drvenom muštiklom u uglu usana odjednom je pre delovao kao neki majstor za veš mašine koji je u dilemi oko zamene programatora...

- *Pa, vidi... Verujem da jeste... Ali to sve zavisi... Od sledećih dan-dva...*

Stani, polako...

Možda nisam bio dovoljno određen?

Stigao sam ga u par istegljenih koraka, i povukao za rame pre no što je otključao vrata "lekarске sobe"...

- *Izvini... Mislio sam, u stvari, na životnu opasnost... Znaš već? Da li je to sada sve u redu?*

Zbunjeno je izvadio muštiklu, verovatno pomislivši da samo tako ono što je već rekao može da izgovori još razgovetnije...

- *Pa, da... O tome ti i pričam... To sve zavisi od sledećih dan-dva...*

Hej?

Na stolu dežurnog hirurga smrt je očito sasvim banalan inventar, nešto kao kalkulator na stolu šefa računovodstva? Trgao sam se, bio je to mali šok za mene, a nisam ni slutio da i Veliki Šok cupka u čekaonici, spremajući se da svakog časa bez kucanja bane unutra...

- *Ma... Sedi Petraš, smiri se... Nije to tako strašno... Ja jednostavno volim da budem oprezan dogod postoji i promil mogućnosti da se da na zlo... Stvar iskustva. .. Bolje je tako, veruj mi...*

Odsutno se zaškrabao u liste i formulare, i ne mogu da odredim koliko je vremena prošlo pre no što je digao pogled ka širom otvorenim vratima na čijem sam pragu i dalje upitno stajao...

- *Dobro, ajde... To jeste bilo i gangrenozno, i perforiralo je, ali... Video si da je prisustvovao i kolega Marton sa patologije trudnoće? Profesor je evropski autoritet... Da nešto nije u redu, njemu to sigurno ne bi promaklo... Ali oboje su super, fažem ti... I mama i bebica...*

*****

O, Bože moj...

Na koga sam samo tako glup?

Nije ni čudo da nisam završio fakultet...Uzdahno sam duboko, odahnuo još dublje, i oslonio se na dovratak oprezno, kao da bi mi ga neko iz šale mogao izmaći? Tako se otprilike i Ona oslonila na jednu osamljenu omoriku ukošenu nad kanjonom Morače, pri povratku s mora, a meni nije bilo ni na kraj pameti da za to nisu krive samo serpentine i tri tuceta celzijusa u vazduhu...

- *Nije ti dobro mila? Šta bi to moglo biti?*

Pogledala me je zagonetno, ali njene oči i nisu ništa drugo nego dve trepćuće zagonetke, koje, eto, ni tad nisam uspeo odgonetnuti. Sigurno mi je i kasnije, na svoje šifrovane načine, ukazivala na male promene koje su bile prvi vesnici Velike Promene, ali te poruke u boci su, na nesreću, zalutale negde u Moru Nemira po kom sam tih dana jezdio kao ukleta lađa...

Misli su mi bile potpuno zaglušene zvonjavom sa Katedrale Sredovečnosti čiji su vrhovi počeli da mi se priviđaju na horizontu, nisam imao sluha za njene uznemirene i drhtave šapate baš onda kad su mi javljali ono što sam toliko želeo čuti, i, jasno, Mala Breskva je pomislila je da je ne volim više...

Tako to ide...

Ostavio sam je predugo u onim Opasnim Ćutanjima, u onim tišinama u kojima je Ona svoj jedini sagovornik, i u kojima se o meni definitivno ne priča ništa dobro...

I tu smo gde smo...

Svi znaju za slučaj dva tvrdoglava jarca od kojih ni jedan nije hteo da se skloni sa brvna, ali postoji i verzija sa dva tvrdoglava jarca koji su se nadureno okrenuli, i otišli svaki na svoju stranu...

Ma, uzalud...

Uz život se ne prilaže uputstvo za upotrebu, i svako to odradi kako već ume, zanemi tamo gde bi drugi viknuo, nasmeje se gde bi drugi zaplakao, uvredi se tamo gde bi se neko obradovao...

Uđe u pogrešan vagon, siđe stanicu pre, ili kasnije...

Pokoleba se, samo prebaci veslo iz ruke u ruku, a struja ga odnese presudno dalje, odredi drugo mesto na kom će pristati...

Da, razmišljao sam puno o Vremenu, o našem dželatru, ali ne o vremenu koje prolazi (ili kroz koje prolazimo), nego o Vremenu koje nas seje po svojoj njivi, nemarno, kao premoreni ratar detelinu iz starog filcanog šešira...

Mogao sam se sasvim lako roditi i u Ulan Batoru, hiljadu tristo sedme? Na Kordiljerima, narednog proleća. Ili na istoj ovoj obali, ali trideset vekova ranije?

Planetom tumaraju Zagubljeni, pogrešno iznikli, očajno tragajući za onima koji bi im tako lako mogli biti dragi i bliski, i zaista više ne znam šta je gore?

Promašiti tog Nekog Svog za hiljadu godina i hiljadu kilometara, ili za par decenija i tričavih stotina kilometara... Prokletstvo... Ili za dva sprata? Dvadeset i koju stepenicu... I za nekoliko crno belih kocaka na podu bolničkog hodnika?

- *Moram biti kraj nje sve dok se ne probudi...*

Na te iznenada izgovorene reči Hirurg se kočoperno trgao, rešen da se usprotivi, ali moj pogled nije bio raspoložen za cenjkanje. Tu, nadohvat, besvesna i bleđa, ležala je jedina ljubav koju sam ikad imao, a u njenoj sedefnoj školjkici pulsirao je mali neverovatni biser, moja neprocenjiva alkica u čudesnom Lancu Života...

- *Pa, dobro... Ali to bi moglo da potraje... Dugo je bila pod "opitom"... Ogrni neki od ovih mantila... A ja ću dogovoriti sa glavnom sestrom...*

*****

Blagim pokretom sam oterao jato anđela sa njenog uzglavlja, i privukao nezgrapnu "školsku" stolicu bliže krevetu...

Bilo mi je potrebno par sekundi da se priviknem na potpuno zamračenu sobu, i mnogo više da se priviknem na to kako Ona izgleda...

Obično bi zaspala pre mene, a umela je da spava tako lepo, i voleo sam da posmatram tu opuštenost lenje mačke, i izvesni čedni detinji poluosmeh koji se pojavljivao jedino tad...

Na prvom od četiri kreveta takozvane "šok sobe", ležala je pokrivena do grla, prevrnutih očiju, dišući ubrzano, duboko, zastrašujuće odsutno...

Na susednom ležaju raspadala se neka nesretna žena, ona je jedina bila budna, i gledala me je tupo, bez izraza, njen pogled me je vukao kao sidro...

Anamaria se nije pomerila, glavica joj je bila zabačena preko tvrdog i visokog jastuka, i, ako je sanjala, sanjala je da propada u kakav sivi beskrajni ambis koji se okreće kao matica, pokušao sam da prekinem tu moru...

- *Sanjaš, ljubavi... Sve je u redu... Tu sam, kraj tebe, ne brini...*

Dotakao sam isprani beli čaršav pažljivo, vrhovima prstiju, pokušavajući da nađem njenu svilenu mišicu, ali dodirnuo sam nešto hladno i nezainteresovano, kao da sam takao onaj mali jutani džak nabijen peskom, kojim se podupiru dolme uoči poplave...

To me je uplašilo još više, i morao sam da ustanem da bih se, ne pritiskajući je, približio njenom licu, ali ni moj nagli pokret nije izazvao promenu u ribljem pogledu Žene Pored. Samo je užasavajuće "nešto" što se mrdalo u providnoj plastičnoj kesi na njenom stomaku ukazivalo da je uopšte živa...

- *Anamaria... Eh, ti... Ludice moja mala...*

OK...

Naravno da mi je jasno da nisam Princ, ah u bajci baš nije precizirano da li se uopšte i neko pre Princa setio da poljubi Uspavanu Lepoticu?

Pa, da...

Taj dripac je možda i ušao u legendu naprosto zato što mu se posrećilo da naiđe prvi?

*****

Ona se verovatno tačno seća na kom smo se sastanku poljubili?

Ja, priznajem, ne...

Jer svoj život sam počeo da brojim tek od tog poljupca, pa nadalje...

Bilo je od našeg prvog izlaska milion penala, onih filmskih situacija, pri susretu, u kolima, na stepeništu, ali nekako sam se plašio da je poljubim, slutio sam da bi to moglo da pokvari sve?

I bio sam u pravu...

Prvim poljupcem, kao tamnocrvenim carskim pečatom, u momentu je poništila haotičnu hrpu mojih uspomena, i iz pretenciozne Biografije Mog Momčenja prezrivo iscepila sve one stranice na kojima se pominju devojke, ljubav, strast...

Koliko samo promašenih tema?

Iz jedne naizgled prozaične popodnevne gužve nadošla je lagano i nezadrživo, kao talas, osmehnula se, potopila me zagrljajem, i tiho se povukla ka tamnoj pučini svoje tajanstvenosti...

Da...

A more ume nemilosrdno da se primiri...

Katkad me, eto, oseka danima i danima ostavi nasukanog i samog...

Ali delići Onog Talasa zapali su u svaku božiju pukotinu Ove Stare Stene...

I, ma šta da se desi...

U meni će zauvek ostati ona so...

*****

Naravno da poznajem i Glavnu Sestru...

Ne, naš grad nije ribarsko seoce na ostrvu u kom se svi znaju, nego Glavna i ja pripadamo jednoj od poslednjih generacija sa legendarne novosadske "štrafte", a ta sentimentalna relacija vremenom samo dobija na ceni, kao kičerski luster sa staklenim perlama u natrpanom izlogu antikvarnice...

Svi se, uglavnom, otud znamo...

Smrt lokalnog korzoa, početkom sedamdesetih, bila je jedan od prvih predznaka da grad polako prerasta granice identiteta, i da nepovratno gubi svoje boje i mirise, svoj ritam i svoje solidne kriterijume...

Dešavalo se i tad da ulice budu prepune nekakvih neurbanih, nepripadajućih likova, ali po tome bismo znali da je otvoren Sajam, i da je to nedelja kad seljaci dolaze u varoš, na daleko poznatu poljoprivrednu izložbu...

E, pa...

Poslednjih godina Novi Sad izgleda kao da je stalno Sajam...

A mi se nesvesno javljamo i onima kojima ranije nismo...

Novosađani su počeli da se raduju kad sretnu Novosađane u Novom Sadu, kao nekad, kad smo se pozdravljali jedino negde daleko od kuće, u motelu kod Brežica, na trajektu za Brač, ili za vreme podnevne pauze u Trstu, kad bi prestali da tražimo izloge sa cipelama, da bi panično potražili Vrata Sa Nacrtnom Cipelom...

Tako se i Glavna ozarila kad me je videla, i doklizila nečujnim sitnim koračićima ruske folkloristkinje...

- *Ej? Zdravo! Maksina bivša žena, sećaš se?*

Eh...

"Bivši" je valjda najtužnija reč na svetu? Jadni su oni koji se preko nje objašnjavaju...

- *Pusti sad Maksu... Pamtim te ja i bez tog dripca...*

Bila je ružno pače koje je krenulo da se preobražava u labuda, ali je taj preobražaj iz nekih razloga zastao na pola puta, i Glavna je ostala i-pače-i-labud, u zavisnosti iz kog ugla je posmatraš?

Ruku na srce, ja sam je obično posmatrao iz ugla iz kog fotogeničnost nije presudna, naime, mnoge devojke deluju perverzno samo na zadnjem sedištu motocikla, a ona je nekako uvek delovala kao da je na motociklu?

O da, taj cvetno-beli bikini bio je gledaniji nego bilo koji film te sezone...

Na žalost, osnovni problem Malih Trčkastih je što otplešu samo dva-tri neodoljiva leta, dok ih provereni vajarski antitalenat Život ne zaokrugli po svome, a ta famozna dva-tri leta, ma, sve da ih je bilo i pet-šest, daleko su iza nas...

- Dođi da popijemo kafu... Neće se ona probuditi još par sati...

Dežurala ih je nekolicina, lekari bi samo zakukali na vratima, kao ptičice iz sata, raspitali se o pacijentima (rede po imenu a češće po rednom broju kreveta), i žurno se vraćali u salu. Sestre su požrtvovano odrađivale svaki poziv, grabeći kafu sa stočića u prolazu i ispijajući je u trku, kao maratonci, i ne znam da li je kod njih uvek tako, ali te noći se skrivenom kamerom mogao snimiti efektni reklamni spot o "hirurškom", mada bi verovatno delovao namešteno?

Jer nemaju ništa, sirotani...

U nekim Normalnim Državama i klinici koji se igraju "čika doktora", su bolje opremljeni...

Tako smo se prvo dogovorili za jastuk i dve spavačice, zatim je Glavna stidljivo pomenula šećer za čaj, pa antibiotski sprej (koji bih takođe mogao nabaviti ako imam neku vezu?), mast za vene (uništiće ih infuzija!), a eventualno i paketić "braunila", kad smo već kod toga...

Pitao sam treba li još šta?

- Pa... Kad već pitaš... Postoji i jedan super lek koji bi joj ublažio mučninu od anestezije... Ali... I toga ima samo u onoj novoj apoteci... A čuo si, verovatno, ko je vlasnik?

Da, čuo sam...

Još jedna profiterčina iz roda Neprilagodivih, venčani kum venčanom kumu svog venčanog kuma, teme klasičnog bračnog trougla: policija-mafija-biznis...

Šuška se da se na dotičnom mestu preprodaju i lekovi iz paketa "Crvenog krsta", ali nije trenutak da na tome kalim svoju principijelnost? Bitno je samo da bakterije koje Anamariji rade o glavi ništa sumnjivo ne primete?

- Zapiši mi, molim te... Uzeću sve, odmah ujutru...

Do jutra je ostalo dovoljno vremena da se komotno napiše i sonet, a ne recept, ali ona je još istog časa užurbano počela da ispisuje blanko overeni blokčić, i značajno me pogledala tek kad je krenula da iscepi list...

- Samo... To može da ispadne jako skupo, moram te pripremiti... I preko pedeset maraka, bojim se...

I preko pedeset?

To je dakle cena Neprocenjivosti?

A toliko su otprilike koštale jedne meke "indoorke" za koje sam se oduševljeno zalepio kod "Hubera", pa odustao, posumnjavši da tim patikama bez sumnje nešto fali čim su tako jeftine? Da, Minhenu, pasaž iza Marienplaca, ali kad to beše? U nekom od prethodnih života?

Normalno, dovoljno sam vaspitan da svoj kurs u odnosu na marku ne otkrivam nekom ko svake noći tetoši rasparane žene i prazni "guske" i katetere umirućim babama za platu "od patike i po", nego sam (folirajući strahopoštovanje ka pomenutoj cifri), preuzeo papirić kažiprstom i srednjim prstom, kao pincetom, i oprezno ga presavio po sredini...

- Hvala ti puno...

- Čuti... Za lek se to ne govori... No, krajnje je vreme da obiđem odeljenje... Žana! Pogledaj, molim te, s vremena na vreme ovu gospođu Nikolčin...

- Šopronji... Gospođicu Šopronji... U stvari...

Zašto sam to uopšte rekao? Pomislivši, valjda, da bi se Mala Breskva durila što je svojatam? Pokajao sam se još usred rečenice, nadajući se da je Glavna već van dometa mog mrmljanja, ali ona je ipak zastala, radoznalo zavrtela onom uštirkanom "manžetnom" u kosi, i vratila se naslutivši melodramu...

- Gospođicu? Pa... koliko ste vi već zajedno? Nemoj reći da je još nisi zaposlio?

Nelagodno sam oborio pogled, četiri gnevne sestre zurile su u mene kao nepotkupiva porota, i da su tog časa donosile odluku ne bi mi bilo spasa...

- Ma... Ne znaš ti nju... Moja Anamaria je nekako... Drukčija... Mislim da ona to ne bi volela...

- Je li? Misliš da ne bi ?

Setno je prislonila lice uz prozorsko okno, napolju nije bilo ničeg osim tame, ali tama i jeste idealno platno za projekciju setnih misli...

- *Bože, da li ste vi muškarci stvarno tako glupavi, ili se samo pravite? Eh... Svaka žena čezne da bude zaprošena... Svaka, veruj mi...*

Sestra Žana i ona kratko ošišana Sporedna Sestra čudno su se pogledale, i taman sam se zapitao važi li gornje pravilo i za lezbose, kad je Glavna uzdahnula onako kako to niko sa adamovom jabučicom ne bi uspeo izvesti, i postavila sve na svoje mesto...

- *Ali ne samo zato da bi se udala pošto-poto... Ne, zaista... Jasno, i ono "da" i "ne" imaju određenih draži, ah... Najslađe je, u stvari, to saznanje da je nekom stalo... I da si od onih koji mogu i da biraju... Taj gest te učini važnom, čoveče... Uh... To ti stoji bolje od najbolje frizure...*

*****

Mali odbojni neurohirurg izgledao je kao da mu je lično Dr. Mengele mentor...

Ušetao je nadmenim esesovskim korakom, arijevski odmerio bolničare i mene, i prosto me iznenadio progovorivši bez nemačkog akcenta...

- *Što gledate ovu barabu?*

Na izdišućem crno-belom ekranu Predsednik se besno kostrešio, momci su mu već ukinuli ton, a Neurohirurgov prezrivi komentar kao da ga je još više zajapurio?

- *Pa, nema ništa drugo, doktore... Čekamo noćni program...*

Bolničar me je silom dovukao u njihovu improvizovanu menzu, ali na tunkanje iz plehanog posuđa ipak nije uspeo da me nagovori. Suterenom se širio neki nesnosni, nesvakidašnji smrad, i čak ni objašnjenje da je to "samo gangrena na starom klošaru kom nema spasa, pa od sinoć zaudara u hodniku čekajući vozilo koje će ga vratiti u zavod za nemoćna lica", nije mi otvorila apetit...

- *Šta to smrdi?*

- *Onaj matori...*

- *Još je tu?*

To je bio sav njegov komentar, pomno se udubio u pokrete i mimiku lika na ekranu, očito procenivši da bi Nakostrešeni mogao biti njegov pacijent pre nego gangrenozni dedica?

- *Da... Tipično... Manična faza, ponovo...*

Načuvši dijagnozu, Bolničar je munuo kolegu, i brže-bolje navukao Onu Čuvenu Blentavu Bačku Masku, svestan da se katkad samo glupim pitanjima može doći do pametnih odgovora...

- *Stvarno, doktore, vi ste komšije s onima u ludari... Pa mož biti da ste čuli od koga... Je li istina daje On malko... šizika?*

- *Ne lupaj, Vljako...*

Her Doktor je odbrusio ne okrećući se, i nije mi delovalo da će više išta reći na tu temu, ali Bolničar nam je iza njegovih leđa samouvereno namignuo da se strpimo, i zaista...

- *Ne moram ja "da čujem od koga" *... Šta ti misliš, da sam ja svoju diplomu dobio na tomboli, a? Sve se to lako vidi, moj druže... Samo treba znati gledati...*

Vljako je pravio impresionirane face, Kolega mu odmahivao da prestane, a ja sam se pritajio u desnom uglu doktorovog vidokruga, ne želeći da ga prekidam ...

- *Za vas je svako "šizika"... Gluposti... Ovaj čovek je depresivno-maničan... Šizofrenija je nešto sasvim drugo...*

Osvrnuo se (zamalo zatekavši Vljaka izbekeljenog), i hladnim ultrazvučnim pogledom pokušao da utvrdi koliko smo Pouzdani, mada mislim da nema nikog pred kim taj superiorni čovečuljak ne bi rekao šta ima da kaže...

- *Znaš ono kad se nigde ne pojavljuje, a vi govorite: Au, genije, pušta ih, nešto veliko smišlja? E, onda je depresivan... Obrati pažnju kako oblizuje usne? To je od sedativa, oni jezivo isušuju sluzokožu...*

Na televizoru su konačno prešli na "ostale vesti", pa nam se Her Doktor mogao potpuno posvetiti, na šta su se ona dva spadala umirila neprirodno, kao klinici kad se nastavnik naglo okrene od table...

- *Mnogo je gore kad je maničan... To je ono kad mlati na govornici, pravi mitinge, silazi među radnike... A sve ostalo je samo prelazni period... Kao neko kratko i hirovito proleće između zime i leta...*

- Znači, šiz je? Mislim... lud?

Neurohirurg je nervozno odmahnuo rukom, pokazujući da žali što se uopšte upuštao u diskusiju, i jednim neočekivanim vikinškim manirom obrisao dno tufnaste šerpice koricom hleba...

- Ma... Ne može se na to tako gledati, Vlajko... Po toj logici, možda smo i mi ovde ludi...

Možda i jesmo...

Ali bar nismo Predsednici?

- E pa, ja nisam lud, doktore, imam dokaz... Ja sam služio vojsku... A oni su svi "oslobođeni"... Što ne uvedu obavezan lekarski pregled i na ulazu u skupštinu? Tu bi ih pola otpalo... Joj, da viš kako bi zvrjalo prazno... Ko bircuz utorkom...

Čudnom podudarnošću, kao slajd na kongresu psihijataru, na ekranu se u tom času ukazala ogromna glava samozvanog vojvode. Vlajko se uzvrpoljio i pogledao ka Her Doktoru, ali ovaj to nije registrovao. U filmu Dr. Mengele & Mr. Viking ponovo je prevladala pedanterija, i on je već uveliko sterilizovao svoje tanušne prstiče vlažnom maramicom...

- Evo ga i ovaj, doktore, šta kažete? "Vojvoda"... Kolika je onda tek glava u nadvojvode?

Neurohirurg je samo nezainteresovano prevrnuo očima i nastavio svoj higijenski ritual, što je bolničara pomalo i uvredilo?

- Uf... Nemojte mi sad kasti da ni on nije šizika? Pa, ako on nije, ko je?

- E, pa... Ni on nije...

I doktora je čitava stvar počela da zabavlja, u stvari, izgleda da ga je zabavljala od samog početka, njih dvojica su po svemu sudeći uigraniji tandem nego što se u prvi mah čini?

- Ovde imamo školski primer psihopate... Zatvoren krug... Zato je on tako sugestivan... Da sedneš njim za sto i slušaš ga pola sata, rekao bi: sveca mu, ovaj i ne misli tako loše? To je zato što ne laže... Jer on trenutno stvarno veruje u to... Titoizam, Anti-titoizam, Velikosrpstvo... Šta mu već naiđe... Ako mene pitaš, za sve bi bilo najbolje da što preprešalta na makrobiotiku...

- E, nazdravlje... Pa ima li uopšte šizika na ovom svetlu?

Na to se čak i Her Doktor sažaljivo nasmejao, i potapšao skrušenog Vlajka utešno, gotovo prijateljski, nastavljajući u njegovoj intonaciji...

- Ta, ima, ne vodi brigu, ima ih koliko očeš... A oni su na žalost najopasniji... Agresivni, zlopamtila, često vrlo inteligentni... Evo, kogod se pojavi u vestima, i ovaj vojvodin posilni, na primer, taj je dečko, naš, ovdašnji... Sasvim slučajno znam da ima uredno otvoren karton kod doktor Stevina... Ma, šta karton? Ima taj celu svoju fioku, moj bato...

Ne želeći da otkrijem znatiželju, zavirio sam ka ekranu suviše pristojno, i naravno zakasnio, na njemu se već kezio sportski komentator, definitivno pre blesav nego lud?

Her Doktor je upravo prolazio kraj mene, išao je ka vratima provokativno sporo, prosto čikajući Vlajka da ga pita još nešto, i vidno se zbunio kad sam umesto dotičnog to ja učinio...

- Doktore... Pa što to neko negde ne objavi?

Ispao je iz ritma svojih koraka, za kaznu me udostojio samo poluprofilom, i akademski se nakašljao, podešavajući na taj način volumen i tonalitet glasa na "zvanično obraćanje"...

- Malo je komplikovano, znate... Postoji čitav niz delikatnih okolnosti... Od gole etike do sudske medicine... Nemamo mi pravo na to...

Otišao je ipak za nijansu pognutiji, uznemirio sam ga, mada nisam hteo...

Pustim hodnikom njegovi koraci utišavali su se kao koraci zatvorskog stražara, usporili, pa potpuno nestali...

A onda, iznenada...

Začuli su se ponovo, kolebljivo pa sve odlučnije, i dramaturški se pojačavali učinivši da se okrenemo ka vratima daleko pre no što se on ponovo pojavio na njima...

- Ma, šta pričate, čoveče? A gde bi se, uostalom, to i moglo objaviti?

*****

Te noći sam joj oćutao najlepše reći koje znam...

Jednom je rekla da bi sve dala da čuje to što oćutim, i otkrio sam joj tajnu o starom drvetu koje raste na ničijoj zemlji između devet salaša, u fantazmagoričnoj oazi koja se u Sahari Žita priviđa samo onda kad se to njoj prohte, tako da ni najprefriganijim geometrima nikad nije pošlo za rukom da je osvoje svojim instrumentima...

I tako, obično u nekoj vedroj noći, roj Neizgovorenih Reči nepovratno odbegne iz košnice misli, i u potrazi za novim mestom sumanuto pokušava da otkrije prečicu do najbližih zvezda, ali zna se, još niko sem prevejane skitnice Pogleda nije uspeo da dospe do Tamo...

I onda, pred zoru, kad posustalo krenu da se stropoštavaju, Vetar probere najlepše, podmetne pod njih svoje paperjaste uvojke, kao jastučice, i nežno provuče finu četku te velike krošnje kroz svoje kose...

I Neizgovorene Reči ostaju da trepere u lišću starog drveta zauvek, rekoh joj, kao miris tvoje kose na mom češljicu od jantara...

"Zauvek?", pitala je uplašeno...

O, ne, ispravih se, izvini, zaboravio sam da "zauvek" ne postoji...

Jednog dana, dakako, strovalice se i to stablo, oprljice ga Oluja šenlučeći gromovima nad ravnicom, složice se kao kula od karata pod teretom Neizgovorenih Reči, ili polegnuti tiho i neprimetno, kao kazaljke na tri i petnaest, ko će ga znati?

Ali naićice čerga tog leta, i to ne Mečkari ili Džambasi, ni Gatari ni Korpari, nego Veseli Svirači Tužnih Očiju, praćeni crnim kosovima iz visokih Prekodonskih stepa, i još izdaleka, uspravivši se u sedlu, primetiće u gustoj travi naročitu račvastu granu boje majskog sumraka, od koje bi se mogla izdeljati odlična viola?

I, više nego dovoljno godina kasnije, možda nećija, možda proseda, možda bez ikoga, ti ćeš ugledati belog leptira na jorgovanu, i širom otvoriti prozore mameći ga da ti sobu oprai polenom i prolećem. A ulicom će upravo prolaziti mali Cigan sa violom, videćeš samo drozdovo pero na šeširu kako promiče za šimširo, i začućeš Neku Staru Dobru Nepoznatu Pesmu, koju prvi put slušaš, a godinama je znaš...

I zaplakaćeš, istog časa...

I najzad shvatiti kako sam te voleo...

*****

- Tu si... Jedini. ...A... Bebica... Mili moj...

Tako je Glavna i rekla: sad će se ona buditi. Ne: sad će se probuditi, nego: sad će se buditi. Pa tek onda zaspati mirno. I spavati satima, do jutra, i duže...

- Sve je dobro ljubavi... Otplivala si malo predaleko od obale, nevaljalice jedna... Hajde, pajkaj... Odmori se sad...

Osetio sam da pokušava da izvuče ruku ispod pokrivača, ali ja sam tu ruku već krišom milovao, i znao sam tajni prolaz do nje...

- Mili moj... Ne idi još... Bojim se... Dokle ćeš ostati sa mnom?

O, blaženog li bunila...

Neće je valjda proći tek tako?

- Pa, ne znam... Tridesetak godina po mom proračunu, Mala Breskvo? Sve preko toga će biti čisti bonus.

10.

muž moje majke...

*(ili: kring Rista,
mrauljeg srca...)*

Znao sam da ni to neće biti moj dan...

Od ranog jutra sam počeo da ga izdržavam kao kaznu, i već u pola osam bio sam spreman da ga na nevideno trampim za najgluplju kišnu noć koju mi ponude...

Vuglio sam telo uz stepenice kao džak cementa, i malaksalo ga tresnuo na prvu slobodnu stolicu koja se ukazala u stanu. U mislima mi je lagano curila špica upravo završenog bolničkog filma, i na njoj krupno i sitnije ispisana imena junaka i epizodista Deset Najtežih Časova Mog Života...

Prvo sam, ispunjavajući obećanje Anamariji, svratio do Gospođe Šopronji (gde se razgovor srećom sveo na anketu u kojoj je moj zadatak bio jedino da zaokružujem "da" ili "ne" kao odgovore na njena pitanja), zatim sam među poštom zatekao nalog "da hitno i bez odlaganja predam putnu ispravu u sobu tu i tu gradskog sekretarijata unutrašnjih poslova", i konačno, na "sekretarici", mucavu i punu treme poruku Grujinog matorog, da se javim čim stignem, bez obzira koje vreme bude...

A bilo je krajnje vreme, među nama budi rečeno... Krajnje vreme da se istuširam i legnem...

Na nesreću, morao sam izabrati samo jedno od ta dva, a čim kažem "morao", znači da tu i nije moglo puno da se bira. Mirisao sam na lekove kao sanduče za prvu pomoć...

Gurnuvši nogom vrata kupatila, ugurao sam izvesne kontaminirane detalje rublja u mašinu vrhom prsta, oprezno, kao drškom metle, i dugo zumirao prskalicu tuša pokušavajući da provalim onaj izvikani trik Hičkokovog kamermana?

Bilo mi je potrebno desetak minuta da se obučem. Mislim da bih tog jutra i glupu drvenu lutku iz izloga obukao lakše nego sebe?

Natežući se s tesnom majicom kao s gnjuračkim odelom, nesportski sam progundao i nešto na račun Boga i njegove pristrasnosti, ali, setivši se Hirurgovih reci "da smrtnost kod Takvih Operacija varira od šezdeset do sedamdeset odsto", brzo sam se posramljeno osmehnuo Nebesima...

Ne, Bog je prema meni bio prilično fer, sve u svemu... Imajući u vidu, dabome, kakav On već ume da bude?

Priredio mi je par sitnih pakosti u životu, OK, to mu nisam zaboravio, ali čini mi se da je i to uradio više reda-radi, čisto da ima neko pokriće ako mu naiđe inspekcija?

Nije njemu lako...

Svi se mi ponašamo kao da smo mu sinovi jedinci, razmaženo moljakamo i palimo sveće i za poslednju glupost, a Ljudi smo, što je najgore, i da bi jednog od nas usrećio, mora bar trojicu drugih da unesreći, prosto mu se divim što je s nama izdržao tolike godine...

Dakle, ako se do sutra sam negde ne oglasi da kao teroristička organizacija preuzme odgovornost za sve ovo što mi se dešava, ja ga neću teretiti...

Recimo da je to samo još jedna od onih jeseni kad ti baš ne ide...

Ni prva ni poslednja...

I bitno da nije prva od poslednjih...

Sve drugo ćemo nekako pregurati?

*****

Već četrdeset osam časova Gruja se vodi kao "nestao"...

Rodbina je preko veze saznala da autobus koji je prevozio Mobilisane Dobrovoljce jednostavno nije stigao tamo gde je trebao stići, ako iko uopšte i zna gde je trebao stići?

- Znaš šta sam hteo da te zamolim, Petraš? Ti si dobar s tim Čedom... Mislio sam da bi on možda mogao da doturi naočare našem Zlatomiru? U onoj žurbi otišao je sa kontakt sočivima, a sve nešto mislim naočare su ipak naočare, jel'? Njih ne možeš izgubiti pa sve i da...

Izgubiš glavu? Slutim da je i Vesi Grujoviću, penzionisanom otpravniku vozova, palo na pamet isto što i meni, pošto je svoju poslednju reč progutao sa gađenjem, kao da mu se plesnivo zrno potkralo u zdravom grozdu?

Našao sam ga na parking, u sakou rasparenom od pantalona, bez kravate na belo do grla zakopčanoj košulji, kao da je već u žalosti? Za razliku, glas mu je bio potpuno svakodnevan, reče da kreće u Bogojevo da se raspita na licu mesta, i zvučao je pre iznervirano nego brižno, kao da mu je sin ostao negde u kvaru sa automobilom pa usred noći probudio tatu da ga šlepa...

- Gordana je sa decom kod njenih, u Petrovaradinu... Pa se ti nađi malo oko radnje... I, vidi s tim tvojim drugarom, molim te... On će sigurno znati ko može da posreduje oko zamene zarobljenika...

- Naravno... Odmah ću ga potražiti...

A tu Vašu Generaciju nikad neću ukapirati...

Zar je sad stvarno od svega najvažnije pedantno pričvrstiti glupi "sigurnosni pojas"?

- Pa, dobro, onda... Da krenemo mi lagano...

Na mestu suvozača, takođe propisno upetljan, već se meškoltio Grujin ujak, jedan dežmekasti pedesetogodišnji Sremac, četrdeset pet godina stariji od svog mozga, koji je pre polaska vozila ipak nekako rešio složeni zadatak spuštanja prozorskog stakla...

- Jesi li vido, sinče? Kakav maler... Zar baš naš Zlatko već prvi dan da nestane?

Srećom, stari Grujović se patio sa kvačilom podigavši buku kao da polazi "boing 747" a ne "lada-samara", tako da sam mogao odgovoriti Ujkici mirne duše, bez bojazni da će me razumeti...

- Da, moronu... Maler je prava reč... Svima bi nam bilo neuporedivo lakše da je nestao tek posle nedelju dana...

*****

Da Čedu Fantoma svako može naći na istom mestu u isto vreme, verovatno bi ga zvali Čeda Šalter, a ne Čeda Fantom?

Sekretarica "stranke" zaglavila je noge ispod pazuha, kao štake, ali nije bila moj tip. Folirajući zauzetost, pretvarala se da upravo traži nešto izuzetno važno na kompjuteru, ali odmah sam provalio da u stvari idealno nagnutu tastaturu koristi za sušenje laka tek nanetog na nokte...

- Bilo bi najbolje da odete do štaba... Tamo će znati da li je Kapetan na poligonu ili je na ratištu...

Adresa koju je navela nije mi puno značila. Još jedan srpski vojvoda? O, sva sreća da Srbija ima više vojvoda nego što je imala komunista, i više Junaka nego što je imala Heroja, pa sve te promene naziva ulica mogu bezbolno da se izvedu...

- A znaš li gde je to, lutko? Kako se pre zvalo?

Podigla je obrve, i ukočenim dlanovima sabila plast žute kosurdače izrondane kao detelina oko Černobila. Ta glavica je bila tako prazna da sam zagledavši joj se u oči mogao razaznati koji je datum na kalendaru iza njenih leđa...

- Joj, nemam pojma... Znam da odem do tamo, ali ne znam kako se taj deo grada zove... To biste već morali pitati nekog odavde...

Jest'...

Lako je to reći...

Ali kako sad Ovde da nađem nekog Odavde?

*****

Sreća moja da nisam razglednica...

Većito bih lutao po Novom Sadu sa svim tim starim adresama na sebi...

Neki Mirko Domac, drugi golman, bio mi je cimer one polusezone kad sam igrao vojvođansku ligu. Tog dečka, prepametnog da bi postao fudbaler, pamtim pretežno zagledanog u staklo akvarijuma po kom su plivali pejsaži ravnice, u autobusu je uvek sedeo do prozora, sa knjigom koju bi skrivao kao dnevnik čim neko pokuša da zaviri u nju, i njegove čudne opservacije potpuno su ga odvajale od kartaroša i alkosa iz desperado-ekipe sa ciničnim imenom "Radnički"...

"Radnički", čoveče!

O igračima da i ne govorim, ali čak ni iz uprave tog tima niko se u životu nije latio alata težeg od vadičepa ili tikvenog keca...

I naravno da su prema Mirku Domcu svi bili krajnje podozrivi, ne samo zbog knjiga i fakultetskih ambicija, već i samim tim što je i po tri rečenice u nizu umeo da sastavi bez imenica i glagola vezanih za seksualne delatnosti...

Jednom smo tako izlazili iz Pančeva, čini mi se, onamo u pravcu Kovina, iz jesenjeg sumraka izronile su olupine nekih sumornih kockastih zgradurina sa tinjavim prozorčićima, i ja sam se glasno zapitao ko tu živi?

"Pa, Hajdovi...", odgovorio je iz cuga. "Doktor Džekili žive u kućama sa crvenim krovom i dimnjakom. A ovde žive Hajdovi..."

E, pa...

Na štab privatne vojske Kapetana Čede nabasao sam dakle Negde Tamo Gde Žive Hajdovi, u sivom soliterskom getu na krajnjoj periferiji grada...

Usput su mi, doduše, slikovito objašnjavali da skrenem "kod jedne zgrade sa roletnama", ili "da pratim autobus do malo uvučene trafike koja ne radi pa onda produžim pravo", ali pomislio sam da je pametnije jednostavno potražiti parking sa najbešnjim automobilima, i nisam puno pogrešio...

Spolja je to mesto delovalo kao polunapuštenu baraku, a iznutra je delovalo kao skroz napuštena baraka...

Nije bilo zavesa, nehumano je zaudaralo na onaj ugljenisani pepeo iz pepeljara, a ispod ulaštenih izgužvanih zastava na zidu nalazio se jedino zastareli pisači sto sa odgovarajućim telefonom, oko kog se grupica Identično Očišanih okupila kao oko prvog radio aparata...

- *Ko ti treba, prijatelju?*

Na tu dozu neljubaznosti sam otprilike i računao. Oni maštovitiji bi taj manir možda nazvali i Oprenz, ali, ruku na srce, reč je naprosto o Nevaspitanju...

- *Treba mi Fantom...*

Rekoh već da njega malo ko sme tako da oslovi, i oni su kao po komandi pogledali u krupnog pavijana sa tetoviranom nadlanicom, tako da više nisam morao da se prisećam činova da bih odgonetnuo ko je među njima Glavni...

- *Dobro... a što? Ti i on ste neki prijatelji?*

- *Recimo da jesmo. Ja sam ga venčao kad se ženio drugi put...*

- *Sa Marinelom?*

- *Ne... Nego sa onom Holandankom...*

Mislim da je dotle nameravao da me odradi, ali signalna lampica mu je nakratko zasvetlela u pogledu, i tek tad mi se obratio i sa malo poštovanja...

- *Je l' tako? A da nisi ti možda onaj... kako beše... iz "Panonija-ekspresa"?*

- *Pa... Bio je to "Polonija ekspres", u stvari... Što i nije tako važno...*

No, Čedi je očito bilo itekako važno, čim Ksenia nije jedina kojoj je pričao o fatalnoj noći "kad sam ga zadužio do kraja života"? Priznajem da Pavijana nisam mogao da pronađem u svojoj kartoteci, ali bilo mi je jasno da je prilično blizak sa Fantomom, jer moj drug negativac baš nije od onih koji svoj život recituju po kafanskim stolovima...

- *Nadam se da i ja mogu pomoći? Kapetan je trenutno u Italiji... I zadržaće se neko vreme...*

Bila je to odurna laž, koju je on samo još više naglasio izgovarajući je tobož u poverenju. Kapetan naravno nije mogao ni da mrdne "preko", na njegovom kompasu već dugo Subotica i Vranje obavljaju funkciju severnog i južnog pola...

Prećutavši to prihvatio sam prijateljski pruženu ruku, tetovaža je bila staromodna i naivna, ali onaj ko je imao posla sa Tetoviranima i po tome može da zaključi radi li se o Veteranu ili o bezopasnom Pomodaru...

- *Pa, u pitanju je jedan naš dobar drugar... Zna ga Čeda dobro... On je, kako se to kaže "nestao" na frontu... Pa sam došao da vidim šta može da se sazna? Strpali su ih u kasarnu u autobus, i tu im se izgubio svaki trag... Već više od dva dana...*

Dovraga...

Tišina koja je nastala nikako mi se nije dopadala? Dovoljno sam odrastao da znam da se najgore vesti najlakše saopštavaju ćutanjem...

- *A... to ti je bio neki baš dobar drugar?*

Bio? Otkud sad taj perfekt? Verovatno Pavijan jednostavno nema veze sa gramatikom, ništa strašno?

- *Kum, šta da ti kažem? Zajedno vodimo radnju... Odrasli smo u istom kraju...*

I ponovo Ona Tišina...

Nešto su se dogovarali hladnim pokeraškim pogledima, uzalud sam prisluškiavao taj razgovor, za mene tu nije bilo razgovetnih emocija...

- *Eh... Kako da ti kažem? Ispala je teška glupost... Neka dileja od šofera ih je istovarila usred minskog polja... To mora biti daje to? Naksinoć, momci su se slučajno zatekli u blizini...*

Pavijan je očima pokazao ka dvojici iza sebe, ti navodni svedoci pomno su slušali šta on govori, ali nisu pokazivali nameru da se uključe u priču...

- *A to su sve bili jadni rezervisti... Amateri... Uhvatila ih je panika... Nekolicina ih je odmah pala, a neki su se smrzli, što ih je spaslo... Ali onda se iz šumarka pojavio jedan u vojničkoj uniformi, i*

pozvao ih rukom... Navukao ih sasvim blizu, pa pokosio mitraljezom... Kažu da ih je jako puno stradalo...

I... gotovo?

Četrdeset godina su nas Drugovi drilovali "ratnim spektaklima" navodeći nas na Sve Ovo, i Pavijan je očito poput većine odavno izabrao koji će lik glumiti, ali meni se to nikad nije primilo? Ja sam oduvek želeo da zaigram u jednom sasvim drugom filmu, u nekoj bezveznoj limunadi "iz života mladih", sa puno kolora, muzike i cmakanja...

- *A ostali? Njih su Hrvati zarobili?*

- *Koji crni Hrvati? Nema tu Hrvata... To je s ove strane, burazeru, barem dvadeset kilometra od fronta...*

Počeo je da pokazuje prve znake nestrpljenja, ali osećao sam se kao da se cenjkam oko Grujinog života, i bilo mi je potpuno svejedno šta misli Neki Tip Sa Istetoviranom Zrikavom Sirenom Na Nadlanici...

- *Kako nema? Pa otkud onda minsko polje? I onaj luđak sa mitraljezom?*

Prišao je i spustio mi ruku na rame, malo smirujući situaciju, a malo me i usmeravajući ka vratima...

- *Ih, otkud, brate? Ko zna? Neki seljak stavio mine da mu tenkovi ne idu kroz kukuruze... A onaj luđak, ko će ga znati? Tamo i nema normalnih... Mnogo je sve zapetljanije nego što se ovde predstavlja...*

Zastao sam još jednom, ali bolje da nisam. To ga je samo podstaklo da mi kaže ono što je odmah hteo, i kao da je odahnuo zbog toga?

- *Slušaj... Puk'o je on, prijatelju... Žao mi je, al je tako... Nema tamo nikakvih "nestalih"... Puk'o je, pomiri se s tim...*

*****

Smrt je iskusan igrač...

Za sve ove godine nije joj pošlo za rukom da me zaplaši, a onda je to izvela dvaput u istom danu. Nije joj puno trebalo da shvati da je primećujem tek ako se muva oko Nekog Meni Dragog?

Prethodne noći, noseći Anamarijine stvari do automobila, odjednom sam video sebe kako odlazim od svežeg groba, i ta silovito napucana lopta straha načas mi je izbila vazduh iz grudi, ostavivši me bez daha na pustom bolničkom skveru. Jedva petnaestak sati kasnije, držeći u ruci futrolu sa Grujinim naočarima, ponovo sam imao osećaj da držim burmu skinutu sa ruke mrtvacu, samo što je ovog puta To bilo daleko određenije i mirnije, i nikako nije prolazilo...

Umiru li pomalo i stvari sa svojim vlasnicima?

Šta je sve prošlo kroz naočare Zlatomira Grujovića? Koliko svetlosti i mraka, koliko brojeva, slova, razmazanih panorama i jasnih minijatura? Koliko gadosti i lepote?

Na šesti rođendan doneo mi je zeca u buškastoj kutiji od cipela. Dotad nisam znao ni jedno dete sa naočarima, i možda mi se zato činilo da on gleda više od ostalih? Dvorište je vrvelo od zečića, klinci su znali da sam od Tete već dobio jednog žutog, pa su mi svi redom poklanjali Drugara Za Jadnog Zeku Koji Nema S Kim Da Se Igra...

Do kraja ih je bilo čak osam, čini mi se, i svi ti kunići su samo upadali u njegove naočare, kao u mađioničarev cilindar...

Iste jeseni Te Naočare su pošle u prvi razred. Pa onda: Isa nosi seno. I triput tri su devet...

Rudnici "Kreka". Seljačka buna. Meridijani i paramecijum...

DonKihot...

Tera est stela...

Peti Euklidov postulat...

Nedeljom u šest, najčešće u "Zvezdi" ili "Narodnom", projektor je samo odbijao slike o platno, da bi ih povratnim srebrnim snopom ulivao u Te Naočare...

Buč Kesidi i Kid. Klod Leluš. Ludi Stric u krošnjama Amarkorda...

Kviz i serija...

Monti Pajton...

I prvi osipi blede boje po sivilu televizijskog ekrana...

Onda su Te Naočare pronašle "Let it be" na vrhu top liste "Bilboarda". I Grujino ime na vrhu liste primljenih na fakultet...

Pa su upile sva velika i mala slova iz knjižurina kojima normalni ljudi ne znaju ni naslove...

Dijalektički materijalizam. Imaginarna varijabila. Sredstva za rad i oruđe za rad...

I ne sećam se tačno godine, ali tu negde su se Te Naočare i tiho kucnule sa naočarima lepuškaste Gordane Strugar, nazdravljajući njihovom prvom poljupcu. I kao verni psić čekale na komodi u prvoj bračnoj noći. I zamaglile se jednom, pa još jednom, na kapiji novosadskog porodilišta...

A zatim su ponovo čitale bajke o uspavanim i probuđenim. Virile kroz vizir fotoaparata na priredbi u zabavištu. I patile se sa malecnim čvorićem na gumici, lečeći nogu lutke zvane Anabela Li...

Šta je sve prošlo kroz naočare mog prijatelja? Koliko poštanskih uplatnica i tajnih recepata za perkelt, koliko stihova i besmislenih novinskih članaka, koliko semafora, ablendovanja, nečitkih titlova i blistavih zlatarskih izloga?

Koliko samo nežnosti i Onog Drugog?

Može li to sve zaista izbrisati Neka Dileja Od Šoferu, tek tako, pritisnuvši kočnicu na pogrešnom mestu?

Puk'o je? Da se pomirim s tim?

Ne, Pavijane, ne pada mi na pamet...

Jer kad bih se pomirio s tim, posvađao bih se sa svim onim u šta sam ikad verovao u ovom životu...

A i bez toga sam u priličnom sosu...

*****

Jednom, pre dvadesetak godina, osetio sam neodoljivu želju da išamaram svog oca...

I do danas me to nije prošlo...

Štaviše, saznanje da je on taj koji potpisuje pozive za moje "vojne vežbe", i šalje mi miliciju na vrata, učinilo je ostvarenje mog mladalačkog sna sasvim realnim?

- *Nemoj, dušo... Barem ti budi pametan... Pa, znaš kakav je on?*

Naslutivši zlo još u mom telefonskom izlivu besa, Mama je otvorila pre nego što sam zazvonio i molećivo se postavila ispred, ali ona je krhka ženica, sklonio sam je u stranu jednom rukom, kao pletenu baštensku stolicu...

- *Sve je u redu, kevo...*

Nije ga bilo ni u dnevnoj sobi ni u trpezariji, ali stanovi u novogradnji su takvi da se u njima ni Hudini ne bi istakao u igri žmurke..

- *Gde je genije?*

Probao sam vrata kupatila, i laknulo mi je kad sam video da nisu zaključana. Ne zato što ih u tom slučaju ne bih mogao otvoriti, nego zato što bi me još jednom osramotio da se zaključao unutra...

- *O? Zdravo, sine...*

Bio je uplašen, naravno, ali to je njegovo prirodno stanje...

Gledao me je sa svih strana iz ogledala trostranog toaletnog ormarića, nasapunjan i sa brijačem u ruci, ocenio je da je pametnije da se ne okreće, i primirio se kao gušter na vinogradskom međašu...

Bože, zar je to onaj Strašni Čovek koji je godinama pokušavao da otkrije šta volim, da bi to mogao da mi zabranjuje?

Ovaj dedica ovde?

Bela atletska majica otkrivala je vrh povijenih pegavih leđa i ramena koja su podrhtavala od straha, osetio sam kako u meni bes naglo devalvira u sažaljenje, i bilo mi je jasno da će se i ovog puta izvući...

- *Idi, bre, Risto... Budalo jedna nesretna...*

Klonulo sam se razapeo o tesni dovratka, bilo mi je pomalo kilavo zbog majke, ali ona je ostala na servilnom odstojanju prave Balkanuše, i ponadao sam se da bar nakon duge tišine koja je usledila neće postaviti Ono Pitanje koje mi jedino i postavlja poslednjih godina...

- *Jesi li gladan, mišico?*

Ne vredi, eto...

Poželeo sam da i njoj odbrusim nešto prigodno ali znao sam da nemam prava na to, vidamo se isuviše retko da bih ispunjavao bonus za Male Porodične Vulgarnosti. No, i pogled koji sam joj uputio očito je bio dovoljno grub da je uvredi, čim je Gušter na njega konačno reagovao, iznenada trepnuvši u ogledalu?

- *Kako se to ponašaš prema majci?*

Trgao sam se i prišao mu korak bliže, a arhitekta koje su projektovale solitere krajem šezdesetih znaju da to u stvari znači da sam mu prišao jako-jako blizu...

- *Ti baš ne znaš šta je dosta, frajeru matori? Ne misliš da si dovoljno trgovao mojim životom?*

Počeo je da uvlači glavu kao kornjača, ali oklop njegovih ramena pokazao se preuzak za toliku glavu. Izgleda da sam s njim na ovaj način trebao razgovarati još jedanaestog juna devetsto sedamdeset i neke, kad me je u dogovoru sa svojim vajnim prijateljima iz Vojnog Odseka na prevaru poslao u vojsku?

- *Šta ti je... zaboga?*

- *Ajde, ne pravi se blesav... Znaš ti šta mije... Dečaci ginu da bi vi samozvani heroji opravdali svoje gratis-živote... Boli tebe što je i Gruja verovatno zauvek nestao negde na frontu... Sve bi nas ti prodao za tu svoju ponižavajuću penziju...*

*****

Imao sam strašan plan...

Klub je nas trojicu osamnaestogodišnjaka na sezonu ustupio "Radničkom", kako se to onda radilo, i ja sam svetski odigrao kvalifikacije za drugu ligu...

Četiri pogotka na četiri utakmice. Tri devetke i osam zarez pet. Šetnja u gol na naslovnoj "Sportskih novosti"...

I normalno, odmah su po mene poslali "mercedes" i Acu Prevaranta, on je bio zadužen da vrbuje klinge i obrlati ih na desetogodišnji ugovor, ali čvrsto sam rešio da ništa ne potpisujem...

U to vreme igrači su mogli u inostranstvo tek sa dvadeset i osam, i zamislio sam da se stisnem, odigram koju godinu kao amater, uguram ga "Hajduku", "Zvezdi" ili "Partizanu", pa kuc-kuc na prozor "Real Madrida"...

Prvo su nudili "sve po propisima". Pa garsonjeru. I kafić, za koju godinu...

Na kraju su i Matorog upregli da me ubedi, ali tad sam već uveliko bio rezistentan na njega. A onda je stigao poziv za vojsku, samo tri dana pred polazak, i bio sam dovoljno naivan da se baš referentu koji određuje regule požalim kako je to neregularno. Upisao sam faks na brzinu, što je u to vreme bilo lakše nego danas, ali bilo je prekasno za odlaganje. U inat nisam tražio pomoć od Kluba. Znao sam da su to oni i zakuvali, ne bi li me naveli da potpišem...

Čakovec je ipak bio grad po mojoj meri. A i Major Selec, fanatik malog fudbala, komunista od kog ni biskup nije bolje znao crkveni kalendar. Svaki svetac i kirbajn bili su naši. Nema mesta u Međimurju u kom nismo igrali...

A to su predeli skladnih suprotnosti...

Ulice ravne a curice pune krivina. Čaše zamagljene a vina bistra. Tamburaši raštrkani a stolovi spojeni...

I nijedan birtaš nije tražio da mu platim. Ni jedna učiteljica da je ženim. I ni jedan dežurni da mu pokažem dozvolu za izlazak...

Ali blagostanje ima svoju cenu...

Mene je, na primer, koštalo tetive...

Tereni su bili betonski, tvrdi, ni đilkani iz seoskih timova nisu bili puno mekši, a Pravi Igrači uvek igraju u patikama sa najtanjim donom, zbog osećaja i rolanja "tabanom", da sad ne objašnjavam puno...

Iz kasarne sam, uglavnom, kući otišao šantajući...

Doktor je rekao da moram mirovati godinu dana, a bilo mi je jedva dvadeset. Što me danas neko ne natera da mirujem godinu dana? Onda nije bilo šansi da se to izvede...

Pokušao sam posle osam meseci, pa se ponovo povredio, pauzirao još šest, i tek tad se konačno "vratio"...

Ali više ništa nije bilo kao što je bilo. Postao sam samo Još Jedan Od Momaka Kojima Je Do Toga Jako Stalo. A u tome već nisam bio najbolji...

Ulazio sam nekoliko puta kao zamena, malo na levo malo na desno krilo, trener je bio Kamenjar i nije me voleo, a znao je da je to najbolji način da upropastiš igrača...

Na proleće su me opet "ustupili" u drugu ligu, ali nisam se ni pojavio na prozivci. Moja generacija okupljala se u Argentini, daleko, predaleko, čak ni snovi više nisu dobacivali do tamo. A možda je mali Mario Kempes dobio "buba-maru" za jedanaesti rođendan iste godine kad i ja? Možda je Karl-Hajnc Rumenige igrao za školu neke iste kišne subote, u neko isto vreme? Ili Tigana? Gaetano Sirea. Nadobudni "Doktor" Sokrates...

Kako bih im objasnio zašto me nema? I da putujem na gostovanja najdalje do Trebinja ili do Bugojna? Nisam mogao da smislim izgovor ni za sebe, a kamoli za druge. I, kad su se u Klubu setili da me suspenduju na dve godine, bilo je prekasno. Ja sam njih već uveliko suspendovao za sva vremena...

Par meseci kasnije Aca Prevarant mi je u nekom društvu rekao kako je prava šteta što sam u najgori čas otišao u vojsku, pokidao sam mu sva tri zlatna dugmeta dograbivši ga za blejzer, ali on se kleo da Klub s tim nije imao veze i da je sve smislio i izveo moj matori, ubeđen da će me "vojska malo naučiti pameti"...

- *Jesi li mi ti smestio onaj poziv?*

- *Na neki način, sine. ...Ali... Nisi me valjda zbog toga probudio? Pa to je bilo za tvoje dobro... Sledećeg jutra preselio sam se kod Tete, i nikad više nisam prenoćio u domu svojih roditelja...*

A njega otad objašnjavam isključivo kao Muža Svoje Majke... Što svi neupućeni smatraju odličnim fazonom...

Poznato je da se u crnomanjastoj porodici moje majke Emotivni rađaju rede i od Plavookih, a i ti retki sabijaju svoje osećaje, deformišu ih, kao one Kineskinje koje od detinjstva nose male drvene cipele, da bi im stopalo izgledalo navodno lepše...

Na vest o Grujinom nestanku samo je malo dotegla svoje freskoliko lice i lagano oborila pogled. No, ona ionako već godinama izgleda kao da nekom izjavljuje saučešće...

Keva je dobra žena, ja to najbolje znam...

Ali znam i da mi ne bi bilo nimalo drago kad bih čuo da je Grujina stara bez suze i bez reči primila neku ovako lošu vest o meni?

- *Ajmo, mama...*

Prebacio sam joj ruku preko ramena i otrpao je do dnevne sobe, opirala se kao šiparica koja ne dopušta da je momak zagrlj pred bioskopom, mislila je jedino o tome kako da se izmigolji i donese činjicu sa kiflicama...

Dole, na raskrsnici, brundali su zeleni kamioni sa maskirnim ciradama, niko ih više i ne zagleda, Ljudi su definitivno vrsta koja se dresira lakše i od nemačkog ovčara...

Dovraga...

Nikad nisam ni pomišljao da ću doživeti rat?

A, ako i jesam...

Sigurno nikad nisam pomišljao da bih se mogao zadesiti na pogrešnoj strani?

- *Ne greši dušu, dete moje... Nemoj... Ja sam ti oduvek želeo najbolje... Nikad tata ne bi uradio nešto što bi tebi moglo naškoditi...*

Šćućurio se s druge strane trpezarijskog stola stiskajući neki proćelavi frotirski peškirić, i moje raspoloženje talasalo se kao koncentrični krugovi na vodi. Sažaljenje se pretvaralo u bes što prema njemu više i ne mogu osetiti bes nego jedino sažaljenje, i tako redom, krugovi su postajali sve tanušniji i tanušniji, kako su se širili...

- *Na koga si samo tako naprasit, sine? Star sam ja čovek... Danas si mi skratio život za deset godina...*

Za deset? Šta ćemo sad? Bojim se da si u tom slučaju već u minusu...

- *Znam kako ti je zbog Gruje, ali... Možda je samo ranjen? Ko je živ mogao i da pretpostavi da se to može ovalno završiti?*

Ko?

Ne mogu da verujem da me to on pita?

- *Pa... Možda ti, Ristivoje? Da nisi slučajno ti mogao pretpostaviti? Proveo si život pričajući priče o Batini i četrdesetčetvrtj... Šta si mislio, da ovi današnji meci ne ubijaju? Da je to neka ekološka municija?*

Zaplakao je, i to je zaplakao sasvim dobro za nekog ko to izvodi prvi put u životu? U mom kraju se od očeva inače ne očekuje da ikad zaplaču, ali se od njih ne očekuje ni štošta drugo što je on meni priredio, na kraju krajeva...

Da, Batina je bila njegov rak...

Mama mi je pričala da je dotle bio sasvim drugi, i da je po njegovom povratku iz te besmislene bitke shvatila da čovek ponekad može i samo delimično poginuti...

Ali on je taj masakr uporno veličao do neba...

Izgleda da su se Samozvani Heroji, kao seksualno zlostavljani klinci, zarekli jedan drugom da nikad nikom neće otkriti šta se stvarno zbivalo u Pravom Velikom Ratu?

No, Muž Moje Majke bio je na dobrom putu da nakon pola veka pogazi zakletvu, i prizna da bi Berlin do danas ipak nekako pao i bez tog okasnelog žrtvovanja Hiljadu Bačkih Dečaka nezasićenim bogovima Haosa. Utonuo je u stolicu pognuto i atrofično, kao da je u stolici sa točkovima, a majka je iza njega nemo statirala sa tacnom u ruci, kao kopljonoša u Vagnerovoj operi...

- E, dete moje... Dete moje...

Pred njim se ponovo uzdiglo Ono Brdo S Druge Strane Reke, u miru primetno tek ponekom biciklisti koji mora uz njega, ali u ratu orkanski visoko. U blagorodno Baranjsko čokoće ukopali su se te kasne jeseni olinjali vukovi Vermahta, svaki sa po četiri rečke na kundaku svoje puške, i sami zbunjeni nepromašivim plutajućim metama koje im je neki Veliki Šusterski Strateg tako velikodušno postavio po penušavoj tinti talasa...

- Da ti samo znaš... Da si ti samo video Tu Mladost... Kako se topi... Ta Mladost... Kako tone ne puštajući glasa... U onoj magli koja podmuklo sapliće vesla... I izdajnički se spušta sve do vode...

Amnezija je očigledno prestala, lažni bakrorezi razdrljenih proletera koji naskaču na bunkere konačno su potisnuti skicama Nečijih Zbunjenih I Uplašenih Sinova, koje iz pretrpanih čamaca natopljeni crni šinjeli, kao crni đavoli, cerekajući se odvlače u ledene dubine...

Šta mi je trebalo da prelazim ovaj put od Osvetnika do Ispovednika? Nije on vernik koji se može iskupiti jednim očenašem? Rezervaciju za Pakao potvrđivao je uredno svakih dvadeset godina. Četrdeset osme, Šezdesetosme, Osamdesetosme...

- Dobro, da ne pričamo više o tome... Čeka me puno stvari koje moram obaviti... Neću biti ovde neko vreme...

Požurio je da kaže još nešto, pokušavajući da u jednu rečenicu nagura ono što je čutao dvadeset godina, a to ne ide tek tako...

- I sad svi kažu da bi ti bio Veliki Igrač... Ne znam... Ja sam želeo jedino da diplomiraš... Bilo je tu mesta i za jedno i za drugo... Samo što si ti bio tako svojeglav... A ja verovatno nisam znao pravi način...

Nisi, Risto... Sasvim sigurno nisi...

Ali, da raščistimo i s tim, ja nikad ne bih postao Veliki Igrač. Ne bih, to nažalost odavno znam. Naučio sam da kod Velikih Igrača nema "eh, samo da je" i "eh, samo da nije". Zbog toga su i Veliki, naime...

- Budi miran... Ti si mi samo pomogao da dođem do dobrog izgovora... Ja sam u stvari imao sreću da ne dospem do nivoa na kom bi se otkrile i moje silne mane, ako ćemo pošteno... Veliki Igrač nikad ne bi ni otišao u vojsku, pre svega... A kad bi i otišao, sigurno se ne bi povredio... A kad bi se i povredio, vratio bi se kao da se ništa nije desilo... To je to... Veliki Igrači su nezadrživi... Sve one bajke o lenjim talentima i vrednim antitalentima... O baksuzima koji bi daleko dogurali da ih nije mrzeo trener, da se nisu propili, da nisu imali privatnih problema... To su priče za palanačke berbernice... I meni je kao "malo falilo"? Koliko to? Jedan korak? E, vidiš, u taj korak staju svi igrači ovog sveta... Svi zanesenjaci redom... Od mene pa sve do Johana Krojfa...

I, eto...

Istina je preplašena mala lisica...

Najčešće je jedino vikom možeš isterati...

Osetivši ogromno olakšanje, zaključio sam da čovek da bi to doživeo ne mora uvek zbaciti teret sa sebe. Ponekad je dovoljno da samo prizna da ga nosi...

- Opet ideš negde na put?

Majka se dugo spremala da to pita, čekala je potpunu tišinu, svoj omiljeni šlagvort, ali i tad joj se glas jedva čuo...

Da neko zapisuje sve ono što moja keva izgovori, taj u zadnjih desetak godina definitivno ne bi ispucalo više od tri-četiri uskliknika...

- Da, idem na put... Moram... jednog klinca da prebacim... negde...

Zamalo da sam rekao i koga to, i gde, ali na vreme sam se setio stare izreke koja se može prevesti i kao: Ne veruj cinkarošu ni kad ti njegova žena kiflice na tanjiriću donosi...

- I, mama... Može se desiti da se javi devojka koja se zove Anamaria Šopronji... Ne verujem, ali ko zna? Ona ima ključ od stana, ali trenutno je u bolnici... Šta god joj bude trebalo... Pazi:šta god... Ja ću se vratiti po nju čim bude moguće... Ona je... Kako da ti kažem... Neko do koga mi je jako stalo...

Ona je Moj Razlog, u stvari...

Moja mala unikatna dragocenost u zalagaonici ovog ludila...

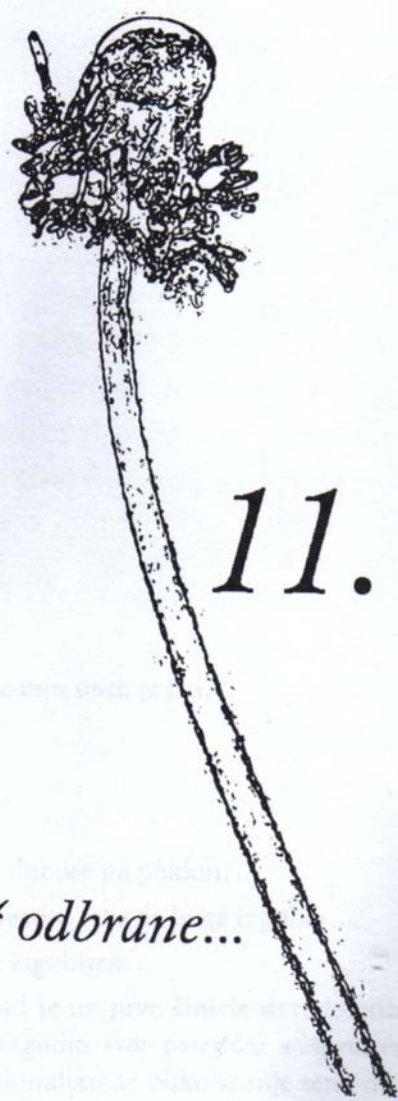
No, još pri pomenu Anamarijinog prezimena Onaj se uzvrpoljio, došetao sam do njega strogim korakom profesora koji je otkrio muvanje u poslednjoj klupi, ali morao sam sestiti da bih dospeo u snop tog oborenog pogleda...

- Nešto nije u redu, Risto?

Majka je takođe vrlo dobro znala šta ga muči, ali je odlučno prekrstila ruke pokazujući mu da ovog puta ne računa na njen glas. Nenaviknut da bude nadglasan u kombinaciji nas troje, nemoćno je odmahnuo glavom, ali ja sam se nalaktio strpljivo, kao prekaljeni Udbaš kom se još nije desilo da mu neko ne potpiše priznanje...

- Ali... Sine... Mađari su tebi ubili dedu...

- To stoji... Ali će zato tebi roditi unuka... I onda ste valjda konačno egal?

11.

poslednji igrač odbrane...

Kad bi prvi ženski...
Vrta dacha Pupovi...
Pa Topovi...
Pa Loppovi...
Ostali se i ne pozivaju. Ostali u...
Za poslednjeg igrača odbrane...
A delovak je tako brzozlo...
naden...
povratnik na...
komad odliček najbolje...
za...
1992

Kad Rat pravi žurku, redosled gostiju uvek je isti... Prvo dođu Popovi...

Pa Topovi...

Pa Lopovi...

Ostali se i ne pozivaju. Ostali se donose na poklon...

Ali najčešće ne moraš ni učestvovati u ratu da bi ga izgubio...

Za pametnog čoveka svaki rat je izgubljen...

A delovalo je tako bezazleno kad je uz prve činjele devedesetih Promenadni Orkestar Zlokih Staraca zagudio svoj patetični *adaggio con molto passtone* na bodljikavim žicama nacionalizma? Niko se nije setio da su uz taj komad oduvek najbolje plesali Najgori, začas se našao par da otvori bal jednom okretnom igrom u suprotnom pravcu, i tako, korak nazad, dva koraka nazad, es-tam, es-ratata-tam, pa nikad kraja...

Tek je ova strpljiva jesen, kao manastirski restaurater, svojom paperjastom četkicom konačno otkrila neke potpuno nove likove pod gornjim slojem fresaka socijalističkih svetaca i mučenika...

Sad se svi kunu da su od početka sve znali? Kanda jedino šaćica Nas Naivnih nije učestvovala u toj pedestogodišnjoj zaveri dvadeset i dva miliona ljudi?

Sve je manje onih s kojima možeš popričati o tome, razgovori su prerasli u nadvikivanja, ali čak ni tako niko ne čuje svoje sagovornike...

A grad su pod svoje uzeli Amnestirani...

Ovo je jedina zemlja na svetu u kojoj se ubistvo iskupljuje ubistvom, a pljačka pljačkom?

Klišee uvek isti: Razbojnici zauzimaju lokalni hotel i salun, Šerif je pokvaren i podmitljiv, a One Kukavice, kako se već skraćeno objašnjavaju Normalni Porodični Ljudi, nemaju petlju da išta preduzmu...

Gde je taj Maskirani Jahač koji će razjuri Maskirne? Kopita se odasvud čuju, ali nigde konjanika na vidiku? Izgleda da je i njemu jasno s kim bi ovde imao posla?

*****

- Izvinite ako ste me čekali...

- Upadaj, Arone... I nemoj mi govoriti "vi", molim te...

Akcent na kom bi pozavidele i sobarice iz predratnih komedija odavao je da se Anamarijin brat druži samo sa svojim zemljacima, ali to sam mogao naslutiti i po modi koju je terao? Izvesni Mladi Mađari imaju svoje diskretne oblike otpora prema Svemu Ovome, a tršava frizura i militantno-sektaška garderoba samo su najuočljiviji od tih...

Ali takvi su svi ovde. Ravnica je sa svih strana širom otvorena, i narodi su naučili da se od nje čuvaju zaključavajući se u sebe...

Rusini se tako pretežno žene Rusinkama, Slovakinje se udaju uglavnom za Slovake, Ovdashnji Bosanci će po nevestu radije zapucati na neku zavičajnu čuku iznad Mrkonjić-grada nego što će isprositi Sremicu?

Sela su opasana dubokim jendecima zaziranja, i seljani su se od inovernih vampira vekovima štitili na sve moguće načine, čak i nakaradnim incestnim venčičima okačenim povrh bračnih postelja...

Na nacionalnoj paleti Vojvodine boje su se oduvek teško mešale. Zato ta jarka kompozicija izgleda dobro jedino kad se malo odmakneš od nje, no, tako se slike i posmatraju u pristojnim galerijama?

U gradovima ipak ima ohrabrujućih izuzetaka, pa me nije iznenadilo što je prepredena Gospođa Šopronji starije dete dala u srpsku, a mlađe u mađarsku gimnaziju...

Pusti ti to. Nikad se ne zna...

Eržebet na životnom ruletu igra na sigurno, pola žetona na crveno, pola na crno, malo par, malo nepar. Na taj način se, doduše, nikad ne može dobiti, ali ni izgubiti? A u ovim gubitničkim vremenima "ne gubiti" je ponekad isto što i "dobijati"...

Kćeri je dakle bilo dopušteno da skinе zar i feredžu Zatvorenosti i ubaci se u redove Nevernika, ali je zato sin odabran da nastavi tradiciju hermetičnosti svog nepoverljivog Plemena...

- Mogu ovo da držim kraj sebe?

Seo je u kola obazrivo, kao na zubarsku stolicu, i učtivo spustio kraj nogu neupadljivi platnени ranac, jedini prtljag koji je poneo na put...

- Naravno... To ti je pametno... Da si natovario trkački bicikl, pijanino i kavez sa kanarincom, carinici bi još mogli posumnjati da nameravaš da zбриšeš iz zemlje?

Ni osvrtno nije reagovao na to što sam rekao, sugerisao sam njegovoj majci da je bolje da on ne zna ništa o "rađenom" pasošu, ali ona ga je izgleda podučila da je bolje da ne zna ništa ni o čemu?

Čudan svet su Manjinci? Podozrivi do uvredljivosti. A nije njima u Bivšoj Zemlji bilo baš tako nepodnošljivo?

Bezobzirno silujući Naciju, Komunizam je, naime, izrodio takozvane Nacionalne Manjine, i presudna većina Manjinaca brzo je naučila da koristi autoritet svog strašnog oca. Za sve se biralo po famoznom "ključu", taj ključ otvarao je vrata mračnih političkih prečica i katakombi, ali kroz njih su ipak hrlili samo Najgori, kao što je to slučaj i kod Većinaca, na kraju krajeva...

Mnogo bolji profit ostvarili su oni koji su se bavili usledelim "pratećim delatnostima", kao prodavci pljeskavica na buvljoj pijaci...

Takozvana "Autonomna Pokrajina" bila je aždaja sa pet službenih jezika. Pet prevodilaca za zadnju skupštinsku besmislicu. Pet lektora. Pet daktilografkinja. Pet komentatora sa svakog svetskog prvenstva u svemu...

A radio-televizija se uzdigla na brdu iznad grada kao citadela tih Zloupotrebaša. Uzeli su za svoj moto neznatno izmenjenu Vukovu maksimu, "Čitaj kako (ti) je napisano...", a od Sistema za uzvrat dobijali iluziju da su Novinari i Umetnici. U mnogim redakcijama bilo je više zaposlenih nego što je bilo gledalaca emisija na kojima su se godinama obučavali. I svi su živeli sretno...

Ali onda je izbio rat, rat se u stvari samo nastavio tamo gde je jednom davno stao, i silan svet je pobeo Preko...

I neka je...

Samo jedna stvar je besmislenija od odlaska u Ovaj Rat. A to je odlazak u Ovaj Rat nekog ko nije ni Hrvat ni Srbin...

No, za jatom Mladih Manjinaca koje se na dugi let ka severu otisnulo u nužnoj samoodbrani, poletele su još neke ofucane ptičurine, i to nisko, baš nisko, kao moj drug Lučijanu, na primer...

Pročelavko zvani Finta, dribler sa iksericama koji nije znao šta je dosta, ni na terenu ni u životu...

Tata Ministar je je od seoskog nastavnika za tri decenije prešao put na koji čak i Ameri potroše tri generacije, a sin svog oca isticao se kao akcijaš, omladinski rukovodilac, ludo se provodio kao stipendista u Bukureštu, da bi završio kao glavni i odgovorni urednik redakcije za sinhronizovanje Pink Pantera na rumunski, ili tako nešto? A onda, čim su krenuli prvi pozivi "za vežbe", svestan da je ovde redenik privilegija ispucao do poslednjeg metka, Lučijanu Finta je unovčio dva velika stana stečena samopregornim manjinizmom, i upustio se u dribling sa kompletnom kanadskom administracijom, zatraživši politički azil kao "osoba od malena terorisana od srbo-komunističkog režima"...

Ali, moguće je da ja malo preterujem? Zbog svog jezuitskog shvatanja fer-pleja nikad i nisam imao šta da tražim u Toj Igru? A priznajem da se ni u ovim grozničavim prebrojavanjima gena ne snalazim baš najbolje?

Glupi fudbal me je, eto, ubogaljšio i kosmopolitizmom, od reprezentacije Malog Zabavišta pa do tekućih spondilotičnih "rekreacija" ni jednom nisam zaigrao u timu Etnički Istih, ali zato sam se bar napobeđivao, ako je to uteha...

Nisam birao saigrače po grbu na prsima, birao sam ih po grbu u prsima, po nekom Našem Grbu, koji se ne skida tek tako, s majicom... I, svaka čast svakom...

Ali Nacionalnost je ipak samo jedna romantična stavka životnog formulara...

Amateri su definitivno morali ispuniti daleko više od toga da bi zaslužili da budu u ekipi sa mnom...

*****

Aron me je zamolio da usput stanemo, da se još jednom pozdravi sa devojkom...

Uz ime koje je naveo zamislio sam besnu vižljastu garavušu, tek-tek zrikiš, bez suvišnih detalja pod žutim puloverom i sa malom fajterskom guzom koja se u klasičnim farkama vrpolji kao jazavac u džaku, ali ona je na žalost izgledala onako kako ju je on zamislio, a ne ja...

Pred samoposlugom pri kraju keja sačekala nas je ispijena cvikerašica u istegljenom duksu, ni plava ni smeđa, sa količinom bubuljica koje bi pravilnije raspoređene namirile ceo jedan razred srednje trgovačke škole, i on je potrčao ka njoj korakom dosledno skinutim iz "Orkanskih Visova"...

Ljubav je, kažu, slepa?

OK...

Ali slepi imaju izraženo čulo pipanja. A ovde nije bilo šta ni da se pipne?

No, vaspitano sam se okrenuo na drugu stranu, Tvrđava je puštala pufnaste oblačice iz svoje lule, i bio bi to pravi dan za putovanje, da je to pravo putovanje...

Na ugaženom širokom travnjaku zamorila je velika grupa ljudi, bili su obučeni bez ukusa, nevešto, i videlo se da im jednobojna garderoba daleko više odgovara?

Penzionisane Starešine JNA...

Svakog popodneva ti Civili S Greškom igraju boce na novosadskom keju, i ne zna se šta je tu neprirodnije? To što igraju boce pokraj Dunava, ili što igraju boce dok nahvatani klinici čame po rovovima pedesetak kilometara dalje? U svakom slučaju, navikli su nas da su tu, i po broju novodošlih kibicera sad već uspešno nagađamo kog se dana Naša Hrabra Armija strateški povukla i iz sledeće zapadne kasarne?

- *Ko su ovo? Miting?*

Aron se opraštao kraće nego što sam očekivao, i gotovo da me je zbunio svojom klimavom pojavom, vidno ozarenijom nego koji trenutak ranije...

- *Ne, to su Vojna Lica... Vidiš koliko ih je? Da je svaki od njih bacio samo po jednu tu bocu na neprijatelje, rat bi odavno bio gotov...*

Ukosio je očima kao lisičić, s njim će izgleda ipak ići lakše nego sa njegovom premazanom kevom?

- *Eh... Blago Vojnim Licima... Njih bar niko ne tera u rat...*

*****

Prešli smo neverovatnih sto kilometara a da nas niko nije zaustavio? Nema milicije toliko koliko ja puteva po Vojvodini znam...

A nema ni čutljivih saputnika...

U vetrenjaču Aronove mašte bilo je dovoljno pirnuti samo ovlaš, kao u vreli supicu, i mali mutko očas se preobrazio u brbljivog trgovačkog putnika koji je narednih sat vremena pokušavao da mi uvali kojekakve *konfiguracije*, no, ja baš nisam neka mušterija za procesore i gigabajte...

- *Japanci, na primer, kompjuter sad serijski ugrađuju u sva bolja kola... I uvek ti tačno pokazuje gde si, koliko auto u tom momentu troši, koliko goriva još ima u rezervoaru, i u metar ti ispiše koliko još kilometara možeš preći ako voziš, recimo, prosečno šezdeset? A? Šta kažete na to?*

Kažem: fala lepo...

Ja i bez te spravice vrlo dobro znam da smo pet kilometara pred granicom, da auto troši kao švalerka direktora rafinerije, i da imam benzina do Pešte pa malo nazad, verovatno i do one pumpe kod Kiškcreša, ako iz cuga nabasam na izlaz iz grada?

A prosečno šezdeset vozi ti, kad jednom položiš...

- *Roditelji moje devojke teraju "senatora", znate... I on ima tu napravu, samo nešto primitivniju... Za šta su ekstra doplatili...*

Roditelji? Devojka? Ljudi na tvom pustom hardverskom ostrvu? Najzad...

Ukazala mi se retka prilika da malo humanizujem razgovor, i nije mi padalo na pamet da je propustim...

- *Da, to je super... Nego... Tvoja devojka... To je baš ozbiljna veza?*

Promena teme zatekla ga je u pozi oduševljenog deteta, i nevoljno se zavalio u pozu muškarca koji razgovara sa muškarcem, spustivši intonaciju barem za tercu...

- *Pa, jeste... Mislim, odlično se slažemo u svemu... A to je sve lutrija... Devojke su danas nekako... Isuviše nepristupačne...*

Nepristupačne?

Ove opajdarice koje pre nagovoriš da skinu gaćice nego šminku? Ma. daj... Nemaš ti pojma šta je sport...

- *Aha... Pa misliš li da se ženiš?*

- Ne još... A vi?

Svom srećom, iz te sabljaste krivine odjednom se isukala naoštrena policijska patrola, panduri su, eto, doživeli i da im se obrađujem? Jedan bezizražajni *Robocop* je upravo zaustavljao za njih mnogo zanimljiviji autobus, samo mahnuvši da prođem, i to sam iskoristio da se malo oporavim od Aronovog niskog udarca, zalud se nadajući da će on u međuvremenu zaboraviti gde smo stali...

- Pa? Koliko je vama već godina?

- Čekaj malo... I rekao sam ti da mi ne govoriš "vi"...

Udubio sam se u retrovizor kao u periskop, proveravajući, tobož, da li Zakon motri za nama, ali nije upalilo, klipan i dalje nije skidao pogled s mene...

- Nije to jednostavno kao što misliš... Nisi čuo da u nekim igrama dame biraju? Znaš, ja sam već svašta prošao... I pomalo istrošio baterije, na žalost... Što me čini i nekako dodatno starijim od tvoje lepe sestre...

Pa se ponekad osećam kao imela u zelenim krošnjama njene mladosti. Kao nepotrebni prigušivač na revolveru svih tih raspucanih emocija. Njen smeh je glasniji, njen bes strasniji, u svakom našem ehu Ona odzvanja kad ja uveliko utihnem, mesečina se veselo sanko po svili njene kože dok tu, odmah pored, tama u kalupima mojih bora izliva strune za svoju melanholičnu lutnju. Da li sam time što je toliko volim stekao pravo da je sad povlačim za ruku kad zastane pred izlozima koje sam ja već odgledao, i da joj sebično prepričavam sva ona uzbudljiva poglavlja koja čezne da pročita? Da li sam time što sam zapalio tu buktinju stekao pravo da sad njen uzdrhtali plamen umaram u promajnim pećinama svoje rezigniranosti, i da li se ona uopšte rasplamsala zato što sam je ja zapalio, ili bukti naprosto zato što je Buktinja, sam đavo će ga znati?

No, bilo kako bilo, Ona je suvlasnik moje sudbine...

Kupivši me za par osmeha na pijaci Robova Pomirenosti povelala me je u svoju osamljenu palatu obraslu bršljanima mašte, dobro znajući da ću i ako me oslobodi neizbrisivo nositi njen žig, da ću se ubuduće i radati s njim, kao s neobičnim mladežom na mišici...

Rešila je ovaj rebus od mog života prosto, poput kafanske zagonetke sa šibicama u kojoj pomeranjem jednog jedinog drvceta promeniš smisao svega, i onako u prolazu, kao da traži prašinu na polici vitrine, izdrobila je pod prstima delić natrule cirkuske mreže nad kojom sam tako nepromišljeno hodao po žici, i istog tog trena postao sam svestan nad kakvim sam bezdanom, i pod kakvim sam bezdanom, i kakav to bezdan nosim u sebi...

Tim trunčicama dodala je troprst pepela prvog lista spaljenog te jeseni, dve kapi mleka iz stabljike poslednjeg miholjskog maslačka, i još ponešto, što je ipak njena tajna, i smučkala mi naročiti Čaj Od Strahova, spasonosni protivotrov za sve one opore Jabuke Ravnodušnosti koje su zle čarobnice godinama ostavljale u mom prozoru...

A usput me je i zauvek omadijala tim napitkom...

- Bio sam jutros da se oprostim s njom... Mnogo je bolje... Prvi put je sama ustala iz kreveta...

Rekli su mi, Arone...

I ja sam svratio u bolnicu pre polaska, baš je zaspala i nisam hteo da je budim, samo sam je poljubio, poželevši da sanja sve ono što sam došao da joj kažem, i duboko ušmrkao prah njenog mirisa, znajući da je to jedina droga koja me može dići iznad ovog ludila...

- Ma, Anamaria vas puno voli... Verujte mi...

Šta ti je, sinko?

Ti ćeš me baš naterati da ti kažem koliko mi je tačno godina?

Prestar sam, zar ne vidiš, za leksikone i pozdravljanja na velikom odmoru?

Okrenuo se ka meni koliko god je to u kolima moguće, i strpljivo sačekao da nam se pogledi sretnu. Nekako je pogodilo šta mislim, ne znam kako, ima momenata kad bi i najbolji glumci teško išta odigrali s mojim licem?

- Verovatno vam zvuči detinjasto, Petraš, ali kad vam kažem... Ja to vrlo dobro znam... Sve znam... I za bebu znam još od prvog pozitivnog testa...

Hej?

Ovaj klinac je stvarno Puna Vreća Iznenadenja...

Pogledao sam ga začuđeno i on mi se dobroćudno osmehnuo, tog časa smo postali rođaci...

- Ti si taj Tajanstveni Poverenik? Priznajem da sam tipovao na nekog drugog... E, da sam znao... Davao bih ti džeparac, pozajmljivao kola... Vodio te na utakmice i koncerte...

Na stotinak metara ispred nas zatreptala su dva žmigavca na repu gusenice koja je puzala ka granici, i on je brže-bolje stavio naočare, računajući valjda da je sad najvažnije ličiti na svoju fotografiju u pasošu?

- *Neka-neka... Samo vi mene večeras odvedite na kesten-pire u Pešti... I sve ću vam oprostiti...*

*****

Granice se i postavljaju da bi se ljudi radovali kad ih pređu...

Ali samo u najmračnijim državama na svetu putnici strahuju i pri izlasku iz zemlje...

E, moja Jugoslavijo, šta sam od tebe doživeo?

A bila si nasmejani džoker u onom namrštenom marksističkom špilu...

Naš lepi okićeni fijaker iz kog smo iskakali kad god nam se prohte, kao raspušteni gazdaški sinovi u seoskim svatovima...

- *Nema gužve... Stići ćemo i ranije nego što sam računao?*

Ne baksuziraj, Arone...

Prugasta letva rampe spuštala se kao giljotina, ostala su još dva automobila pred nama, i skoro da sam požalio što ih nije više?

Mada je smena bila po mom ukusu?

Carinik je, naime, bio mlad a policajac pred penzijom, poznato je da su oni obrnuto proporcionalni, i da su Zeleni gori što su matoriji, a Plavi što su mlađi, ali i pored toga loš predosećaj me nije napuštao, i drmala me je neka trema niskog napona koju obično nemam...

No, istini za volju, obično i ne švercujem Vojne Begunce?

- *Dobro veče...*

I kola ispred prošla su ohrabrujuće lako, pružio sam pasoše kao krupnu novčanicu, samouvereno ostavivši ispruženu ruku, ali vraćanje kusura se oteglo...

Nakon desetak sekundi shvatio sam da blagajnica sa likom Josifa Visarionoviča neće imati sitno?

Prvo je kroz šalterski otvor njuška starog brkatog mačka provirila u mišiju rupu našeg auta, onda je podignuta telefonska slušalica i nešto se šušalo u nju, da bi na kraju Namršteni Čika izašao iz staklene meteorološke kućice, bez kišobrana, doduše, ali neosporno najavljujući nevreme...

- *Parkirajte tu sa strane i sačekajte malo...*

- *Nešto nije u redu?*

- *Samo vi postupite kako je rečeno...*

Aron se odlično držao, i namignuo sam mu da nastavi tako. Njegov pasoš Čiča nije proveravao čak ni onako naspram svetla, a i da jeste, ipak taj pečat nisu kopirali osnovci kuvanim jajetom, nego Ugledni Crnogorski Biznismeni?

- *Sve je u redu, ne brini. Ko zna o čemu se radi?*

Pod neonskim svetlima pozornice graničnog prelaza diletanti po pravilu glumataju ravnodušnost, ali lako je šmirati ako znaš da umesto trulim povrcem publika u najgorem slučaju može da te gađa zgužvanom potvrdom o oduzimanju tri para farmerica ili boksa cigareta?

Priznajem da nisam znao kako da se ponašam?

Hvatanje u prestupu je jedno od retkih iskustava koje nisam stekao u životu, i čak ni ova kriminalistička vremena nisu uspela da me učine kriminalcem. Pripadam generaciji koja je poštovala zakon bez obzira koliko ga je kršila, i za mene Sistem počinje svetlom na biciklu, pešačkim prelazom i znakom o ukrštanju sa putem koji ima prvenstvo prolaza...

Bilo mi je jasno da neću proći samo s žutim kartonom...

I pokajao sam se što pre puta ipak nisam malo prelistao zakonik, tek da vidim koliko su masna slova onog člana o "falsifikovanju službenog dokumenta"?

- *Uđite kod komandira... Iza šaltera, pa hodnikom desno... Neko će vas uputiti...*

Najgore mi je bilo zbog mog bezazlenog saputnika, i propuštajući ga na ulazu osetio sam se podlo, kao da uvodim jagnje u zamku za tigrove. Sad je već bilo očigledno da on nema predstavu o čemu se radi, štaviše, sa užasavanjem sam primetio da ga sve to čak pomalo i iveseljava?

- *Uf, što je neko ljut... Ali bar nam nije stavio lisice?*

Nije, Arone. Ali nam nije ni vratio pasoše. Zna on da nećemo daleko sa kuglom ove države na lancu oko noge...

U hodniku, naravno, nismo naišli na Nekog Ko Će Nas Uputiti, pa smo morali još i da tragamo za tim mestom na koje nam se nije išlo, što je možda već bilo deo kazne? Kao kad ono stroga majka pošalje dete na kraj bašte, da samo izabere šibu kojom će dobiti batine?

No, kad smo već morali da biramo, izabrali smo jedinu prostoriju na kojoj su vrata bila otvorena, pomalo i zato što nam se učinilo da i pored natpisa to nikako ne može biti kancelarija komandira milicije graničnog prelaza?

Odnekud se čuo prijatni instrumental, diskretno, kao u toaletu hotela sa pet zvezdica, a bila je upaljena jedino stona lampa, i povorka velikih jarkih ribica otresito se producirala pljuskajući svetlo akvarijuma po kristalu i peharima na piramidalnoj polici iznad...

Uniforma je ipak bila tu, na naslonu stolice...

Tek tad sam uočio i metalni orman, radio-stanicu i druge "službene" delove inventara, zabašurene i oplemenjene toplim privatnim detaljima. Čak je i na mestu rezervisanom za portret Šefa bio postavljen kasirani poster Merlin iz "Sedam godina vernosti", i iz rešetkastog ventilacionog otvora ka njoj beloj haljini strujali su rukom ispisani stihovi neke posvete koju izdaleka nisam mogao da dešifrujem...

- *Upadajte, momci...*

Čovek koji se brišući lice peškirom pojavio iz sporedne prostorije očigledno je probuđen zbog nas, ali ništa na njemu nije bilo izgužvano, što je samo upotpunilo moju zbunjenost? Matori žandar koji nas je poslao unutra izgledao je kao dva kubika sirove bukovine, i sa jezom sam pomišljao kakav li mu je tek komandir, no, ovaj visoki ježokosi tip, otprilike mojih godina, figurom je pre ličio na člana posade "Apola-8" nego na to što piše na vratima...

Dok je upasivao košulju nelagodno smo skrenuli poglede, Aron, normalno, ka akvarijumu kraj kog je seo, a ja još jednom ka Normi Džin Bejker...

- *Bili smo klinici kada je umrla, sećaš se? Za mene je onda bila samo tetkica sa širokim kukovima, i nisam kopirao svu tu priču... A sad sam, eto, stariji od nje... Sad znam da je u stvari bila samo jedno bespomoćno luče željno malo ljubavi i pažnje...*

Priča li ovaj to meni? Prijateljski ton bez persiranja i nenadana poetika dezorijentisali su me još više, i rešio sam da bolje ne progovaram neko vreme...

- *E, moja Merlin... Moram umreti čim ugrabim malo vremena... To nam je jedina šansa... Inače ću prestariti, i dospeti gore kao smežurani sedamdeseto-godišnji anđeo kakvih je nebo ionako puno... I opet ćemo se promašiti nas dvoje...*

Uf, dobro je, nije ovaj bata lud. Samo je malo drukčiji od Normalnih. Naš je, drugim rečima...

- *Odmenim momke s vremena na vreme... Najčešće pred zoru... Sve se nadam da će srebrni "linkoln" sa tamnim staklima izroniti iz magle kao podmornica, i tiho mi trubnuti pred rampom... Ali, ništa... Uto vreme granicu pređe tek poneki list topole koji vetar ponese s mađarske strane...*

Ostavio nam je rok od pet sekundi da na to nešto kažemo, a onda se iznenada odgurnuo na stolici s točkovima, uglavivši se kao fioka u glomazni писаći sto...

- *Dakle, da mi pređemo na stvar... Šta tu imamo? Šopronji Aron? Da te vidim? Dobro... Drži, dečko... Ti si slobodan, što se mene tiče...*

Dobacio je Aronu pasoš kao indeks, i ovaj ga je hladnokrvno stavio u džep, ne iznenadivši se kao ja što je položio?

- *E, da... Ali ovde imamo mali problem? Nikolčin Stevan... Lice za kojim je izdata teralica, kako mi to kažemo...*

Nazdravlje... Zar je dotle došlo?

Aron je zijao u mene sinhrono sa ribicama, i požurio sam da mu dam smirujući znak rukom pre nego što nešto zabrlja...

- *Ovih dana kompjuter nam je prenatrpan imenima... Ne gustiram listu previše, o tome vode računa momci u kabini... Ali: Nikolčin? Pazi: Nikolčin Ristivoja Stevan? Nema valjda dva takva, pomislih? I onaj jedan je bio dovoljan da mi zagorča život...*

Sedeo sam tako da mi je dobar deo abažura zaklanjao njegovo lice, no više nije imalo smisla folirati nonšalciju. Prebacio sam težinu na drugu podlakticu, ali ni sa tog naslona fotelje nisam ga mogao dobro videti?

- *Eto šta je sudbina, rekoh sebi... Petnaest godina... Petnaest dugih godina... I na kraju ću još nekako i uspeti da uštopujem tog Nezadrživog Nikolčina...*

Bože, da li je moguće?

Radisavljević...

Moj nesretni "flaster" iz kvalifikacija?

Sve gore od goreg...

Ustao je i upalio svetlo, odmakavši se da ga bolje osmotrim, ali nije morao. I na te dve utakmice uvek mi je bio na metar...

- *Sećaš se mene?*

- *Dabome, Ratke... Ti si očito igrač kog se teško oslobađa?*

Zadovoljno je klimnuo i prišao mi na onaj Naš Korak, ustao sam i gledao ga pravo u oči, kao i zadnji put kad smo se pogledali, na pokislom terenu njihovog Malog Velikog Kluba koji se nikad više nije oporavio od tog poraza...

- *Ali, malo sam se promenuo, a?*

- *Malo... Onda si izgledao kao dečko sa nalepljenim crnim brkovima... A sada... Kao dečko sa nalepljenim prosedim brkovima...*

Polako je pružio ruku i ja sam je polako prihvatio, oči su mu se zamutile od dima zapaljenih plavo-belih zastava koji se neprimetno spustio oko nas, i začkiljio je ka jadnom Aronu koji je propustio isuviše epizoda da bi mogao da poveže radnju...

- *Ne znaš ti, mladiću, kakav je to đavo bio... Lukav, nepredvidiv, brz... Ne pamtim da sam igrao protiv boljeg...*

Eto...

To je priča mog života...

Sanjao sam sebe kao raskošnu šaru izvezenu na zelenom fudbalskom tepihu, video sam bekove koji me uplašeno odmeravaju ispod oka dok istrčavam na teren, i pozlaćene minute kako trepere kraj mog imena na semaforu. Čuo sam huk navijača koji su se strunjuju kao sneg sa krova dok trčim ka tribinama podignutih ruku, i klince kako se cenjkaju oko sličice sa mojim likom, zamišljao sam ono "Nikolčin! Nikolčin!" sa akcentima svih reportera ove planete, maštao sam da će me Svet upoznati i pamtiti kao Velikog Igrača, ali ne, od svega toga...

Samo me je jedan čovek zapamtio kao takvog... I to komandir pogranične milicije... Dežuran baš u sredu na četvrtak...

*****

Nastavnik je tvrdio da svaki igrač ima Svoj Dan, i da je jednostavno pitanje sreće da li će se to poklopiti sa nekom važnom utakmicom, ili sa, recimo, bezveznim prepodnevnim treningom...

Paolo Rosi je, na primer, Svoj Dan proslavio pozvavši u goste Momke Iz Brazila, Marko Van Basten je umesto u svećicu dunuo Rusima pod prečku, onim neverovatnim volejom iz mrtvog ugla u finalu Kupa Nacija, jadni Mrena iskoristio je Svoj Dan prerano, kad smo razbili osmi "B" sa 4:1 na turniru povodom kraja školske 69/70 godine, a ja nisam zapamtio čak ni približni datum Svog Dana, i ne pomišljajući da više ni jednu utakmicu u životu neću odigrati tako dobro...

Bio je to zadnji krug kvalifikacija za drugu ligu, kod kuće smo naivno izgubili sa 2:1, i minijturni palanački stadion na kom smo gostovali bio je pun kao nikad pre ili kasnije...

Pop, apotekar, direktor Škole, gradonačelnik, geometar...

Dočekala nas je muzika i folklor, ispratio nas nije niko. Uvredili su se što nismo izgubili?

Mene je čuvao Radisavljević, i on to ni danas ne zna, ali dotle sam imao teški kompleks od njega. Milicijska škola uhapsila je jednom našu gimnaziju sa 7:0, što je ubedljivo najveći poraz koji sam ikad doživeo. Tad je bio maturant a ja prvak, nije me se setio, a i da jeste, Ratke nije bio od igrača koji bi provocirali protivnika?

Ali ja sam bio pravo đubre...

U osamdesetšestom dobijem na centru oštar pas po zemlji, podbodem je desno a oprtrčim levo, moj raskrećeni Flaster naivno proklizi u prazno, i u čas posla se nađem sam pred golmanom koji plus svega glupo krene u istrčavanje, pa neodlučno zastane na dvadesetak metara?

Ko je to pritisnuo "mute" na daljinskom?

I u pozorištu bi neko u publici bar kašljucnuo?

Obidem golmana široko, da me ne sruši van šesnaesterca, i tako odem isuviše koso, skoro u gol-aut, ali bilo je dovoljno vremena da povučem loptu dva koraka nazad i komotno je namestim na "unutrašnju"...

I, zna se...

Lažnjak se i udara pred golom, a ne nasred terena? Nastavniku se ne bi svidelo što sam se setio tog aksioma, ali od njega sam ga i naučio? Osetivši, uglavnom, da Flaster sumanuto sprinta da preseče put lopti, zamahnuo sam svom snagom pa je samo prevrnuo kopačkom, a on je uleteo u duboku mrežu kao glupi unezvereni delfin, mada bi poređenje sa nekom rečnom ribom, pomalo i zbog pomenutih brkova, verovatno bilo i primernije?

I ne znam koga je to više zgrozilo, publiku ili našu klupu, ali ni tad nisam šutirao? Korakom sam došetao do gol linije, stao na fudbal, i špicem ga bezobrazno gurnuo ka uglu u kom se Ratke odpetljavao tragikomično, kao jelenak prevrnut na leđa...

- *Gde ćeš, frajeru? Ne vidiš da je zagrađeno? Da se nisi sapleo o pendrek?*

Nisam čuo da je nešto rekao, moji su počeli da naskaču na mene kao na kozlića cimajući me tamo-amo, i očekivao sam da će umesto odgovora bar prvi sledeći start iskoristiti da me malo "digne" ali ne, taj snažni momak bio je fer, neizlečivo i nepraktično fer...

Što se čak ni u fudbalu ne isplati...

Kod 0:1 oni su i dalje bili u prednosti, i kao stado se sabili ispred svog gola, a zna se da stado nikad nije bilo dobitnička formacija?

U to vreme igralo se strogih devedeset minuta, ali sudija je dopustio da izvedemo još i taj korner. Znajući da je moj čuvar jedino u skoku bolji od mene, pustio sam našeg centarhalfa da se ripi, i povukao se na njegovu poziciju. A rekoh da je to bio Moj Dan? Odbijena lopta mi falično aterira pravo na grudi, pustim je da odskoči i ambiciozno krenem u šut, gledajući Njega kako se panično probija kroz gužvu, kao da mu je odjednom sinulo da silazi na sledećoj stanici? Zakasnivši sa blokom, još je i pošteno zaustavio nogu da mi ne uvali don, a ja ga umesto šuta samo nisko prebacim, "izmerim", što bi rekli mangupi sa Malog Fudbala, odbrana propliva sa svojim centarhalfom mehanički nameštajući ofsajd, i eto mene i golmana ponovo *tete-a-tete*?

Baš je taj fudbal jedna prosta igra?

Goša me je ovog puta daleko bolje zatvorio, nije bilo prolaza ni levo ni desno, ali samo mirno, da opet malo zavirimo u udžbenik, aha, tu smo, cim jednim ramenom, telo na drugu stranu, pa lagano "čuš" kroz sredinu?

To je već bilo i više od tišine?

Čitav gradić je u isti čas zadržao dah, zaronivši u veliko iščekivanje...

Jedino je vratar ispustio neki zvuk između krika i stenjanja, polomio se i očajnički škljocnuo makazama svojih predugih nogu, ali uspeo je da preseče jedino trag lopte koja se već kao pače gegala u mrežu...

Štampa im je poželela više sreće sledeći put...

Ali nisu ni primirisali...

Što samo potvrđuje da ni sreću ne treba precenjivati?

*****

Genijalni plan je ustvari bio da se pojavimo na prelazu u vreme kad su svi okupirani prenosom utakmice iz Beča, ali ja sat ne nosim baš često...

A još ređe ga prebacujem s letnjeg na zimsko vreme... I tako smo im se namestili na penal čitav čas ranije, taman da ubiju vreme do početka...

- *Ne bi valjda propustio tekmu, Nikolčin?*

- *Ne, Ratke... Snimaju mi... Mislio sam da je odgledam čim se vratim...*

Pogledao me je vrlo čudno. Zna li on o mom povratku nešto što ja još ne znam?

- *Ma, ajde... Bez veze je kad čuješ rezultat... Gledaćemo mi to ovde, na miru... Nego, dođi da ti pokažem nešto...*

Mignuo je iza Aronovih leđa, shvatio sam da želi da razgovaramo U Dva Oka Manje, i zaverenički požurio za njim. Napolju je bilo prilično pusto, jedino se oko drečavog gastarbajterskog kombija muvala grupica Indusa Iz Okoline Požarevca, utučena kao da carinik ispisuje umrlicu, a ne rešenje o oduzimanju deset paketića kafe...

- *Evo ovde mi zakuvamo, skoro svatko veče... Bude nas i četvoro-četvoro, kad se priključe i momci iz špedicije... Mada je najlepše troje-troje...*

Pored se gradio neki kamionski terminal, šta li, i na bulevarski osvetljenom parkingu picanski je iscrtan mali teren sa dva robusna metalna golica. Došetao sam do njega i po navici ga nabio donom, nekom Bednom Neigraču to bi se verovatno učinilo smešnim, ah i Radisavljević i ja znamo kako mekih i tvrdih asfalta ima?

- *Pre su redovno igrali Naši protiv Mađara, kako čujem? Malo kod nas, malo kod njih... Ali onda je bilo manje prometno... Otkad sam ja tu, a to je već treća godina, toga više nažalost nema...*

Treća godina? Od osamdesetosme? Tako sam i mislio...

Trgao se i odmerio me pronicljivo, gotovo me zaprepastivši preciznošću kojom je izgovorio moje misli...

- *Jeste, Nikplčin... Od osamdesetosme... Pošteno su me udesili...*

- *Radio si negde drugde?*

- *O, još kako... U to vreme sam ti ja, bogme... Ma, nije bitno... Radio sam negde drugde...*

A bili su simpatične maskote Promene Na Bolje. Pitomci moderne milicijske gimnazije iz Sremske Kamenice, mladi Oficiri i Džentlmeni, obučavani da brane i da se brane, i da autoritet nose u očima, a ne u futrola...

Novosadske ulice predstavljale su poligon na kom su imali zadatak da izližu svoje prve pozorničke cipele, ali Plavi Momci su tu prepreku savladivali na način koji je čak prepreci odgovarao, i sve nam je manje smetalo njihovo prisustvo. Kakav narod, takva i milicija, postoji izreka. Dobro, de, ako i ne postoji, komotno bi mogla postojati?

No...

Onda je Novi Režim zarežao, fabrikujući na desetine hiljada priučenih žandara, i sve se rede čulo *budite malo pažljiviji ubuduće*, a sve češće je *! ti to tata kupio auto*, i Vlast je opet bila "na ti" sa Svojim Narodom...

- *Na sreću u dosije mi nije dodalo da sam magistrirao... Inače bi me poslali na magistralu, ne ovamo...*

Slutio sam da se iza tog već dvaput neizgovorenog "Oni" kriju Izvesne Kolege koje je Ratke zauvek proterao iz prvog u treće lice množine, ali bilo je dovoljno da samo liznem koktel ogorčenosti i razočarenja iz njegove čaše, pa da shvatim da se u to ne dodaje ni kap veštački obojenog likera ljubopitljivosti...

- *Ne bi verovao na šta su sve spremni... A svi su u dilu... Svi redom... Da vidiš šta se tek ovde radi? Zasad dobro paze da promaše moju smenu, ali... Jednom će se zalomiti... A onda... Za ovu granicu mi je sve više svejedno, pravo da ti kažem... Ali još postoji jedna granica u meni, moj Nikolčine... A pred njom ću se ukopati... Preko nje nema prolaza...*

Sa stepeništa nam je plavokosi carinik u pršnjaku u pravi čas doviknuo da se na stadionu u Prateru već intoniraju himne, i Flaster mu je mahnuo da odmah stižemo...

- *Kaži mi na brzinu, onako drugarski... Ono nije ništa krivično? Samo ne pristaješ da ideš u rezervu?*

Obožavam da sabotiram ozbiljne razgovore. To me podmlađuje...

- *Kako samo? Pa ja sam i fudbal ostavio zato što nisam pristao da idem u rezerve...*

Lice mu je bilo suviše našpanovano ozbiljnošću teme, tako da je taj kratki osmeh pre ličio na tik?

- *Onda imaš pouzdanu šemu Preko? Smeštaj, i te stvari? Mnogi odavde zapucaju na čisti blef...*

Mislim da sam već pomenuo njegovu intuiciju? Moj izraz mu je odgovorio brže i bolje nego išta što bih izgovorio, i ne znam zašto ga je taj neizgovoreni odgovor toliko uznemirio?

- *Sto mu kuka, Nikolčin... Sto mu kuketina mesarskih... Pa ti nisi ni mislio da ostaješ preko, čoveče? Ti bi se stvarno vratio ovamo?*

Davno mi se nije desilo da se osetim glupo dvaput u istom danu? Pa, naravno da bih se vratio? Gde da idem? Prestar sam ja da učim svoju adresu sa nekog papirića ispisanog tuđom rukom...

- *Ne preteruj, Ratke... Zašto bih bežao? Daje mene svaka budala koja naiđe oterala samo po metar na sever, dosad bih već imao iglo i kajaK i tetošio kakvu Eskimku... Primili smo se mi ovde, prijatelju, ne vredi... Probaj da pomeriš neko drvo koje nam je vršnjak, pa će ti sve biti jasno? Duboki koreni su to...*

Krenuo je da se nadoveže pa odmahnuo rukom, onda otišao par koraka dalje pa se naglo vratio, i da je to neko gledao sa strane još bi pomislio i da se svadamo?

- *Nisam se šalio... Stvarno sam magistar prava... A pomalo sam i pandur, šta da radim? I najprijateljskije te upozoravam da je stvar vrlo ozbiljna... Ako je to stiglo ovamo, stiglo je do svakog milicionera u zemlji... I ne menja na stvari što je sto posto nelegalno... To ne zastareva... Povlači za sobom nalog za pretres, naći će te već na poslu, ili bilo gde... Tamo gde te znaju odmah će te neko prodati... Tamo gde se skloniš, odmah ćeš svima biti sumnjiv...*

Dovraga...

Od ranije znam da ne moraš biti kriv da bi te jurili, sad ispada da ne moraš biti kriv ni da bi bežao, čemu onda i služe Pravi Krivci?

Možda da nas jure, i da bežimo od njih?

Ima li smisla biti odan državi u kojoj Komandir Milicije nagovara Delikventa da od Bezakonja pobjegne u inostranstvo?

- *Bilo je više takvih slučajeva... I, znaš koja je procedura? Misliš: sud, advokati, novčane kazne? Paragraf taj i taj?E, nema... Mi smo dužni da odmah obavestimo vojnu policiju... A oni su posebno naklonjeni Beguncima... Sutra ratište, preksutra plehani sanduk, sledeće srede imovinska rasprava... Jedan manje za demonstracije. .. Moj ti je savet da razmisliš malo... Ima još vremena... Kad se utakmica završi taman će se i smena promenuti... Zato sam te i pozvao da je fol gledamo zajedno... Ne moraju oni baš sve da znaju...*

Eto...

Na kraju je uspeo da me uplaši...

Ili je u stvari pre uplašio Slobodu u meni? Ona ima srce progonjenog jelena...

Iznenada sam začuo povike primitivnih hajkača, i opazio brkate lovce u zelenim odelima kako se prikradaju poljem. U grudima mi je zabubnjalo, i učinilo mi se da se niski senoviti bagremići iza bodljikave žice zaista spasonosno razmiču na jednom modrikastom mestu u daljini?

- *Evo ti tvoj pasoš... Samo ga skloni negde...*

Pružio mi ga je zagonetno, kao kartu za neko misteriozno putovanje, ali to su najčešće karte u jednom pravcu? Zato sam malo oklevao da ga uzmem, moju kratku nedoumicu pogrešno je protumačio kao nepoverenje, i uvređeno se isprasio...

- *Šta ti je, Nikolčin? Pa, da sam hteo da te zaustavim prljavom igrom, ja bih to uradio još pre petnaest godina, bre... Nisam ja takav igrač, prijatelju...*

*****

Ispratio nas je do Ničije Zemlje ne lupivši pečat, i ostao na sred puta posutog suvim lišćem, onako visok i raskoračen, ogrnut mantilom, kao pravi spomenik Poslednjem Igraču Odbrane...

Iako je sve što je branio kao ukleto odlazilo u božiju mater...

- *Neobičan čovek...*

- *Veoma, Arone... Ali ljudi su ti uopšte kao školjke... Moraš ih otvoriti na hiljade da bi pronašao poneki biser...*

- *Ja nisam našao nijedan?*

- *Mlad si još... Poenta je ionako pre u traženju nego u biserima...*

Isten hozta Magvarorszagra! Dobrodošli u Mađarsku. Bog vas doneo, doslovno prevedeno...

Otkud znaju?

Eh, nekad je ulazak u komšijsko dvorište bio pravi provod? Sati čekanja da se digne balvan Prve Rampe, još malo čekanja, baterija u lice, opet malo čekanja, vađenje rezervnog točka, onda puno čekanja, i tek tad bi se Gvozdena Roletna podigla za toliko da se kola podvuku...

Sad smo prošli nesportski lako, gotovo ne zaustavljajući se, kao kroz četke za pranje automobila...

Negdašnji spektakl pregledanja pasoša lagano se sveo na svoju meni formalnosti, carinik je samo lupnuo po krovu kad se Aron identifikovao maternjim jezikom, a na izlasku s prelaza nema više osmatračnice sa Nikitom, i ona strašna Druga Rampa sad je dignuta stalno, kao stari napojeni đeram...

- *Ja i ne pitam... Je I' ostalo 2:0 za nas?*

Mladi Šopronji nije pažljivo gledao prenos, ali polako se mirim s tim da ima i onih koje fudbal ne zanima...

- *Jeste... Ostalo je 2:0...*

Bila je to avetinjska utakmica, ne ponovila se...

Reprezentacija Zemlje Koje Više Nema, pod zastavom koju više niko ne ističe, Najusamljenija Ekipe Na Svetu, bodrena od šačice nekih toliko zagubljenih da ih je i epidemija kuge nacionalizma zaobišla, odigrala je svoj možda poslednji meč, od božanstava savremene mitologije surovo kažnjena da pobedi bez radosti...

Austriju, ako je to nekom važno?

"Mi idemo u Švedsku! Mi idemo u Švedsku!", raštimano su skandirali ubogi arbajteri pod crvenom petokrakom, do te daleke zvezde, milion svetlosnih godina udaljene, kanda još nije stiglo da se više ne zna tačno ko su Mi, i da je to u Švedskoj evropsko prvenstvo? Šta ako One Cepidlake zatraže još i nekakvu potvrdu kojom se dokazuje da Mi pripadaju Evropi? Onda su Mi obrali bostan...

No, talasi su se konačno smirili, i auto je klizio kao jedrilica...

Mađarski putevi isti su sa našim jedino po tome što vode negde. Inače su široki, dobro obeleženi i ravni...

Zaustavili smo se čim se ukazala prilika, tršavi pumpaš je razvedrio izraz kad mu se Aron obratio, i požalio sam što dosad nisam izmislio neki jezik po kom bi se i moji zemljaci i ja odmah razlikovali od naših Ostalih Zemljaka?

Zagledao sam se u svetla oko granice, žute sijalice na seoskim banderama tinjale su u i levo i desno od puta, ali i među njima sam veoma lako mogao da prepoznam koje su Naše...

Ne moraš za to biti veliki patriota ...

Aron je, recimo, rasni mađar, pre pet minuta je emigrirao iz zemlje u koju se verovatno više nikad neće vratiti, na granici je kao blato s cipela otesao pritisak mobilizacije, dvadesetogodišnji podsmeh za svaku pogrešno naglašenu reč i večito prozivanje zbog zaleđenog Dunava u januaru četrdeset i druge, ali prvo pitanje koje mi je posle svega toga postavio bilo je: Je 1' ostalo 2:0 za nas?

Tako to ide s Domovinom...

Kao sa silovanom devojkom...

Ne možeš je kriviti za to što su je drugi osramotili...

Ali ni više voleti kao što si je voleo...

*****

Odavno sam na tragu Jeseni... I nikad joj nisam bio bliže...

Nagaravivši se po licu bojom noći, i zadržavajući dah, vetar je krijumčario dim spaljenog lišća preko granice, ali to nije promaklo ovom iskusnom tragaču pritajenom na obodu polja. Jedan tanušni oblacić zakačio se za sasušeni grm čička, pažljivo sam ga protrljao palcem i kažiprstom pipkajući od kakvog je štofa, a onda šerlokholmski izvukao svilenu vlas finog mirisa koji se u taj dim upleo kao ladolež...

Da, da...

Tu je Ona negde...

Tako zamirišu samo njene uštirkane čipkane podsuknje kad se zavrti na vrhovima prstiju, zaneseno, prosute kose, kao da tancuje Stari Laloški Vals?

Jeste, Jesen je devojka, malo ko to zna...

Ona je vitka i uspravna panonska vila kose boje lipovog meda, u širokoj smeđoj suknji do zemlje, i u tamnozelenom brokatnom žaketiću izvezenom zlatnim tulipanima...

Prvi put sam je video kao dečak, iz ujakovog krila, u lepezi karata u njegovim mekim neradničkim rukama. To je Jesen, rekao je. Zeleni kec. Ovaj Tikveni Kec je Leto. A ovaj deda kraj vatre, Žirovi Kec, to ti je Zima...

Ujak me je više voleo nego što mi je pričao, i verovatno se ni tad ne bi razbrbljao da nije precepio tri keca? U životu je nažalost odigrao samo onog četvrtog, Hercovog Keca, Proleće, i digao se u oblake "na zadnjaka", na ukradenoj "BMW-sahari", ne napunivši dvadeset i dve...

A Jesen na onoj karti iz starog špila nije puno ličila na sebe...

Bila je vesto prerušena u lepuškastog paža koji se sladi vrčem mladog vina iz vinogradske bačve, ali odala ju je majušna damska cipelica, kako to već i biva u bajkama. Prikazivala se uvek u drugom liku, vile valjda i moraju tako, ali svaki put, kao namirisanu maramicu sa inicijalom, ostavljala je neku novu nijansu na sve raskošnijoj paleti sa koje sam oslikavao njenu siluetu na štafelaju svojih maštanja...

I tek kasnije bih se setio da je to bila Ona?

Prodavala mi je prve pečene kestene skrivajući kosu pod kačket boje bundeve, u berbi mi u prolazu namigivala ispod kapuljače putunjaške kabanice modre kao crno grožđe, na stepeništu gimnazije vragolasto me prskala po licu sklapajući kišobran na sivo-blede kriške novembarskog neba, sa ruskih remorkera koji su žurili u zimovnike svirala je u prste i mahala mi povezana maramom farbanom opalim lišćem breze potopljenim u nadošli Dunav, ali sad znam da je naša igra pri kraju, nešto se sudbonosno dogodilo, čim je Ona krenula za mnom?

Ali...

Zašto je zastala S One Strane?

- *Možemo, što se mene tiče!*

- *Samo čas, Arone...*

Zažmurio sam da bi je bolje video, preda mnom su se razmicali obrani kukuruzi, zamirisale brazde na dnu Presahlog Mora, salaši su se ljuljali u pomrčini kao narandžasti fenjeri u kolskim šaragama, čupavi garovi lajali su za mnom na svih pet jezika, osetio sam da se Vojvodina opasno lepi za moje cipele, ali to nije bilo ništa spram onog kako su se moje cipele lepile za nju...

I znao sam da se ne smem zaustavljati, kad sam već krenuo. Znao sam da je tu tako plodno da ću se primiti ako samo zastanem, da ću nići negde nasred polja, kao zalutali karpatski hrast...

Ali Nju i dalje nisam pronalazio...

A onda je banulo Sunce zatičući petlove kako se još protežu (kod nas sviće Tako Odjedared da nema petla koji dospe da otpoje celo jutrenje), i negde su već zatandrkala tucana vratanca na pekarskoj furuni? Požurio sam da stignem do tog leba, i pitam ljude da me puste da se samo na po minuta popentram na njega, jer to mi je spas, od Kelebije pa do Kovilja, i od Stapara sve do Neuzine, tako je ravno da možeš naći koga god hoćeš kad se popneš na cipovku od pet kila...

U tom času je jedan iskošeni zrak obasjao Nju, kao providenje, i odahnuo sam, znajući da se Sunce neće ni micati dalje, ako je pametno?

Bila je obučena kako sam opisao, okrenuta ka meni postrance, sa rukama na leđima, pogled joj je bio oboren, i kosa je skrivala lice. Na zemlji je vrhom čizmice crtala nekakav krstić ili kružić, svejedno, nadao sam se samo da tako obeležava mesto na koje želi da stanem?

Tad sam video i Dečaka kraj nje?

Osmehnuo mi se kao da se sam sebi osmehujem, zbunivši me plavetnilom u svojim tamnim iskošenim okicama. Da li je moguće da zna da sam jednom davno ja već bio On?

Po travi mu je poredala čudne igračke koje nisam sretao pre, isprva mi se učinilo da je to velika maketa neke železnice, šta li, ali polako sam počeo da prepoznajem građevine?

Dečak se nalaktio na ravni krov Pošte kao na hoklicu, pa preskočio kitnjastu Gradsku Kuću prevrnuvši spomenik na trgu, opkoračio Katedralu, zavrnuo Gvozdenu Čoveka na kupoli Stare Štedionice, i podigao malu Nikolajevsku Crkvu, zabavljajući se sunčevim odbleskom sa njenog pozlaćenog krova kao sa džepnim ogledalcem...

Ona je konačno okrenula glavicu, taj smešak bih se teško usudio da nazovem andeoskim, ali i đavolci su slatki dok su mali...

- *Ne luduj, Ti Mala Breskvo... Od početka sam znao da si to ti...*

*****

Uzimajući patike iz prtljažnika video sam Radisavljevića u prugastom dresu sa velikom peticom na leđima kako se ne terenu nešto raspravlja sa momcima okupljenim oko njega. U svakom društvu postoji Tako Jedan, koji uzme loptu pod mišku i ne da je nikom dok se ekipe ne podele...

Osim Komandira, jedino je još plavi tip u zavrnutim carinskim pantalonama i gornjem delu trenerke bio Igrač. Eventualno i nabijeni kratkovrati kuštra u izlizanim "šangajkama"? Od ostale četvorice trojica su bili Mladi I Jaki, a debeli pandur, koji se već postavio na голу, bio je surovi Trećepozivac..

- *Vidim da vam fali osmi?*

Ops?

Ovo baš nije klub u kom se novajlije pojavljuju svaki čas? Moram priznati da ima i mesta na kojima sam se osetio dobrodošlijim?

Jasno, sve se promenulo kad je Ratke uspevši da savlada iznenađenje pljesnuo rukama, ali tih pet sekundi osećao sam se kao popa u komitetu...

- Nikolčin je s nama... E, super, sad nas ima... Noćas ste viđeni, špediteri...

Seo sam na bankinu, deo rituala je da uvek široko rašniram patiku pre nego što je obujem, na šta je Ratke, ne dočekavši da se ostali razidu, ispalio u mom pravcu nekoliko pitanja sa prigušivačem iz neposredne blizine...

- Šta se desilo? Nešto nije u redu? Gde je onaj klinja?

- Sve je u redu... Ubacio sam ga u onaj Leskovački bus koji je prošao posle nas... Za tri sata je u Pešti...

Šmugnuo sam ka sredini igrališta i tek tada mu se okrenuo, gledao me je strogo, kao otac kom je sin pokazao knjižicu sa silnim kečevima baš kad su naišli gosti...

- Razgovaraćemo posle...

S nama je igrao još i Plavi, a Debeli se uvalio na gol, kao što sam i rekao. Biće to jedna izuzetno neprijatna utakmica... Za naše protivnike...

Krenuli su kao sumanutu, ovi će se upisati jedino u slučaju da gol natrči na loptu? Jedan od Jakih pokušao je da uhvati volej, ali neki momci bi pre uhvatili gusku na smrznutoj bari nego volej?

- Hej, Plavi! Lupi ti pečat na fudbal, zlu ne trebalo? Kako ovi šutiraju, ode lopta u Mađarsku?

Radisavljević se setno nasmešio, i munuo me u prolazu...

- Eh, Nikolčine, tvrdoglavi Nikolčine... Zacrniće ti život oni manijaci, crni sine...

Debeli je u međuvremenu dokotrljao fudbal kao bure, otpimplao sam ga desnom pa levom, skotrljao niz butku i rutinski ga zalepio na risu...

- Nema veze, Ratke... Ajde da mi sad razvalimo ove levake? A za život ćemo lako... To je ionako samo još jedan od onih života kad ti baš ne ide, stari moj...